

To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
From: 5.1.2e
Sent: Wed 2/20/2019 12:48:23 PM
Subject: RE: NPS
Received: Wed 2/20/2019 12:48:23 PM

Dag 5.1.2e,

Het voorstel ligt bij 5.1.2e en die reageert morgen.
 Zodra ik zijn reactie heb, stuur ik die door.
 Moet dat via jou of kan dat direct naar J&V?

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e) <5.1.2e@minvws.nl>
Verzonden: woensdag 20 februari 2019 13:26
Aan: 5.1.2e , <5.1.2e@igj.nl>
Onderwerp: NPS

Beste 5.1.2e,

Nog dank voor toesturen brief INCB.

JenV heeft gevraagd naar de stukken voor de werkgroep van as woensdag. Ze willen de agenda (liefst al met de stukken) morgen rondsturen. Hoe ver ben jij met de notitie? Wat kan ik doorgeven aan JenV?

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e , <5.1.2e@igj.nl>
Verzonden: vrijdag 15 februari 2019 15:19
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e@minvws.nl>
Onderwerp: RE: buiten verzoek

Dag 5.1.2e,

Woensdag ben ik niet in den haag.
 Dinsdag ga ik aan het concept werken.

Groet,

5.1.2e

Verzonden met BlackBerry Work
www.blackberry.com

Van: 5.1.2e) <5.1.2e@minvws.nl>
Datum: vrijdag 15 feb. 2019 2:32 PM
Aan: 5.1.2e , <5.1.2e@igj.nl>
Onderwerp: RE: buiten verzoek

Beste 5.1.2e,

buiten verzoek

Wat betreft de NPS: heb jij as woensdagochtend gelegenheid om hier verder op door te gaan? Is handig om dan vast te kijken naar het concept van de notitie van jou en 5.1.2e (voor de werkgroep).

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e , <5.1.2e@igj.nl>

Verzonden: donderdag 14 februari 2019 16:22
Aan: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: RE: buiten verzoek

Dag 5.1.2e ,

De risicobeoordeling is mij bekend. Ik heb me opgegeven voor die denktank, maar ik verwacht er niet veel van.

buiten verzoek

Groet,

5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

buiten verzoek

5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

buiten verzoek

5.1.2e

buiten verzoek

To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Wed 2/20/2019 3:09:13 PM
Subject: RE: NPS
Received: Wed 2/20/2019 3:09:13 PM
[Notitie wijziging Opiumwet tbv lijst III NPS.docx](#)

Hoi 5.1.2e,

Ik heb vandaag al even tijd gevonden. Kan je iets met het stuk in de bijlage? Ik heb geel gemarkeerd waar nog keuzes gemaakt moeten worden. Ik ben benieuwd waar 5.1.2e mee komt.

Groeten,

5.1.2e

Van: 5.1.2e)
Verzonden: woensdag 20 februari 2019 13:02
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: NPS

Ha 5.1.2e,

Ben je inmiddels beetje opgeknapt?

Ik kreeg een mail van JenV of we al stukken kunnen leveren voor de werkgroep drugswetgeving van komende woensdag. Ze willen de agenda morgen gaan sturen. Heb jij tijd gevonden om iets op papier te zetten?

Groet,

5.1.2e

To: 5.1.2e 5.1.2e @igj.nl
From: 5.1.2e)
Sent: Fri 6/21/2019 9:14:46 AM
Subject: RE: nps
Received: Fri 6/21/2019 9:14:46 AM

Prima!

Tot woensdag, fijn weekend

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e , <5.1.2e @igj.nl>
Datum: vrijdag 21 jun. 2019 10:41 AM
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>, 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: nps

Dag 5.1.2e ,

Ik heb even overleg gehad met 5.1.2e en het stuk dat vergeeld was, is geen vraag meer. Dus de markering kan weg (tekst blijft staan).

Groet en tot woensdag,

5.1.2e

To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @minvws.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Mon 6/17/2019 7:42:16 AM
Subject: RE: nps
Received: Mon 6/17/2019 7:42:17 AM

Dag 5.1.2e,
Dat moet ik nog even met 5.1.2e bespreken.
Volgens mij blijft het zo.

Groet,

5.1.2e

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e <5.1.2e @minvws.nl>
Datum: maandag 17 jun. 2019 9:19 AM
Aan: 5.1.2e <5.1.2e @igj.nl>
Kopie: 5.1.2e <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: RE: nps

Goedemorgen 5.1.2e,

Dank voor de opzet, mooi volgens schema!

Ik zie dat er bij 2.3, structurelement B, 400 u geel gemarkeerd staat. Kan dit nog wijzigen?

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e @igj.nl>
Verzonden: vrijdag 14 juni 2019 12:45
Aan: 5.1.2e <5.1.2e @minvws.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: FW: nps
Urgentie: 5.1.2e

Dag 5.1.2e en 5.1.2e,

Zo als afgesproken bijgaand de opzet van lijst III die door NFI en IGJ samengesteld is.
Voor de eerste twee groepen hebben we de Duitse wet gebruikt.
Voor de derde groep de Zwitserse wet omdat deze meer up to date was als de Belgische tekst en ook beter inspeelt op mogelijk toekomstige ontwikkelingen.

Het zou kunnen zijn dat sommige omschrijvingen nog verbeterd/aangepast kunnen worden, maar dit is voldoende solide om de 26^e in de werkgroep in te brengen als co-productie.

Mochten er vragen of opmerkingen zijn, laat dat dan even weten.

Groet,

5.1.2e

To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
From: 5.1.2e
Sent: Fri 2/1/2019 8:50:31 AM
Subject: RE: overleg NPS woensdag
Received: Fri 2/1/2019 8:50:32 AM

Prima, stuur dan even een vergaderverzoek

Verzonden met BlackBerry Work
 (www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Datum: vrijdag 01 feb. 2019 9:49 AM
Aan: 5.1.2e , <5.1.2e @igj.nl>
Onderwerp: RE: overleg NPS woensdag

Goedemorgen 5.1.2e,
 Ik stel voor het overleg dan op de 13^e te plannen. Lukt voor jou van 11 tot 12 uur?
 Groet,
 5.1.2e

Van: 5.1.2e , <5.1.2e @igj.nl>
Verzonden: donderdag 31 januari 2019 15:43
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: RE: overleg NPS woensdag

Dag 5.1.2e,

Woensdag werk ik thuis. Hoeveel tijd denk je nodig te hebben?
 Anders moet ik mijn agenda omgooien.

Of even een ander moment plannen.
 Woensdag de 13^e kan ik wel.
 Desgewenst kun je morgen ook even bellen.

Groet,

5.1.2e

5.1.2e

.....
 Afdeling Producten en Mondzorg, Team opiumwetzaken
 Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
 Stadsplateau 1 | 3521 AZ | Utrecht
 Postbus 2518 | 6401 DA | Heerlen
 Secretariaat | 5.1.2e @igj.nl | 5.1.2e 5.1.2e

.....
 M 5.1.2e
 5.1.2e @igj.nl
<https://www.igj.nl>

.....
 Bekijk het verhaal van IGJ: Gezond vertrouwen

Van: 5.1.2e)
Verzonden: donderdag 31 januari 2019 15:41
Aan: 5.1.2e , <5.1.2e @igj.nl>
Onderwerp: RE: overleg NPS woensdag

Ik ga nu net in overleg, daarna ga ik richting de trein dus wordt bellen wat lastig. Misschien toch via de mail of anders morgenochtend even?

Groet,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

* 5.1.2e

✉ 5.1.2e @minvws.nl

Van: 5.1.2e, <5.1.2e @igj.nl>

Verzonden: donderdag 31 januari 2019 15:30

Aan: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>

Onderwerp: RE: overleg NPS woensdag

Dag 5.1.2e,

Kan ik je even bellen en zo ja op welk nr.

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e)

Verzonden: donderdag 31 januari 2019 15:29

Aan: 5.1.2e, <5.1.2e @igj.nl>

Onderwerp: overleg NPS woensdag

Beste 5.1.2e,

In vervolg op het overleg vorige week bij JenV over de NPS zouden we graag verder met je in gesprek willen over de mogelijkheden en consequenties als we inzetten op wijziging Opiumwet. Heb jij as woensdag ruimte om hierover in gesprek te gaan?

Hoor het graag,
vriendelijke groet,

5.1.2e

To: 5.1.2e [5.1.2e @minvws.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @minvenj.nl]
Cc: 5.1.2e [5.1.2e @minvenj.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Thur 1/24/2019 2:15:23 PM
Subject: RE: overleg NPS
Received: Thur 1/24/2019 2:15:25 PM

Wat mij betreft prima ☺

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e [5.1.2e @minvws.nl]

Verzonden: donderdag 24 januari 2019 10:31

Aan: 5.1.2e ; 5.1.2e 5.1.2e

CC: 5.1.2e

Onderwerp: overleg NPS

Hoi,

Het lijkt ons goed om volgende week even bij elkaar te komen om het te hebben over de vervolgstappen in het NPS dossier. Voorstel is om dat woensdag tussen 9:30 en 10:30 te doen. Is dat voor jullie een optie?

Groet,

5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minvws.nl; 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minvenj.nl
From: 5.1.2e 5.1.2e [redacted]
Sent: Fri 1/25/2019 12:20:05 PM
Subject: RE: overleg NPS
Received: Fri 1/25/2019 12:20:12 PM

Allen,

Ik kan hier ook bij zijn.

Graag tot dan,

5.1.2e [redacted]

Van: 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]@minvws.nl

Verzonden: donderdag 24 januari 2019 10:31

Aan: 5.1.2e [redacted]; 5.1.2e 5.1.2e [redacted]

CC: 5.1.2e [redacted]

Onderwerp: overleg NPS

Hoi,
Het lijkt ons goed om volgende week even bij elkaar te komen om het te hebben over de vervolgstappen in het NPS dossier. Voorstel is om dat woensdag tussen 9:30 en 10:30 te doen. Is dat voor jullie een optie?

Groet,

5.1.2e [redacted]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e]@minvws.nl]
From: [5.1.2e]
Sent: Wed 1/23/2019 3:24:27 PM
Subject: RE: overleg vervolg NPS
Received: Wed 1/23/2019 3:24:27 PM

Ik kan dan wel.

Groeten,

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e]

Verzonden: woensdag 23 januari 2019 15:49

Aan: [5.1.2e] <[5.1.2e]@minvws.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@minvws.nl>

Onderwerp: overleg vervolg NPS

Ha,
Zullen we even koppen bij elkaar steken om onze verdere koers wat betreft de NPS te bepalen? Zou dat morgen tussen 10:00 en 10:30 lukken?

Groet,

[5.1.2e]

To: 5.1.2e 5.1.2e] [5.1.2e @minvws.nl]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @minvenj.nl]
Cc: 5.1.2e] [5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e
Sent: 5.1.2e 4/4/2019 12:53:55 PM
Subject: RE: overleg wetsvoorstel NPS
Received: Thur 4/4/2019 12:54:08 PM

Ik zou om 11u kunnen. 5.1.2e

Van: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]

Verzonden: woensdag 3 april 2019 14:03

Aan: 5.1.2e ; 5.1.2e 5.1.2e

CC: 5.1.2e)

Onderwerp: overleg wetsvoorstel NPS

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e ,

Zoals tijdens de bijeenkomst vorige week aangegeven lijkt het ons goed even een overlegje te plannen om te kijken naar het tijdspad en afspraken te maken over de NPS-wet. Zou dat voor jullie volgende week donderdag, 11-4, rond 11 uur kunnen? Begin van de middag tussen 13:00 en 14:30 zou voor ons ook een optie zijn. Mijn verwachting is niet dat we een uur nodig hebben, half uurtje tot drie kwartier.

Hoor het graag,
groet,
5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: 5.1.2e 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e)
Sent: Fri 4/26/2019 2:56:13 PM
Subject: RE: proces NPS
Received: Fri 4/26/2019 2:56:13 PM

Ha 5.1.2e,

Dit lijkt me een prima procesvoorstel. Ik hoop dat het lukt om eea op tijd gereed te hebben. Weet jij hoe klaar de Mvt moet zijn om het voorstel voor uitvoeringstoets aan te kunnen bieden? Ik heb op dit moment een concept inleiding en samenvatting, hoop maandag een slag te maken met de inhoud van het wetsvoorstel op hoofdlijnen maar dat is ook mijn laatste dag voor vakantie (2 weken)..

Andere kwestie:

5.1.2e heeft mij gemaild over het feit dat hij bepaalde wijzigingen wil laten meenemen in de wetswijziging maar dat jij hier niet in meegaat. Hij vraagt eigenlijk aan mij wat het probleem is en geeft aan mogelijk te gaan escaleren. Inhoudelijk heb ik jullie mailwisseling zijdelings meegekregen, zo ik begrijp weegt de noodzaak van de door 5.1.2e voorgestelde wijziging niet op tegen de belasting die het oplevert. Procesmatig lijkt me dit niet de juiste route, ik wil hier niet tussen gaan zitten.

Zullen we as maandag even contact hebben? Tussen nu en 17:30 kan voor mij ook nog.

Groet,
5.1.2e

Van: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>
Verzonden: donderdag 25 april 2019 16:42
Aan: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: proces NPS

Hoi 5.1.2e,

Ik heb net nog even met 5.1.2e overlegd over het proces rond het NPS-voorstel. Ons idee is nu om als we het wetsvoorstel aan de werkgroep voorleggen ook de officiële toets aan de IGJ te vragen. We kunnen dan ook een toets vragen bij het CIBG. Zij hebben hiervoor nog geen officiële procedure, maar 5.1.2e vertelde dat ze daar wel mee bezig zijn. Dit is misschien wel een mooi dossier om mee te oefenen.

Het OM en de politie kunnen in de werkgroep reageren op de versie waar IGJ op toets en hun officiële toets uitbrengen, zoals JenV gewend is, tijdens de internetconsultatie.

Kan jij je hierin vinden?

Groeten,
5.1.2e

**HET NIEUWE
DONORREGISTER**

Het nieuwe Donorregister, vanaf 1 juli 2020.
Kijk wat het voor jou betekent op donorregister.nl

To: 5.1.2e 5.1.2e] 5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e)
Sent: Fri 3/1/2019 10:37:11 AM
Subject: RE: terugkoppeling werkgroep NPS + vervolgoverleg
Received: Fri 3/1/2019 10:37:11 AM

Hoi,

Dank voor de terugkoppeling! Prima om woensdag even wat in te plannen.

Groeten,

5.1.2e

Van: 5.1.2e)
Verzonden: donderdag 28 februari 2019 15:30
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>; 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: terugkoppeling werkgroep NPS + vervolgoverleg

Hi,

Even een korte terugkoppeling van de werkgroep drugswetgeving van gisteren. 5.1.2e en ik hebben alleen bijgedragen aan deel over NPS. Het wetsvoorstel werd goed ontvangen door aanwezigen, geldt ook voor notitie stofgroepen. In principe akkoord met in definitie opnemen dat middelen die voldoen aan Geneesmiddelenwet en diergeneesmiddelenregelgeving erbuiten vallen. En met het niet verwijzen naar spoed ministeriële regeling (3a, vijfde lid), is nvt bij stofgroepen.

Punten die iig nader moeten worden uitgewerkt:

- Moet er voor het opnemen van stofgroepen in lijst III geen risicobeoordeling plaatsvinden door het CAM (zoals bij lijst I en II)? Check hoe dit is geformuleerd in de toelichting bij lijst I en II.

Aanleiding verbod stofgroepen is afwijkend van middelen I en II. Ipv gebleken schadelijkheid ogv risicobeoordeling (EMCDDA/WHO), aanname dat deze stoffen - omdat ze sterk verwant zijn aan middelen die op lijst I Ow staan - een risico vormen voor schade aan de gezondheid en samenleving. "Risicobeoordeling door CAM is niet uitvoerbaar, er kan geen uitspraak gedaan worden over schadelijkheid, er is onvoldoende over bekend".

- Moeten voorbereidingshandelingen ook verboden worden?

Omdat de stoffen uit beoogde stofgroepen minder "afgebakend/grijpbaar" zijn dan middelen I en II, is het de vraag of het niet te ver gaat om ook voorbereidingshandelingen te verbieden. Politie/OM duidelijk voor het verbieden van voorbereidingshandelingen, trek een lijn met I en II. Afwegen.

- Voor delegatiegrondslag lijst III notitie 5.1.2e gebruiken. (EU-meldingen andere landen).

- Strafmaat: vergelijkbaar met lijst II? Lager wordt niet effectief. Parket Den Bosch: 5.1.2c

5.1.2e

5.1.2c

Voor het kunnen voldoen aan rechtshulpverzoeken moet sprake zijn van een misdrijf (minimaal 1 jr gevangenisstraf).

- Nadere uitwerking ontheffingen. 5.1.2e : bedrijf dat met duizend synthetische cannabinoiden werkt. Als dat vergunning plichtig wordt dan zou men ipv 1 letter of no objection 1000 invoerontheffingen nodig hebben.
- Bestuurlijke boete, wel of niet van toepassing bij lijst III? Voorkeur IGJ alleen strafrechtelijke handhaving (criminelen).

Zullen we komende woensdag bij elkaar komen om deze punten langs te lopen?

Groet,

5.1.2e

To: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]; 5.1.2e 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e)
Sent: Mon 6/3/2019 3:59:00 PM
Subject: RE: uitnodiging en stukken voor de vergadering van de commissierisicobeoordeling nieuwe drugs op 4 juni 2019 te Utrecht, van 14.00-17.00 uur
Received: Mon 6/3/2019 3:59:00 PM

Klopt!

Verzonden met BlackBerry Work
 (www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Datum: maandag 03 jun. 2019 5:10 PM
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Kopie: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: RE: uitnodiging en stukken voor de vergadering van de commissie risicobeoordeling nieuwe drugs op 4 juni 2019 te Utrecht, van 14.00-17.00 uur

NPS:

We zijn bezig met de wettekst en toelichting.
 Deze CAM vergadering kwam te vroeg om CAM leden om input te vragen op de teksten, de volgende is te laat. Dus we zullen een schriftelijke ronde inlassen voor het CAM.

Klopt zo toch 5.1.2e ?
 5.1.2e zal er ook wel zijn, die kan evt. aanvullen.

5.1.2e

buiten verzoek

5.1.2e

Voor jou ter info: 5.1.2e is secretaris (hij is van het RIVM). 5.1.2e is voorzitter.

Je mag altijd appen of bellen indien nodig!

5.1.2e

NB ter info nog de offerte evaluatie CAM, dan krijg je een beetje een idee welk evaluatie onderzoek Kwink uitvoert waar de spiegelbijeenkomst morgenochtend over gaat

---

Van: 5.1.2e)
Verzonden: maandag 3 juni 2019 16:52
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: RE: uitnodiging en stukken voor de vergadering van de commissie risicobeoordeling nieuwe drugs op 4 juni 2019 te Utrecht, van 14.00-17.00 uur

Zodat ik morgen geen verkeerde dingen zeg: wat was ook al weer in het kort de stand van zaken met de NPS wetgeving? 5.1.2e
 5.1.2e
 buiten verzoek

Van: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Verzonden: maandag 3 juni 2019 13:44
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: FW: uitnodiging en stukken voor de vergadering van de commissie risicobeoordeling nieuwe drugs op 4 juni 2019 te Utrecht, van 14.00-17.00 uur

Hierbij.
 Super fijn dat jij kunt gaan!

Van: 5.1.2e <CAM@rivm.nl>
Verzonden: dinsdag 28 mei 2019 23:01

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@cbg-meb.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minvenj.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@nfi.minvenj.nl>; 'Dhr J.A.H.M. 5.1.2e <5.1.2e@politie.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@igi.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@nvwa.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@trimbos.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@om.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@novadic-kentron.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@CAM@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@politie.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@nfi.minvenj.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@vwa.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@uva.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@trimbos.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@igi.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@hva.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minvenj.nl>; 'Mw. drs. J.J. 5.1.2e <5.1.2e@umcutrecht.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@planet.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@umcutrecht.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@trimbos.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@Tactus.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@umcutrecht.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@om.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@belastingdienst.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@Tactus.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e@trimbos.nl>

Onderwerp: uitnodiging en stukken voor de vergadering van de commissie risicobeoordeling nieuwe drugs op 4 juni 2019 te Utrecht, van 14.00-17.00 uur

Geachte leden van de Commissie risicobeoordeling nieuwe drugs,

hierbij stuur ik u de agenda en de bijbehorende stukken voor de volgende vergadering van de commissie risicobeoordeling nieuwe drugs, op dinsdag 4 juni 2019 te Utrecht (Vincent van Goghzaal, Trimbos-instituut), van 14.00-17.00 uur.

De vergadering start een uur later dan oorspronkelijk gepland vanwege de komst van een externe spreker. De stukken worden ook per post verstuurd aan degenen die hierom verzocht hebben. Bent u verhinderd, geef dit dan per email door en laat weten of uw vervanger deel zal nemen aan de vergadering.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e, Coördinator CAM.

5.1.2e

Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs
 Antonie van Leeuwenhoeklaan 9
 3721 MA Bilthoven
 Tel: 5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

To: 5.1.2e) [5.1.2e@minvws.nl]
From: 5.1.2e)
Sent: Fri 1/25/2019 1:26:14 PM
Subject: RE: vergadering CAM 7 feb
Received: Fri 1/25/2019 1:26:14 PM

5.1.2e en 5.1.2e hebben versterking gekregen op dit dossier en buiten verzoek 5.1.2e ("een senior"). We kijken hoever we komen woensdag.

Wat betreft CAM: is prima, graag wel even voorbereiden.

Fijn weekend vast!

Van: 5.1.2e)
Verzonden: vrijdag 25 januari 2019 14:12
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e@minvws.nl>
Onderwerp: RE: vergadering CAM 7 feb

Ja. Tenzij je het prettig vindt dat ik (mee)ga.

Prima. Volgende week is 5.1.2e wel op vakantie. Ik weet niet waartoe 5.1.2e kan beslissen als 5.1.2e er niet is. Maar iets uitwerken kan altijd.

Groet!

Van: 5.1.2e)
Verzonden: vrijdag 25 januari 2019 14:10
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e@minvws.nl>
Onderwerp: RE: vergadering CAM 7 feb

Ja, staat in de agenda. Betekent dat jij niet gaat, dat ik vanuit VWS aanwezig ben?

Wat betreft NPS: afgelopen woensdag overleg gehad met JenV en OM, BD. Was nog weinig concreet op NPS-dossier. Om daadwerkelijk stap verder te komen hebben 5.1.2e en ik bedacht komende week met JenV om tafel te gaan zitten en voor te stellen om een wijziging van de OW (lijst 3) te gaan uitwerken. Dit hadden 5.1.2e en ik in december ook al afgesteld met 5.1.2e.

Groet,
 5.1.2e

Van: 5.1.2e)
Verzonden: donderdag 24 januari 2019 17:27
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e@minvws.nl>
Onderwerp: FW: vergadering CAM 7 feb

Kijk jij ook even?
 Jij gaat de 7^e toch?

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>
Verzonden: woensdag 23 januari 2019 08:58
Aan: 5.1.2e@trimbos.nl' <5.1.2e@trimbos.nl>; 5.1.2e) <5.1.2e@minvws.nl>
Onderwerp: vergadering CAM 7 feb

Hoi beide,

Bijgevoegd een conceptagenda voor 7 feb. Graag jullie aanvullingen.

Met groet,
 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e

National Institute for Public Health and the Environment (RIVM)
Centre for Health Protection
Antonie van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven, the Netherlands

5.1.2e @rivm.nl

tel. 5.1.2e or 5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl *De zorg voor morgen begint vandaag*

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en *Committed to health and sustainability*

To: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]
Cc: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Tue 4/16/2019 12:25:29 PM
Subject: RE: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving
Received: Tue 4/16/2019 12:25:35 PM

Hallo 5.1.2e ,

Dat is prima. Tot morgen,

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]
Verzonden: dinsdag 16 april 2019 13:48
Aan: 5.1.2e 5.1.2e
CC: 5.1.2e)
Onderwerp: FW: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

Ha 5.1.2e ,
Morgen bespreken we graag onderstaande mail van LP Den Bosch met je. Daarnaast willen we het hebben over de planning van het wetstraject NPS en onderlinge werkafspraken maken.
Tot morgen!
Groet,
5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @om.nl>
Verzonden: maandag 15 april 2019 14:34
Aan: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @minvenj.nl>; 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>;
5.1.2e @minvenj.nl; 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @om.nl>; 5.1.2e
5.1.2e) < 5.1.2e @om.nl>; 5.1.2e (Landelijk Parket 's-Hertogenbosch)
< 5.1.2e @om.nl>; 5.1.2e .(Landelijk Parket 's-Hertogenbosch) < 5.1.2e @om.nl>

Onderwerp: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

Beste 5.1.2e ,

Door een samenloop van omstandigheden was er helaas geen vertegenwoordiger van het LP aanwezig tijdens de vorige vergadering bij het NPS-deel. Excuses daarvoor. Het is fijn dat je/jullie de moeite neemt/nemen om met ons te verkennen wat een oplossing kan bieden voor de al eerder geschetste problemen.
Maar ik verkeerde eigenlijk in de veronderstelling dat de insteek is dat we met elkaar nog in de fase zitten van het delen van elkaars standpunten. Want een definitieve keuze hangt (deels) ook af van een bredere discussie tijdens de volgende werkgroep, waarbij er – meer dan via een mailwisseling – ruimte en tijd is om elkaars standpunten te vernemen en daarop te reageren. In het verlengde daarvan lees ik net ook een mail van 5.1.2e waarin staat vermeld dat het wetsvoorstel met betrekking tot NPS eind juni besproken wordt. Dat betekent dat het wisselen van de standpunten o.a. ook aan de orde kan komen tijdens de vergadering eind mei. Of zie ik dat verkeerd en hebben jullie onze input om een andere reden nu met enige spoed nodig?
Op voorhand toch alvast een reactie via de mail op jouw vragen, hoewel deze reactie in alle eerlijkheid niet heel veel aanvult op al eerder via de mail aangedragen argumenten.

Punt 1 met betrekking tot de strafmaat:

Principieel gezien blijven wij van mening dat het nog steeds dat een verkeerd signaal zou zijn als met de strafmaat van NPS aansluiting wordt gezocht bij lijst II. NPS-en zijn in hun aard/effecten in de regel gelijk te stellen met de lijst I-stoffen en daarmee een gevaar voor de volksgezondheid. Dat ligt meer in het verlengde van lijst I.

5.1.2c

Punt 2 met betrekking tot de strafbaarstelling van voorbereidingshandelingen.

Met betrekking tot NPS kun je aan de volgende voorbeelden denken in het kader van NPS: de huur van een loods, de financiering of de aanschaf van sealapparaten om de NPS te verpakken, of de bevorderingshandeling van het verpakken.

De voorbereidingshandelingen worden (door bij lijst II aan te sluiten) beperkt doordat er een minder breed scala aan voorbereidingshandelingen wordt omschreven en er bovendien sprake moet zijn van "uitoefening in beroep/bedrijf of grote hoeveelheid".

Dat betekent dat we in een aantal casus niet zouden kunnen optreden. Bovendien zal dan vaak de vraag gesteld (moeten) worden: wat is in dit verband een 'grote hoeveelheid', want een kleine hoeveelheid NPS kan al grote schade opleveren?

Ik hoop dat ik hiermee ons standpunt nog wat duidelijker hebben kunnen toelichten.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

Openbaar Ministerie
Landelijk Parket
Team Den Bosch
Leeghwaterlaan 2, 5223 BA 's-Hertogenbosch
Postbus 628, 5201 AP 's-Hertogenbosch
088 – 699 23 50

5.1.2e

5.1.2e @om.nl

www.om.nl

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

Openbaar Ministerie
Landelijk Parket
Team Den Bosch
Leeghwaterlaan 2, 5223 BA 's-Hertogenbosch
Postbus 628, 5201 AP 's-Hertogenbosch
088 – 699 23 50

5.1.2e

5.1.2e @om.nl

www.om.nl

Van: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]

Verzonden: donderdag 11 april 2019 14:46

Aan: 5.1.2e 5.1.2e)

CC: 5.1.2e 5.1.2e ; 5.1.2e); 5.1.2e @minvenj.nl

Onderwerp: RE: Doorst: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

Beste 5.1.2e ,

Volgens mij heb ik nog geen reactie op onderstaande mail ontvangen. Het is voor ons van belang om zo spoedig mogelijk te weten of we op de gekozen weg verder kunnen of dat dit voor jullie nog problemen mee brengt.

Kan je uiterlijk dinsdag 16 april reageren of dan in elk geval aangeven wanneer wij een inhoudelijke reactie kunnen verwachten?

Groeten,

5.1.2e

Van: 5.1.2e)

Verzonden: maandag 1 april 2019 16:41

Aan: 5.1.2e @om.nl' < 5.1.2e @om.nl>

CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @minvenj.nl>; 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>;

5.1.2e @minvenj.nl' < 5.1.2e @minvenj.nl>

Onderwerp: RE: Doorst: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

Beste 5.1.2e,

Jammer dat je vorige week niet bij het NPS-gedeelte van de werkgroep kon zijn. 5.1.2e heeft mij gevraagd om op jouw punten uit de mail te reageren. Ik haal uit jouw mail drie punten:

1. De strafmaat moet ten minste gelijk zijn aan lijst II, in ieder geval 4 jaar 5.1.2c

Reactie: Het voorstel is nu om aan te sluiten bij de strafmaat van lijst II. De verbodsbepaling van lijst III wordt toegevoegd aan artikel 11. Het eerste en het tweede lid geven een strafmaximum dat onder de vier jaar ligt. Echter, als de motivering van dit strafmaximum ligt in het mogelijk zijn van voorlopige hechtenis dan in ook artikel 67 van het Wetboek van strafvordering van belang. Hierin is opgenomen dat ook bij artikel 11, tweede lid, van de Opiumwet voorlopige hechtenis mogelijk is. Daardoor komt het erop neer dat voorlopige hechtenis alleen niet mogelijk is als er sprake is van onopzettelijke handelingen met lijst III-middelen.

Ik hoor graag of dit voorstel voor jullie voldoende is en zo nee, waarom niet.

2. Ook voorbereidingshandelingen moeten strafbaar zijn.

Reactie: In jullie mail zijn voorbereidingshandelingen gelijk gesteld aan artikel 10a van de Opiumwet. Hierin zijn de voorbereidingshandelingen met betrekking tot lijst I-middelen opgenomen. Artikel 11a Opiumwet is de verbodsbepaling van voorbereidingshandelingen met betrekking tot lijst II-middelen. Deze lijkt op artikel 10a, maar verbiedt net andere voorbereidingshandelingen. Op dat onderscheid zag ook de notitie die bij de stukken voor de werkgroep was meegestuurd. In artikel 11a zijn de volgende voorbereidingshandelingen strafbaar gesteld:

a. stoffen of voorwerpen, bereiden, bewerken, verwerken, te koop aanbieden, verkopen, afleveren, verstrekken, vervoeren, vervaardigen of voorhanden hebben, waarvan hij weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat zijn bestemd zijn tot het plegen van dat feit;

b. vervoermiddelen, ruimten, gegevens, gelden of andere betaalmiddelen voorhanden hebben, waarvan hij weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat zijn bestemd zijn tot het plegen van dat feit.

Deze voorbereidingshandelingen zijn alleen strafbaar als ze worden verricht ter voorbereiding op:

a. in de uitoefening van beroep of bedrijf telen, bereiden, bewerken, verwerken, verkopen, afleveren, verstrekken of vervoeren; of

b. in grote hoeveelheid binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen, telen, bereiden, bewerken, verwerken, verkopen, afleveren, verstrekken of vervoeren, vervaardigen of aanwezig hebben.

Overigens is de strafmaat van artikel 11a drie jaar. Maar ook artikel 11a is opgenomen in artikel 67 van het Wetboek van strafvordering waardoor voorlopige hechtenis mogelijk is.

Ik hoor graag of dit voorstel voor jullie voldoende is en zo nee, waarom niet.

3. Lijst III lijst Ib noemen.

Reactie: Wat mij betreft is dit een kwestie van framing en ziet dit niet op de hoofdlijnen van het wetsvoorstel die we nu duidelijk proberen te krijgen. Mocht dit voor jullie belangrijk zijn, stel ik voor dat jullie dit in een latere fase nogmaals aan de orde stellen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e

Cluster Gezondheidsbescherming & Medische Ethiek

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

e-mail: 5.1.2e @minvws.nl | Tel.: 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e @minvenj.nl>

Verzonden: vrijdag 29 maart 2019 12:53

Aan: 5.1.2e <5.1.2e @minvws.nl>

CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @minvenj.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minvws.nl>

Onderwerp: FW: Doorst: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

Urgentie: 5.1.2e

Hoi,

Zie hieronder de mail van het OM over NPS die ik nog zou doorsturen.

5.1.2e

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @om.nl>

Verzonden: woensdag 27 maart 2019 10:54

Aan: 5.1.2e

CC: 5.1.2e @politie.nl

Onderwerp: FW: Doorst: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

Hai 5.1.2e

Ik sluit vanmiddag aan, maar moet helaas ivm een andere afspraak afhaken bij het tweede deel van de vergadering. Ik geef je onderstaand alvast onze visie mee mbt NPS.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

Openbaar Ministerie
Landelijk Parket
Team Den Bosch
Leeghwaterlaan 2, 5223 BA 's-Hertogenbosch
Postbus 628, 5201 AP 's-Hertogenbosch
088 - 699 23 50

5.1.2e

5.1.2e @om.nl

www.om.nl

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @om.nl>

Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 16:26

Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @om.nl>

Onderwerp: FW: Doorst: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

NPS:

Discussiepunten:

-Strafbaarstelling.

wat ons betreft op zijn minst gelijk aan lijst II; we moeten ieg de 4 jaar halen

5.1.2c

Ons voorstel is om van de nieuwe lijst geen lijst III te maken maar een lijst IB. Dit omdat veel van de nieuwe stoffen verwant zijn aan stoffen die reeds op lijst I van de Opiumwet vermeld staan. De intentie van producent/verkoper en gebruiker is ook om een stof te maken/verkopten/gebruiken die de werking van een lijst I stof kopieert maar nog niet strafbaar gesteld is. En met het creëren van een nieuwe lijst IB doe je meer recht aan die kenmerken. Om die redenen zou ook een strafbaarstelling van 4 jaar aan de orde moeten zijn. Dit om duidelijk te maken dat het weliswaar niet gaat om stoffen waarvan reeds is vastgesteld dat ze een gevaar (kunnen) vormen voor de volksgezondheid, maar omdat het meestal wel afgeleiden betreffen van stoffen die reeds wel, vanwege hun gevaar voor de volksgezondheid, op lijst I van de Opiumwet geplaatst zijn.

5.1.2c

5.1.2c

-Dan de 10a. Moet die ook van toepassing zijn op NPS? Wij vinden van wel

Artikel 10a OW is niet alleen bruikbaar bij de voorbereidingshandeling om tot een lab te komen (hetgeen meestal aan de orde is bij een synthetisch drugs lab of bij een hennepplantage). Het artikel zou ook gebruikt kunnen worden om het opzetten van een NPS handelsbedrijf strafbaar te kunnen stellen. Als bijvoorbeeld met een producent in India contacten worden gelegd over de productie van NPS-en, er wordt een bedrijfsstructuur opgezet en ingericht met behulp waarvan de NPS-en worden aangekocht, getransporteerd, gedistribueerd e.d. Dit alles zou onder de voorbereidingshandelingen kunnen vallen. Zoals in de Memorie van Toelichting uiteen wordt gezet: art. 10a van de Opiumwet biedt ons de kansen om meer aan de voorkant van het plegen van een strafbaar feit te gaan zitten ipv aan de achterkant. Het zou toch jammer zijn als we met lege handen staan om het moment dat de politie een NPS distributiecentrum ontmanteld voordat er NPS-en zijn verkocht. In die gevallen zou 10a uitkomst bieden!

10a slaat niet alleen op chemicaliën. Maar het ook van toepassing kan zijn als iemand allerlei documenten heeft waarop staat hoe NPS te maken in combinatie met hardware. Bovendien..wie zegt dat de NPS chemicaliën op de precursoren lijst staan?

Tenslotte is het ook van belang om juist in een vroegtijdig stadium zicht te krijgen op deze markt. En dat kan alleen maar als je ook de voorbereidingshandelingen strafbaar stelt.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u bestemd is. Als u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het Openbaar Ministerie aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Openbaar Ministerie

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The Netherlands Public Prosecution Service accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Netherlands Public Prosecution Service

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u bestemd is. Als u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het Openbaar Ministerie aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Openbaar Ministerie

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The Netherlands Public Prosecution Service accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Netherlands Public Prosecution Service

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: 5.1.2e 5.1.2e] 5.1.2e @minvws.nl]
Cc: 5.1.2e] 5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: 5.1.2e 4/16/2019 12:25:29 PM
Subject: RE: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving
Received: Tue 4/16/2019 12:25:35 PM

Hallo 5.1.2e ,

Dat is prima. Tot morgen,

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]
Verzonden: dinsdag 16 april 2019 13:48
Aan: 5.1.2e 5.1.2e
CC: 5.1.2e)
Onderwerp: FW: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

Ha 5.1.2e ,

Morgen bespreken we graag onderstaande mail van LP Den Bosch met je. Daarnaast willen we het hebben over de planning van het wetstraject NPS en onderlinge werkafspraken maken.

Tot morgen!

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @om.nl>
Verzonden: maandag 15 april 2019 14:34
Aan: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @minvenj.nl>; 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>;
5.1.2e @minvenj.nl; 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @om.nl>; 5.1.2e
5.1.2e) < 5.1.2e @om.nl>; 5.1.2e (Landelijk Parket 's-Hertogenbosch)
< 5.1.2e @om.nl>; 5.1.2e .(Landelijk Parket 's-Hertogenbosch) < 5.1.2e @om.nl>

Onderwerp: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

Beste 5.1.2e ,

Door een samenloop van omstandigheden was er helaas geen vertegenwoordiger van het LP aanwezig tijdens de vorige vergadering bij het NPS-deel. Excuses daarvoor. Het is fijn dat je/jullie de moeite neemt/nemen om met ons te verkennen wat een oplossing kan bieden voor de al eerder geschetste problemen.

Maar ik verkeerde eigenlijk in de veronderstelling dat de insteek is dat we met elkaar nog in de fase zitten van het delen van elkaars standpunten. Want een definitieve keuze hangt (deels) ook af van een bredere discussie tijdens de volgende werkgroep, waarbij er – meer dan via een mailwisseling – ruimte en tijd is om elkaars standpunten te vernemen en daarop te reageren. In het verlengde daarvan lees ik net ook een mail van 5.1.2e waarin staat vermeld dat het wetsvoorstel met betrekking tot NPS eind juni besproken wordt. Dat betekent dat het wisselen van de standpunten o.a. ook aan de orde kan komen tijdens de vergadering eind mei. Of zie ik dat verkeerd en hebben jullie onze input om een andere reden nu met enige spoed nodig? Op voorhand toch alvast een reactie via de mail op jouw vragen, hoewel deze reactie in alle eerlijkheid niet heel veel aanvult op al eerder via de mail aangedragen argumenten.

Punt 1 met betrekking tot de strafmaat:

Principieel gezien blijven wij van mening dat het nog steeds dat een verkeerd signaal zou zijn als met de strafmaat van NPS aansluiting wordt gezocht bij lijst II. NPS-en zijn in hun aard/effecten in de regel gelijk te stellen met de lijst I-stoffen en daarmee een gevaar voor de volksgezondheid. Dat ligt meer in het verlengde van lijst I.

5.1.2c

Punt 2 met betrekking tot de strafbaarstelling van voorbereidingshandelingen.

Met betrekking tot NPS kun je aan de volgende voorbeelden denken in het kader van NPS: de huur van een loods, de financiering of de aanschaf van sealapparaten om de NPS te verpakken, of de bevorderingshandeling van het verpakken.

De voorbereidingshandelingen worden (door bij lijst II aan te sluiten) beperkt doordat er een minder breed scala aan voorbereidingshandelingen wordt omschreven en er bovendien sprake moet zijn van "uitoefening in beroep/bedrijf of grote hoeveelheid".

Dat betekent dat we in een aantal casus niet zouden kunnen optreden. Bovendien zal dan vaak de vraag gesteld (moeten) worden: wat is in dit verband een 'grote hoeveelheid', want een kleine hoeveelheid NPS kan al grote schade opleveren?

Ik hoop dat ik hiermee ons standpunt nog wat duidelijker hebben kunnen toelichten.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Teamleider Landelijk Parket Team Den Bosch

Openbaar Ministerie
Landelijk Parket
Team Den Bosch
Leeghwaterlaan 2, 5223 BA 's-Hertogenbosch
Postbus 628, 5201 AP 's-Hertogenbosch
088 - 699 23 50
06 - 23 21 90 79

5.1.2e @om.nl

www.om.nl

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Teamleider Landelijk Parket Team Den Bosch

Openbaar Ministerie
Landelijk Parket
Team Den Bosch
Leeghwaterlaan 2, 5223 BA 's-Hertogenbosch
Postbus 628, 5201 AP 's-Hertogenbosch
088 - 699 23 50
06 - 23 21 90 79

5.1.2e @om.nl

www.om.nl

Van: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]

Verzonden: donderdag 11 april 2019 14:46

Aan: 5.1.2e 5.1.2e)

CC: 5.1.2e 5.1.2e ; 5.1.2e); 5.1.2e @minvenj.nl

Onderwerp: RE: Doorst: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

Beste 5.1.2e,

Volgens mij heb ik nog geen reactie op onderstaande mail ontvangen. Het is voor ons van belang om zo spoedig mogelijk te weten of we op de gekozen weg verder kunnen of dat dit voor jullie nog problemen mee brengt.

Kan je uiterlijk dinsdag 16 april reageren of dan in elk geval aangeven wanneer wij een inhoudelijke reactie kunnen verwachten?

Groeten,

5.1.2e

Van: 5.1.2e)

Verzonden: maandag 1 april 2019 16:41

Aan: 5.1.2e @om.nl' < 5.1.2e @om.nl>

CC: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @minvenj.nl>; 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>;

5.1.2e @minvenj.nl' < 5.1.2e @minvenj.nl>

Onderwerp: RE: Doorst: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

Beste 5.1.2e,

Jammer dat je vorige week niet bij het NPS-gedeelte van de werkgroep kon zijn. 5.1.2e heeft mij gevraagd om op jouw punten uit de mail te reageren. Ik haal uit jouw mail drie punten:

1. De strafmaat moet ten minste gelijk zijn aan lijst II, in ieder geval 4 jaar

5.1.2c

5.1.2c

Reactie: Het voorstel is nu om aan te sluiten bij de strafmaat van lijst II. De verbodsbepaling van lijst III wordt toegevoegd aan artikel 11. Het eerste en het tweede lid geven een strafmaximum dat onder de vier jaar ligt. Echter, als de motivering van dit strafmaximum ligt in het mogelijk zijn van voorlopige hechtenis dan in ook artikel 67 van het Wetboek van strafvordering van belang. Hierin is opgenomen dat ook bij artikel 11, tweede lid, van de Opiumwet voorlopige hechtenis mogelijk is. Daardoor komt het erop neer dat voorlopige hechtenis alleen niet mogelijk is als er sprake is van onopzettelijke handelingen met lijst III-middelen.

Ik hoor graag of dit voorstel voor jullie voldoende is en zo nee, waarom niet.

2. Ook voorbereidingshandelingen moeten strafbaar zijn.

Reactie: In jullie mail zijn voorbereidingshandelingen gelijk gesteld aan artikel 10a van de Opiumwet. Hierin zijn de voorbereidingshandelingen met betrekking tot lijst I-middelen opgenomen. Artikel 11a Opiumwet is de verbodsbepaling van voorbereidingshandelingen met betrekking tot lijst II-middelen. Deze lijkt op artikel 10a, maar verbiedt net andere voorbereidingshandelingen. Op dat onderscheid zag ook de notitie die bij de stukken voor de werkgroep was meegestuurd. In artikel 11a zijn de volgende voorbereidingshandelingen strafbaar gesteld:

a. stoffen of voorwerpen, bereiden, bewerken, verwerken, te koop aanbieden, verkopen, afleveren, verstrekken, vervoeren, vervaardigen of voorhanden hebben, waarvan hij weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat zijn bestemd zijn tot het plegen van dat feit;

b. vervoermiddelen, ruimten, gegevens, gelden of andere betaalmiddelen voorhanden hebben, waarvan hij weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat zijn bestemd zijn tot het plegen van dat feit.

Deze voorbereidingshandelingen zijn alleen strafbaar als ze worden verricht ter voorbereiding op:

a. in de uitoefening van beroep of bedrijf telen, bereiden, bewerken, verwerken, verkopen, afleveren, verstrekken of vervoeren; of

b. in grote hoeveelheid binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen, telen, bereiden, bewerken, verwerken, verkopen, afleveren, verstrekken of vervoeren, vervaardigen of aanwezig hebben.

Overigens is de strafmaat van artikel 11a drie jaar. Maar ook artikel 11a is opgenomen in artikel 67 van het Wetboek van strafvordering waardoor voorlopige hechtenis mogelijk is.

Ik hoor graag of dit voorstel voor jullie voldoende is en zo nee, waarom niet.

3. Lijst III lijst Ib noemen.

Reactie: Wat mij betreft is dit een kwestie van framing en ziet dit niet op de hoofdlijnen van het wetsvoorstel die we nu duidelijk proberen te krijgen. Mocht dit voor jullie belangrijk zijn, stel ik voor dat jullie dit in een latere fase nogmaals aan de orde stellen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e

Cluster Gezondheidsbescherming & Medische Ethiek

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

e-mail: 5.1.2e @minvws.nl | Tel.: 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e @minvenj.nl>

Verzonden: vrijdag 29 maart 2019 12:53

Aan: 5.1.2e <5.1.2e @minvws.nl>

CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @minvenj.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @minvws.nl>

Onderwerp: FW: Doorst: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

Urgentie: 5.1.2e

Hoi,

Zie hieronder de mail van het OM over NPS die ik nog zou doorsturen.

5.1.2e

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @om.nl>

Verzonden: woensdag 27 maart 2019 10:54

Aan: 5.1.2e

CC: 5.1.2e @politie.nl

Onderwerp: FW: Doorst: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

Hai 5.1.2e

Ik sluit vanmiddag aan, maar moet helaas ivm een andere afspraak afhaken bij het tweede deel van de vergadering. Ik geef je onderstaand alvast onze visie mee mbt NPS.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Teamleider Landelijk Parket Team Den Bosch

Openbaar Ministerie

Landelijk Parket

Team Den Bosch

Leeghwaterlaan 2, 5223 BA 's-Hertogenbosch

Postbus 628, 5201 AP 's-Hertogenbosch

088 - 699 23 50

06 - 23 21 90 79

5.1.2e @om.nl

www.om.nl

Van: 5.1.2e 5.1.2e

Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 16:26

Aan: 5.1.2e 5.1.2e

Onderwerp: FW: Doorst: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

NPS:

Discussiepunten:

-Strafbaarstelling.

wat ons betreft op zijn minst gelijk aan lijst II; we moeten ieg de 4 jaar halen

5.1.2c

Ons voorstel is om van de nieuwe lijst geen lijst III te maken maar een lijst IB. Dit omdat veel van de nieuwe stoffen verwant zijn aan stoffen die reeds op lijst I van de Opiumwet vermeld staan. De intentie van producent/verkoper en gebruiker is ook om een stof te maken/verkopen/gebruiken die de werking van een lijst I stof kopieert maar nog niet strafbaar gesteld is. En met het creëren van een nieuwe lijst IB doe je meer recht aan die kenmerken. Om die redenen zou ook een strafbaarstelling van 4 jaar aan de orde moeten zijn. Dit om duidelijk te maken dat het weliswaar niet gaat om stoffen waarvan reeds is vastgesteld dat ze een gevaar (kunnen) vormen voor de volksgezondheid, maar omdat het meestal wel afgeleiden betreffen van stoffen die reeds wel, vanwege hun gevaar voor de volksgezondheid, op lijst I van de Opiumwet geplaatst zijn.

5.1.2c

5.1.2c

5.1.2c

-Dan de 10a. Moet die ook van toepassing zijn op NPS? Wij vinden van wel

Artikel 10a OW is niet alleen bruikbaar bij de voorbereidingshandeling om tot een lab te komen (hetgeen meestal aan de orde is bij een synthetisch drugs lab of bij een hennepplantage). Het artikel zou ook gebruikt kunnen worden om het opzetten van een NPS handelsbedrijf strafbaar te kunnen stellen. Als bijvoorbeeld met een producent in India contacten worden gelegd over de productie van NPS-en, er wordt een bedrijfsstructuur opgezet en ingericht met behulp waarvan de NPS-en worden aangekocht, getransporteerd, gedistribueerd e.d. Dit alles zou onder de voorbereidingshandelingen kunnen vallen. Zoals in de Memorie van Toelichting uiteen wordt gezet: art. 10a van de Opiumwet biedt ons de kansen om meer aan de voorkant van het plegen van een strafbaar feit te gaan zitten ipv aan de achterkant. Het zou toch jammer zijn als we met lege handen staan om het moment dat de politie een NPS distributiecentrum ontmanteld voordat er NPS-en zijn verkocht. In die gevallen zou 10a uitkomst bieden!

10a slaat niet alleen op chemicaliën. Maar het ook van toepassing kan zijn als iemand allerlei documenten heeft waarop staat hoe NPS te maken in combinatie met hardware. Bovendien..wie zegt dat de NPS chemicaliën op de precursoren lijst staan?

Tenslotte is het ook van belang om juist in een vroegtijdig stadium zicht te krijgen op deze markt. En dat kan alleen maar als je ook de voorbereidingshandelingen strafbaar stelt.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u bestemd is. Als u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het Openbaar Ministerie aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Openbaar Ministerie

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The Netherlands Public Prosecution Service accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Netherlands Public Prosecution Service

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u bestemd is. Als u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het Openbaar Ministerie aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Openbaar Ministerie

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The Netherlands Public Prosecution Service accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Netherlands Public Prosecution Service

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e)
Sent: Mon 6/24/2019 12:22:30 PM
Subject: RE: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving
Received: Mon 6/24/2019 12:22:30 PM

Top, thanks!

Van: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>
Verzonden: maandag 24 juni 2019 14:04
Aan: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: RE: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

Hoi,

Je vakantie is geen probleem, prima om dan aanspreekpunt te zijn. Top dat jij en 5.1.2e gaan woensdag, dan werk ik lekker thuis.

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>
Verzonden: maandag 24 juni 2019 13:25
Aan: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: RE: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

Hoi,

Ja hier ben ik bij, 5.1.2e ook. Jouw expertise is altijd welkom, maar denk dat het wel zou moeten lukken. Insteek as woensdag is om overeenstemming te krijgen over het wetsvoorstel (paar besprekpunten met OM) en stukken daarna voor uitvoeringstoets aan te bieden aan IGJ en CIBG. In principe dan na de zomervakantie toetsen verwerken en dan stukken voor internetconsultatie aanbieden. Zou heel fijn zijn als jij tijdens mijn vakantie aanspreekpunt zou willen zijn als er dingen opkomen. Gaat om periode van 22/7 tot 16/8. Is dat ok voor jou?

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>
Verzonden: maandag 24 juni 2019 13:01
Aan: 5.1.2e 5.1.2e >
Onderwerp: FW: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

Hoi,

Ga jij hierheen woensdag en vin je het fijn als ik er ook bij ben?

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @minjenv.nl>
Verzonden: vrijdag 21 juni 2019 15:38
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @minjenv.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @minvws.nl>; 5.1.2e .
 (5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @minvws.nl>; 5.1.2e
 5.1.2e)' < 5.1.2e @om.nl>; 5.1.2e @om.nl; 5.1.2e @om.nl; 5.1.2e @om.nl;
 5.1.2e @om.nl' < 5.1.2e @om.nl>; 5.1.2e @belastingdienst.nl'
 < 5.1.2e @belastingdienst.nl>; 5.1.2e @belastingdienst.nl; 5.1.2e @belastingdienst.nl' < 5.1.2e @belastingdienst.nl>;
 5.1.2e @belastingdienst.nl; 5.1.2e < 5.1.2e @minfin.nl>; 5.1.2e . < 5.1.2e @igj.nl>;
 5.1.2e @nfi.minvenj.nl; 5.1.2e @politie.nl; 5.1.2e @om.nl; 5.1.2e @politie.nl'
 < 5.1.2e @politie.nl>; 5.1.2e @om.nl; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @minjenv.nl>;
 5.1.2e @politie.nl' < 5.1.2e @politie.nl>
CC: 5.1.2e @belastingdienst.nl
Onderwerp: RE: Vergadering werkgroep herziening drugswetgeving

Hierbij de stukken ter bespreking a.s. woensdag, die geheel in het teken staat van het NPS-wetsvoorstel.

De – beknopte – agenda die wij voorstellen is:

- 1 verslag van vergadering van 27 maart (de laatste keer dat er over NPS is gesproken)
- 2 inhoudelijke bespreking wetsvoorstel en memorie van toelichting.
- 3 bespreking van het verdere proces.

De vergadering is wederom van **13:30 tot 15:00 in Z36.31 (Leeuwardenzaal)**. Let op: dit is niet de Justitietoren maar de Zuidtoren (waarin BZK is gehuisvest), te bereiken via dezelfde centrale hal.

Vriendelijke groet, en tot volgende week,

5.1.2e

.....
Afdeling Georganiseerde Criminaliteit
Directie Rechtshandhaving en Criminaliteitsbestrijding
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag | Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

.....
M 5.1.2e
5.1.2e @minvenj.nl
.....

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: 5.1.2e | 5.1.2e | @igj.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Wed 6/19/2019 10:26:26 AM
Subject: RE: voorbeelden vertegenwoordigers stofgroepen
Received: Wed 6/19/2019 10:26:26 AM

Dank!

Van: 5.1.2e | 5.1.2e | @igj.nl>
Verzonden: woensdag 19 juni 2019 10:43
Aan: 5.1.2e | 5.1.2e | @minvws.nl>
Onderwerp: RE: voorbeelden vertegenwoordigers stofgroepen

Dag 5.1.2e ,

Lijkt me prima.
Voeg ook even 5.1.2e toe. Dat is de reden dat we de synth cannabinoïden hebben opgenomen.

Groet,

5.1.2e

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e | 5.1.2e | @minvws.nl>
Datum: woensdag 19 jun. 2019 10:35 AM
Aan: 5.1.2e | 5.1.2e | @igj.nl>
Onderwerp: voorbeelden vertegenwoordigers stofgroepen

Goedemorgen 5.1.2e ,

Onderstaand een stukje uit de memorie van toelichting over de stofgroepen. Ik zou graag een paar vertegenwoordigers willen noemen, mijn voorstel is Fentanyl en Mefedron. Ben je het daarmee eens, of heb jij een ander voorstel?

Groet,

5.1.2e

De voorgestelde lijst III bevat een drietal stofgroepen: 1. fentanylderivaten 2. synthetische cannabinoïden en 3. 2-fenethylamines en cathinonen. Het betreft stofgroepen die in onze buurlanden reeds bij wet zijn verboden en waarvan vertegenwoordigers op lijst I van de Opiumwet zijn geplaatst zoals Fentanyl en Mefedron. Bovendien is gebleken dat het plaatsen van deze vertegenwoordigers op lijst I weer heeft geleid tot andere nieuwe psychoactieve stoffen die overeenkomstige structuren hebben. In het wetsvoorstel is opgenomen dat bij algemene maatregel van bestuur stofgroepen aan lijst III kunnen worden toegevoegd indien meerdere middelen die deel uitmaken van die stofgroep zijn of worden toegevoegd aan lijst I van deze wet. Hierdoor kan worden voorkomen dat een producent van psychoactieve stoffen door het wijzigen van de moleculaire structuur alsnog een legale weg vindt om nieuwe stoffen te produceren met een vergelijkbaar psychoactief effect.

To: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Thur 6/20/2019 10:59:52 AM
Subject: RE: Voorbereiding vergadering werkgroep herziening drugswetgeving26/6
Received: Thur 6/20/2019 10:59:59 AM

Dank helder, ik gooi het in de groep.

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]

Verzonden: donderdag 20 juni 2019 12:27

Aan: 5.1.2e 5.1.2e

Onderwerp: FW: Voorbereiding vergadering werkgroep herziening drugswetgeving 26/6

Hoi 5.1.2e ,

Die laatste twee zinnen kunnen er inderdaad uit. 5.1.2e gaf aan dat we wel iets over de noodzakelijkheid moeten opnemen. Mijn tekstvoorstel is het geel gearceerde:

Naast bescherming van de volksgezondheid, is ook de bescherming van de openbare orde een belang dat met onderhavige regelgeving wordt nagestreefd. Artikel 36 VWEU noemt ook de bescherming van de openbare orde expliciet als rechtvaardigingsgrond. Hoewel nieuwe psychoactieve stoffen niet veel in Nederland worden geconsumeerd, worden zij wel veelvuldig in Nederland geproduceerd en vervolgens geëxporteerd. Deze productie en export wordt veelal uitgevoerd door georganiseerde misdaadorganisaties die een ontwrichtend effect kunnen hebben op de Nederlandse samenleving. Dit effect kan onder andere ontstaan door verwevenheid van de boven- en de onderwereld, innesteling van de georganiseerde misdaad in woonwijken en in legale sectoren en misbruik van legale voorzieningen en structuren. Dit wetsvoorstel is geschikt om de openbare orde te beschermen omdat – indien dit wetsvoorstel tot wet wordt verheven – het Openbaar Ministerie personen kan vervolgen vanwege overtreding van de in dit wetsvoorstel opgenomen verboden. Daarnaast is van belang dat het Openbaar Ministerie rechtshulpverzoeken van omliggende landen kan inwilligen omdat er met inwerkingtreding van de voorgestelde verboden sprake is van zogenoemde ‘dubbele strafbaarheid’. Dit is een vereiste om aan een rechtshulpverzoek gevolg te kunnen geven. Hiermee wordt ook de internationale samenwerking tegen de georganiseerde misdaad bevorderd. Het wetsvoorstel gaat niet verder dan noodzakelijk omdat het zich beperkt tot stoffen die in Nederland worden aangetroffen en waarvan het aannemelijk is dat deze ernstige gezondheidsschade kunnen verzaken. Bovendien gaat het om groepen die recentelijk ook in ons omliggende landen onder controle zijn gebracht.

Van: 5.1.2e)

Verzonden: donderdag 20 juni 2019 10:07

Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @minjenv.nl>

Onderwerp: RE: Voorbereiding vergadering werkgroep herziening drugswetgeving 26/6

Ok, dank.

Dan stel ik voor de stukken pas daarna rond te sturen. Nemen we jullie aanpassingen mee.

Ik check zinsnede even bij 5.1.2e . Snap dat deze vragen oproept. Misschien dat we de laatste twee zinnen kunnen schrappen. Ik kom erop terug.

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @minjenv.nl>

Verzonden: donderdag 20 juni 2019 09:23

Aan: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>

Onderwerp: RE: Voorbereiding vergadering werkgroep herziening drugswetgeving 26/6

Hoi 5.1.2e ,

Ik kijk er naar en zal ook 5.1.2e Vincent betrekken, uiterlijk morgen laat ik het je weten. Bij eerste lezing viel mij de zinsnede *Het wetsvoorstel gaat niet verder dan noodzakelijk is omdat slechts een geheel verbod effectief is om op te treden tegen misdaadorganisaties* op; ik begrijp eerlijk gezegd niet wat hiermee wordt bedoeld. Tekstueel

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]

Verzonden: woensdag 19 juni 2019 15:03

Aan: 5.1.2e 5.1.2e

Onderwerp: RE: Voorbereiding vergadering werkgroep herziening drugswetgeving 26/6

Hoi 5.1.2e ,

Prima voorstel.

Dank nog reactie tekst 5.1.2e. Er zijn nog een paar onderdelen in de Mvt die check van jullie vragen. De voorzet voor het stukje sanctionering en ook nog het onderdeel bescherming openbare orde onder de kop Europese context. Zijn deze ok zo? Plan is om morgen de stukken aan te leveren voor de verspreiding.

Groet,

5.1.2e

Sanctionering

Voorgesteld wordt om overtreding van het verbod op stofgroepen te bedreigen met dezelfde strafbedreiging als overtreding van het verbod op middelen van lijst II. Hoewel bekende middelen uit de voorgestelde stofgroepen zijn opgenomen op lijst I, is gekozen voor een strafbedreiging conform lijst II omdat niet onomstotelijk vaststaat dat middelen die deel uitmaken van een stofgroep in lijst III schadelijk zijn voor de volksgezondheid. Het zou om die reden niet proportioneel zijn om bij een overtreding van het stofgroepenverbod een gelijke sanctiebedreiging op te nemen als bij een overtreding van het verbod met betrekking tot middelen op lijst I. Echter aangezien de middelen die deel uitmaken van stofgroepen van lijst III sterk verwant zijn aan de middelen van lijst I, en daarmee potentieel (zeer) schadelijk zijn voor de volksgezondheid, is een sanctiebedreiging gelijk aan die van overtreding van lijst II middelen op zijn plaats.

Europese context

Naast bescherming van de volksgezondheid, is ook de bescherming van de openbare orde een belang dat met onderhavige regelgeving wordt nagestreefd. Artikel 36 VWEU noemt ook de bescherming van de openbare orde expliciet als rechtvaardigingsgrond. Hoewel nieuwe psychoactieve stoffen niet veel in Nederland worden geconsumeerd, worden zij wel veelvuldig in Nederland geproduceerd en vervolgens geëxporteerd. Deze productie en export wordt veelal uitgevoerd door georganiseerde misdaadorganisaties die een ontwrichtend effect kunnen hebben op de Nederlandse samenleving. Dit effect kan onder andere ontstaan door verwevenheid van de boven- en de onderwereld, innesteling van de georganiseerde misdaad in woonwijken en in legale sectoren en misbruik van legale voorzieningen en structuren. Dit wetsvoorstel is geschikt om de openbare orde te beschermen omdat – indien dit wetsvoorstel tot wet wordt verheven – het Openbaar Ministerie personen kan vervolgen vanwege overtreding van de in dit wetsvoorstel opgenomen verboden. Daarnaast is van belang dat het Openbaar Ministerie rechtshulpverzoeken van omliggende landen kan inwilligen omdat er met inwerkingtreding van de voorgestelde verboden sprake is van zogenoemde ‘dubbele strafbaarheid’. Dit is een vereiste om aan een rechtshulpverzoek gevolg te kunnen geven. Hiermee wordt ook de internationale samenwerking tegen de georganiseerde misdaad bevorderd. [Het wetsvoorstel gaat niet verder dan noodzakelijk is omdat slechts een geheel verbod effectief is om op te treden tegen misdaadorganisaties](#). Personen die de stoffen willen gebruiken voor wetenschappelijk onderzoek of een andere legale toepassing, kunnen een ontheffing aanvragen. **Evt. toevoegen:** Ten slotte wordt ook het belang van de bescherming van het milieu gediend met dit wetsvoorstel. Hoewel dit belang niet expliciet wordt genoemd in artikel 36 VWEU is wel in de jurisprudentie van het HvJEU aangenomen dat ook de bescherming van het milieu een kwantitatieve invoerbepijking of maatregel van gelijke werking kan rechtvaardigen.^[1] De productie van nieuwe psychoactieve stoffen gaat vaak gepaard met milieugevaarlijke afvalstoffen. Deze worden veelvuldig in natuurgebieden gedumpt met alle gevolgen van dien. Hoewel deze dumping al verboden is op grond van [??](#), is het in de praktijk moeilijk om de te achterhalen wie de verantwoordelijke personen zijn. Met de voorgestelde verboden in dit wetsvoorstel kan beter worden opgetreden tegen de productie van nieuwe psychoactieve stoffen waardoor dumping van gevaarlijke afvalstoffen in de natuur wellicht kan worden voorkomen.

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @minjenv.nl>

Verzonden: dinsdag 18 juni 2019 14:19

Aan: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>

CC: 5.1.2e < 5.1.2e @minjenv.nl>

Onderwerp: Voorbereiding vergadering werkgroep herziening drugswetgeving 26/6

Volgende week woensdag bespreken we jullie NPS-voorstel in werkgroepverband. 5.1.2e en ik als organisator van deze overlegreeks agenda en stukken verspreiden en ook het voorzitterschap op ons nemen?

Laat svp even weten wanneer jullie de stukken denken aan te leveren.

5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

---

^[1] Zie bijvoorbeeld HvJEU 13 maart 2001, nr. C-379/98 (PreussenElektra AG), overweging 73 en 81.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

To: 5.1.2e (Landelijk Parket 's-Hertogenbosch) [5.1.2e@om.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Thur 2/28/2019 10:06:40 AM
Subject: RE: voorstel wetswijziging Opiumwet/rechtshulp
Received: Thur 2/28/2019 10:06:40 AM

Helder, dank je wel!

Vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Directie Voeding Gezondheidsbescherming en Preventie (VGP)

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

* 5.1.2e

5.1.2e @minvws.nl

Van: 5.1.2e (Landelijk Parket 's-Hertogenbosch) <5.1.2e@om.nl>

Verzonden: donderdag 28 februari 2019 10:59

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>

Onderwerp: voorstel wetswijziging Opiumwet/rechtshulp

Goedemorgen,

Zoals gistermiddag tijdens het overleg afgesproken doe ik je hierbij toekomen de bestuurlijke rapportage die door het OM in 2015 werd opgemaakt en ook werd ingediend bij oa het ministerie van VWS nav het arrest van het Europees Hof waarin werd gesteld dat bij de strafrechtelijke opsporing en vervolging van NPS-en geen gebruik meer mocht worden gemaakt van de Geneesmiddelenwet.

Op pagina 8 en 16 vind je (vet en roodgearceerd) de passages waarbij wordt ingegaan op de problematiek inzake rechtshulp.

Voor de volledigheid wil ik benadrukken dat voor het uit kunnen oefenen van bijzondere opsporingsbevoegdheden (de zg. Bob bevoegdheden) er minimaal 4 jaar gevangenisstraf op zou moeten staan. Deze bevoegdheden zijn voor de opsporing en vervolging van criminelen wel van groot belang.

met vriendelijke groet,

5.1.2e

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

Landelijk Parket

Eenheid Zuid-Nederland

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

@om.nl

Postbus 628

5201 AP 's-Hertogenbosch

afwezig: vrijdag

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u bestemd is. Als u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het Openbaar Ministerie aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden

Openbaar Ministerie

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The Netherlands Public Prosecution Service accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Netherlands Public Prosecution Service

To: 5.1.2e 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e)
Sent: Tue 3/5/2019 10:49:26 AM
Subject: RE: Vraag mbt tijdpad wetgeving NPS
Received: Tue 3/5/2019 10:49:26 AM

Mooi!

Verzonden met BlackBerry Work
 (www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>

Datum: dinsdag 05 mrt. 2019 11:44 AM

Aan: 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @minvenj.nl>

Kopie: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>, 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>, 5.1.2e)
 < 5.1.2e @minvws.nl>

Onderwerp: RE: Vraag mbt tijdpad wetgeving NPS

Beste 5.1.2e ,

Ik heb al telefonisch eea kunnen afstemmen.

Ten eerste een opmerking over de zin "Met VWS is afgesproken dat JenV het voortouw neemt ten aanzien van het buiten verzoek en VWS het voortouw heeft bij de ontwikkeling van het wetsvoorstel NPS." Wat ons betreft nemen wij inderdaad het voortouw voor het wetsvoorstel NPS, maar hoeven wij geen rol bij buiten verzoek Wij zullen dit nog aan Minister MZS voorleggen met het voorgenoemde advies.

Wat betreft de planning, graag zouden wij dat aangepast zien naar tweede helft van dit jaar internetconsultatie en op z'n vroegst inwerkingtreding per 1 juli 2021. Ik heb even teruggerekend: 1 juni start internetconsultatie + twee weken tijd om reacties OM, politie en IGJ te verwerken = half maart tot half mei voorleggen voor uitvoeringstoets door OM, politie en IGJ. Dit zou dus betekenen dat er volgende week een redelijk voldragen concept wetsvoorstel moet liggen. Dat gaat niet lukken. Vandaar het verzoek om de planning iets op te schuiven.

Mocht je nog vragen of opmerkingen hebben, hoor ik het graag. Ik zal ook laten weten als wij met de Minister MZS hebben gesproken over onze rol buiten verzoek

Groeten,
 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @minvenj.nl>

Verzonden: dinsdag 5 maart 2019 07:47

Aan: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>

Onderwerp: RE: Vraag mbt tijdpad wetgeving NPS

Hallo 5.1.2e ,

Het moet uiterlijk woensdag eind van de middag de lijn in. Als ik woensdag begin van de middag jullie reactie heb dan komt het zeker goed.

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]

Verzonden: maandag 4 maart 2019 16:49

Aan: 5.1.2e 5.1.2e

Onderwerp: RE: Vraag mbt tijdpad wetgeving NPS

Beste 5.1.2e ,

Op welke termijn heb je reactie nodig? Ik bespreek woensdag eea hier intern, maar ik weet niet of dat voor jou te lang duurt.

Groeten,

5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @minvenj.nl>

Verzonden: maandag 4 maart 2019 15:25

Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @minvws.nl>

CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @minvws.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @minvws.nl>

Onderwerp: Vraag mbt tijdpad wetgeving NPS

Beste 5.1.2e,

Omdat 5.1.2e deze week afwezig is mail ik je even rechtstreeks over het volgende. Voor het AO anti-ondermijning van volgende week donderdag ontvangt de MJenV een nota met daarin ook kort de voortgang van de wetgevingstrajecten. Mij is verzocht daarin ook het tijdpad van die trajecten aan te geven. Zie svp onderstaande tekst voor wat betreft de NPS, kun je je daarin vinden?

Groet 5.1.2e

Precursoren en NPS

Voor de aanpak van zowel de precursoren als de NPS is wetgeving in voorbereiding. Beide trajecten worden gevoed door de werkgroep herziening drugswetgeving, waarin – naast JenV en VWS – ook het OM, de FIOD, de Douane, het NFI, de IGJ en de politie vertegenwoordigd zijn. De samenwerking in deze werkgroep, die eind februari voor de tweede maal bijeen is geweest, verloopt voortvarend en constructief. Voor beide wetstrajecten is een conceptvoorstel ontwikkeld waarvan de contouren met de werkgroep zijn afgestemd. Zoals zich nu laat aanzien zullen deze wetsvoorstellen vóór de zomer van 2019 in consultatie kunnen gaan. Rekening houdend met de doorlooptijd van een gemiddeld wetsvoorstel wordt verwacht dat deze wetten begin 2021 in werking kunnen treden. Daarnaast wordt een strategie ontwikkeld om in Europees verband tot een betere aanpak van precursoren te kunnen komen. U wordt hierover nog nader geïnformeerd.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
From: 5.1.2e
Sent: Mon 3/11/2019 3:11:22 PM
Subject: RE: Vraag mbt tijdpad wetgeving NPS
Received: Mon 3/11/2019 3:11:22 PM

Zo overgenomen;-)

Van: 5.1.2e
Verzonden: maandag 11 maart 2019 11:58
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>
Onderwerp: RE: Vraag mbt tijdpad wetgeving NPS

Hoi allebei,

Mijn idee was om aan te geven dat het wetsvoorstel naar verwachting eind dit jaar aan de TK wordt aangeboden. WJZ geeft echter aan dat we blij moeten zijn als het dit jaar nog aan de RvS kan worden aangeboden, aanbidding TK wordt dan dus sowieso pas in 2020. Volgens mij is dat niet echt aantrekkelijk om te vermelden in de brief. Mijn voorstel is om het als onderstaand, geel, te doen.

Groet,
 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>
Verzonden: vrijdag 8 maart 2019 16:04
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>
Onderwerp: RE: Vraag mbt tijdpad wetgeving NPS

Ha 5.1.2e,

Misschien heb jij ondertussen al lang iets naar 5.1.2e gestuurd maar die is nu op cursus dus kan het niet checken. En omdat dinsdag de brief de lijn in moet voor de zekerheid deze mail.

Dit staat er nu in de concept brief over NPS. Kun jij dit aanvullen?

2. Nieuwe Psychoactieve Stoffen

De drugsmarkt is voortdurend in ontwikkeling. Dat is onder andere zichtbaar bij de vele stoffen die vallen onder de zogenaamde Nieuwe Psychoactieve Stoffen (NPS), ook wel designerdrugs genaamd. Bij NPS gaat het om stoffen met een psychoactieve werking die pas recentelijk als drug op de gebruikersmarkt worden aangeboden en/of gebruikt. NPS vallen (nog) niet onder de Opiumwet. De meeste stoffen verdwijnen weer snel van de markt, maar sommigen worden langdurig gebruikt, zoals 4-fluoramfetamine (4-FA). Door het stijgende aantal gezondheidsincidenten met 4-FA is deze stof per 25 mei 2017 op Lijst I van de Opiumwet geplaatst. In tegenstelling tot een aantal andere landen is het gebruik van NPS in Nederland beperkt. Problematisch bij NPS is dat wanneer een NPS op de Opiumwet wordt geplaatst, nieuwe NPS worden geproduceerd met een net afwijkende samenstelling waardoor de nieuwe stof niet onder de Opiumwet valt. Landen om ons heen hebben maatregelen genomen om te werken met een verbod op *groepen* verschillende stoffen. In samenwerking met mijn collega van Justitie en Veiligheid ga ik een dergelijke systematiek ook in Nederland te introduceren. Groepen gevaarlijke stoffen zoals Fentanylen – die in o.a. de Verenigde Staten tot grote volksgezondheidsproblemen leiden – en synthetische cannabioiden gaan we dan verbieden. **Hiertoe bereiden we nu een wijziging van de Opiumwet voor** waarmee we in één keer veel gevaarlijke drugs van de markt halen. Daarbij kunnen we gebruikers goed waarschuwen voor dat soort zware middelen. **Naar verwachting zullen we het wetsvoorstel in de tweede helft van dit jaar voor internetconsultatie aanbieden.**

5.1.2e

Alvast bedankt!

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: woensdag 6 maart 2019 08:07
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>
Onderwerp: RE: Vraag mbt tijdpad wetgeving NPS

Top! Ik ga tekstvoorstel doen.

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Datum: dinsdag 05 mrt. 2019 4:32 PM
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Kopie: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: RE: Vraag mbt tijdpad wetgeving NPS

Gemeld!

We willen dit ook nu concreet opnemen in de drugspreventiebrief, ok wat jou betreft? Kun jij helpen met een tekst die past?

5.1.2e

Van: 5.1.2e)
Verzonden: dinsdag 5 maart 2019 10:18
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: FW: Vraag mbt tijdpad wetgeving NPS

Ha 5.1.2e ,

Sprak gister met 5.1.2e over NPS icm onderstaande mail van JenV. Voorstel wijziging Ow, lijst III, is goed ontvangen door werkgroep OM, politie, er zijn nog wel aardig wat punten die uitgewerkt moeten worden. Goed om ook even de stas mee te nemen dat we hier nu op inzetten en wat de verwachte planning is. M JenV gaat hier volgende week in AO ondermijning uitspraak over doen. 5.1.2e opperde dat jij stas vanmiddag zou kunnen informeren tijdens je gesprek over de brief.

Gaat dan om:

- Het verbieden van drie stofgroepen NPS op lijst III van de Opiumwet. Betreft stofgroepen die ook in onze buurlanden verboden zijn.
- Gaat om stoffen waarvan de aanname is dat zij een risico vormen voor de volksgezondheid omdat zij sterk verwant zijn aan middelen die al op lijst I Ow staan.
- Door verbod op deze stofgroepen faciliteren we de opsporing bij het aanpakken van drugscriminaliteit en het kunnen voldoen aan rechtshulpverzoeken.
- Streven is om wetsvoorstel in de tweede helft van dit jaar voor consultatie aan te bieden, mogelijke iwt zou in 2021 zijn*.

*Vanochtend met 5.1.2e gebeld nav onderstaande mail JenV. Het door JenV voorgestelde tijdpad is te krap (geel), zij overlegt met 5.1.2e of consultatie in de tweede helft van dit jaar en mogelijke iwt in 2021 (zal eerder 1 juli dan 1 januari 2021 worden) beter is. Zij informeert mij zodra zij heeft afgestemd.

Is dit ok voor jou? Kan je hiermee uit de voeten? Ik informeer je zodra ik duidelijkheid heb over planning. In ieder geval tijdig voor overleg stas.

Groet,
5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e) <5.1.2e @minvenj.nl>
Verzonden: maandag 4 maart 2019 15:25
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
CC: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>; 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: Vraag mbt tijdpad wetgeving NPS

Beste 5.1.2e ,

Omdat 5.1.2e deze week afwezig is mail ik je even rechtstreeks over het volgende. Voor het AO anti-ondermijning van volgende week donderdag ontvangt de MJenV een nota met daarin ook kort de voortgang van de wetgevingstrajecten. Mij is verzocht daarin ook het tijdpad van die trajecten aan te geven. Zie svp onderstaande tekst voor wat betreft de NPS, kun je je daarin vinden?

Precursoren en NPS

Voor de aanpak van zowel de precursoren als de NPS is wetgeving in voorbereiding. Met VWS is afgesproken dat JenV het voortouw neemt ten aanzien van het wetsvoorstel precursoren, en VWS het voortouw heeft bij de ontwikkeling van het wetsvoorstel NPS. Beide trajecten worden gevoed door de werkgroep herziening drugswetgeving, waarin – naast JenV en VWS – ook het OM, de FIOD, de Douane, het NFI, de IGJ en de politie vertegenwoordigd zijn. De samenwerking in deze werkgroep, die eind februari voor de tweede maal bijeen is geweest, verloopt voortvarend en constructief. Voor beide wetstrajecten is een conceptvoorstel ontwikkeld waarvan de contouren met de werkgroep zijn afgestemd. Zoals zich nu laat aanzien zullen deze wetsvoorstellen vóór de zomer van 2019 in consultatie kunnen gaan. Rekening houdend met de doorlooptijd van een gemiddeld wetsvoorstel wordt verwacht dat deze wetten begin 2021 in werking kunnen treden. Daarnaast wordt een strategie ontwikkeld om in Europees verband tot een betere aanpak van precursoren te kunnen komen. U wordt hierover nog nader geïnformeerd.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @minez.nl; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @minez.nl
Cc: 5.1.2e 5.1.2e @minvws.nl; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @minvws.nl; 5.1.2e
 5.1.2e 5.1.2e @cbg-meb.nl
From: 5.1.2e 5.1.2e)
Sent: Mon 6/24/2019 8:58:34 AM
Subject: RE: Vraag over Wet dieren
Received: Mon 6/24/2019 8:59:28 AM
[Mvt wetsvoorstel NPS 2106.docx](#)
[Wetsvoorstel NPS tbv werkgroep.docx](#)

Dank je 5.1.2e ,

Hier moeten we zeker goed naar kijken, i ook samen met het Bureau Diergeneesmiddelen (van het aCBG).

5.1.2e , zullen we even overleggen hoe we dit aanpakken?

5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e)
Verzonden: maandag 24 juni 2019 10:48
Aan: 5.1.2e 5.1.2e) <5.1.2e @minlv.nl>; 5.1.2e 5.1.2e) <5.1.2e @minez.nl>
CC: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>; 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: FW: Vraag over Wet dieren

Dag 5.1.2e ,

Zie hieronder, willen jullie hier ook naar kijken?

Alvast bedankt, groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Verzonden: maandag 24 juni 2019 08:59
Aan: 5.1.2e 5.1.2e) <5.1.2e @minez.nl>
CC: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: Vraag over Wet dieren

Beste 5.1.2e ,

Ik heb je naam gekregen van mijn collega 5.1.2e omdat ik een vraag heb over de Wet dieren.

Ik ben samen met mijn collega 5.1.2e , bezig met een wijziging van de Opiumwet waarin we voorstellen om een derde lijst aan die wet toe te voegen. In tegenstelling tot de lijsten I en II, komen er op lijst III geen individuele stoffen, maar stofgroepen. We willen voorkomen dat (dier)geneesmiddelen of grondstoffen daarvoor die niet op lijst I of II bij de Opiumwet staan, maar die wel deel uitmaken van een stofgroep op lijst III, worden verboden (of dat daarvoor ontheffingen nodig zijn). Daarvoor zijn eigenlijk twee stappen te doorlopen: 1) komt het voor dat er (dier)geneesmiddelen of grondstoffen zijn die niet al op lijst I of II bij de Opiumwet staan, die wel deel uitmaken van één van de drie stofgroepen die nu worden voorgesteld voor lijst III? 2) Zo ja, naar welke artikelen van de Wet dieren zou dan in het wetsvoorstel verwezen moeten worden, om deze uit te zonderen?

Ik begrijp dat de eerste vraag vooral een beleidsmatige vraag is. Ik had van Zinzi ook de naam van 5.1.2e gekregen, maar ik zag in de rijksadresgids dat zij nu bij de plantaardige kant van LNV werkt. Misschien kan jij deze mail doorsturen naar een beleidscollega met verstand van diergeneesmiddelen? Wij zullen zelf binnenkort met onze geneesmiddelen collega's spreken om te kijken hoe dit uitpakt voor de humane geneesmiddelen.

Ter info voeg ik een eerste ruwe schets van het wetsvoorstel toe, waarin je ook de precieze omschrijving van de drie stofgroepen vindt.

Ik hoor graag!

Groeten,

5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e

Cluster Gezondheidsbescherming & Medische Ethiek-----
Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Parnassusplein 5 | 2511VX | Den Haag | 7e en 8e verdieping
-----e-mail: 5.1.2e [@minvws.nl](mailto:5.1.2e@minvws.nl) | Tel.: 5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

To: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>
Cc: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Mon 6/24/2019 8:47:04 AM
Subject: RE: Vraag over Wet dieren
Received: Mon 6/24/2019 8:47:32 AM

Dag 5.1.2e,

Bedankt voor je bericht, ik zal ernaar kijken. De betrokken beleidscollega is nog steeds 5.1.2e (diergeneesmiddelen vallen onder de directie PAV), ik zal het bericht aan haar doorsturen.

Ik zal het ook nog doorsturen naar 5.1.2e, hij houdt zich binnen onze directie ook bezig met diergeneesmiddelen.

Hartelijke groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>
Verzonden: maandag 24 juni 2019 08:59
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@minez.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@minvws.nl>
Onderwerp: Vraag over Wet dieren

Beste 5.1.2e,

Ik heb je naam gekregen van mijn collega 5.1.2e omdat ik een vraag heb over de Wet dieren.

Ik ben samen met mijn collega 5.1.2e, bezig met een wijziging van de Opiumwet waarin we voorstellen om een derde lijst aan die wet toe te voegen. In tegenstelling tot de lijsten I en II, komen er op lijst III geen individuele stoffen, maar stofgroepen. We willen voorkomen dat (dier)geneesmiddelen of grondstoffen daarvoor die niet op lijst I of II bij de Opiumwet staan, maar die wel deel uitmaken van een stofgroep op lijst III, worden verboden (of dat daarvoor ontheffingen nodig zijn). Daarvoor zijn eigenlijk twee stappen te doorlopen: 1) komt het voor dat er (dier)geneesmiddelen of grondstoffen zijn die niet al op lijst I of II bij de Opiumwet staan, die wel deel uitmaken van één van de drie stofgroepen die nu worden voorgesteld voor lijst III? 2) Zo ja, naar welke artikelen van de Wet dieren zou dan in het wetsvoorstel verwezen moeten worden, om deze uit te zonderen?

Ik begrijp dat de eerste vraag vooral een beleidsmatige vraag is. Ik had van Zinzi ook de naam van 5.1.2e gekregen, maar ik zag in de rijksadresgids dat zij nu bij de plantaardige kant van LNV werkt. Misschien kan jij deze mail doorsturen naar een beleidscollega met verstand van diergeneesmiddelen? Wij zullen zelf binnenkort met onze geneesmiddelen collega's spreken om te kijken hoe dit uitpakt voor de humane geneesmiddelen.

Ter info voeg ik een eerste ruwe schets van het wetsvoorstel toe, waarin je ook de precieze omschrijving van de drie stofgroepen vindt.

Ik hoor graag!

Groeten,

5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e

Cluster Gezondheidsbescherming & Medische Ethiek

 Directie Wetgeving en Juridische Zaken
 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
 Parnassusplein 5 | 2511VX | Den Haag | 7e en 8e verdieping

-----
 e-mail: 5.1.2e @minvws.nl | Tel.: 5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

To: 5.1.2e 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Mon 5/6/2019 7:53:25 AM
Subject: RE: werkgroep bijeenkomst NPS
Received: Mon 5/6/2019 7:53:27 AM

Ha 5.1.2e ,

Dank voor je bericht, ik wacht het gewoon af.

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]
Verzonden: donderdag 2 mei 2019 15:31
Aan: 5.1.2e 5.1.2e
CC: 5.1.2e)
Onderwerp: RE: werkgroep bijeenkomst NPS

Hoi 5.1.2e ,

Ik heb mijn deel net vandaag afgemaakt, maar 5.1.2e moest nog het één en ander doen. Ik weet eigenlijk niet zo goed hoe ver zij is. Eerder dan de 20e zou ik het niet verwachten omdat 5.1.2e er pas de 13e weer is. Maar misschien duurt het nog langer...

Groeten,
 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @minjenv.nl>
Verzonden: donderdag 2 mei 2019 13:16
Aan: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>
CC: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: FW: werkgroep bijeenkomst NPS

Hoi 5.1.2e ,

Nog een vraag; we bespraken twee weken geleden dat jullie me de MvT bij het NPS-voorstel zouden sturen, zodat ik het met de JenV-onderdelen kan aanvullen. Kun je aangeven wanneer je verwacht zover te zijn? Dan kan ik daar in mijn planning rekening mee houden.

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Verzonden: dinsdag 30 april 2019 8:13
Aan: 5.1.2e)'
CC: 5.1.2e)
Onderwerp: RE: werkgroep bijeenkomst NPS

Hoi 5.1.2e ,

Prima, doen we het zo. Ik heb zoals we bespraken nog even contact gehad met 5.1.2e . Haar wens was om over strafmaat en voorbereiding nog een goed gesprek te voeren voordat alle gemaakte keuzes definitief zijn. Kunnen we nu 26/6 dus de nodige aandacht geven. Overigens benadrukte 5.1.2e blij te zijn dat het wetsvoorstel er komt en op koers ligt, dus dat er nog bespreekpunten zijn laat onverlet dat het OM er positief in zit.

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]
Verzonden: maandag 29 april 2019 16:22
Aan: 5.1.2e 5.1.2e
CC: 5.1.2e)
Onderwerp: werkgroep bijeenkomst NPS

Ik was in de overtuiging dat ik je een mail had gestuurd na ons overleg van 17 april. Maar zie geen mail aan jou in mijn verzonden items dus daar is kennelijk iets mis gegaan. Excuus voor deze late reactie.

Mijn boodschap was dat ook 5.1.2e afwezig is op 29 mei, waardoor we dus niet kunnen aanschuiven. Mijn voorstel was in eerste instantie om het NPS deel dan 1 week te verschuiven, maar we hebben meer speling nodig om vooral de toelichting rond te krijgen. Daarom lijkt het ons verstandig de planning voor 26 juni bijeenkomst NPS aan te houden.

Groet,

5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: [5.1.2e 5.1.2e] [5.1.2e @minvws.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @minvws.nl]
From: [5.1.2e]
Sent: [5.1.2e] 5/2/2019 12:43:42 PM
Subject: RE: wetsvoorstel NPS
Received: Thur 5/2/2019 12:43:43 PM
[Wetsvoorstel - 190415 WB.docx](#)

Dag [5.1.2e], en [5.1.2e],

Bijgaand wat opmerkingen over de tekst.

Groet,

[5.1.2e]

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: [5.1.2e] <[5.1.2e]@minvws.nl>

Verzonden: maandag 29 april 2019 21:29

Aan: [5.1.2e]; [5.1.2e].

Onderwerp: wetsvoorstel NPS

Tijd: woensdag 15 mei 2019 11:00-11:45 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: 13e

Bespreken laatste versie wetsvoorstel, stavaza/planning, voorstel overige wijzigingen

To: 5.1.2e) [5.1.2e@minvws.nl]
From: 5.1.2e)
Sent: Thur 6/27/2019 8:12:36 AM
Subject: Concept brede syndrubrief juni 2019 versie 26juni 2019_ (003)
Received: Thur 6/27/2019 8:12:36 AM
[Concept brede syndrubrief juni 2019 versie 26juni 2019_ \(003\).docx](#)

Ha,

Bijgaande tweede versie syndrubrief waarin onze opmerkingen zijn verwerkt. Begin van de middag wordt 'ie met Grapperhaus besproken, vraag was of we alvast kunnen scannen en punten aangeven waar we over struikelen, dan nemen ze die mee.

Ik heb een paar wijzigingen. Lees jij even mee?

Groet,

5.1.2e

To: 5.1.2e 5.1.2e) (5.1.2e @minvws.nl] 5.1.2e @minvws.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @minjenv.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Fri 6/21/2019 10:28:17 AM
Subject: FW: Conceptbrief syndrugs
Received: Fri 6/21/2019 10:28:23 AM
[Concept brede syndrubrief juni 2019 versie 0.93 21 juni 2019schoon.docx](#)

Hoi 5.1.2e ,

Bijgaand het concept dat wij dit weekend aan onze minister voorleggen. Het is een concept ter bespreking in de staf a.s. maandag, dus nog niet de officiële lijn. Ik heb al je voorstellen overgenomen.

5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e)
Sent: Wed 6/26/2019 11:37:05 AM
Subject: FW: Afstemming conceptbrief syndru, ronde twee
Received: Wed 6/26/2019 11:37:05 AM
[Concept brede syndrubrief juni 2019 versie 26juni 2019 .docx](#)

Hoi,

Volgens mij gaat woensdag de laatste tas, dus de lijn richting stas kan nog. Wat ik mis in het stuk over de gebruikers is ergens een link met onze drugspreventie brief, dat we even de link leggen met het beleid van 5.1.2e . Wat vind jij? Ik zit verder niet enorm goed in de preventie, dus misschien Rebecca vragen om mee te lezen?

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @minjenv.nl>
Verzonden: woensdag 26 juni 2019 12:39
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>; 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e @minjenv.nl>
Onderwerp: Afstemming conceptbrief syndru, ronde twee

Collega's,

Hierbij de actuele conceptversie van de syndrubrief die wij opnieuw graag met jullie afstemmen. Dit is (helaas) nog niet de versie die voor akkoord bij ons in de lijn gaat. Morgen spreken wij onze minister over de brief en wij verwachten dat daar tenminste nog enkele wijzigingen uit voort zullen komen. We stellen het echter zeer op prijs als de bij jullie brief toch al zo ver mogelijk in de hiërarchische lijn kan worden gesondeerd, zodat hier snel(ler) akkoord op kan worden gegeven zodra de definitieve versie beschikbaar is. Zouden jullie morgen of anders uiterlijk vrijdagochtend kunnen reageren?

Wij koersen nog steeds op verzending vóór het reces, wat betekent dat de brief uiterlijk donderdag 4 juli uit moet. Als wij de brief a.s. vrijdag of maandag 'lijnklaar' aan jullie kunnen geven, lukt het dan om tijdig instemming van jullie stas te krijgen?

Verder nog de concrete vraag of op juiste wijze is verwoord dat de brief mede namens jullie stas wordt verzonden (wordt genoemd in de eerste alinea, maar niet bij de ondertekening).

Dank voor jullie hulp, we realiseren ons dat we veel van jullie vragen qua afstemming & snel schakelen.

Groet en tot straks!

5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: 5.1.2e 5.1.2e) (5.1.2e @minvws.nl) (5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: Mon 6/17/2019 6:07:43 AM
Subject: Ter afstemming, concept brede syndrubrief juni 2019 versie 0.7
Received: Mon 6/17/2019 6:07:58 AM
[Concept brede syndrubrief juni 2019 versie 0.7.docx](#)

Hallo 5.1.2e ,

Hierbij de actuele versie van de conceptbrief zoals we vorige week bespraken. Ik ga er van uit dat we vrijdag de versie klaar hebben die de lijn in kan, en dan ook aan jullie kan worden voorgelegd. Zou fijn zijn als jij en je collega's alvast naar deze conceptversie kunnen kijken en opmerkingen/suggesties zo mogelijk vóór donderdag kunnen doorgeven, dan nemen we die zoveel mogelijk mee in de lijnversie.

5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: 5.1.2e 5.1.2e) (5.1.2e @minvws.nl] 5.1.2e @minvws.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @minjenv.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Fri 6/28/2019 2:09:22 PM
Subject: RE: Concept brede syndrubrief juni 2019 versie 26juni 2019_ (003)(002) (002)
Received: Fri 6/28/2019 2:09:29 PM
[Concept brede syndrubrief juni 2019 versie 28juni 2019schoon.docx](#)

Hoi 5.1.2e ,

Bijgaand het concept dat nu bij ons in de lijn zit voor bespreking met de minister maandag. We hebben zijn commentaar dus nog niet. Wellicht zou je deze vast aan 5.1.2e kunnen voorleggen? Sowieso komen we maandag weer op de lijn over het definitieve concept en het verdere proces.

Dank! 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 28 juni 2019 11:26
Aan: 5.1.2e
Onderwerp: FW: Concept brede syndrubrief juni 2019 versie 26juni 2019_ (003) (002) (002)

Verzonden met BlackBerry Work
 (www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>
Datum: vrijdag 28 jun. 2019 10:02 AM
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @minjenv.nl>
Onderwerp: FW: Concept brede syndrubrief juni 2019 versie 26juni 2019_ (003) (002) (002)

Hoi 5.1.2e ,
 Even voor het proces ter info: als ik de definitieve versie maandagochtend de lijn in doe, zou het nog moeten lukken om tijdig akkoord van onze staatssecretaris te krijgen.
 Groet,
 5.1.2e

Van: 5.1.2e)
Verzonden: donderdag 27 juni 2019 11:47
Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @minjenv.nl>
Onderwerp: Concept brede syndrubrief juni 2019 versie 26juni 2019_ (003) (002) (002)

Hoi 5.1.2e ,
 We hebben de brief snel gescand, hierbij onze eerste reactie.
 Succes,
 Groet,
 5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: 5.1.2e 5.1.2e] 5.1.2e @minvws.nl]; 5.1.2e] 5.1.2e @minvws.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e] 5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e)
Sent: Tue 2/12/2019 3:31:34 PM
Subject: FW: Kamerbrief reactie SBO-advies TOPS_v2.docx
Received: Tue 2/12/2019 3:31:34 PM
[Kamerbrief reactie SBO-advies TOPS_v2.docx](#)

Ha

De brief van min J&V is aangepast. Moet denk ik weer even langs onze stas.

Grt

5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e @minvenj.nl>
Verzonden: dinsdag 12 februari 2019 16:14
Aan: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: FW: Kamerbrief reactie SBO-advies TOPS_v2.docx

5.1.2e ,

Zie de syndrubrief die op uitdrukkelijk verzoek van onze minister is aangepast. Zie passage over xtc.

We bespreken het zo met hem.

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @minvenj.nl>
Datum: dinsdag 12 feb. 2019 3:59 PM
Aan: 5.1.2e - BD/DGRR < 5.1.2e @minvenj.nl>
Kopie: 5.1.2e < 5.1.2e @minvenj.nl>
Onderwerp: Kamerbrief reactie SBO-advies TOPS_v2.docx

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: 5.1.2e 5.1.2e) 5.1.2e @minvws.nl; 5.1.2e 5.1.2e) 5.1.2e @minvws.nl
Cc: 5.1.2e 5.1.2e) 5.1.2e @minvws.nl
From: 5.1.2e)
Sent: Thur 2/14/2019 10:38:36 AM
Subject: brief JenV voorleggen aan stas
Received: Thur 2/14/2019 10:38:37 AM
[kamerbrief SBO.docx](#)

Hoi 5.1.2e

Jij hebt onlangs een brief van JenV voor ons voorgelegd aan de stas. De brief bevat ook VWS aspecten van harddrugsbeleid namelijk. Stas was toen akkoord.
Grapperhaus wilde een aantal zaken aangepast. Bijgaand de nieuwe versie. Ik heb VWS onderwerpen geel gearceerd. Zou jij deze brief opnieuw aan de stas willen voorleggen?

De brief wordt morgen naar de TK gestuurd.

Gaat dat lukken denk je?

5.1.2e

5.1.2e

[Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport](#) | [Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie](#) |
[Parnassusplein 5](#) | [2515 XP](#) | [Den Haag](#) | [Postbus 20350](#) | [2500 EJ](#) | [Den Haag](#) |

M 5.1.2e | **E** 5.1.2e @minvws.nl

Afwezig op woensdag

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @minjenv.nl]
Cc: 5.1.2e [5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Thur 6/20/2019 2:24:02 PM
Subject: stukken voor werkgroep bijeenkomst 26-6
Received: Thur 6/20/2019 2:24:02 PM
[Wetsvoorstel NPS tbv werkgroep.docx](#)
[Mvt wetsvoorstel NPS.docx](#)

Hoi 5.1.2e ,

Bijgaand de stukken voor de werkgroep. Mochten jullie nog wijzigingen willen aanbrengen in de toelichting op de onderdelen die nog ter toets bij jullie liggen, dan stel ik voor dat je die zelf verwerkt en vervolgens verspreidt.

Ik werk morgen alleen in de ochtend maar zit dan in een bijeenkomst, ben dan per mail bereikbaar.

Groet,

5.1.2e

To: 5.1.2e) [5.1.2e@minvws.nl]; 5.1.2e 5.1.2e) [5.1.2e@minvws.nl]
From: 5.1.2e)
Sent: Fri 6/21/2019 10:07:07 AM
Subject: toelichting NPS wetsvoorstel
Received: Fri 6/21/2019 10:07:07 AM
[Mvt wetsvoorstel NPS.docx](#)
[Wetsvoorstel NPS tbv werkgroep.docx](#)

Ha,

Gisteren met 5.1.2e stavaza wetsvoorstel besproken. Afgesproken de concept toelichting te delen, het is denk ik handig om in deze fase mee te lezen. Ben benieuwd naar jullie reactie.

Deze stukken worden as woensdag in de werkgroep bijeenkomst besproken. We hopen er dan overeenstemming over te krijgen (vanuit OM verwachten we nog wat punten). Afhankelijk van de uitkomst van die bijeenkomst volgen er nog aanpassingen en plan is om stukken vervolgens voor uitvoeringstoets aan te bieden aan IGJ en CIBG.

Wat betreft syndru brief: nog geen bericht gehad nav onze opmerkingen. Verwacht dat stuk sowieso pas na weekend de lijn in kan.

Groet,

5.1.2e

To: [REDACTED] 5.1.2e [REDACTED]@minvws.nl]
Sent: Thur 1/31/2019 4:12:07 PM
Subject: weekbericht
Received: Mon 2/4/2019 8:46:52 AM

2589433

Hoi,

Hierbij mijn weekbericht.

Groeten,

5.1.2e

Afgelopen weken is er het nodige overleg geweest met JenV en enkele andere betrokkenen over nieuwe regelgeving voor nieuwe psychoactieve stoffen (NPS) en [REDACTED] buiten verzoek [REDACTED]. Het lijkt erop dat er een wetsvoorstel moet komen tot wijziging van de Opiumwet met daarin een derde lijst met groepen stoffen waaruit vaak NPS worden gemaakt. NPS zijn vaak bekende drugs waarvan één molecuul is gewijzigd. Hierdoor valt een NPS niet onder de Opiumwet, want het staat niet op lijst I of II. Het voordeel van een verbod op groepsniveau is dat je niet steeds achter de feiten aanloopt. Waarschijnlijk wordt het een beperkte lijst waar vier stofgroepen opkomen. [REDACTED] buiten verzoek [REDACTED]

[REDACTED] buiten verzoek [REDACTED] Het idee is dat VWS het voortouw zal nemen bij de wijziging van de Opiumwet, maar dat [REDACTED] buiten verzoek [REDACTED] Hopelijk wordt dit idee komende week definitief gemaakt in het directeurenoverleg Drugs. [REDACTED] buiten verzoek [REDACTED]

buiten verzoek

To: 5.1.2e @minvws.nl' (5.1.2e @minvws.nl)[5.1.2e @minvws.nl]; 5.1.2e 5.1.2e)
(5.1.2e @minvws.nl)[5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: 5.1.2e 3/21/2019 9:01:27 AM
Subject: Agenda Werkgroep Drugswetgeving 27 maart 2019
Received: Thur 3/21/2019 9:01:30 AM
[Agenda Werkgroep Drugswetgeving 27 maart 2019.docx](#)

Hallo 5.1.2e ,

Zouden jullie willen meekijken naar de bijgevoegde agenda voor ons overleg volgende week? Zijn er evt. nog andere agendapunten en welke stukken willen jullie inbrengen?

5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: 5.1.2e 5.1.2e) (5.1.2e @minvws.nl) (5.1.2e @minvws.nl]; 5.1.2e @minvws.nl'
(5.1.2e @minvws.nl) (5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e 5.1.2e
Sent: 5.1.2e 3/18/2019 9:42:39 AM
Subject: Werkgroepvergadering herziening drugswetgeving 27/3
Received: Mon 3/18/2019 9:42:41 AM

Beste 5.1.2e ,

Volgende week woensdag komt de werkgroep herziening drugswetgeving weer bijeen. Ik wil de stukken graag weer aan het einde van de week verzenden.

Kunnen jullie aangeven welke agendapunten en stukken jullie zouden willen inbrengen? Mijn voorstel zou zijn de actiepunten 'bestuurlijke boeten en ontheffingen' en 'strafbaarstelling voorbereidingshandelingen NPS' als agendapunt aan de agenda voor NPS toe te voegen, om voldoende ruimte voor bespreking te geven.

5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @minvenj.nl]
Cc: 5.1.2e [5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Mon 5/20/2019 9:21:53 AM
Subject: wetswijziging NPS Mvt
Received: Mon 5/20/2019 9:21:53 AM
[Wetsvoorstel NPS 17-5.docx](#)
[Mvt wetsvoorstel NPS.docx](#)

Hoi 5.1.2e ,

Hierbij tref je de laatste versie van het wetsvoorstel NPS en de toelichting. Op de Mvt moet nog een behoorlijke slag plaatsvinden, ik stuur 'm je toch vast toe zodat jullie aan de slag kunnen met jullie deel. Graag jullie input voor deel belang opsporing/rechtshulpverzoeken bij de inleiding en bij het hoofdstuk uitvoering en handhaving. Overige aanvullingen/suggesties zijn ook welkom!

Groet,
5.1.2e

To: 5.1.2e 5.1.2e) [5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e)
Sent: 5.1.2e 5/16/2019 9:45:44 AM
Subject: wettekst NPS
Received: Thur 5/16/2019 9:45:44 AM

Ha 5.1.2e,

Heb jij heel misschien de wettekst al kunnen aanpassen nav overleg met 5.1.2e gister? Dan stuur ik de laatste versie richting JenV met de Mvt so far met het verzoek het JenV deel vast in te vullen. Ik kan ook de overeengekomen voorstellen van 5.1.2e accepteren en vervolgens meesturen.

Groet,

5.1.2e

<<Concept>>

verslags

Omschrijving	Eerste werkgroep herziening drugswetgeving
Vergaderdatum en -tijd	23 januari 2019, 13.30 uur
Aanwezig	5.1.2e (FIOD) 5.1.2e (IGJ) 5.1.2e (OM, Landelijk Parket) 5.1.2e (Ministerie van JenV, voorzitter) 5.1.2e (Ministerie van JenV) 5.1.2e (Ministerie van JenV) 5.1.2e (Ministerie van JenV) 5.1.2e (Ministerie van VWS) 5.1.2e (Ministerie van VWS) 5.1.2e (Ministerie van VWS) 5.1.2e (NFI) 5.1.2e (OM, Landelijk Parket) 5.1.2e (OM, Landelijk Parket)
Afwezig	5.1.2e (OM, Parket-Generaal) 5.1.2e (OM, Landelijk Parket) 5.1.2e (Douane) 5.1.2e (FIOD) 5.1.2e (Ministerie van Financiën) 5.1.2e (Politie) 5.1.2e (OM, Landelijk Parket) 5.1.2e (Politie) 5.1.2e (Douane) 5.1.2e (OM, Landelijk Parket)

1. Opening

2. Werkafspraken

- Afgesproken wordt in het vervolg de agenda te verdelen in een onderdeel **buiten verzoek** en een onderdeel NPS, zodat de deelnemers kunnen beslissen bij welke onderdelen zij aansluiten.
- De vraag of alle benodigde personen bij de werkgroep zijn aangesloten wordt door de aanwezigen bevestigend beantwoord.
- De vergaderfrequentie is 1 keer per maand. JenV zal de vergaderdata voor de rest van 2019 vastleggen.
- Insteek is dat de werkgroepvergaderingen altijd doorgang vinden, ook als één of meerdere personen verhinderd zijn.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Veiligheid en Bestuur
Contactpersoon
5.1.2e

Datum
5.1.2e
29 januari 2019

Datum
29 januari 2019

Notulist
5.1.2e

5.1.2e

buiten verzoek

Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving

Datum
29 januari 2019

5.1.2e

buiten verzoek

5.1.2e

5.1.2e

4. NPS

a. Memo wetgevingssystematiek

JenV heeft vóór Kerstmis een memo rondgestuurd over de voorliggende fundamentele keuzes voor wat betreft de wetgevingssystematiek voor NPS en verzoekt de aanwezigen hierop te reageren. Dat leidt tot de volgende reacties:

- De zinsnede waarin staat dat Nederland geen gebruikersmarkt heeft leidt tot discussie. Vastgesteld wordt dat er wel een gebruikersmarkt bestaat, maar dat deze zeer klein is.
- Net als bij de **buiten verzoek** zijn de vragen 1) hoe e.e.a. in de wet wordt geregeld en 2) om welke stoffen het precies gaat.
- Qua wetssystematiek liggen twee wegen voor: het tot stand brengen van een nieuwe wet, of het toevoegen van een lijst voor NPS aan de Opiumwet.

Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving

Datum
29 januari 2019

In het gesprek worden een aantal voor- en nadelen van beide opties gewisseld. Ten aanzien van de optie 'lijst bij Opiumwet' wordt opgemerkt dat een dergelijke lijst niet past bij het systeem van die wet, die uitgaat van stoffen waarvan de schadelijkheid voor de volksgezondheid is vastgesteld. Een praktisch probleem bij deze optie is de administratieve last die voort zal komen uit de ontheffingensystematiek. Qua wetgeving is toevoeging van een lijst aan de Opiumwet sneller te realiseren dan het ontwerpen van een geheel nieuwe wet.

Gesproken wordt verder over de wijze waarop e.e.a. in onze buurlanden is geregeld. In Duitsland is gekozen voor een nieuwe wet met een generieke verbodsbepaling, waarbij een omgekeerde bewijslast geldt ten aanzien van het risico voor de volksgezondheid. België heeft een duaal systeem waarin naast de generieke verbodsbepaling ook de afzonderlijke verboden stoffen worden benoemd. Dat is bewerkelijk, maar biedt tegelijkertijd meer duidelijkheid en rechtszekerheid dan het Duitse systeem.

b. Voorstel stofgroepen

c. Volgende stappen

De volgende afspraken worden gemaakt:

- JenV en VWS stellen een voorstel op over de inhoud, proces en tijdpad, en koppelen hier in de eerstvolgende vergadering over terug.
- IGJ en NFI komen voor de eerstvolgende vergadering met een notitie waarin een voorstel wordt gedaan voor de te verbieden stofgroepen. IGJ (**5.1.2e**) neemt hiervoor het voortouw. Dit voorstel ziet ook op de procedure voor onderhoud van de lijst.

Leden van de werkgroep

agenda

Werkgroep herziening drugswetgeving

Omschrijving
Vergaderdatum en -tijd
Vergaderplaats

Werkgroep herziening drugswetgeving
27 februari 2019, 13:30 uur – 15 uur
Ministerie van JenV, Turfmarkt 147, zaal M01.22 (Betuwe-
zaal)

buiten verzoek

B. NPS (14:15 uur – 15:00 uur)

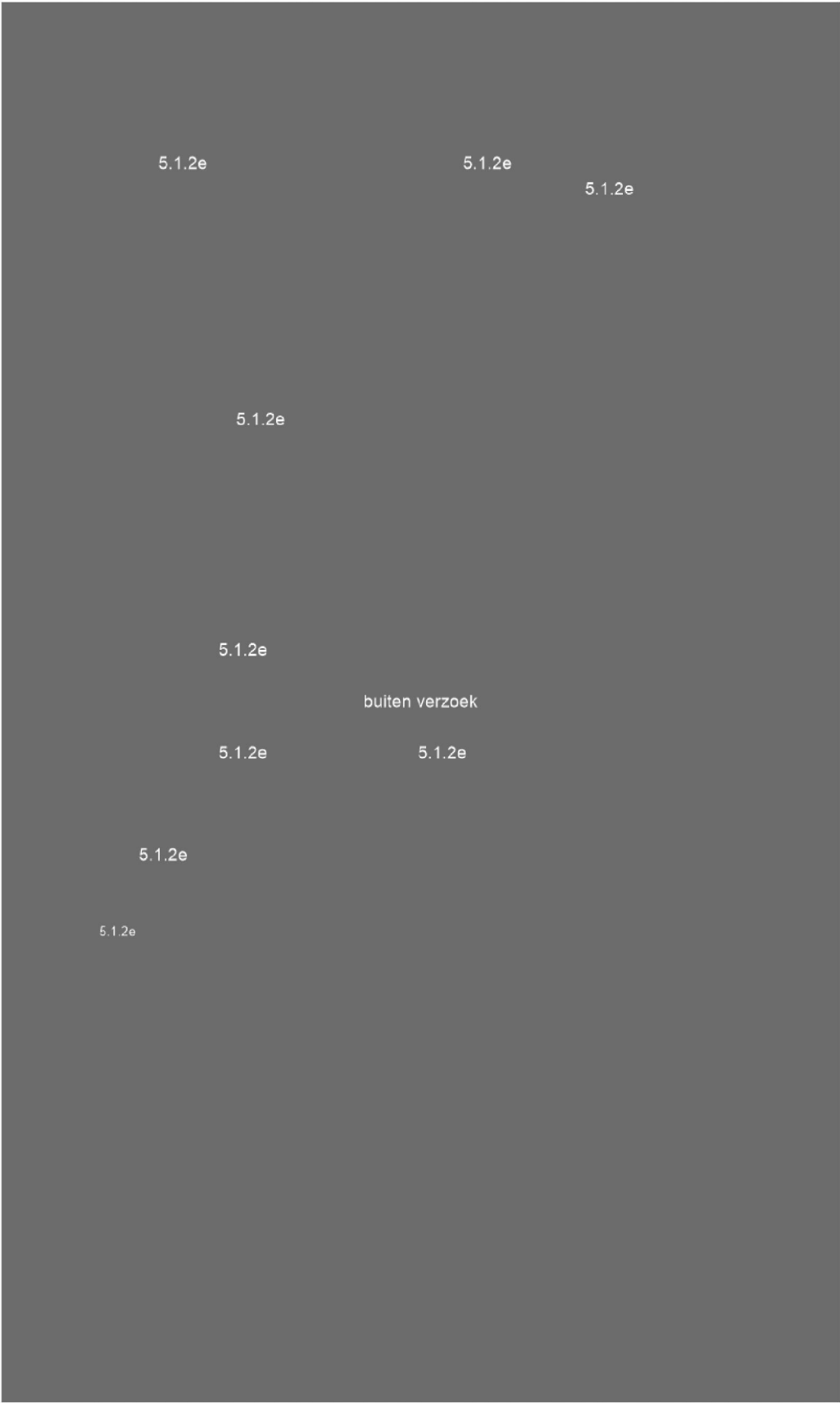
1. Opening
2. Verslag van de vergadering van 23 januari 2019
3. Wetsontwerp NPS (*bijlage 4*)
4. Voorstel stofgroepenlijst (*bijlage 5*)
5. WVTTK
6. Sluiting

<<Concept>>

verslags

Omschrijving	Derde werkgroep herziening drugswetgeving
Vergaderdatum en -tijd	27 maart 2019, 13.30 uur
Aanwezig	<div>5.1.2e (OM, LP) buiten verzoek</div> <div>5.1.2e (IGJ)</div> <div>5.1.2e (Douane)</div> <div>5.1.2e (Douane)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van Financiën)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van JenV, voorzitter)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van JenV)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van JenV)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van JenV)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van VWS) (<i>aanwezig bij NPS</i>)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van VWS) (<i>aanwezig bij NPS</i>)</div> <div>5.1.2e (NFI)</div> <div>5.1.2e (Politie)</div>
Afwezig	<div>5.1.2e (FIOD)</div> <div>5.1.2e (FIOD)</div> <div>5.1.2e (OM, Landelijk Parket)</div> <div>5.1.2e (OM, Landelijk Parket)</div> <div>5.1.2e (OM, Parket-Generaal)</div> <div>5.1.2e (Politie)</div> <div>5.1.2e (OM, Landelijk Parket)</div> <div>5.1.2e (OM, Landelijk Parket)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van VWS)</div> <div>5.1.2e (OM, Landelijk Parket)</div>

Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving
Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving

T 5.1.2e

Datum
28 maart 2019

Notulist
5.1.2e

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**

Datum
28 maart 2019

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

buiten verzoek

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving

Datum
28 maart 2019

5.1.2e

buiten verzoee 5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

B. NPS (14:35 uur – 15:30 uur)

1. Opening
2. Verslag van de vergadering van 27 februari 2019

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld. Naar aanleiding van het verslag worden de volgende opmerkingen gemaakt:

- Naar aanleiding van de laatste zin van de laatste bullit onder agendapunt 3: "JenV stelt voor om uit te gaan van een strafbedreiging die hoog genoeg is om de benodigde

Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving

Datum
28 maart 2019

opsporingsmiddelen toe te kunnen passen, en dan in de strafvorderingsrichtlijn rekening te houden met het karakter van de NPS (lijkt deze op een lijst I-stof of op een lijst II-stof)“ vraagt 5.1.2e zich af of een dergelijk hoog strafmaximum gelet op de strafbaarstelling van bepaalde gedragingen met soft drugs wel haalbaar is, dit vereist nog enige aandacht. 5.1.2e voegt hieraan toe dat het lastig wordt om een hele specifieke bepaling in de richtlijn op te nemen waar per stof de hoeveelheden worden aangegeven, zeker waar het poeders betreft. 5.1.2e geeft aan dat door de koppeling van NPS aan lijst II-feiten hetzelfde strafmaximum geldt, behoudens opzet.

- 5.1.2e geeft naar aanleiding van de derde bullit onder agendapunt 3 een update over de delegatiegrondslag. Zij stelt voor om deze te veranderen in ‘stofgroepen waarvan al middelen zijn toegevoegd aan lijst I’. Dit is praktisch en levert met de verwijzing naar lijst I een sterkere rechtvaardiging op voor het verbieden van de betreffende NPS. 5.1.2e geeft aan dat alle grote groepen die we voor ogen hebben daaronder vallen. Alle aanwezigen zijn voorstander van 5.1.2e voorstel.
- Het OM heeft per email voorgesteld om geen lijst III te maken, maar een lijst Ib, omdat dit meer recht zou doen aan de gevaarlijke kenmerken van de stoffen. Daarmee kan de strafmaat ook meteen op 4 jaar worden gezet. 5.1.2e geeft daarop aan dat ook in dat geval gewoon de vereisten van uitoefening van beroep of bedrijf of het hebben van grote hoeveelheden moeten gelden. 5.1.2e merkt op dat lijst Ib suggereert dat de NPS gelijk is aan een stof op lijst I, terwijl dit nog niet is vastgesteld. In het gesprek dat hierop volgt wordt echter opgemerkt dat de kans heel klein is dat de NPS na beoordeling een lijst II-stof blijkt. Afgesproken wordt dat 5.1.2e de email van het OM doorzendt naar 5.1.2e, zodat zij hierover contact kan opnemen met het OM.

3. Notitie voorbereidingshandelingen NPS (bijlage 3)

5.1.2e licht toe waarom voor de strafbaarstelling van de voorbereidingshandeling wordt aangesloten bij artikel 11a Opiumwet.

5.1.2e merkt op dat met deze keuze het ‘verschaffen van gelegenheid/inlichtingen/middelen’ zoals in artikel 10a geldt voor lijst I-feiten niet strafbaar wordt gesteld, en dat hieraan in de praktijk wel behoefte bestaat. Plenaire discussie over de vraag of de strafbaarstelling in artikel 11a van ‘voorwerpen aanwezig hebben’ en ‘ruimten, gegevens voorhanden hebben’ in de praktijk niet al ruim genoeg is, leidt vervolgens niet tot een eenduidig antwoord.

5.1.2e stelt een aparte strafbaarstelling voor NPS-vorbereidingshandelingen te maken om aan te sluiten bij de behoeften van de praktijk en niet te verzanden in discussies die bij de totstandkoming van artikel 11a hebben gespeeld. 5.1.2e geeft aan dat de keuze voor strafbaarstelling van NPS op grond van artikel 11 impliceert dat ook artikel 11a van toepassing is; daarvan afwijken trekt de aandacht en brengt daarom juist het risico op discussie met zich mee. Afgesproken wordt dat VWS hierover contact opneemt met het OM, met daarbij de vraag of het vanuit de (rechterlijke) praktijk uitmaakt of je bij 10a of 11a aansluit.

5.1.2e meldt ten slotte dat het wetsvoorstel nu eerst moet worden uitgewerkt voordat het in de werkgroep kan worden ingebracht. Daarom stelt zij voor het onderwerp NPS niet te agenderen voor de april-vergadering maar een latere vergadering.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**

Datum
28 maart 2019

4. WVTTK

Er komt verder niets ter tafel.

5. Sluiting

Bijlage 5: Aanpak Nieuwe Psycho-actieve Stoffen (NPS) via de Opiumwet

Door inhoudsdeskundigen van NFI (5.1.2e) en IGG (5.1.2e) is gekeken naar de ontwikkelingen bij de ons omringende landen voor wat betreft de aanpak van NPS.

Onder NPS wordt verstaan middelen:

- die recreatief gebruikt worden,
- waarvan de chemische structuur afgeleid is van substanties die op lijst I of Lijst II van de Opiumwet vermeld staan,
- waarvan een effect wordt verwacht of is beschreven dat overeenkomt met substanties die op lijst I of Lijst II van de Opiumwet vermeld staan,
- die nog niet op lijst I of Lijst II van de Opiumwet staan.

Behalve de overeenkomst in structuur is er over het algemeen weinig bekend van de werking en bijwerkingen van deze NPS. Wat we wel weten, is dat NPS als alternatief gebruikt worden voor middelen die al dan niet recent op de Opiumwet geplaatst zijn vanwege de mogelijke schadelijkheid voor de gezondheid van de gebruiker. En sinds de 16e eeuw weten we al dat “de dosis het vergif maakt”.

Vanuit het voorzorgsprincipe wordt daarom voorgesteld om een aantal groepen NPS te gaan verbieden.

NB vanuit politie en justitie worden vaak de ‘overlast’ door handel en de ongelijke rechtspositie met andere landen genoemd als uitgangspunten om de NPS te verbieden. Dit past echter niet binnen het wettelijk kader van de Opiumwet.

Qua stofgroepen sluiten we aan bij recente ontwikkelingen in Duitsland en België. Het gaat om drie groepen die ook in Duitsland en/of België onder controle zijn gebracht. Waarom deze drie groepen? Omdat vertegenwoordigers van deze groepen sinds 2014 regelmatig door het EMCDDA en de WHO beoordeeld zijn en vervolgens op lijst I van de Opiumwet geplaatst zijn en we deze stoffen ook in Nederland al enkele jaren aantreffen. Daarnaast blijkt dat het plaatsen van die stoffen op de lijsten weer leidt tot andere nieuwe stoffen die ook overeenkomstige structuren hebben.

2-Fenethylamines en cathinonen, stimulerende middelen verwant aan amfetamine en cathinon.

Gebruikt naast en in plaats van amfetamine, MDMA

Vertegenwoordigers: 4-FA, Mefedron, MDPV, alfa-PVP

Fentanyl-analoga, opioïden verwant aan fentanyl

Gebruikt in plaats van heroïne, vele malen krachtiger, kans op overdosering

Vertegenwoordigers: Acetylfentanyl, butyrfentanyl, carfentanil

Synthetische cannabinoïden, qua werking verwant aan THC

binnen deze groep heb je potentieel veel subgroepen, die je stuk voor stuk zal moeten benoemen. We kunnen hierbij de Belgische en Duitse voorbeelden als uitgangspunt nemen. Verwacht wordt dat deze groep het meest dynamisch is en in de toekomst nog aangevuld zal moeten worden.

Gebruikt als alternatief van cannabis, vele malen sterker werkzaam dan THC. Vaak niet bekend dat deze middelen in een product aanwezig zijn. Doordat men een hele lage dosering nodig heeft, is de kans op incidenten groot.

Vertegenwoordigers: JWH-018, MDMB-CHMICA, 5F-APINACA, AM-2201.

Ons voorstel is om voor de:

- 2-fenethylamines en cathinonen uit te gaan van de Duitse opzet
- fentanyl-analoga uit te gaan van de Belgische opzet (met dien verstande dat de Belgische wet inmiddels is gewijzigd omdat er in de oorspronkelijke tekst een structuur dubbel in stond)
- synthetische cannabinoïden de Duitse en Belgische opzet te gebruiken en waar nodig aan te vullen met de nieuwste ontwikkelingen

wijziging van de Opiumwet in verband met het toevoegen van een derde lijst met als doel het tegengaan van de productie van en handel in nieuwe psychoactieve stoffen

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo, Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de Opiumwet te wijzigen om een derde lijst toe te voegen met als doel de productie van en handel in nieuwe psychoactieve stoffen tegen te gaan, alsmede de volksgezondheid te beschermen;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

De Opiumwet wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt, onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel j door een puntkomma, een onderdeel toegevoegd, luidende:
  - k. stofgroep: groep van substanties die afgeleid is van eenzelfde structuur.
2. In het vierde en vijfde lid wordt "bedoeld in de artikelen 2 en 3" telkens vervangen door "bedoeld in de artikelen 2, 3 en 3a0, eerste lid".

B

Na artikel 3 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 3a0

1. Het is verboden een middel dat deel uitmaakt van een stofgroep als bedoeld in de bij deze wet behorende lijst III:
  - A. binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen;
  - B. te telen, te bereiden, te bewerken, te verwerken, te verkopen, af te leveren, te verstrekken of te vervoeren;
  - C. aanwezig te hebben;
  - D. te vervaardigen.
2. Het verbod in het eerste lid is niet van toepassing op:
  - a. een middel waarvoor een vergunning is verleend op grond van artikel 40 van de Geneesmiddelenwet;
  - b. een middel als bedoeld in artikel 40, derde lid, [eventueel bepaalde subonderdelen uitzonderen] van de Geneesmiddelenwet;

- c. een middel waarvoor een registratie is verleend als werkzame stof op grond van artikel 38 van de Geneesmiddelenwet;
- d. een middel waarvoor een vergunning is verleend op grond van artikel 2.19 van de Wet dieren; of
- e. een middel als bedoeld in de artikelen 2 en 3.

C

Na artikel 3a wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 3aa

1. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen aan de bij deze wet behorende lijst III stofgroepen worden toegevoegd indien meerdere middelen die deel uitmaken van die stofgroep zijn of worden toegevoegd aan de bij deze wet behorende lijst I.
2. Bij algemene maatregel van bestuur worden stofgroepen die krachtens het eerste lid zijn toegevoegd, van lijst III geschrapt indien de middelen die deel uitmaken van die stofgroep zijn of worden geschrapt van lijst I.

D

In artikel 3b, eerste lid, wordt "als bedoeld in artikel 2 of artikel 3" vervangen door "als bedoeld in de artikelen 2, 3 of 3a0, eerste lid,".

E

In artikel 3c, eerste lid, wordt "een in artikel 2 of 3 omschreven verbod" vervangen door "een in de artikelen 2, 3, of 3a0, eerste lid, omschreven verbod".

F

In artikel 6, eerste lid wordt "als bedoeld in artikel 2 of 3" vervangen door "als bedoeld in de artikelen 2, 3, of 3a0, eerste lid,".

G

Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, aanhef, wordt "Een ontheffing kan slechts worden verleend" vervangen door "Een ontheffing van een verbod als bedoeld in de artikelen 2 of 3 kan slechts worden verleend".
2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
  3. Een ontheffing van een verbod als bedoeld in artikel 3a0, eerste lid, kan slechts worden verleend indien de aanvrager ten genoegen van Onze Minister heeft aangetoond:
    - a. dat daarmee het belang van de volksgezondheid wordt gediend;
    - b. deze nodig te hebben voor het verrichten van wetenschappelijk of analytisch-chemisch onderzoek dan wel voor instructieve doeleinden, voor zover het belang van de volksgezondheid zich hier niet tegen verzet; of
    - c. deze nodig te hebben voor het verrichten van een handeling als bedoeld in artikel 3a0, eerste lid, krachtens een overeenkomst met:
      1. een ander aan wie krachtens artikel 6, eerste lid, een ontheffing is verleend;
      2. een ander die in een ander land is gevestigd en die gerechtigd is de middelen in dat land in te voeren, voor zover het belang van de volksgezondheid zich hier niet tegen verzet.

H

Artikel 8a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na "als bedoeld in lijst I of II" ingevoegd "of van een middel dat deel uitmaakt van een stofgroep als bedoeld in lijst III".
2. In het tweede lid, onder a, wordt "bedoeld in artikel 2 of 3" vervangen door "bedoeld in de artikelen 2, 3 of 3a0, eerste lid,".

I

In artikel 8f, eerste lid, wordt "als bedoeld in artikel 2 of 3" vervangen door "als bedoeld in de artikelen 2, 3, of 3a0, eerste lid".

J

In artikel 9, eerste lid, onder a, en vierde lid, wordt na "als bedoeld in lijst I of II" telkens ingevoegd "of middelen die deel uitmaken van een stofgroep als bedoeld in lijst III, met uitzondering van de middelen bedoeld in artikel 3a0, tweede lid".

K

Artikel 11 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "een in artikel 3 gegeven verbod" vervangen door "een in de artikelen 3 of 3a0, eerste lid, gegeven verbod".
2. In het tweede lid wordt "een in artikel 3 onder B, C of D, gegeven verbod" vervangen door "een in de artikelen 3, onder B, C of D, of 3a0, eerste lid, onder B, C of D, gegeven verbod".
3. In het derde lid wordt "een in artikel 3, onder B, gegeven verbod" vervangen door "een in de artikelen 3, onder B of 3a0, eerste lid, onder B, gegeven verbod".
4. In het vierde lid wordt "een in artikel 3 onder A, gegeven verbod" vervangen door "een in de artikelen 3, onder A, of 3a0, eerste lid, onder A, gegeven verbod".

L

In artikel 13a wordt na "de in lijst I of II bedoelde middelen" ingevoegd "of middelen die deel uitmaken van een stofgroep als bedoeld in lijst III, met uitzondering van de middelen bedoeld in artikel 3a0, tweede lid".

M

In artikel 13b, eerste lid, onder a, wordt na "krachtens artikel 3a, vijfde lid," ingevoegd "of een middel dat deel uitmaakt van een stofgroep als bedoeld in lijst III, met uitzondering van de middelen bedoeld in artikel 3a0, tweede lid".

N

Aan de Opiumwet wordt de bijlage bij deze wet als bijlage toegevoegd.

ARTIKEL II

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

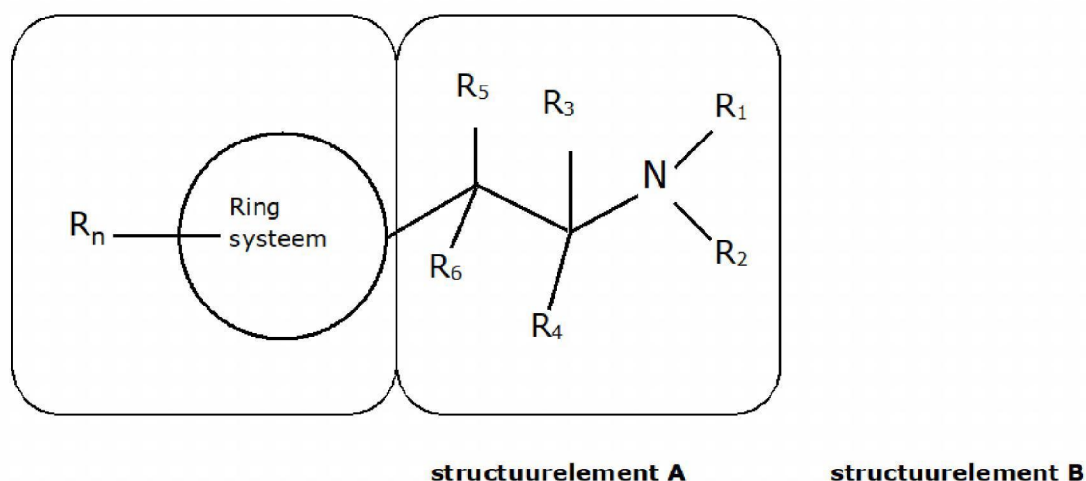
De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

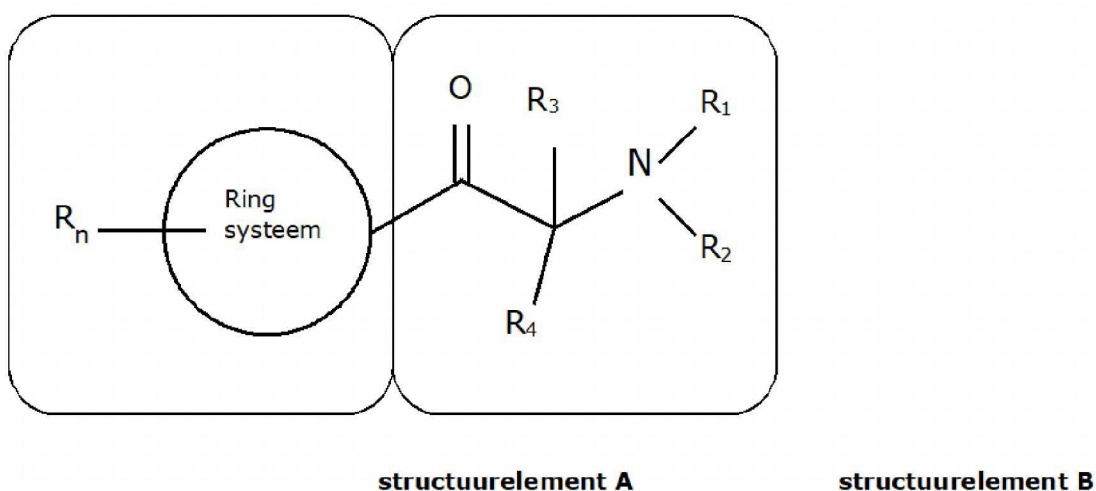
De Minister van Justitie en Veiligheid,

Bijlage**Lijst III****1. Stofgroep: Substanties die zijn afgeleid van 2-fenethylamine**

Een substantie afgeleid van 2-fenethylamine is elke chemische substantie die afgeleid kan worden uit de basisstructuur van 2-fenylethaan-1-amine en die overeenkomt met de modulaire opbouw van structuurelement A en structuurelement B, zo als hieronder weergegeven.

Figuur 1

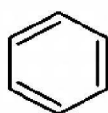
Dit omvat eveneens chemische substanties die de basisstructuur van cathinon (2-amino-1-fenyl-1-propanon) hebben:

Figuur 2

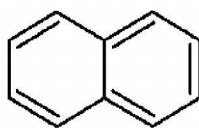
1.1 Structuurelement A

Voor structuurelement A zijn de volgende ringsystemen opgenomen, waarbij structuurelement B op elke positie van structuurelement A kan zitten:

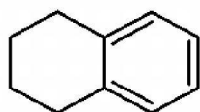
fenyl-, naftyl-, tetralinyl-, methyleendioxyfenyl-, ethyleendioxyfenyl-, furyl-, pyrrolyl-,
thiënyl-, pyridyl-, benzofuranyl-, dihydrobenzofuranyl-, indanyl-, indenyl-,
tetrahydrobenzodifuranyl-, benzodifuranyl-, tetrahydrobenzodipyranyl-, cyclopentyl-,
cyclohexyl-

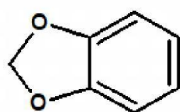
fenyl-

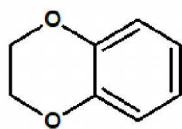
naftyl-

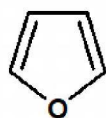
tetralinyl-

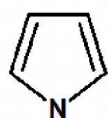
methyleendioxyfenyl-

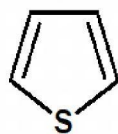
ethyleendioxyfenyl-

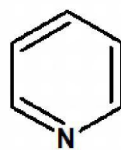
furyl-

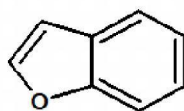
pyrrolyl-

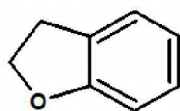
thiënyl-

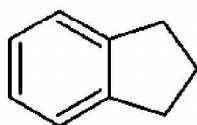
pyridyl-

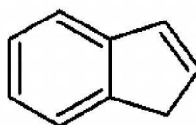
benzofuranyl-

dihydrobenzofuranyl-

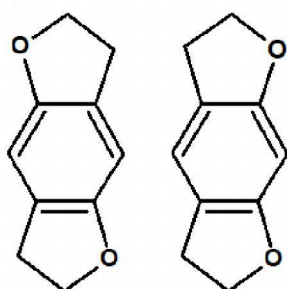

indanyl-

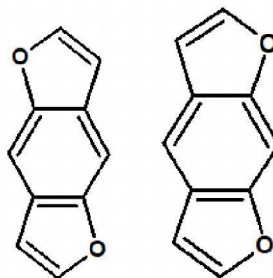

indenyl-

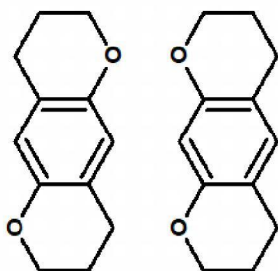

tetrahydrobenzodifuran-yl-

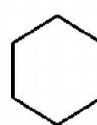
benzodifuran-yl-

tetrahydrobenzodipyranyl-

cyclopentyl-

cyclohexyl-

Deze ringsystemen kunnen op elke positie gesubstitueerd zijn met de volgende atomen of atoomgroepen (R_n):

waterstof, fluor, chloor, broom, jood, alkyl- (tot en met C_6), alkenyl- (tot en met C_6), alkynyl- (tot en met C_6), alkoxy- (tot en met C_6), carboxy-, alkylsulfanyl- (tot en met C_6) en nitro- groepen.

De boven beschreven atoomgroepen kunnen ook nog gesubstitueerd zijn met elke chemisch mogelijke combinatie van koolstof, waterstof, stikstof, zuurstof, zwavel, fluor, chloor, broom of jood. De op deze wijze verkregen substituenten kunnen een ononderbroken keten hebben van niet meer dan 8 atomen (de waterstofatomen niet meegerekend). Atomen uit de ringstructuur tellen niet mee.

1.2 Structuurelement B

De 2-amino-ethyl zijketen van structuurelement B kan gesubstitueerd worden met de volgende atomen, atoomgroepen of ringsystemen:

a) R_1 en R_2 aan het stikstofatoom:

waterstof, alkyl- (tot en met C_6), cycloalkyl- (tot en met C_6), benzyl-, alkenyl- (tot en met C_6), alkylcarbonyl- (tot en met C_6), hydroxy- en amino- groepen.

Ook substanties waarbij het stikstofatoom een integraal onderdeel uitmaakt van een ringsysteem vallen onder de definitie (bijvoorbeeld, pyrrolidiny-, piperidiny-).

Een ringsluiting waarbij het stikstofatoom deel uitmaakt van structuurelement B is ook mogelijk.

Substanties waarbij het stikstofatoom direct geïntegreerd is in een ringsysteem dat gefuseerd is met structuurelement A vallen niet onder de stofgroep van substanties afgeleid van 2-fenethylamine.

De substituenten R_1 en R_2 kunnen ook nog gesubstitueerd zijn met elke chemisch mogelijke combinatie van koolstof, waterstof, stikstof, zuurstof, zwavel, fluor, chloor, broom of jood. De op deze wijze verkregen substituenten kunnen een ononderbroken keten hebben van niet meer dan 6 atomen (de waterstofatomen niet meegerekend). Atomen uit de ringstructuur tellen niet mee.

- b) R_3 en R_4 op het C_1 atoom en R_5 en R_6 op het C_2 atoom:

waterstof, fluor, chloor, broom, jood, alkyl- (tot en met C_{10}), cycloalkyl- (tot en met C_{10}), benzyl-, fenyl-, alkenyl- (tot en met C_{10}), alkynyl- (tot en met C_{10}), hydroxy-, alkoxy- (tot en met C_{10}), alkylsulfanyl- (tot en met C_{10}), alkyloxycarbonyl- groepen (tot en met C_{10}), waaronder begrepen chemische substanties waarvan een substitutie kan leiden tot een ringsluiting met structuurelement A.

De boven beschreven atoomgroepen en ringstructuren kunnen ook nog gesubstitueerd zijn met elke chemisch mogelijke combinatie van koolstof, waterstof, stikstof, zuurstof, zwavel, fluor, chloor, broom of jood.

De op deze wijze verkregen substituenten kunnen een ononderbroken keten hebben van niet meer dan 10 atomen (de waterstofatomen niet meegerekend). Atomen uit de ringstructuur tellen niet mee.

- c) Een carbonyl groep op de betapositie ten opzichte van het stikstofatoom (ook bekend als *beta-keto* afgeleiden, zie figuur 2 met de basisstructuur van cathinon onder punt 1: waarbij R_5 en R_6 aan het C_2 atoom vervangen zijn door een carbonyl groep ($C=O$)).

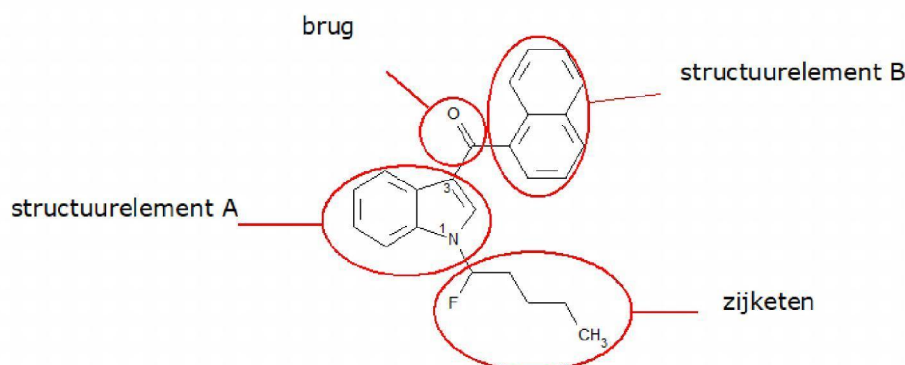
2. Stofgroep: Cannabimimetica / Synthetische cannabinoïden

Een cannabimimeticum of synthetisch cannabinoïd is elke chemische verbinding die overeenkomt met de volgende modulaire opbouw:

- een structuurelement A, dat op een gedefinieerde positie verbonden is met
- een brug
- aan een structuurelement B
- en een zijketen heeft op een gedefinieerde positie.

Figuur 3 geeft de modulaire opbouw van 1-fluor-JWH-018 weer.

Figuur 3

1-fluor-JWH-018 heeft als structuurelement A indol-1,3-diyl, als brug een carbonylgroep op de 3 positie, als structuurelement B een 1-naftyl groep en als zijketen een 1-fluorpentyl groep op de 1 positie.

Structuurelement A, brug, structuurelement B en zijketen zijn als volgt gedefinieerd:

2.1 Structuurelement A

Structuurelement A omvat de ringsystemen a tot en met e zo als hieronder beschreven.

Deze ringsystemen kunnen op de posities 5, 6 en 7 gesubstitueerd zijn met de volgende atomen of atoomgroepen: waterstof, fluor, chloor, broom, jood, methyl-, methoxy- en nitro- groepen.

Deze substituenten worden in de figuren a tot en met e aangeduid als R_1 , R_2 en R_3 . De kronkellijn geeft de bindingsplaats voor de brug aan en de stippellijn geeft de bindingsplaats voor de zijketen aan.

- a) Indol-1,3-diyl
(bindingsplaats voor de brug op positie 3,
bindingsplaats voor de zijketen op positie 1)
- b) 2-methylindol-1,3-diyl
(bindingsplaats voor de brug op positie 3,
bindingsplaats voor de zijketen op positie 1)
- c) Indazol-1,3-diyl
(bindingsplaats voor de brug op positie 3,
bindingsplaats voor de zijketen op positie 1)

- d) Benzimidazol-1,2-diyl-isomeer I
(bindingsplaats voor de brug op positie 2,
bindingsplaats voor de zijketen op positie 1)

- e) Benzimidazol-1,2-diyl-isomeer II
(bindingsplaats voor de brug op positie 1,
bindingsplaats voor de zijketen op positie 2)

2.2 Brug

De brug kan uit de volgende molecuulgroepen bestaan die via de bindingsplaats aan structuurelement A onder 2.1 verbonden zijn:

- a) carbonyl- en azacarbonyl groepen;
- b) carboxamide groep (de carbonylgroep zit vast aan structuurelement A);
- c) carboxylgroep (de carbonyl groep zit vast aan structuurelement A); en
- d) een heterocyclische ringstructuur van maximaal 5 atomen die direct aan de bindingsplaats van structuurelement A verbonden is.

2.3 Structuurelement B

Structuurelement B kan bestaan uit elke chemisch mogelijke combinatie van koolstof, waterstof, stikstof, zuurstof, zwavel, fluor, chloor, broom of jood met een maximum molecuulgewicht van 400 u en kan de volgende molecuulgroepen bevatten:

- a) Elke gesubstitueerde verzadigde, onverzadigde of aromatische ringstructuur, waaronder polycyclische en heterocyclische ringstructuren, waarbij het ook mogelijk is dat deze via een substituent aan de brug gekoppeld zijn;
- b) elke mogelijke gesubstitueerde ketengroep met een continue keten van niet meer dan 12 atomen (de waterstofatomen niet meegerekend).

2.4 Zijketen

De zijketen omvat de volgende molecuulgroepen die aan structuurelement A vast zitten zo als beschreven onder 2.1:

- a) verzadigde en mono-onverzadigde, vertakte en niet-vertakte koolwaterstofketens, die ook zuurstof en/of zwavelatomen in de keten kunnen bevatten. Deze ketens kunnen ook fluor, chloor, broom, jood, trifluormethyl en/of cyano-substituenten bevatten.

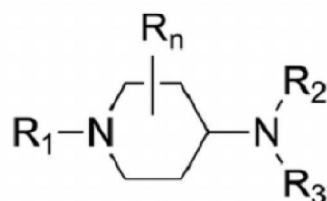
Ook substituenten die zuurstof en/of zwavel bevatten met een continue keten, waaronder hetero-atomen, van 3 tot 7 atomen (de waterstofatomen niet meegerekend) horen hier toe.

- b) verzadigde, onverzadigde en aromatische ringstructuren met vijf, zes of zeven atomen, of direct verbonden of via een methyleen-, ethyleen- of 2-oxoethyleengroep gekoppeld, waaronder heterocyclische ringstructuren. Alsmede afgeleide verbindingen die fluor, chloor, broom, jood, trifluormethyl, methoxy of cyano substituenten aan de ring hebben zitten. En tevens de afgeleide verbindingen waar de ringstikstof een methyl- of ethylgroep heeft.

3. Stofgroep: substanties afgeleid van 4-aminopiperidine

Een substantie afgeleid van 4-aminopiperidine is elke chemische substantie die afgeleid kan worden uit de basisstructuur van 4-aminopiperidine, zie figuur 4.

Figuur 4

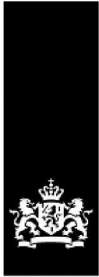
Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

R_1 is een alkylgroep, die op elke positie gesubstitueerd kan zijn met de volgende atomen of atoomgroepen: fluor, chloor, broom, jood, hydroxy, aryl, alkoxy, alkoxy-carbonyl of heterocyclische ringstructuur.

R_2 is een arylalkyl- of cycloalkylgroep of een heterocyclische ringstructuur. Ook kan deze op elke positie gesubstitueerd zijn met de volgende atomen of atoomgroepen: fluor, chloor, broom, jood, hydroxy, alkyl, alkoxy.

R_3 is een carbonylgroep gesubstitueerd met een (cyclo)alkyl-, (cyclo)alkenyl-, aryl-, methoxymethyl-, ethoxygroep of heterocyclische ringstructuur.

Daarnaast kan de piperidineringsring op elke positie gesubstitueerd zijn met de volgende atomen of atoomgroepen (R_n): fluor, chloor, broom, jood, hydroxy, alkyl, aryl, alkoxy, alkoxy-carbonyl of heterocyclische ringstructuur.

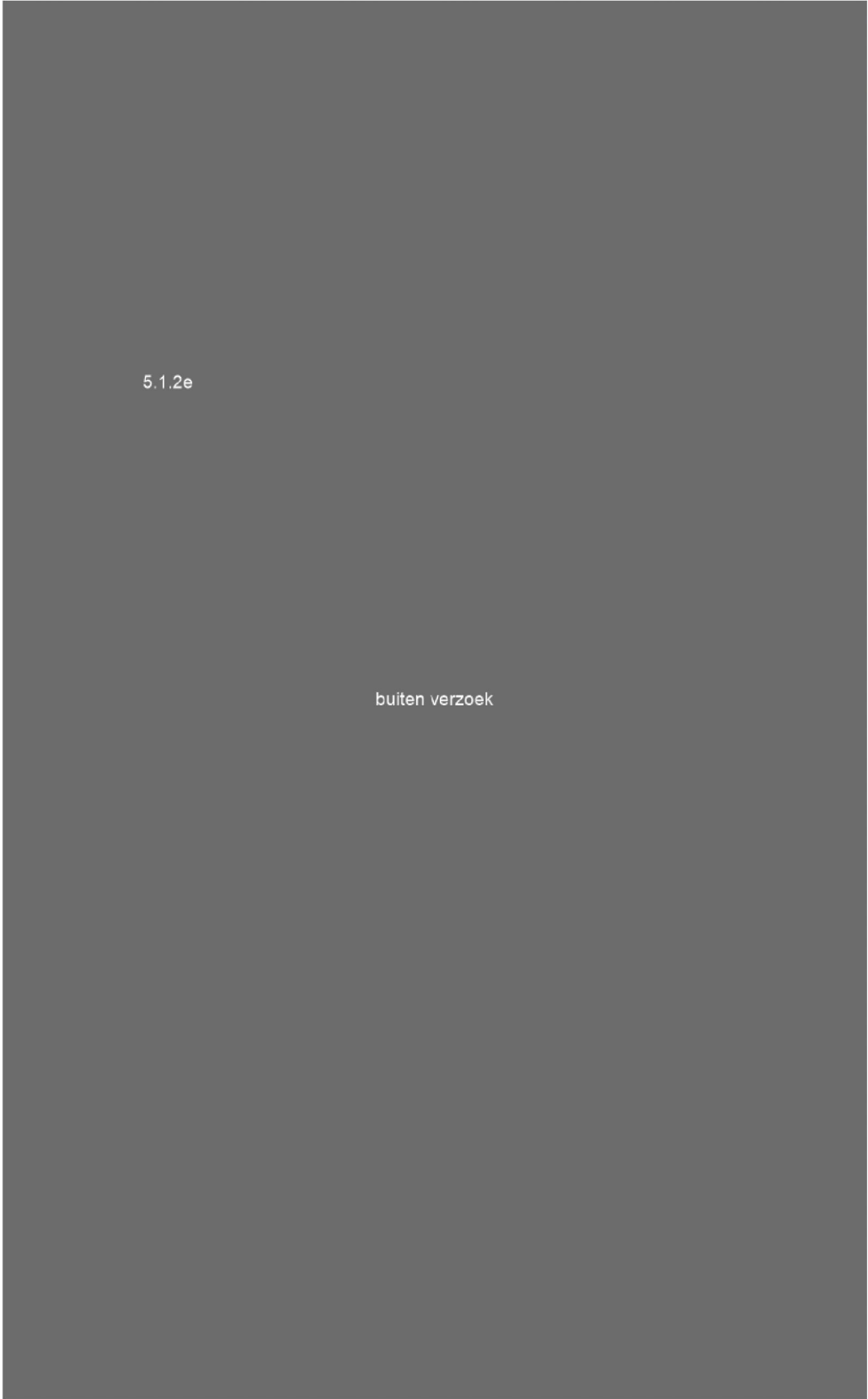

<<Concept>>

verslags

Omschrijving	Tweede werkgroep herziening drugswetgeving
Vergaderdatum en -tijd	27 februari 2019, 13.30 uur
Aanwezig	<div>5.1.2e (FIOD) buiten verzoek</div> <div>5.1.2e (IGJ)</div> <div>5.1.2e (OM, Landelijk Parket)</div> <div>5.1.2e (OM, Landelijk Parket)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van JenV, voorzitter)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van JenV)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van JenV)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van JenV)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van JenV)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van VWS) (aanwezig bij NPS)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van VWS) (aanwezig bij NPS)</div> <div>5.1.2e (NFI)</div> <div>5.1.2e (Politie)</div>
Afwezig	<div>5.1.2e (OM, Landelijk Parket)</div> <div>5.1.2e (FIOD)</div> <div>5.1.2e (OM, Parket-Generaal)</div> <div>5.1.2e (Politie)</div> <div>5.1.2e (Douane)</div> <div>5.1.2e (OM, Landelijk Parket)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van Financiën)</div> <div>5.1.2e (OM, Landelijk Parket)</div> <div>5.1.2e (Ministerie van VWS)</div> <div>5.1.2e (Douane)</div> <div>5.1.2e (OM, Landelijk Parket)</div>

5.1.2e

buiten verzoek

Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving
Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving
5.1.2e

T 5.1.2e

Datum
28 februari 2019
28 februari 2019

Notulist
5.1.2e

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**

Datum
28 februari 2019

buiten verzoek

Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving

Datum
28 februari 2019

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

buiten verzoek

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

B. NPS (14:20 uur – 15:00 uur)

1. Opening
2. Verslag van de vergadering van 23 januari 2019

Het verslag wordt ten aanzien van agendapunt 4 (NPS) ongewijzigd vastgesteld.

3. Wetsontwerp NPS (bijlage 4)

Van de zijde van VWS wordt toegelicht dat het werken met een derde lijst bij de Opiumwet als het meest praktisch wordt gezien. Hiervoor is door 5.1.2e (wetgevingsjurist bij VWS) een voorzet gedaan.

In de door VWS ingebracht notitie zijn een aantal vraagpunten gearceerd. Deze worden als volgt besproken:

Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving

Datum
28 februari 2019

- Toevoeging definitie stofgroep: Ja. Anders dan bij **buiten verzoek** gaat het hier om eindproducten die zich groepsgewijs voldoende duidelijk laten afbakenen. In de definitie moet dan inderdaad al worden aangegeven dat middelen die voldoen aan de Geneesmiddelenwet en diergeneesmiddelenregelgeving er niet onder vallen, zoals ook in het Duitse systeem het geval is.
- Verwijzing naar spoedministeriële regeling van artikel 3a: niet nodig. Bij spoed volstaan de bestaande lijsten I en II: het betreft dan altijd een concreet middel dat in de praktijk is aangetroffen, zodat er geen noodzaak is om met spoed hele groepen te kunnen verbieden.
- Delegatiegrondslag: in het criterium gebruik maken van de formulering 'middelen waarvan een effect wordt verwacht'.
- Strafbbaarstelling voorbereidingshandelingen: hier moet nog verder over na worden gedacht. Enerzijds ligt strafbaarstelling van voorbereidingshandelingen niet voor de hand gezien het weinig specifieke karakter van de stoffen die onder het verbod vallen. Anderzijds is het politiek lastig uit te leggen als voorbereidingshandelingen niet strafbaar zouden worden gesteld (en zou juist niet strafbaarstelling de aandacht op dit thema vestigen). Afgesproken wordt hier in de volgende vergadering verder over te spreken.
- Bestuurlijke boete en ontheffingen: VWS en **5.1.2e** zullen verder spreken over de bestuurlijke boete en hierover tijdens de volgende vergadering terugkoppelen. Verder vraagt **5.1.2e** aandacht voor de administratieve lasten van ontheffingen voor de NPS op lijst III. VWS antwoordt hierop dat de administratieve lasten nog onderwerp van gesprek zullen zijn, en dat deze lasten ook nog aan bod zullen komen in de uitvoeringstoets die plaatsvindt voordat het wetsvoorstel in procedure wordt gebracht.
- Strafmaat: er vindt discussie plaats over de grond waarop de ernst van een lijst III-feit moet worden beoordeeld. Enerzijds lijkt het logisch lijst III-feiten als minder ernstig dan lijst II-feiten te zien, omdat het risico voor de volksgezondheid nog niet is vastgesteld. Anderzijds moet er wel een reële strafbedreiging overblijven wil de aanpak van NPS succesvol kunnen zijn en is de **5.1.2c** **5.1.2c** Het gaat ook vaak om middelen waarvan kan worden beredeneerd dat zij na beoordeling op lijst I terecht zullen komen. **5.1.2c** **5.1.2c** **5.1.2c** en dan in de strafvorderingsrichtlijn rekening te houden met het karakter van de NPS (lijkt deze op een lijst I-stof of op een lijst II-stof).

4. Voorstel stofgroepenlijst (bijlage 5)

Afgesproken wordt het voorstel verder uit te werken aan de hand van de door NFI en IGJ voorgestelde lijst.

5. WVTTK

Er komt verder niets ter tafel.

6. Sluiting

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**

Datum
28 februari 2019

Memorie van Toelichting

Inleiding

Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld de Opiumwet te wijzigen door aan de bestaande lijsten I en II een lijst III toe te voegen. Deze lijst III bevat een aantal stofgroepen met een psychoactieve werking waarvan de chemische structuur is afgeleid van meerdere middelen die op lijst I van de Opiumwet staan vermeld. Het gaat om stoffen die vergelijkbare psychoactieve effecten teweegbrengen, dan wel beogen teweeg te brengen, als de bekende typen drugs, zoals cannabis, XTC en heroïne. Deze stoffen kunnen een voor de gebruiker onberekenbaar gezondheidsrisico met zich mee brengen. De precieze gezondheidsrisico's van deze nieuwe stoffen zijn nog niet in kaart gebracht. Dat ze gezondheidsschade kunnen opleveren is echter aannemelijk. Vanuit het voorzorgbeginsel is het daarom wenselijk maatregelen te treffen. Onderhavig wetsvoorstel ziet op een generiek verbod op bepaalde stofgroepen en beoogt zowel de volksgezondheid te beschermen als de productie en handel in deze stoffen aan te pakken.

Aanleiding en inhoud van het wetsvoorstel

De afgelopen jaren heeft Nederland zich ontwikkeld tot grote producent en doorvoerland van synthetische drugs. De illegale drugsindustrie in Nederland gaat gepaard met georganiseerde criminaliteit en heeft ernstige gevolgen voor de veiligheid en het milieu. De aanpak van drugscriminaliteit vraagt veel inzet van politie en justitie. Producenten en handelaars in drugs zijn bedreven in het buiten de radar opereren en bovendien creatief in het vinden van manieren om de Opiumwet te omzeilen. Die creativiteit bestaat onder andere uit het ontwikkelen van nieuwe stoffen die qua effect sterk lijken op de reeds verboden drugs, maar in ons land wel legaal zijn. Het zijn nog onbekende stoffen waarvan aannemelijk is dat zij vergelijkbare gezondheidsrisico's kennen als verwante stoffen die al wel op lijst I van de Opiumwet staan. Om deze ontwikkeling in Nederland een halt toe te roepen, is besloten over te gaan tot onderhavig wetsvoorstel.

Nieuwe psychoactieve stoffen

Nieuwe psychoactieve stoffen (hierna: NPS) zijn stoffen die geregeld op de markt verschijnen, die qua werking vergelijkbaar zijn met de klassieke illegale drugs, maar (nog) niet onder de drugswetgeving vallen.

Een NPS wordt Europees gedefinieerd als¹: *“een stof in zuivere vorm of in een preparaat; die noch onder bij het Enkelvoudig Verdrag van de Verenigde Naties van 1961 inzake verdovende middelen zoals gewijzigd bij het Protocol van 1972 valt, noch onder het Verdrag van de Verenigde Naties inzake psychotrope stoffen van 1971, maar gezondheids- of sociale risico's met zich kan meebrengen die gelijkaardig zijn aan die de stoffen onder die verdragen vallen, met zich mee kunnen brengen.”*

NPS worden vaak geproduceerd om de drugswetgeving te omzeilen. Door kleine structurele veranderingen in de chemische structuur van een illegale drug aan te brengen, ontstaat een nieuwe en nog legale psychoactieve stof met vergelijkbare effecten als illegale drugs. NPS vormen daarmee potentieel een bedreiging voor de volksgezondheid. De productie van NPS is aan geen enkele vorm van kwaliteitscontrole onderworpen en er is nog relatief weinig onderzoek gedaan naar de

¹ Kaderbesluit 2004/757/JBZ van de Raad van 25 oktober 2004 betreffende de vaststelling van minimumvoorschriften met betrekking tot de bestanddelen van strafbare feiten en met betrekking tot straffen op het gebied van de illegale drugshandel (PbEU 2004, L 335), zoals gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2017/2103 van het Europees Parlement en de Raad van 15 november 2017 tot wijziging van Kaderbesluit 2004/757/JBZ van de Raad teneinde nieuwe psychoactieve stoffen in de definitie van 'drug' op te nemen en tot intrekking van Besluit 2005/387/JBZ van de Raad (PbEU 2017, L 305).

gezondheidseffecten van het gebruik van deze stoffen. Dit maakt dat potentiële kopers die interesse hebben voor (het uitproberen van) nieuwe psychoactieve middelen zich blootstellen aan mogelijk grote gezondheidsrisico's. Producenten en handelaars nemen deze mogelijke risico's voor lief en bevinden zich vaak in of dichtbij de netwerken die ook illegale drugs op de markt brengen. Daarom is het van belang op te treden tegen producenten en handelaars die grijpen naar deze NPS om de drugswetgeving en aldus sancties te ontlopen. Tegelijkertijd is het zaak de verkeerde indruk bij consumenten weg te nemen dat de stoffen niet (zo) schadelijk zijn omdat ze legaal zijn.

Stofgroepen

Het snel verschijnen van steeds weer nieuwe NPS leidt tot een "uitputtingsslag" tussen de producenten en de dealers versus de autoriteiten. De ene NPS is nog niet verboden of de volgende dient zich al aan. Het toevoegen van een individuele NPS aan bestaande drugswetgeving neemt doorgaans veel tijd in beslag. Een aantal EU-landen, zoals Duitsland en België, heeft daarom besloten over te gaan tot invoering van generieke wetgeving, waarmee groepen NPS bij voorbaat verboden worden. Dit houdt in dat er een verbod is op de chemische basisstructuur van een stof. Indien de producent van NPS aan deze basisstructuur een molecuul toevoegt of wijzigt, is de ontstane NPS automatisch verboden. Door bepaalde stofgroepen te verbieden wordt de productie van en handel in NPS belemmerd. Bovendien maakt het verbod het mogelijk om te voldoen aan rechtshulpverzoeken vanuit het buitenland, op grond van strafrechtelijke onderzoeken die zien op NPS. Een van de voorwaarden voor de uitvoering van een rechtshulpverzoek is dat moet zijn voldaan aan het vereiste van dubbele strafbaarheid. Dit houdt dat het feit waarvan de verdachte in het strafrechtelijk onderzoek wordt verdacht, zowel in het verzoekende land als in Nederland strafbaar is. Met opname van een NPS op lijst III en de daaraan gekoppelde strafbaarstelling wordt in een juridische grondslag voorzien om aan rechtshulpverzoeken met betrekking tot die NPS te voldoen. Daarmee kan Nederland in internationaal verband aan strafrechtelijke onderzoeken die betrekking hebben op NPS effectief medewerking verlenen.

Onder het voorgestelde generieke verbod op de in lijst III opgenomen stofgroepen, vallen niet de middelen die al op lijst I of II van de Opiumwet staan. Deze middelen vallen onder de bestaande verboden. Ook middelen die zijn toegelaten als (dier)geneesmiddel of als grondstof daarvoor zijn uitgesloten van het voorgestelde verbod. Indien het wenselijk is deze middelen onder het bereik van de Opiumwet te brengen, kan dat door deze toe te voegen aan lijst I of II. Het gaat hierbij tenslotte om bekende middelen die voldoende gedefinieerd kunnen worden om in de lijsten te kunnen worden opgenomen. In dat geval gelden voor die middelen ook de regelingen voor medisch gebruik, zoals dat nu al het geval is voor (dier)geneesmiddelen op de lijsten I en II. Overigens is het ook mogelijk dat middelen die deel uitmaken van de in lijst III opgenomen stofgroepen waarvan de schadelijkheid is vastgesteld, worden verplaatst naar lijst II of lijst I van de Opiumwet.

De voorgestelde lijst III bevat een drietal stofgroepen: 1. fentanylderivaten 2. synthetische cannabinoïden en 3. 2-fenethylamines en cathinonen. Het betreft stofgroepen die in onze buurlanden reeds bij wet zijn verboden en waarvan vertegenwoordigers op lijst I van de Opiumwet zijn geplaatst zoals Fentanyl en Mefedron. Bovendien is gebleken dat het plaatsen van deze vertegenwoordigers op lijst I weer heeft geleid tot andere nieuwe psychoactieve stoffen die overeenkomstige structuren hebben. In het wetsvoorstel is opgenomen dat bij algemene maatregel van bestuur stofgroepen aan lijst III kunnen worden toegevoegd indien meerdere middelen die deel uitmaken van die stofgroep zijn of worden toegevoegd aan lijst I van deze wet. Hierdoor kan worden voorkomen dat een producent van psychoactieve stoffen door het wijzigen van de moleculaire structuur alsnog een legale weg vindt om nieuwe stoffen te produceren met een vergelijkbaar psychoactief effect.

Anders dan bij de middelen op lijst I en II is er in dit wetsvoorstel voor gekozen om ten aanzien van het verbod op stofgroepen geen bepaling op te nemen voor het met spoed bij ministeriële regeling verbieden van een stofgroep. De kans is gering dat vanwege nog onbekende stoffen een hele stofgroep met spoed verboden zou moeten worden. Zeer gevaarlijke stoffen van een nieuwe stofgroep kunnen wel op grond van de huidige bepalingen van de Opiumwet met spoed worden verboden via een ministeriële regeling en daarmee worden opgenomen op lijst I of II.

Ontheffingen

Voorgesteld wordt dat van de verboden met betrekking tot de stofgroepen op lijst III een ontheffing kan worden verleend. Hiertoe wordt artikel 6 van de wet gewijzigd. Anders dan de ontheffing met betrekking tot middelen op lijst I en II, wordt voorgesteld dat een ontheffing in het kader van lijst III niet per geval, maar per stofgroep wordt verleend. Voorgesteld wordt dat een ontheffing met betrekking tot de stofgroepen op lijst III zal worden verleend voor ten hoogste vijf jaren.

Voorgesteld wordt om artikel 8 van de Opiumwet, dat de gronden voor een ontheffing bevat, te wijzigen. Wat betreft de gronden waarop een ontheffing van de verboden kan worden gekregen, zoals beschreven in artikel 8 van de wet, wijken de gronden voor lijst III in dit wetsvoorstel af van de gronden voor lijst I en II. Dit komt doordat wordt voorgesteld dat geneesmiddelen en diergeneesmiddelen buiten de verboden met betrekking tot lijst III vallen. Dit betekent dat er voor lijst III geen noodzaak is voor een ontheffing vanwege een overeenkomst met een apotheker, (dieren)arts of aangewezen instelling.

Verder wordt voorgesteld dat ontheffing op basis van een overeenkomst ten aanzien van een ander die in het buitenland gevestigd is, niet gelden dat de ander in het buitenland in bezit moet zijn van een verleende vergunning of ontheffing om de middelen uit voorgestelde stofgroepen van lijst III in te voeren. Dit heeft te maken met het feit dat andere landen wellicht niet dezelfde regeling hebben met betrekking tot het binnen en buiten de landgrenzen brengen van middelen uit stofgroepen op lijst III. Daarom kan niet worden geëist dat bij een ontheffing voor het buiten Nederland brengen, er een vergunning of ontheffing is voor de invoer in het betreffende andere land. In plaats daarvan is in het wetsvoorstel opgenomen dat de aanvrager bij de aanvraag voor een ontheffing moet aantonen dat de ander gerechtigd is om middelen uit de stofgroep in te voeren. Daarnaast moet de aanvrager aantonen dat het belang van de volksgezondheid zich niet verzet tegen in- of uitvoer van de middelen. Hiermee kan worden voorkomen dat middelen worden uitgevoerd naar een land waar het betreffende middel niet (vanwege een stofgroepenverbod) verboden is, maar daar wel wordt gebruikt als drugs.

Toezicht en opsporing

De IGJ heeft een toezicht- en handhavingstoets uitgevoerd **PM**

Politie **PM**

OM **PM**

Douane **PM**

Sanctionering

Voorgesteld wordt om overtreding van het verbod op stofgroepen te bedreigen met dezelfde strafbedreiging als overtreding van het verbod op middelen van lijst II. Hoewel bekende middelen uit de voorgestelde stofgroepen zijn opgenomen op lijst I, is gekozen voor een strafbedreiging conform lijst II omdat niet onomstotelijk vaststaat dat middelen die deel uitmaken van een stofgroep in lijst III schadelijk zijn voor de volksgezondheid. Het zou om die reden niet proportioneel zijn om bij een overtreding van het stofgroepenverbod een gelijke sanctiebedreiging op te nemen als bij een overtreding van het verbod met betrekking tot middelen op lijst I. Echter aangezien de middelen die deel uitmaken van stofgroepen van lijst III sterk verwant zijn aan de middelen van lijst I, en daarmee potentieel (zeer) schadelijk zijn voor de volksgezondheid, is een sanctiebedreiging gelijk aan die van overtreding van lijst II middelen op zijn plaats.

Samenhang met andere wettelijke regelingen

Middelen die deel uitmaken van een stofgroep waarvan wordt voorgesteld dat deze wordt opgenomen op lijst III, kunnen ook legale toepassingen hebben. Het kunnen bijvoorbeeld (dier)geneesmiddelen zijn (of grondstoffen daarvoor). Deze middelen zijn uitgezonderd van het voorgestelde verbod. Hiervoor wordt verwezen naar de artikelen 38 en 40 van de Geneesmiddelenwet en artikel 2.19 van de Wet dieren.

Regeling in Europese en internationale context

Internationale context

Het op 30 maart 1961 te New York tot stand gekomen Enkelvoudig verdrag inzake verdovende middelen, zoals gewijzigd door het op 30 maart 1972 te Genève tot stand gekomen Protocol tot wijziging van het Enkelvoudig verdrag inzake verdovende middelen² (hierna: het Enkelvoudig verdrag) vereist dat partijen bij het verdrag de op lijst I en II bij dat verdrag opgenomen stoffen verbieden. Regelmatig worden nieuwe psychoactieve stoffen aan die lijsten toegevoegd, die ter uitvoering daarvan ook worden toegevoegd aan lijst I of II van de Opiumwet.³

Het op 21 februari 1971 te Wenen tot stand gekomen Verdrag inzake psychotrope stoffen⁴ vereist dat partijen de stoffen genoemd in de bijlagen bij dit verdrag aan strikte regels onderwerpen. Regelmatig worden nieuwe psychoactieve stoffen toegevoegd aan lijst II behorende bij dit verdrag. Deze stoffen worden vervolgens ook toegevoegd aan lijst I of II van de Opiumwet.⁵

Echter, beide verdragen reguleren slechts specifieke stoffen. Indien een nieuwe psychoactieve stof is aangetroffen, gaat er een behoorlijke tijd overheen voordat deze stof in het kader van één van deze verdragen wordt gereguleerd en voordat deze maatregelen in de Opiumwet zijn overgenomen. Het reguleren van stofgroepen, zoals in dit wetsvoorstel wordt voorgesteld, is dus aanvullend op hetgeen in het Enkelvoudig verdrag en het Verdrag inzake psychotrope stoffen is geregeld. Hiervoor is van belang dat stoffen die al op lijst I of II van de Opiumwet staan vermeld, zijn uitgezonderd van de voorgestelde verbodsbepaling. Zij vallen onder de al bestaande verbodsbepalingen in de artikelen 2 en 3 van de Opiumwet.

Europese context

² Trb. 1963, 81 en Trb. 1987, 90.

³ Zie bijvoorbeeld Besluit van 11 mei 2017, houdende wijziging van lijst I en II, behorende bij de Opiumwet, in verband met plaatsing op lijst I van de middelen α -PVP, acetylfentanyl en 4-FA en plaatsing op lijst II van het middel fenazepam (Stb. 2017, 206).

⁴ Trb. 1989, 129.

⁵ Zie bijvoorbeeld Besluit van 9 november 2015, houdende wijziging van lijst I, behorende bij de Opiumwet, in verband met plaatsing op deze lijst van de middelen 25B-NBOMe, JWH-018m AN-2201 en methylon (Stb. 2015, 429).

In Europees verband is ten eerste relevant artikel 71, tweede lid, van de op 19 juni 1990 te Schengen tot stand gekomen Overeenkomst ter uitvoering van het tussen regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, de Bondsrepubliek Duitsland en de Franse Republiek op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen (hierna: de Overeenkomst).⁶ Deze bepaling verplicht staten het bestuurlijk en strafrechtelijk tegengaan van de verkoop, verstrekking en aflevering van verdovende middelen en stoffen. Voor de definitie van verdovend middel en psychotrope stof wordt in dit verdrag verwezen naar de lijsten bij het Enkelvoudig verdrag en het Verdrag inzake psychotrope stoffen. Kortom, ook de Overeenkomst reguleert geen stofgroepen zoals voorgesteld in dit wetsvoorstel.

Verder is het Kaderbesluit 2004/757/JBZ van de Raad van 25 oktober 2004 betreffende de vaststelling van minimumvoorschriften met betrekking tot bestanddelen van strafbare feiten en met betrekking tot straffen op het gebied van illegale drugshandel⁷ van belang. Dit Kaderbesluit bevestigt in de artikelen 2 en 4 de verplichtingen van de VN-verdragen en harmoniseert op een minimumniveau de strafmaxima voor de vrijheidsstraffen die op de verboden gedragingen dienen te worden gesteld. Ook voor dit Kaderbesluit geldt dat er geen stofgroepen worden gereguleerd, maar slechts specifieke stoffen. Nu er in het secundaire Europese recht geen regulering van stofgroepen bestaat, moet de voorliggende regelgeving worden getoetst aan het primaire Europese recht.

Om de vraag te beantwoorden of onderhavige regelgeving in overeenstemming is met het vrij verkeer van goederen, moet eerst de vraag worden beantwoord of de gereguleerde stoffen vallen onder het vrij verkeer van goederen. Met betrekking tot stoffen die zijn gereguleerd in het kader van het Enkelvoudig verdrag, het Verdrag inzake psychotrope stoffen, Kaderbesluit 2004/757 of de Overeenkomst ter uitvoering van het te Schengen gesloten akkoord van 14 juni 1985, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie bepaald dat deze stoffen vanwege het feit dat zij zijn verboden in het economische en commerciële circuit niet onder de verkeersvrijheden vallen.⁸ Nu de in het onderhavige wetsvoorstel gereguleerde stoffen niet onder één van de hiervoor genoemde instrumenten vallen, kan niet worden uitgesloten dat deze stoffen wel onder het vrij verkeer van goederen vallen.

Gelet op het voorgaande zouden de eisen uit dit wetsvoorstel kunnen worden beschouwd als een maatregel van gelijke werking als een kwantitatieve invoerbepanking in de zin van artikel 34 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: VWEU). Lidstaten zijn op grond van artikel 36 VWEU bevoegd om een kwantitatieve invoerbepanking of maatregel van gelijke werking in te voeren indien aan een aantal voorwaarden is voldaan die in de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie zijn uitgewerkt:

- de maatregel moet beantwoorden aan dwingende redenen van algemeen belang;
- de maatregel moet geschikt zijn om de verwezenlijking van het nagestreefde doel te waarborgen;
- de maatregel mag niet verder gaan dan nodig is voor het bereiken van dat doel;
- de maatregel moet kenbaar en voorspelbaar zijn;
- de maatregel moet zonder discriminatie worden toegepast.⁹

Met het verbieden van de voorgestelde stofgroepen wordt in eerste instantie het belang van de volksgezondheid beschermd. De bescherming van de gezondheid en het leven van personen is

⁶ Trb. 1990, 145 en PbEU 2000, L 239.

⁷ PbEU 2004, L 335.

⁸ HvJ EU 16 december 2010, nr. C-137/09 (Josemans), overweging 42).

⁹ HvJ EG 30 november 1995, nr. C-55/94 (Gebhard); HvJ EG 4 juli 2000, nr. C-424/97 (Haim); HvJ EG 1 februari 2001, nr. C-108/96 (Mac Quen e.a.).

expliciet als rechtvaardigingsgrond opgenomen in artikel 36 van het VWEU. Hierbij is van belang dat in de jurisprudentie van het HvJEU is bepaald dat lidstaten bij het beschermen van de volksgezondheid een ruime beoordelingsmarge moet worden gelaten omdat het niveau van bescherming per lidstaat kan verschillen.¹⁰ Er zijn in dit wetsvoorstel slechts stofgroepen opgenomen waarvan meerdere stoffen al op lijst I van de Opiumwet zijn opgenomen. Het feit dat stoffen uit die stofgroep op lijst I staan bij de Opiumwet zegt dat stoffen uit die stofgroep gevaarlijk kunnen zijn voor de volksgezondheid, omdat zij het bewustzijn van de mens beïnvloeden en bij gebruik door de mens kunnen leiden tot schade aan zijn gezondheid en schade voor de samenleving. De voorgestelde maatregelen zijn geschikt om de volksgezondheid te beschermen. Door de stofgroepen geheel te verbieden, zullen zij minder beschikbaar komen, waarmee het belang van de volksgezondheid wordt gediend. Het staat niet vast dat alle stoffen in de verboden stofgroepen daadwerkelijk schadelijk zullen zijn voor de gezondheid van mensen. Echter, gelet op het voorzorgsbeginsel is het gerechtvaardigd om stoffen te verbieden zolang onduidelijk is of deze schadelijk zijn voor de gezondheid. Hiervoor is van belang dat er geen legale toepassingen van de genoemde stoffen bekend zijn. Indien dit wel het geval zou zijn, zou de specifieke stof op lijst I of II van de Opiumwet kunnen worden opgenomen. In het Opiumwetbesluit zou dan op grond van artikel 3c een toepassing worden aangewezen waarvoor het verbod niet geldt. Daarnaast is van belang dat het mogelijk is om een ontheffing aan te vragen van de voorgestelde verboden. Vooral in het kader van wetenschappelijk onderzoek kan dit noodzakelijk zijn. De maatregel gaat gelet hierop niet verder dan nodig is om het doel te bereiken.

Naast bescherming van de volksgezondheid, is ook de bescherming van de openbare orde en -veiligheid een belang dat met onderhavige regelgeving wordt nagestreefd. Artikel 36 VWEU noemt ook de bescherming van de openbare orde expliciet als rechtvaardigingsgrond. Hoewel nieuwe psychoactieve stoffen niet veel in Nederland worden geconsumeerd, worden zij wel veelvuldig in Nederland geproduceerd en vervolgens geëxporteerd. Deze productie en export wordt veelal uitgevoerd door georganiseerde misdaadorganisaties die een ontwrichtend effect kunnen hebben op de Nederlandse samenleving. Dit effect kan onder andere ontstaan door verwevenheid van de boven- en de onderwereld, innesseling van de georganiseerde misdaad in woonwijken en in legale sectoren en misbruik van legale voorzieningen en structuren. Dit wetsvoorstel is geschikt om de openbare orde te beschermen omdat – indien dit wetsvoorstel tot wet wordt verheven – het Openbaar Ministerie personen kan vervolgen vanwege overtreding van de in dit wetsvoorstel opgenomen verboden. Daarnaast is van belang dat het Openbaar Ministerie rechtshulpverzoeken van omringende landen kan inwilligen omdat er met inwerkingtreding van de voorgestelde verboden sprake is van zogenoemde ‘dubbele strafbaarheid’. Dit is een vereiste om aan een rechtshulpverzoek gevolg te kunnen geven. Hiermee wordt ook de internationale samenwerking tegen de georganiseerde misdaad bevorderd. Het wetsvoorstel gaat niet verder dan noodzakelijk omdat het zich beperkt tot stoffen die in Nederland worden aangetroffen en waarvan het aannemelijk is dat deze ernstige gezondheidsschade kunnen veroorzaken. Bovendien gaat het om groepen die recentelijk ook in ons omringende landen onder controle zijn gebracht.

Evt. toevoegen: Ten slotte wordt ook het belang van de bescherming van het milieu gediend met dit wetsvoorstel. Hoewel dit belang niet expliciet wordt genoemd in artikel 36 VWEU is wel in de jurisprudentie van het HvJEU aangenomen dat ook de bescherming van het milieu een kwantitatieve invoerbepijking of maatregel van gelijke werking kan rechtvaardigen.¹¹ De productie van nieuwe psychoactieve stoffen gaat vaak gepaard met milieugevaarlijke afvalstoffen. Deze worden veelvuldig in natuurgebieden gedumpt met alle gevolgen van dien. Hoewel deze dumping al verboden is op

¹⁰ *Vanderborght*, paragraaf 71.

¹¹ Zie bijvoorbeeld HvJEU 13 maart 2001, nr. C-379/98 (*PreussenElektra AG*), overweging 73 en 81.

grond van ??, is het in de praktijk moeilijk om te achterhalen wie de verantwoordelijke personen zijn. Met de voorgestelde verboden in dit wetsvoorstel kan beter worden opgetreden tegen de productie van nieuwe psychoactieve stoffen waardoor dumping van gevaarlijke afvalstoffen in de natuur wellicht kan worden voorkomen.

De voorgestelde verboden zijn kenbaar en voorspelbaar. Indien dit wetsvoorstel tot wet wordt verheven, zal het in het Staatsblad worden gepubliceerd, waarmee het kenbaar wordt. Daarnaast zijn de verboden stofgroepen voldoende gedetailleerd beschreven dat mensen die met deze stoffen werken weten welke stoffen verboden zijn of waar zij een ontheffing voor kunnen aanvragen. Ten slotte gelden de voorgestelde verboden ongeacht de nationaliteit van de persoon die verboden handelingen verricht met deze stoffen en ongeacht de herkomst van de stof, waardoor het voorgestelde verbod zonder discriminatie wordt toegepast. Op grond van het voorgaande acht de regering deze maatregelen in overeenstemming met de Europese regels met betrekking tot het vrij verkeer van goederen, voor zover de verboden stofgroepen daaronder vallen.

Notificatie

Het ontwerp van dit wetsvoorstel is op [pm datum] ingevolge artikel 5, eerste lid, van Richtlijn (EU) 2015/1535¹² voorgelegd aan de Europese Commissie en de andere lidstaten van de Europese Unie. Deze notificatie is gedaan omdat artikel I van dit wetsvoorstel mogelijk technische voorschriften bevat in de zin van Richtlijn (EU) 2015/1535. Naar aanleiding van de notificatie [pm invullen na afloop standstill]

Financiële gevolgen

PM

Gevolgen voor de regeldruk

PM

Artikelsgewijze toelichting

Onderdeel A

In onderdeel wordt voorgesteld een nieuwe definitie toe te voegen aan de begripsbepalingen van artikel 1. Voorgesteld wordt om een definitie toe te voegen van het begrip 'stofgroep'. PM

Daarnaast wordt voorgesteld om in het vierde en vijfde lid van artikel 1 naast een verwijzing naar de artikelen 2 en 3, ook een verwijzing op te nemen naar het voorgestelde artikel 3a0, eerste lid. De artikelen 2 en 3 bevatten de verbodsbepalingen ten aanzien van respectievelijk lijst I en lijst II

¹² Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende diensten van de informatiemaatschappij (PbEU 2015, L 241).

middelen. Door artikel 3a0, eerste lid, ook in de leden vier en vijf van artikel 1 op te nemen, worden de begrippen binnen en buiten het grondgebied van Nederland brengen van middelen in het voorgestelde artikel 3a0, eerste lid, hetzelfde uitgelegd als in de artikelen 2 en 3.

Onderdeel B

In dit onderdeel wordt voorgesteld een nieuw artikel 3a0 in te voegen. In het eerste lid is een verbodsbepaling opgenomen ten aanzien van middelen die deel uitmaken van een stofgroep als bedoeld in de bij deze wet behorende lijst III. De tekst komt overeen met de tekst van de artikelen 2 en 3.

In het voorgestelde tweede lid zijn uitzonderingen op dit verbod opgenomen. Als eerste zijn geneesmiddelen waarvoor een vergunning is verleend op grond van artikel 40 van de Geneesmiddelenwet uitgezonderd. De uitzondering geldt ook voor geneesmiddelen die op grond van artikel 40, derde lid, van de Geneesmiddelenwet legaal worden verhandeld. Daarnaast geldt de uitzondering voor werkzame stoffen van geneesmiddelen waarvoor op grond van artikel 38 van de Geneesmiddelenwet een registratie is verleend. Voorts zijn de diergeneesmiddelen uitgezonderd waarvoor op grond van artikel 2.19 van de Wet dieren een vergunning is verleend. Daarnaast maken middelen die al op lijst I of II staan geen deel uit van de voorgestelde verbodsbepaling. Deze laatste bepaling is noodzakelijk om duidelijk te maken dat er geen overlap bestaat tussen de verschillende lijsten.

Onderdeel C

In dit onderdeel wordt voorgesteld een nieuw artikel 3aa in te voegen. In dit artikel wordt de grondslag gegeven om bij algemene maatregel van bestuur stofgroepen te kunnen toevoegen aan de in dit wetsvoorstel voorgestelde lijst III. Het criterium waarop stofgroepen kunnen worden toegevoegd is dat van een toegevoegde stofgroep meerdere middelen deel uitmaken die zijn toegevoegd aan lijst I bij de Opiumwet. Indien een middel is toegevoegd aan lijst I zouden producenten van nieuwe psychoactieve stoffen kunnen proberen om met een kleine aanpassing in de moleculaire structuur hetzelfde of een vergelijkbaar psychoactief effect te bereiken. Daarom kunnen stofgroepen worden aangewezen indien meerdere middelen uit die stofgroep al op lijst I zijn geplaatst. Het voorgestelde tweede lid regelt dat stofgroepen ook weer geschrapt kunnen worden als de middelen die deel uitmaken van de stofgroep zijn of worden geschrapt van lijst I.

In zowel het voorgestelde eerste als tweede lid wordt gebruik gemaakt van de zinssnede 'zijn of worden toegevoegd'. Hiermee wordt tot uitdrukking gebracht dat het aan lijst I toevoegen van middelen gelijktijdig kan gebeuren met het toevoegen aan lijst III van de stofgroep waartoe deze middelen behoren. Hetzelfde geldt voor het schrappen van middelen en stofgroepen zoals voorgesteld in het tweede lid. Ook dit kan in dezelfde algemene maatregel van bestuur gebeuren.

In artikel 3a, vijfde lid, is opgenomen dat indien een middel onverwijld moet worden verboden, dit bij ministeriële regeling kan gebeuren. Een gelijklopende bepaling is niet opgenomen voor het verbieden van stofgroepen omdat de noodzaak voor onverwijld verbieden alleen bestaat bij bekende stoffen. Er is geen situatie te voorzien dat vanwege nog onbekende stoffen een gehele stofgroep onverwijld verboden zou moeten worden.

Onderdeel D

In dit onderdeel wordt voorgesteld artikel 3a0, eerste lid, toe te voegen naast de verwijzing naar de artikelen 2 en 3 in artikel 3b, eerste lid. Hiermee wordt elke openbaarmaking verboden die gericht is op de verkoop, aflevering of verstrekking van een middel welke deel uitmaakt van een stofgroep als

bedoeld op lijst III. Op grond van het tweede lid geldt dit verbod niet voor openbaarmakingen in het kader van medisch of wetenschappelijke voorlichting.

Onderdeel E

In dit onderdeel wordt voorgesteld artikel 3a0, eerste lid, toe te voegen aan de verwijzing naar de artikelen 2 en 3 in artikel 3c, eerste lid. Hiermee wordt de delegatiegrondslag van artikel 3c, eerste lid, ook van toepassing op de middelen van lijst III. Op grond van de delegatiegrondslag in artikel 3c, eerste lid, kunnen bij algemene maatregel van bestuur middelen en toepassingen worden aangewezen waarvoor het verbod geheel of ten dele niet geldt. Op dit moment is niet voorzien om van deze delegatiegrondslag gebruik te maken. Mochten echter in de toekomst stofgroepen worden aangewezen waarmee ook legale toepassingen (naast (dier)geneesmiddelen) mogelijk zijn, dan kan van deze delegatiegrondslag gebruik worden gemaakt.

Voorgesteld wordt om lijst III niet toe te voegen aan de artikel 4 waarin het gaat om het voorschrijven op recept. Aangezien wordt voorgesteld om middelen waarvoor een vergunning is afgegeven op grond van de Geneesmiddelenwet of de Wet dieren uit te zonderen van de verbodsbepaling in het voorgestelde artikel 3a0, eerste lid, is het niet nodig lijst III toe te voegen aan artikel 4.

Onderdeel F

In dit onderdeel wordt voorgesteld artikel 3a0, eerste lid, toe te voegen naast de verwijzing naar de artikelen 2 en 3, in artikel 6, eerste lid. Hiermee wordt het mogelijk om een ontheffing te verlenen van de verboden met betrekking tot middelen die deel uitmaken van een in lijst III opgenomen stofgroep. De ontheffing zal worden verleend voor alle middelen die deel uitmaken van de stofgroep met uitzondering van de middelen als bedoeld in lijst I of II. Hiervoor moet op basis van het specifieke middel een ontheffing worden gevraagd. Indien men al een ontheffing heeft voor middelen op lijst I of II kan een ontheffing voor middelen die deel uitmaken van een stofgroep op lijst III worden verkregen door middel van een wijziging van de bestaande ontheffing.

Voorgesteld wordt om artikel 3a0, eerste lid, onder A, niet toe te voegen aan artikel 6, tweede lid. Deze bepaling gaat over de ontheffing voor het binnen en buiten het grondgebied van Nederland brengen. Artikel 6, tweede lid, bepaalt onder andere dat een dergelijke ontheffing wordt verleend per geval en voor ten hoogste zes maanden. Deze bepaling is opgenomen ter uitvoering van artikel 31 van het Enkelvoudig Verdrag inzake verdoovende middelen (Trb. 1963, 81). Nu het Enkelvoudig Verdrag niet voorziet in een regeling ter zake stofgroepen zoals in dit wetsvoorstel wordt voorgesteld, is het ook niet noodzakelijk om deze regeling ook op deze middelen van toepassing te verklaren. Daarnaast is het ook praktisch niet mogelijk om de ontheffingen voor middelen onder lijst III die binnen en buiten het Nederlandse grondgebied worden gebracht, te matchen met in- en uitvoer ontheffingen van andere landen, aangezien niet alle landen een dergelijke regeling hebben. Zelfs als landen een stofgroepenverbod hebben, verschilt het erg per land hoe die precies is vorm gegeven.

Ook wordt voorgesteld om lijst III niet toe te voegen aan artikel 6a. Artikel 6a heeft betrekking op de afgifte van een schriftelijke verklaring dat de aanvrager ten behoeve van eigen geneeskundig gebruik een middel op lijst I of II mag vervoeren of aanwezig mag hebben. Het gaat in dit artikel om middelen voor geneeskundig gebruik. Dat zullen over het algemeen geneesmiddelen zijn die zijn uitgesloten van de verboden met betrekking tot lijst III. Daarnaast gaat het bij geneeskundig gebruik om bekende stoffen, welke al op lijst I of II staan. Er zal geen sprake zijn van nieuwe psychoactieve stoffen voor geneeskundig gebruik.

Artikel 7, over het heffen van een vergoeding voor de aanvraag van een ontheffing of een wijziging, aanvulling of verlenging daarvan, is zonder wijziging ook van toepassing op ontheffingen die voor lijst III worden afgegeven.

Onderdeel G

In dit onderdeel wordt voorgesteld om artikel 8 te wijzigen. Artikel 8 bevat de gronden waarop een ontheffing kan worden verleend of verlengd. Als eerste wordt voorgesteld om het eerste lid aan te passen zodat duidelijk is dat de daar genoemde gronden slechts van toepassing zijn op een ontheffing van de verboden in de artikelen 2 en 3.

Vervolgens wordt voorgesteld een lid toe te voegen dat de gronden bevat waarvoor een ontheffing van de verboden uit het voorgestelde artikel 3a0, eerste lid, kan worden verleend. Onder a is het belang van de volksgezondheid opgenomen. In tegenstelling tot het eerste lid, is de diergezondheid hier niet als een ontheffingsgrond opgenomen omdat diergeneesmiddelen niet onder de verbodsbepaling van artikel 3a0 vallen. De ontheffingsgrond 'in het belang van de volksgezondheid' is opgenomen als een grondslag waarop in onvoorziene omstandigheden een ontheffing kan worden verleend indien dat noodzakelijk is. Onderdeel b is gelijk aan de grond die geldt voor een ontheffing van de verboden van de artikelen 2 en 3. Het gaat hierbij om het doen van wetenschappelijk of analytisch-chemisch onderzoek of instructieve doeleinden, voor zover het belang van de volksgezondheid zich hier niet tegen verzet.

De ontheffingsgrond onder c is vergelijkbaar met de ontheffingsgrond in het eerste lid, onder c. Het gaat er om dat de ontheffingshouder de ontheffing nodig heeft voor het verrichten van een verboden handeling krachtens een overeenkomst. In dit voorgestelde derde lid gaat het in de eerste plaats om een overeenkomst met een andere ontheffingshouder. Deze ontheffingsgrond is ook opgenomen in het eerste lid, onder c, onder 1. Daarnaast gaat het in subonderdeel 2 om het uitvoeren van een overeenkomst met een ander die in het buitenland gevestigd is. Om op deze grond een ontheffing te krijgen, moet de aanvrager drie dingen aantonen. Ten eerste moet er sprake zijn van een overeenkomst ten aanzien van een of meerdere middelen die deel uitmaken van een stofgroep als bedoeld in lijst III met een ander die gevestigd is in een ander land. Ten tweede moet die ander gerechtigd zijn om die middelen dat land in te voeren. Dit kan zijn omdat er ten aanzien van dat middel geen regels gesteld zijn in dat land, dat de invoer onder een algemene uitzondering valt, of dat de ander een invoervergunning heeft. Het is aan de aanvrager om aan te geven hoe de regels in het land van bestemming zijn. Ten derde moet er worden aangetoond waarvoor de middelen in het land van bestemming zullen worden gebruikt. Daarmee kan de Minister zich ervan vergewissen dat het belang van de volksgezondheid zich niet verzet tegen de uitvoer. Dit is anders dan bij het eerste lid, onder c, onder 5, waar het vereist is dat de ander die buiten Nederland is gevestigd het bezit is van een ontheffing. Zoals ook in de toelichting bij artikel 6, tweede lid, is gemeld, is het niet mogelijk om de ontheffingen voor middelen onder lijst III die binnen en buiten het Nederlandse grondgebied worden gebracht, te matchen met in- en uitvoer ontheffingen van andere landen, aangezien niet alle landen een dergelijke regeling hebben.

In tegenstelling tot het eerste lid, is in het voorgestelde derde lid, niet de ontheffingsgrond opgenomen ter uitvoering van een overeenkomst met een apotheker of apotheekhoudende huisarts, een dierenarts of een aangewezen instelling of persoon. Omdat (dier)geneesmiddelen zijn uitgezonderd van de verboden zoals voorgesteld in artikel 3a0 is een algemene ontheffing voor apothekers, apotheekhoudende huisartsen, dierenartsen of aangewezen instellingen, zoals opgenomen in artikel 16 van het Opiumwetbesluit overbodig.

Onderdeel H

In dit onderdeel wordt voorgesteld om artikel 8a te wijzigen. In de eerste plaats wordt voorgesteld een middel dat deel uitmaakt van een stofgroep als bedoeld in lijst III toe te voegen aan de bepaling. Dit zorgt ervoor dat aan een ontheffing van de verboden als voorgesteld in artikel 3a0, eerste lid, voorschriften kunnen worden verbonden om misbruik van middelen die deel uitmaken van een stofgroep als bedoeld in lijst III te voorkomen. Hierbij kan gedacht worden aan voorschriften met betrekking tot vernietiging van de middelen.

Daarnaast wordt voorgesteld om aan het tweede lid, onder a, ook artikel 3a0, eerste lid, toe te voegen. Deze voorgestelde wijziging zorgt er voor dat op een ontheffing vermeld moet worden voor welke van de verboden, bedoeld in de artikelen 2, 3, en 3a0 de ontheffing wordt verleend.

De artikelen 8b tot en met 8e worden met dit wetsvoorstel niet gewijzigd. Zij zijn echter automatisch wel van toepassing op ontheffingen die worden verleend van het voorgestelde artikel 3a0, eerste lid. Artikel 8b regelt dat een ontheffing of een verlenging daarvan wordt geweigerd als de aanvrager onder curatele is gesteld of zijn goederen onder bewind zijn gesteld. Artikel 8c regelt dat een ontheffing kan worden geweigerd in het geval en onder de voorwaarden bedoeld in artikel 3 van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet bibob). Artikel 8d regelt wanneer een ontheffing wordt ingetrokken en artikel 8e regelt wanneer de ontheffing kan worden ingetrokken.

Onderdeel I

In dit onderdeel wordt voorgesteld om artikel 3a0, eerste lid, toe te voegen aan de verwijzing naar de artikelen 2 en 3 in artikel 8f, eerste lid. Hiermee wordt bewerkstelligd dat degene van wie de ontheffing wordt ingetrokken zich van de middelen waarop de ontheffing betrekking heeft kan ontdoen door overdracht aan (rechts)personen die bevoegd zijn tot het verrichten van handelingen als bedoeld in de artikelen 2, 3 en 3a0, eerste lid.

Artikel 8g wordt met dit wetsvoorstel niet gewijzigd, het is echter automatisch ook van toepassing op ontheffingen die worden verleend van de verboden van het voorgestelde artikel 3a0, eerste lid. In artikel 8g is geregeld wanneer de ontheffing vervalt.

Ook de artikelen 8j en 8k worden met dit wetsvoorstel niet gewijzigd. De in die artikelen genoemde toezichtsambtenaren en opsporingsambtenaren zijn ook belast met het toezicht en opsporing in relatie tot de in dit wetsvoorstel voorgestelde lijst III.

Onderdeel J

In dit onderdeel wordt voorgesteld om naast een verwijzing naar lijst I en II ook een verwijzing naar lijst III op te nemen in het eerste en vierde lid van artikel 9. Met de voorgestelde wijziging van artikel 9, eerste lid, hebben de opsporingsambtenaren toegang tot vervoermiddelen waarvan ze weten of vermoeden dat daarmee middelen die deel uitmaken van een stofgroep als bedoeld in lijst III worden vervoerd.

Door de voorgestelde wijziging van het vierde lid van artikel 9 kan een (hulp)officier van justitie medewerking vorderen van een verdachte aan een urineonderzoek om aan te tonen dat een middel dat deel uitmaakt van een stofgroep als bedoeld in lijst III in het lichaam aanwezig is.

Onderdeel K

In dit onderdeel wordt voorgesteld om artikel 11 te wijzigen waardoor op overtreding van het voorgestelde artikel 3a0, eerste lid, dezelfde sanctie komt te staan als op overtreding van artikel 3 dat betrekking heeft op middelen uit lijst II. Omdat niet vaststaat dat middelen die deel uitmaken

van een stofgroep als bedoeld in lijst III daadwerkelijk het bewustzijn van de mens beïnvloeden en bij gebruik door de mens kunnen leiden tot schade aan zijn gezondheid en schade aan de samenleving, is het niet proportioneel om overtreding van het voorgestelde artikel 3a0, eerste lid, te bedreigen met dezelfde sanctiehoogte als overtreding van de verboden in artikel 2, welke betrekking heeft op de middelen van lijst I. Echter, aangezien stoffen uit de stofgroep als bedoeld in lijst III over het algemeen worden toegevoegd aan lijst I vanwege hun grote schadelijkheid is een sanctiebedreiging gelijk aan die geldt ten aanzien over overtredingen met lijst II middelen op zijn plaats.

Door de voorgestelde wijziging in artikel 11 is ook artikel 11a van toepassing op overtreding van artikel 3a0, eerste lid. Artikel 11a regelt de strafbaarstelling van personen die stoffen of voorwerpen bereidt, bewerkt, verwerkt, te koop aanbiedt, verkoopt, aflevert, verstrekt, vervoert, vervaardigt of voorhanden heeft, dan wel vervoermiddelen, ruimten, gegevens, gelden of andere betaalmiddelen voorhanden heeft, waarvan hij weet of vermoedt dat zij bestemd zijn tot het plegen van strafbare feiten als bedoeld in artikel 11, derde en vijfde lid. Artikel 11, derde lid heeft betrekking op het opzettelijk in de uitoefening van beroep of bedrijf telen, bereiden, bewerken, verwerken, verkopen, afleveren, verstrekken of vervoeren van middelen van lijst II of middelen die deel uitmaken van een stofgroep als bedoeld in lijst III. Artikel 11, vijfde lid, heeft betrekking op opzettelijke overtreding van artikel 3 en 3a0 met grote hoeveelheden.

Ook artikel 11b is automatisch van toepassing op overtredingen met betrekking tot lijst III. Artikel 11b gaat over de deelname aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van een misdrijf als onder andere bedoeld in artikel 11, derde, vierde en vijfde lid of artikel 11a. Dit geldt ook voor artikel 12 waarin wordt bepaald dat als het verkregen voordeel groter is dan een vierde van het maximum bedrag dat als geldboete kan worden opgelegd, ook de naast hogere categorie kan worden opgelegd.

Ook de verwijzingen naar de artikelen 11, 11a en 11b in artikel 13 zijn automatisch van toepassing op artikel 3a0. Artikel 13 bepaalt of er sprake is van een overtreding of een misdrijf en wanneer de Nederlandse strafwet van toepassing is indien het strafbare feit buiten Nederland of aan boord van een buitenlands vaartuig op open zee is gepleegd.

Onderdeel L

In dit onderdeel wordt voorgesteld dat aan de verwijzing naar lijst I en II in artikel 13a, wordt toegevoegd een verwijzing naar lijst III. Hiermee worden ook middelen die deel uitmaken van een stofgroep als bedoeld in lijst III verbeurd of aan het verkeer onttrokken verklaard. Het is van groot belang dat de genoemde middelen van de markt en de straat verdwijnen.

Onderdeel M

In dit onderdeel wordt voorgesteld om een verwijzing naar de middelen die deel uitmaken van een stofgroep als bedoeld in lijst III toe te voegen aan de verwijzing naar middelen op lijst I en II dan wel aangewezen krachtens artikel 3a, vijfde lid. Hiermee krijgt de burgemeester de bevoegdheid tot oplegging van een last onder bestuursdwang indien in een woning, lokaal of bijbehorend erf een middel dat deel uitmaakt van een stofgroep als bedoeld in lijst III wordt verkocht, afgeleverd, verstrekt of daartoe aanwezig is. Ook als er voorbereidingsstoffen als bedoeld in artikel 11a aanwezig zijn, heeft de burgemeester deze bevoegdheid. Het is van belang dat de burgemeester bij overlast door middelen die deel uitmaken van een stofgroep als bedoeld in lijst III ook kan optreden.

Onderdeel N

Dit onderdeel bevat de nieuwe lijst III waarin de verboden stofgroepen zijn opgenomen. De stofgroepen die zijn opgenomen op lijst III zijn fentanylderivaten, synthetische cannabinoïden en 2-fenethylamines en cathinonen.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Notitie wijziging Opiumwet tbv lijst III NPS

Artikel I

De Opiumwet wordt als volgt gewijzigd:

Onderdeel A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. *Toevoeging definitie stofgroep → gelijk aan wetsvoorstel Wvmc? In de definitie al aangeven dat middelen binnen de groep die voldoen aan Geneesmiddelenwet en diergeneesmiddelenregelgeving er niet onder vallen?*
2. *In lid 4 en 5 artikel 3a0 toevoegen.*

Onderdeel B

Na artikel 3 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 3a0

Gelijkluidend aan artikel 2 en 3. Wel of geen verwijzing naar artikel 3a, vijfde lid (spoedministeriële regeling)?

Onderdeel C

Na artikel 3a wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 3aa

Delegatiegrondslag voor het opnemen van groepen op lijst III. Welk criterium wordt hiervoor gebruikt? Misschien een afgezwakte variant van artikel 3a, tweede lid, dat luidt: Bij algemene maatregel van bestuur kunnen aan lijst I of lijst II middelen worden toegevoegd indien is gebleken dat deze het bewustzijn van de mens beïnvloeden en bij gebruik door de mens kunnen leiden tot schade aan zijn gezondheid en schade voor de samenleving.

Onderdeel D

Artikel 3a0 toevoegen aan de artikelen 3b, eerste lid en 3c, eerste lid en lijst III toevoegen aan artikel 3c, tweede lid.

Onderdeel E

Lijst III toevoegen aan artikel 4 en 5 of is dat niet nodig? Als het bekende stoffen zijn kunnen ze ook op lijst I of II worden toegevoegd? Zie ook opmerking bij definitie stofgroep.

Onderdeel F

Artikel 6 wordt als volgt gewijzigd:

1. Artikel 3a0 toevoegen aan het eerste lid.
2. Artikel 3a0, onder A, toevoegen aan het tweede lid.

Onderdeel G

Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

Zijn alle ontheffingsgronden van artikel 8 nodig of kunnen we voor lijst III met minder gronden af?

Onderdeel H

Artikel 8a wordt als volgt gewijzigd:

1. Lijst III toevoegen aan het eerste lid
2. Artikel 3a0 toevoegen aan het tweede lid, onder a.

Onderdeel I

Artikel 8f, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

Toevoegen artikel 3a0.

Nb. De artikelen 8b, 8c, 8d, 8e, en 8g zijn automatisch op lijst III van toepassing.

Onderdeel J

Artikel 9 wordt als volgt gewijzigd:

Lijst III toevoegen aan het eerste lid, onder a, en aan het vierde lid.

Nb. Artikel 9a (bestuurlijke boete) is automatisch van toepassing voor zover in of op grond van de artikelen 3c, 4, eerste of tweede lid, en 5, eerste lid, iets regelen voor lijst III

Onderdeel K

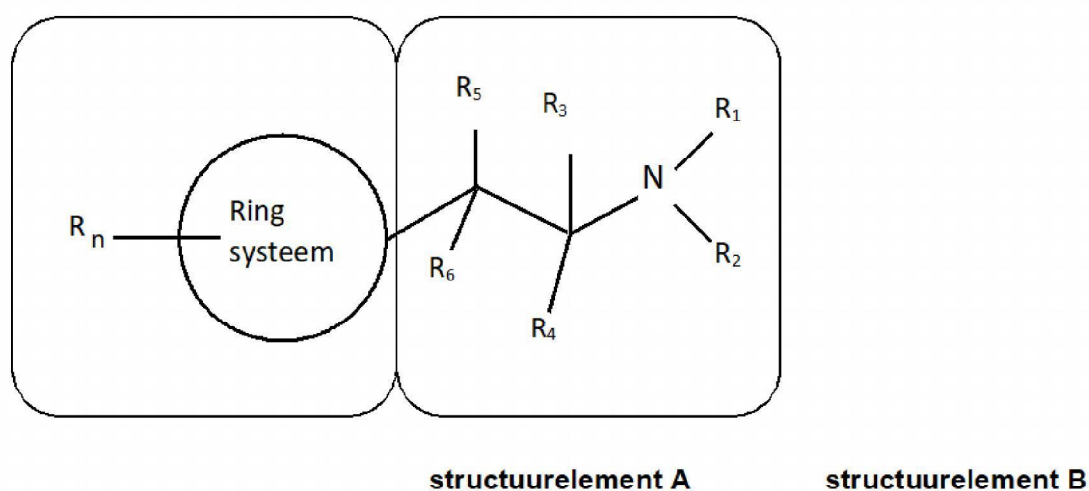
Artikel 10 tot en met 13b = strafmaat lijst III → input Jenv nodig.

Bijlage Lijst III

1. Substanties afgeleid van 2-fenethylamine

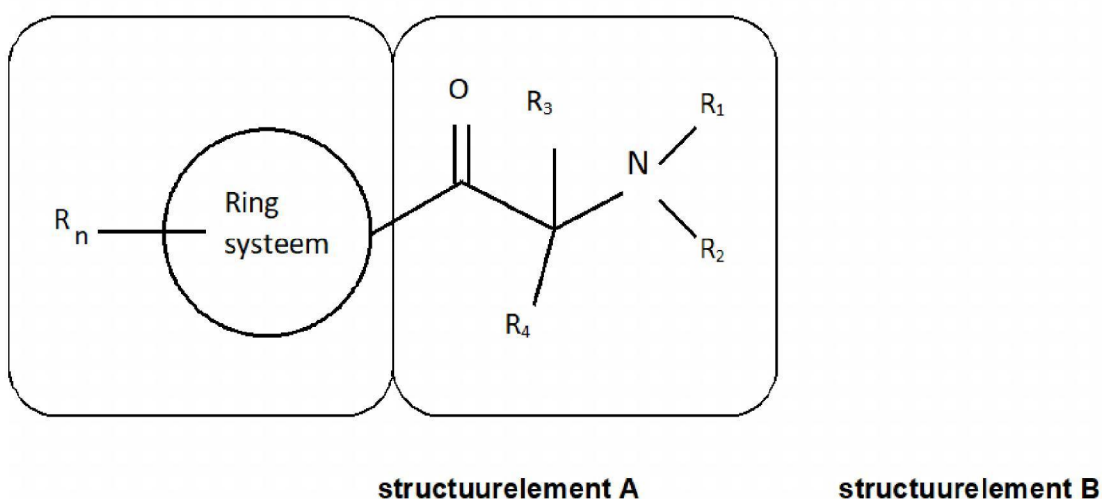
Een substantie afgeleid van 2-fenethylamine is elke chemische substantie die afgeleid kan worden uit de basisstructuur van 2-fenylethaan-1-amine en die overeenkomt met de modulaire opbouw van structuurelement A en structuurelement B, zo als hieronder weergegeven.

Figuur 1

Dit omvat eveneens chemische substanties die de basisstructuur van cathinon (2-amino-1-fenyl-1-propanon) hebben:

Figuur 2

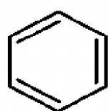

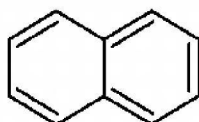
1.1 structuurelement A

Voor structuurelement A zijn de volgende ringsystemen opgenomen, waarbij structuurelement B op elke positie van structuurelement A kan zitten:

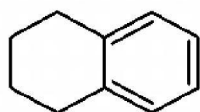
fenyl-, naftyl-, tetralinyl-, methyleendioxyfenyl-, ethyleendioxyfenyl-, furyl-, pyrrolyl-, thiënyl-, pyridyl-, benzofuranyl-, dihydrobenzofuranyl-, indanyl-, indenyl-, tetrahydrobenzodifuranyl-, benzodifuranyl-, tetrahydrobenzodipyranyl-, cyclopentyl-, cyclohexyl-

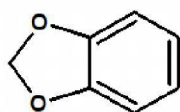
fenyl-

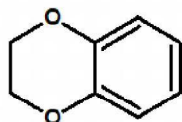
naftyl-

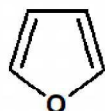
tetralinyl-

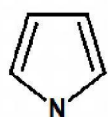
methyleendioxyfenyl-

ethyleendioxyfenyl-

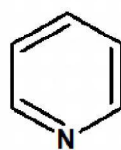
furyl-

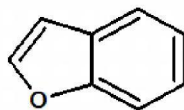
pyrrolyl-

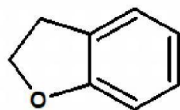
thiënyl-

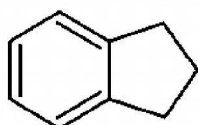
pyridyl-

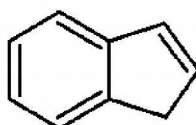
benzofuranyl-

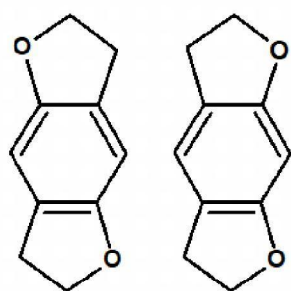
dihydrobenzofuranyl-

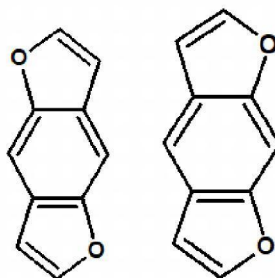
indanyl-

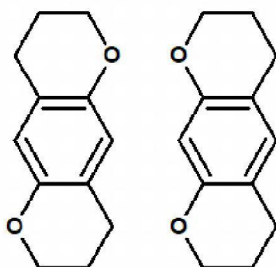
indenyl-

tetrahydrobenzodifuranyl-

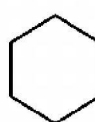
benzodifuranyl-

tetrahydrobenzodipyranyl-

cyclopentyl-

cyclohexyl-

Deze ringsystemen kunnen op elke positie gesubstitueerd zijn met de volgende atomen of atoomgroepen (R_n):

waterstof, fluor, chloor, broom, jood, alkyl- (tot en met C_6), alkenyl- (tot en met C_6), alkynyl- (tot en met C_6), alkoxy- (tot en met C_6), carboxy-, alkylsulfanyl- (tot en met C_6) en nitro-groepen.

De boven beschreven atoomgroepen kunnen ook nog gesubstitueerd zijn met elke chemisch mogelijke combinatie van koolstof, waterstof, stikstof, zuurstof, zwavel, fluor, chloor, broom of jood. De op deze wijze verkregen substituenten kunnen een ononderbroken keten hebben van niet meer dan 8 atomen (de waterstofatomen niet meegerekend). Atomen uit de ringstructuur tellen niet mee.

1.2 structuurelement B

De 2-amino-ethyl zijketen van structuurelement B kan gesubstitueerd worden met de volgende atomen, atoomgroepen of ringsystemen:

a) R_1 en R_2 aan het stikstofatoom:

waterstof, alkyl- (tot en met C_6), cycloalkyl- (tot en met C_6), benzyl-, alkenyl- (tot en met C_6), alkylcarbonyl- (tot en met C_6), hydroxy- en amino- groepen.

Ook substanties waarbij het stikstofatoom een integraal onderdeel uitmaakt van een ringsysteem vallen onder de definitie (bijvoorbeeld, pyrrolidiny-, piperidiny-).

Een ringsluiting waarbij het stikstofatoom deel uitmaakt van structuurelement B is ook mogelijk.

Substanties waarbij het stikstofatoom direct geïntegreerd is in een ringsysteem dat gefuseerd is met structuurelement A vallen niet onder de stofgroep van substanties afgeleid van 2-fenethylamine.

De substituenten R_1 en R_2 kunnen ook nog gesubstitueerd zijn met elke chemisch mogelijke combinatie van koolstof, waterstof, stikstof, zuurstof, zwavel, fluor, chloor, broom of jood.

De op deze wijze verkregen substituenten kunnen een ononderbroken keten hebben van niet meer dan 6 atomen (de waterstofatomen niet meegerekend). Atomen uit de ringstructuur tellen niet mee.

b) R_3 en R_4 op het C_1 atoom en R_5 en R_6 op het C_2 atoom:

waterstof, fluor, chloor, broom, jood, alkyl- (tot en met C_{10}), cycloalkyl- (tot en met C_{10}), benzyl-, fenyl-, alkenyl- (tot en met C_{10}), alkynyl- (tot en met C_{10}), hydroxy-, alkoxy- (tot en met C_{10}), alkylsulfanyl- (tot en met C_{10}), alkyloxycarbonyl- groepen (tot en met C_{10}), waaronder begrepen chemische substanties waarvan een substitutie kan leiden tot een ringsluiting met structuurelement A.

De boven beschreven atoomgroepen en ringstructuren kunnen ook nog gesubstitueerd zijn met elke chemisch mogelijke combinatie van koolstof, waterstof, stikstof, zuurstof, zwavel, fluor, chloor, broom of jood.

De op deze wijze verkregen substituenten kunnen een ononderbroken keten hebben van niet meer dan 10 atomen (de waterstofatomen niet meegerekend). Atomen uit de ringstructuur tellen niet mee.

c) Een carbonyl groep op de betapositie ten opzichte van het stikstofatoom (ook bekend als *beta-keto* afgeleiden, zie figuur 2 met de basisstructuur van cathinon onder punt 1: waarbij R_5 en R_6 aan het C_2 atoom vervangen zijn door een carbonyl groep ($C=O$)).

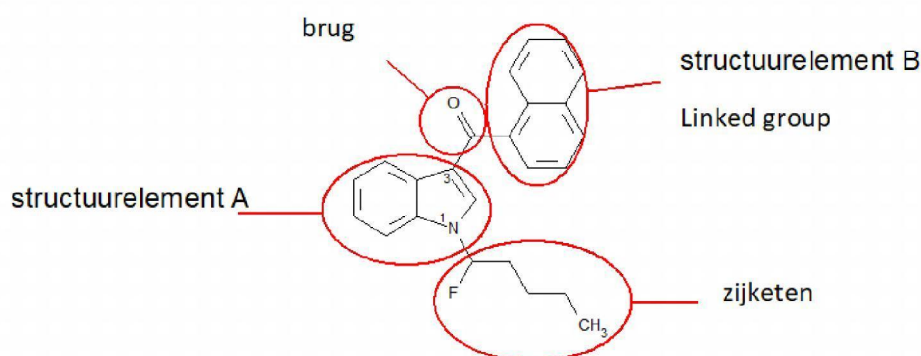
2. Cannabimimetica / synthetische cannabinoïden

Een cannabimimeticum of synthetisch cannabinoïd is elke chemische verbinding die overeenkomt met de volgende modulaire opbouw:

- een structuurelement A, dat op een gedefinieerde positie verbonden is met
- een brug
- aan een structuurelement B
- en een zijketen heeft op een gedefinieerde positie.

Figuur 3 geeft de modulaire opbouw van 1-fluor-JWH-018 weer.

Figuur 3

1-fluor-JWH-018 heeft als structuurelement A indol-1,3-diy, als brug een carbonylgroep op de 3 positie, als structuurelement B een 1-naftyl groep en als zijketen een 1-fluoropentyl groep op de 1 positie.

Structuurelement A, brug, structuurelement B en zijketen zijn als volgt gedefinieerd:

2.1 Structuurelement A

Structuurelement A omvat de ringsystemen a tot en met e zo als hieronder beschreven

Deze ringsystemen kunnen op de posities 5, 6 en 7 gesubstitueerd zijn met de volgende atomen of atoomgroepen: waterstof, fluor, chloor, broom, jood, methyl-, methoxy- en nitro-groepen.

Deze substituenten worden in de figuren a tot en met e aangeduid als R₁, R₂ en R₃. De kronkellijn geeft de bindingsplaats voor de brug aan en de stippellijn geeft de bindingsplaats voor de zijketen aan.

- a) Indol-1,3-diyl
(bindingsplaats voor de brug op positie 3,
bindingsplaats voor de zijketen op positie 1)

- b) 2-methylindol-1,3-diyl
(bindingsplaats voor de brug op positie 3,
bindingsplaats voor de zijketen op positie 1)

- c) Indazol-1,3-diyl
(bindingsplaats voor de brug op positie 3,
bindingsplaats voor de zijketen op positie 1)

- d) Benzimidazol-1,2-diyl-isomeer I
(bindingsplaats voor de brug op positie 2,
bindingsplaats voor de zijketen op positie 1)

- e) Benzimidazol-1,2-diyl-isomeer II
(bindingsplaats voor de brug op positie 1,
bindingsplaats voor de zijketen op positie 2)

2.2 Brug

De brug kan uit de volgende molecuulgroepen bestaan die via de bindingsplaats aan structuurelement A onder 2.1 verbonden zijn:

- a) carbonyl- en azacarbonyl groepen
- b) carboxamide groep (de carbonylgroep zit vast aan structuurelement A)
- c) carboxylgroep (de carbonyl groep zit vast aan structuurelement A)
- d) een heterocyclische ringstructuur van maximaal 5 atomen die direct aan de bindingsplaats van structuurelement A verbonden is.

2.3 Structuurelement B

Structuurelement B kan bestaan uit elke chemisch mogelijke combinatie van koolstof, waterstof, stikstof, zuurstof, zwavel, fluor, chloor, broom of jood met een maximum molecuulgewicht van 400 u en kan de volgende molecuulgroepen bevatten:

- a) Elke gesubstitueerde verzadigde, onverzadigde of aromatische ringstructuur, waaronder polycyclische en heterocyclische ringstructuren, waarbij het ook mogelijk is dat deze via een substituent aan de brug gekoppeld zijn,
- b) elke mogelijke gesubstitueerde ketengroep met een continue keten van niet meer dan 12 atomen (de waterstofatomen niet meegerekend).

2.4 Zijketen

De zijketen omvat de volgende molecuulgroepen die aan structuurelement A vast zitten zo als beschreven onder 2.1:

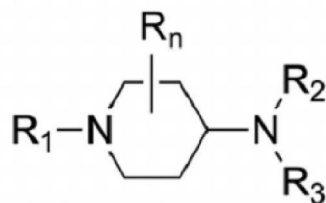
- a) verzadigde en mono-onverzadigde, vertakte en niet-vertakte koolwaterstofketens, die ook zuurstof en/of zwavelatomen in de keten kunnen bevatten. Deze ketens kunnen ook fluor, chloor, broom, jood, trifluormethyl en/of cyano-substituenten bevatten.

Ook substituenten die zuurstof en/of zwavel bevatten met een continue keten, waaronder hetero-atomen, van 3 tot 7 atomen (de waterstofatomen niet meegerekend) horen hier toe.
- b) verzadigde, onverzadigde en aromatische ringstructuren met vijf, zes of zeven atomen, of direct verbonden of via een methyleen-, ethyleen- of 2-oxoethyleengroep gekoppeld, waaronder heterocyclische ringstructuren. Alsmede afgeleide verbindingen die fluor, chloor, broom, jood, trifluormethyl, methoxy of cyano substituenten aan de ring hebben zitten. En tevens de afgeleide verbindingen waar de ringstikstof een methyl- of ethylgroep heeft.

3. Substanties afgeleid van 4-aminopiperidine

Een substantie afgeleid van 4-aminopiperidine is elke chemische substantie die afgeleid kan worden uit de basisstructuur van 4-aminopiperidine, zie figuur 4.

Figuur 4

Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

R_1 is een alkylgroep, die op elke positie gesubstitueerd kan zijn met de volgende atomen of atoomgroepen: fluor, chloor, broom, jood, hydroxy, aryl, alkoxy, alkoxycarbonyl of heterocyclische ringstructuur

R_2 is een arylalkyl- of cycloalkylgroep of een heterocyclische ringstructuur. Ook kan deze op elke positie gesubstitueerd zijn met de volgende atomen of atoomgroepen: fluor, chloor, broom, jood, hydroxy, alkyl, alkoxy.

R_3 is een carbonylgroep gesubstitueerd met een (cyclo)alkyl-, (cyclo)alkenyl-, aryl-, methoxymethyl-, ethoxygroep of heterocyclische ringstructuur.

Daarnaast kan de piperidinering op elke positie gesubstitueerd zijn met de volgende atomen of atoomgroepen (R_n): fluor, chloor, broom, jood, hydroxy, alkyl, aryl, alkoxy, alkoxycarbonyl of heterocyclische ringstructuur.

Samenvatting

Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld de Opiumwet te wijzigen door aan de bestaande lijsten I en II een lijst III toe te voegen. Deze lijst III bevat een aantal groepen stoffen met een psychoactieve werking waarvan de chemische structuur is afgeleid van een middel dat op lijst I of II van de Opiumwet staat vermeld. Het gaat om stoffen die vergelijkbare psychoactieve effecten teweegbrengen, dan wel beogen teweeg te brengen, als de bekende typen drugs, zoals cannabis, XTC en cocaïne. Kenmerkend voor deze stoffen is de snelheid waarmee ze op de markt komen. Op het moment dat een stof op lijst I van de Opiumwet is geplaatst, past de producent de structuur van de stof iets aan waardoor een nieuwe, legale, stof ontstaat met een vergelijkbaar psychoactief effect.

Inleiding

Nieuwe psychoactieve stoffen (NPS) zijn stoffen die geregeld op de nieuwe markt verschijnen, die qua werking vergelijkbaar zijn met de klassieke illegale drugs, maar (nog) niet onder de drugswetgeving vallen.

Een NPS wordt Europees gedefinieerd als¹: *“een nieuw verdovend middel of een nieuwe psychotrope stof in zuivere vorm of in een preparaat; dat niet op een van de lijsten bij het Enkelvoudig Verdrag van de Verenigde Naties van 1961 inzake verdovende middelen of op een van de lijsten bij het Verdrag van de Verenigde Naties van 1971 inzake psychotrope stoffen voorkomt en een vergelijkbaar gevaar voor de volksgezondheid kan vormen als de wel op deze lijsten voorkomende stoffen.”*

NPS worden vaak geproduceerd om de drugswetgeving te omzeilen. Door kleine structurele veranderingen in de chemische structuur van een illegale drug aan te brengen, ontstaat een nieuwe en nog legale psychoactieve stof met vergelijkbare effecten als illegale drugs. NPS vormen daarmee potentieel een bedreiging voor de volksgezondheid. De productie van NPS is aan geen enkele vorm van kwaliteitscontrole onderworpen en er is nog relatief weinig onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van het gebruik van deze stoffen. Dit maakt dat potentiële kopers die interesse hebben voor (het uitproberen van) psychoactieve effecten zich blootstellen aan mogelijk grote gezondheidsrisico's. Daarom is het van belang op te treden tegen producenten en handelaars die grijpen naar deze NPS om de drugswetgeving en aldus sancties te ontlopen. Tegelijkertijd is het zaak de verkeerde indruk bij consumenten weg te nemen dat de stoffen niet (zo) schadelijk zijn omdat ze legaal zijn.

Stofgroepen

Het snel verschijnen van steeds weer nieuwe NPS leidt tot een “uitputtingsslag” tussen de producenten en de dealers versus de autoriteiten. De ene NPS is nog niet verboden of de volgende dient zich al aan. Het toevoegen van een individuele NPS aan bestaande drugswetgeving neemt doorgaans veel tijd in beslag. Een aantal EU-landen, zoals Duitsland en België, heeft daarom besloten over te gaan tot invoering van generieke wetgeving, waarmee groepen NPS bij voorbaat verboden worden. Dit houdt in dat er een verbod is op de chemische basisstructuur van een stof. Indien de producent van NPS aan deze basisstructuur een molecuul toevoegt, is de ontstane NPS automatisch verboden. Door bepaalde stofgroepen te verbieden wordt de productie van en handel in NPS belemmerd. Bovendien wordt een duidelijk signaal afgegeven richting consumenten dat het om schadelijke stoffen gaat.

De wet ter bestrijding van de verspreiding van nieuwe psychoactieve stoffen krijgt in aanvulling op de afzonderlijke stoffen van de narcoticawet (BtMG) een regeling van groepen

---

¹ Council Decision 2005/387/JHA

stoffen, om NPS in de toekomst juridisch op een doeltreffender wijze aan te pakken en de verspreiding en beschikbaarheid van deze stoffen te kunnen bestrijden. Met deze regeling van groepen stoffen moet de wedloop tussen het voorkomen van steeds nieuwe chemische varianten van bekende stoffen en de aan te passen verbodsregelingen in de wettelijke voorschriften inzake verdovende middelen worden doorbroken en moet een duidelijk signaal worden gegeven aan handelaars en consumenten dat het hier om verboden en schadelijke stoffen gaat.

NPS zijn meestal synthetische stoffen die nu en dan ook als „designer drugs”, „research chemicals” of ook „legal highs” worden bestempeld. De voorbije jaren is een steeds toenemend aantal van dergelijke stoffen opgedoken: het Europese Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EWDD) heeft in het kader van het Europees vroegtijdig waarschuwingssysteem meer dan 450 nieuwe psychoactieve stoffen vastgesteld. In 2012, 2013 en 2014 werden recordaantallen van respectievelijk 73, 81 en 101 stoffen gemeld die voor het eerst in de Europese Unie werden aangetroffen. Doorgaans is bij deze stoffen de chemische structuur van de stoffen die reeds aan de desbetreffende wetgeving van de lidstaten zijn onderworpen zo veranderd dat de nieuwe stof niet meer aan deze regelingen is onderworpen, maar de voor misbruik geschikte werking echter behouden blijft of zelfs wordt versterkt.

Synthetische cannabinoïde, fenylethylamine en cathinone maken sinds 2005 twee derde van alle nieuwe substanties uit die via het Europese waarschuwingssysteem worden gemeld. De structuren van deze groepen stoffen zijn goed beschreven in de wetenschappelijke literatuur en de grote structurele variatie laat zeer veel relatief eenvoudig te synthetiseren stoffen toe. In dat opzicht bestaat in eerste instantie bij deze groepen stoffen een dringende nood aan wetgevend optreden.

10. Referentiedocumenten - Basisteksten

Er is geen basistekst

11. Beroep op de urgentieprocedure

Ja

12. Redenen voor de urgentie

Het verbod op deze NPS is dringend, want de consumptie van stoffen uit deze groepen van stoffen is door de gemakkelijke aankoopmogelijkheden van overeenkomstige producten, bijv. via het internet, in korte tijd enorm toegenomen. Kort na elkaar verschijnen steeds nieuwe, niet te voorziene chemische varianten van stoffen op de markt. Deze (nog) niet aan de narcoticawet onderworpen stoffen zijn vooral in zogenaamde head- en smartshops alsook in talloze desbetreffende onlineshops ook voor jongeren vrij verkrijgbaar.

Deze op te nemen stoffen vertonen vaak slechts geringe wijzigingen van de chemische structuren van al aan het BtMG onderworpen stoffen. Aangezien de nieuwe stof de reeds opgenomen stof sterk benadert qua structuur en werking, wordt gebruikgemaakt van de mogelijkheid tot misbruik onder het mom van een vermeende „legaliteit” en worden de

strafbepalingen van de narcoticawet omzeild. Tegelijkertijd kan het ontbrekende verbod op een stof met name bij jonge consumenten de verkeerde indruk wekken dat deze stof onschadelijk is.

De verspreiding en beschikbaarheid van steeds nieuwe chemische varianten van psychoactieve stoffen vormen in principe, echter vooral in geval van een onvoorzien effect, een risico voor de gezondheid van de bevolking en de jeugd in het bijzonder. De consumptie van NPS brengt deels ernstige gevolgen met zich mee: de symptomen gaan van misselijkheid, zwaar braken, snelle hartslag en oriëntatieverlies over falen van de bloedsomloop, onmacht, verlamingsverschijnselen en waanvoorstellingen tot het falen van de vitale functies. In Duitsland en de rest van Europa zijn er overlijdens vastgesteld waarbij de consumptie van een of meer dan deze stoffen kon worden aangetoond.

Omwille van de aanzienlijke en voor de consumenten onberekenbare gezondheidsrisico's die met deze stoffen gepaard gaan, moet met de groepen stoffen van deze wet de wedloop tussen het verbod op afzonderlijke stoffen en het opduiken van nieuwe legale varianten zo snel mogelijk worden onderbroken.

Memorie van Toelichting

Inleiding

Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld de Opiumwet te wijzigen door aan de bestaande lijsten I en II een lijst III toe te voegen. Deze lijst III bevat een aantal stofgroepen met een psychoactieve werking waarvan de chemische structuur is afgeleid van meerdere middelen die op lijst I van de Opiumwet staan vermeld. Het gaat om stoffen die vergelijkbare psychoactieve effecten teweegbrengen, dan wel beogen teweeg te brengen, als de bekende typen drugs, zoals cannabis, XTC en cocaïne. Deze stoffen kunnen een voor de gebruiker onberekenbaar gezondheidsrisico met zich mee brengen. De precieze gezondheidsrisico's van deze nieuwe stoffen zijn nog niet in kaart gebracht. Dat ze gezondheidsschade kunnen opleveren is echter aannemelijk. Vanuit het voorzorgbeginsel is het daarom wenselijk maatregelen te treffen. Onderhavig wetsvoorstel ziet op een generiek verbod op bepaalde stofgroepen en beoogt zowel de volksgezondheid te beschermen als de productie en handel in deze stoffen aan te pakken.

Aanleiding en inhoud van het wetsvoorstel

PM politieke context

Samenhang bestrijding drugscriminaliteit, aanpak synthetische drugs JenV, drugspreventiebrief

Nieuwe psychoactieve stoffen

Nieuwe psychoactieve stoffen (hierna: NPS) zijn stoffen die geregeld op de markt verschijnen, die qua werking vergelijkbaar zijn met de klassieke illegale drugs, maar (nog) niet onder de drugswetgeving vallen.

Een NPS wordt Europees gedefinieerd als¹: *“een stof in zuivere vorm of in een preparaat; die noch onder bij het Enkelvoudig Verdrag van de Verenigde Naties van 1961 inzake verdovende middelen zoals gewijzigd bij het Protocol van 1972 valt, noch onder het Verdrag van de Verenigde Naties inzake psychotrope stoffen van 1971, maar gezondheids- of sociale risico's met zich kan meebrengen die gelijkaardig zijn aan deze die de stoffen onder die verdragen vallen, met zich me kunnen brengen.”*

NPS worden vaak geproduceerd om de drugswetgeving te omzeilen. Door kleine structurele veranderingen in de chemische structuur van een illegale drug aan te brengen, ontstaat een nieuwe en nog legale psychoactieve stof met vergelijkbare effecten als illegale drugs. NPS vormen daarmee potentieel een bedreiging voor de volksgezondheid. De productie van NPS is aan geen enkele vorm van kwaliteitscontrole onderworpen en er is nog relatief weinig onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van het gebruik van deze stoffen. Dit maakt dat potentiële kopers die interesse hebben voor (het uitproberen van) nieuwe psychoactieve middelen zich blootstellen aan mogelijk grote gezondheidsrisico's. Producenten en handelaars nemen deze mogelijke risico's voor lief en bevinden zich vaak in of dichtbij de netwerken die ook illegale drugs op de markt brengen. Daarom is het van belang op te treden tegen producenten en handelaars die grijpen naar deze NPS om de

¹ Kaderbesluit 2004/757/JBZ van de Raad van 25 oktober 2004 betreffende de vaststelling van minimumvoorschriften met betrekking tot de bestanddelen van strafbare feiten en met betrekking tot straffen op het gebied van de illegale drugshandel (PbEU 2004, L 335), zoals gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2017/2103 van het Europees Parlement en de Raad van 15 november 2017 tot wijziging van Kaderbesluit 2004/757/JBZ van de Raad teneinde nieuwe psychoactieve stoffen in de definitie van 'drug' op te nemen en tot intrekking van Besluit 2005/387/JBZ van de Raad (PbEU 2017, L 305).

drugswetgeving en aldus sancties te ontlopen. Tegelijkertijd is het zaak de verkeerde indruk bij consumenten weg te nemen dat de stoffen niet (zo) schadelijk zijn omdat ze legaal zijn.

Stofgroepen

Het snel verschijnen van steeds weer nieuwe NPS leidt tot een “uitputtingsslag” tussen de producenten en de dealers versus de autoriteiten. De ene NPS is nog niet verboden of de volgende dient zich al aan. Het toevoegen van een individuele NPS aan bestaande drugswetgeving neemt doorgaans veel tijd in beslag. Een aantal EU-landen, zoals Duitsland en België, heeft daarom besloten over te gaan tot invoering van generieke wetgeving, waarmee groepen NPS bij voorbaat verboden worden. Dit houdt in dat er een verbod is op de chemische basisstructuur van een stof. Indien de producent van NPS aan deze basisstructuur een molecuul toevoegt of wijzigt, is de ontstane NPS automatisch verboden. Door bepaalde stofgroepen te verbieden wordt de productie van en handel in NPS belemmerd.

Door NPS te verbieden wordt het mogelijk om te voldoen aan rechtshulpverzoeken vanuit het buitenland, gedaan in strafrechtelijke onderzoeken die zien op NPS. Een van de voorwaarden voor de uitvoering van een rechtshulpverzoek, is dat moet zijn voldaan aan het vereiste van dubbele strafbaarheid. Dit houdt dat het feit waarvan de verdachte in het strafrechtelijk onderzoek waar het rechtshulpverzoek op ziet wordt verdacht, zowel in het verzoekende land als in Nederland strafbaar is. Met opname van een NPS op lijst III en de daaraan gekoppelde strafbaarstelling wordt in een juridische grondslag voorzien om aan rechtshulpverzoeken met betrekking tot die NPS te voldoen. Daarmee kan Nederland in internationaal verband aan strafrechtelijke onderzoeken die zien op NPS effectief medewerking verlenen.

PM JenV opsporing/rechtshulpverzoeken

Onder het voorgestelde generieke verbod op de in lijst III opgenomen stofgroepen, vallen niet de middelen die al op lijst I of II van de Opiumwet staan. Deze middelen vallen onder de bestaande verboden. Ook middelen die zijn toegelaten als (dier)geneesmiddel zijn uitgesloten van het voorgestelde verbod. Indien het wenselijk is deze middelen onder het bereik van de Opiumwet te brengen, kan dat door deze toe te voegen aan lijst I of II. Het gaat hierbij tenslotte om bekende middelen die voldoende gedefinieerd kunnen worden om in de lijsten te kunnen worden opgenomen.

De voorgestelde lijst III bevat een drietal stofgroepen: 1. fentanylderivaten 2. synthetische cannabinoïden en 3. 2-fenethylamines en cathinonen. Het betreft stofgroepen die in onze buurlanden reeds bij wet zijn verboden en waarvan vertegenwoordigers op lijst I van de Opiumwet zijn geplaatst. Bovendien is gebleken dat het plaatsen van deze vertegenwoordigers op lijst I weer heeft geleid tot andere nieuwe psychoactieve stoffen die overeenkomstige structuren hebben. In het wetsvoorstel is opgenomen dat bij algemene maatregel van bestuur stofgroepen aan lijst III kunnen worden toegevoegd indien meerdere middelen die deel uitmaken van die stofgroep zijn of worden toegevoegd aan lijst I van deze wet. Hierdoor kan worden voorkomen dat een producent van psychoactieve stoffen door het wijzigen van de moleculaire structuur alsnog een legale weg vindt om nieuwe stoffen te produceren met een vergelijkbaar psychoactief effect.

Anders dan bij de middelen op lijst I en II is er in dit wetsvoorstel voor gekozen om ten aanzien van het verbod op stofgroepen geen bepaling op te nemen voor het met spoed bij ministeriële regeling verbieden van een stofgroep. De kans is gering dat vanwege nog onbekende stoffen een hele stofgroep met spoed verboden zou moeten worden. Bekende stoffen van een nieuwe stofgroep

kunnen wel op grond van de huidige bepalingen van de Opiumwet met spoed worden verboden via een ministeriële regeling.

Ontheffingen

Voorgesteld wordt dat van de verboden met betrekking tot de stofgroepen op lijst III een ontheffing kan worden verleend. Hiertoe wordt artikel 6 van de wet gewijzigd. Anders dan de ontheffing met betrekking tot middelen op lijst I en II, wordt voorgesteld dat een ontheffing in het kader van lijst III niet per geval maar per stofgroep wordt verleend. Een ontheffing met betrekking tot de stofgroepen op lijst III zal worden verleend voor ten hoogste vijf jaren.

Artikel 8 van de Opiumwet dat de gronden voor een ontheffing bevat, wordt gewijzigd. Wat betreft de gronden waarop een ontheffing van de verboden kan worden gekregen, zoals beschreven in artikel 8 van de wet, wijken de gronden voor lijst III af van de gronden voor lijst I en II. Dit komt doordat geneesmiddelen en diergeneesmiddelen buiten de verboden met betrekking tot lijst III vallen. Dit betekent dat er voor lijst III geen sprake zal zijn van een ontheffing vanwege een overeenkomst met een apotheker, (dieren)arts of aangewezen instelling.

Verder zal ten aanzien van ontheffing op basis van een overeenkomst ten aanzien van een ander die in het buitenland gevestigd is niet gelden dat de ander in het buitenland in bezit is van een verleende vergunning of ontheffing om de middelen uit voorgestelde stofgroepen van lijst III in te voeren. Dit heeft te maken met het feit dat andere landen wellicht niet dezelfde regeling hebben met betrekking tot het binnen en buiten de landgrenzen brengen van middelen uit stofgroepen op lijst III. Daarom kan niet worden geëist dat bij een ontheffing voor het buiten Nederland brengen, er een vergunning of ontheffing is voor de invoer in het betreffende andere land. In plaats daarvan moet de aanvrager bij de aanvraag voor een ontheffing aantonen dat de ander gerechtigd is om middelen uit de stofgroep in te voeren. Daarnaast moet de aanvrager aantonen dat het belang van de volksgezondheid zich niet tegen verzet tegen in- of uitvoer van de middelen. Hiermee kan worden voorkomen dat middelen worden uitgevoerd naar een land waar het betreffende middel niet (vanwege een stofgroepenverbod) verboden is, maar daar wel wordt gebruikt als drugs.

Toezicht en opsporing

De IGJ heeft een toezicht- en handhavingstoets uitgevoerd PM

Politie..

OM...

Douane..

Sanctionering

Voorzet:

Voorgesteld wordt om overtreding van het verbod op stofgroepen te bedreigen met dezelfde strafbedreiging als overtreding van het verbod op middelen van lijst II. Hoewel bekende middelen uit de voorgestelde stofgroepen zijn opgenomen op lijst I, is gekozen voor een strafbedreiging conform lijst II omdat niet onomstotelijk vaststaat dat middelen die deel uitmaken van een stofgroep in lijst III schadelijk zijn voor de volksgezondheid. Het zou om die reden niet proportioneel zijn om bij een overtreding van het stofgroepenverbod een gelijke sanctiebedreiging op te nemen als bij een overtreding van het verbod met betrekking tot middelen op lijst I. Echter aangezien de middelen die deel uitmaken van stofgroepen van lijst III sterk verwant zijn aan de middelen van lijst I, en daarmee

potentieel (zeer) schadelijk zijn voor de volksgezondheid, is een sanctiebedreiging gelijk aan die van overtreding van lijst II middelen op zijn plaats.

Samenhang met andere wettelijke regelingen

Middelen die deel uitmaken van een stofgroep waarvan wordt voorgesteld dat deze wordt opgenomen op lijst III, kunnen ook legale toepassingen hebben. Het kunnen bijvoorbeeld (dier)geneesmiddelen zijn (of grondstoffen daarvoor). Deze middelen zijn uitgezonderd van het voorgestelde verbod. Hiervoor wordt verwezen naar vergunningverlening op grond van artikel 40 van de Geneesmiddelenwet en artikel 2.19 van de Wet dieren.

Regeling in Europese en internationale context

Internationale context

Het op 30 maart 1961 te New York tot stand gekomen Enkelvoudig verdrag inzake verdovende middelen, zoals gewijzigd door het op 30 maart 1972 te Genève tot stand gekomen Protocol tot wijziging van het Enkelvoudig verdrag inzake verdovende middelen² (hierna: het Enkelvoudig verdrag) vereist dat partijen bij het verdrag de op lijst I en II bij dat verdrag opgenomen stoffen verbieden. Regelmatig worden nieuwe psychoactieve stoffen aan die lijsten toegevoegd, die ter uitvoering daarvan ook worden toegevoegd aan lijst I of II van de Opiumwet.³

Het op 21 februari 1971 te Wenen tot stand gekomen Verdrag inzake psychotrope stoffen⁴ vereist dat partijen de stoffen genoemd in de bijlagen bij dit verdrag aan strikte regels onderwerpen. Regelmatig worden nieuwe psychoactieve stoffen toegevoegd aan lijst II behorende bij dit verdrag. Deze stoffen worden vervolgens ook toegevoegd aan lijst I of II van de Opiumwet.⁵

Echter, beide verdragen reguleren slechts specifieke stoffen. Indien een nieuwe psychoactieve stof is aangetroffen, gaat er een behoorlijke tijd overheen voordat deze stof in het kader van één van deze verdragen wordt gereguleerd en voordat deze maatregelen in de Opiumwet zijn overgenomen. Het reguleren van stofgroepen, zoals in dit wetsvoorstel wordt voorgesteld, is dus aanvullend op hetgeen in het Enkelvoudig verdrag en het Verdrag inzake psychotrope stoffen is geregeld. Hiervoor is van belang dat stoffen die al op lijst I of II van de Opiumwet staan vermeld, zijn uitgezonderd van de voorgestelde verbodsbepaling. Zij vallen onder de al bestaande verbodsbepalingen in de artikelen 2 en 3 van de Opiumwet.

Europese context

In Europees verband is ten eerste relevant artikel 71, tweede lid, van de op 19 juni 1990 te Schengen tot stand gekomen Overeenkomst ter uitvoering van het tussen regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, de Bondsrepubliek Duitsland en de Franse Republiek op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen (hierna: de Overeenkomst).⁶ Deze bepaling verplicht staten het bestuurlijk en strafrechtelijk tegengaan van de verkoop, verstrekking en aflevering van verdovende

² Trb. 1963, 81 en Trb. 1987, 90.

³ Zie bijvoorbeeld Besluit van 11 mei 2017, houdende wijziging van lijst I en II, behorende bij de Opiumwet, in verband met plaatsing op lijst I van de middelen α-PVP, acetylfentanyl en 4-FA en plaatsing op lijst II van het middel fenazepam (Stb. 2017, 206).

⁴ Trb. 1989, 129.

⁵ Zie bijvoorbeeld Besluit van 9 november 2015, houdende wijziging van lijst I, behorende bij de Opiumwet, in verband met plaatsing op deze lijst van de middelen 25B-NBOMe, JWH-018m AN-2201 en methylon (Stb. 2015, 429).

⁶ Trb. 1990, 145 en PbEU 2000, L 239.

middelen en stoffen. Voor de definitie van verdovend middel en psychotrope stof wordt in dit verdrag verwezen naar de lijsten bij het Enkelvoudig verdrag en het Verdrag inzake psychotrope stoffen. Kortom, ook de Overeenkomst reguleert geen stofgroepen zoals voorgesteld in dit wetsvoorstel.

Verder is het Kaderbesluit 2004/757/JBZ van de Raad van 25 oktober 2004 betreffende de vaststelling van minimumvoorschriften met betrekking tot bestanddelen van strafbare feiten en met betrekking tot straffen op het gebied van illegale drugshandel⁷ van belang. Dit Kaderbesluit bevestigt in de artikelen 2 en 4 de verplichtingen van de VN-verdragen en harmoniseert op een minimumniveau de strafmaxima voor de vrijheidsstraffen die op de verboden gedragingen dienen te worden gesteld. Ook voor dit Kaderbesluit geldt dat er geen stofgroepen worden gereguleerd, maar slechts specifieke stoffen. Nu er in het secundaire Europese recht geen regulering van stofgroepen bestaat, moet de voorliggende regelgeving worden getoetst aan het primaire Europese recht.

Om de vraag te beantwoorden of onderhavige regelgeving in overeenstemming is met het vrij verkeer van goederen, moet eerst de vraag worden beantwoord of de gereguleerde stoffen vallen onder het vrij verkeer van goederen. Met betrekking tot stoffen die zijn gereguleerd in het kader van het Enkelvoudig verdrag, het Verdrag inzake psychotrope stoffen, Kaderbesluit 2004/757 of de Overeenkomst ter uitvoering van het te Schengen gesloten akkoord van 14 juni 1985, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie bepaald dat deze stoffen vanwege het feit dat zij zijn verboden in het economische en commerciële circuit niet onder de verkeersvrijheden vallen.⁸ Nu de in het onderhavige wetsvoorstel gereguleerde stoffen niet onder één van de hiervoor genoemde instrumenten vallen, kan niet worden uitgesloten dat deze stoffen wel onder het vrij verkeer van goederen vallen.

Gelet op het voorgaande zouden de eisen uit dit wetsvoorstel kunnen worden beschouwd als een maatregel van gelijke werking als een kwantitatieve invoerbepijking in de zin van artikel 34 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: VWEU). Lidstaten zijn op grond van artikel 36 VWEU bevoegd om een kwantitatieve invoerbepijking of maatregel van gelijke werking in te voeren indien aan een aantal voorwaarden is voldaan die in de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie zijn uitgewerkt:

- de maatregel moet beantwoorden aan dwingende redenen van algemeen belang;
- de maatregel moet geschikt zijn om de verwezenlijking van het nagestreefde doel te waarborgen;
- de maatregel mag niet verder gaan dan nodig is voor het bereiken van dat doel;
- de maatregel moet kenbaar en voorspelbaar zijn;
- de maatregel moet zonder discriminatie worden toegepast.⁹

Met het verbieden van de voorgestelde stofgroepen wordt in eerste instantie het belang van de volksgezondheid beschermd. De bescherming van de gezondheid en het leven van personen is expliciet als rechtvaardigingsgrond opgenomen in artikel 36 van het VWEU. Hierbij is van belang dat in de jurisprudentie van het HvJEU is bepaald dat lidstaten bij het beschermen van de volksgezondheid een ruime beoordelingsmarge moet worden gelaten omdat het niveau van bescherming per lidstaat kan verschillen.¹⁰ Er zijn in dit wetsvoorstel slechts stofgroepen opgenomen waarvan meerdere stoffen al op lijst I van de Opiumwet zijn opgenomen. Het feit dat stoffen uit die stofgroep op lijst I staan bij de Opiumwet zegt dat stoffen uit die stofgroep gevaarlijk kunnen zijn

⁷ PbEU 2004, L 335.

⁸ HvJ EU 16 december 2010, nr. C-137/09 (Josemans), overweging 42).

⁹ HvJ EG 30 november 1995, nr. C-55/94 (Gebhard); HvJ EG 4 juli 2000, nr. C-424/97 (Haim); HvJ EG 1 februari 2001, nr. C-108/96 (Mac Quen e.a.).

¹⁰ Vanderborght, paragraaf 71.

voor de volksgezondheid, omdat zij het bewustzijn van de mens beïnvloeden en bij gebruik door de mens kunnen leiden tot schade aan zijn gezondheid en schade voor de samenleving. De voorgestelde maatregelen zijn geschikt om de volksgezondheid te beschermen. Door de stofgroepen geheel te verbieden, zullen zij minder beschikbaar komen, waarmee het belang van de volksgezondheid wordt gediend. Het staat niet vast dat alle stoffen in de verboden stofgroepen daadwerkelijk schadelijk zullen zijn voor de gezondheid van mensen. Echter, gelet op het voorzorgsbeginsel is het gerechtvaardigd om stoffen te verbieden zolang onduidelijk is of deze schadelijk zijn voor de gezondheid. Hiervoor is van belang dat er geen legale toepassingen van de genoemde stoffen bekend zijn. Indien dit wel het geval zou zijn, zou de specifieke stof op lijst I of II van de Opiumwet kunnen worden opgenomen. In het Opiumwetbesluit zou dan op grond van artikel 3c een toepassing worden aangewezen waarvoor het verbod niet geldt. Daarnaast is van belang dat het mogelijk is om een ontheffing aan te vragen van de voorgestelde verboden. Vooral in het kader van wetenschappelijk onderzoek kan dit noodzakelijk zijn. De maatregel gaat gelet hierop niet verder dan nodig is om het doel te bereiken.

Naast bescherming van de volksgezondheid, is ook de bescherming van de openbare orde een belang dat met onderhavige regelgeving wordt nagestreefd. Artikel 36 VWEU noemt ook de bescherming van de openbare orde expliciet als rechtvaardigingsgrond. Hoewel nieuwe psychoactieve stoffen niet veel in Nederland worden geconsumeerd, worden zij wel veelvuldig in Nederland geproduceerd en vervolgens geëxporteerd. Deze productie en export wordt veelal uitgevoerd door georganiseerde misdaadorganisaties die een ontwrichtend effect kunnen hebben op de Nederlandse samenleving. Dit effect kan onder andere ontstaan door verwevenheid van de boven- en de onderwereld, innesteling van de georganiseerde misdaad in woonwijken en in legale sectoren en misbruik van legale voorzieningen en structuren. Dit wetsvoorstel is geschikt om de openbare orde te beschermen omdat – indien dit wetsvoorstel tot wet wordt verheven – het Openbaar Ministerie personen kan vervolgen vanwege overtreding van de in dit wetsvoorstel opgenomen verboden. Daarnaast is van belang dat het Openbaar Ministerie rechtshulpverzoeken van omliggende landen kan inwilligen omdat er met inwerkingtreding van de voorgestelde verboden sprake is van zogenoemde ‘dubbele strafbaarheid’. Dit is een vereiste om aan een rechtshulpverzoek gevolg te kunnen geven. Hiermee wordt ook de internationale samenwerking tegen de georganiseerde misdaad bevorderd. [Het wetsvoorstel gaat niet verder dan noodzakelijk is omdat slechts een geheel verbod effectief is om op te treden tegen misdaadorganisaties](#). Personen die de stoffen willen gebruiken voor wetenschappelijk onderzoek of een andere legale toepassing, kunnen een ontheffing aanvragen.

Evt. toevoegen: Ten slotte wordt ook het belang van de bescherming van het milieu gediend met dit wetsvoorstel. Hoewel dit belang niet expliciet wordt genoemd in artikel 36 VWEU is wel in de jurisprudentie van het HvJEU aangenomen dat ook de bescherming van het milieu een kwantitatieve invoerbeperking of maatregel van gelijke werking kan rechtvaardigen.¹¹ De productie van nieuwe psychoactieve stoffen gaat vaak gepaard met milieugevaarlijke afvalstoffen. Deze worden veelvuldig in natuurgebieden gedumpt met alle gevolgen van dien. Hoewel deze dumping al verboden is op grond van **??**, is het in de praktijk moeilijk om de te achterhalen wie de verantwoordelijke personen zijn. Met de voorgestelde verboden in dit wetsvoorstel kan beter worden opgetreden tegen de productie van nieuwe psychoactieve stoffen waardoor dumping van gevaarlijke afvalstoffen in de natuur wellicht kan worden voorkomen.

De voorgestelde verboden zijn kenbaar en voorspelbaar. Indien dit wetsvoorstel tot wet wordt verheven, zal het in het Staatsblad worden gepubliceerd, waarmee het kenbaar wordt. Daarnaast zijn de verboden stofgroepen voldoende gedetailleerd beschreven dat mensen die met deze stoffen

¹¹ Zie bijvoorbeeld HvJEU 13 maart 2001, nr. C-379/98 (PreussenElektra AG), overweging 73 en 81.

werken weten welke stoffen verboden zijn of waar zij een ontheffing voor kunnen aanvragen. Ten slotte gelden de voorgestelde verboden ongeacht de nationaliteit van de persoon die verboden handelingen verricht met deze stoffen en ongeacht de herkomst van de stof, waardoor het voorgestelde verbod zonder discriminatie wordt toegepast. Op grond van het voorgaande acht de regering deze maatregelen in overeenstemming met de Europese regels met betrekking tot het vrij verkeer van goederen, voor zover de verboden stofgroepen daaronder vallen.

Notificatie

Het ontwerp van dit wetsvoorstel is op **[pm datum]** ingevolge artikel 5, eerste lid, van Richtlijn (EU) 2015/1535¹² voorgelegd aan de Europese Commissie en de andere lidstaten van de Europese Unie. Deze notificatie is gedaan omdat artikel I van dit wetsvoorstel mogelijk technische voorschriften bevat in de zin van Richtlijn (EU) 2015/1535. Naar aanleiding van de notificatie **[pm invullen na afloop standstill]**

Financiële gevolgen

PM

Gevolgen voor de regeldruk

PM

---

¹² Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende diensten van de informatiemaatschappij (PbEU 2015, L 241).

Samenvatting

Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld de Opiumwet te wijzigen door aan de bestaande lijsten I en II een lijst III toe te voegen. Deze lijst III bevat een aantal groepen stoffen met een psychoactieve werking waarvan de chemische structuur is afgeleid van een middel dat op lijst I of II van de Opiumwet staat vermeld. Het gaat om stoffen die vergelijkbare psychoactieve effecten teweegbrengen, dan wel beogen teweeg te brengen, als de bekende typen drugs, zoals cannabis, XTC en cocaïne. Deze stoffen brengen een voor de gebruiker onberekenbaar gezondheidsrisico met zich mee. Kenmerkend voor deze stoffen is bovendien de snelheid waarmee ze op de markt komen. Op het moment dat een stof op lijst I van de Opiumwet is geplaatst, past de producent de structuur van de stof iets aan waardoor een nieuwe, legale, stof ontstaat met een vergelijkbaar psychoactief effect. Onderhavig wetsvoorstel ziet op een generiek verbod op bepaalde groepen stoffen met psychoactieve werking en beoogt zowel de volksgezondheid te beschermen als de productie en handel in deze stoffen aan te pakken.

Inleiding

Nieuwe psychoactieve stoffen (NPS) zijn stoffen die geregeld op de nieuwe markt verschijnen, die qua werking vergelijkbaar zijn met de klassieke illegale drugs, maar (nog) niet onder de drugswetgeving vallen.

Een NPS wordt Europees gedefinieerd als¹: *“een nieuw verdovend middel of een nieuwe psychotrope stof in zuivere vorm of in een preparaat; dat niet op een van de lijsten bij het Enkelvoudig Verdrag van de Verenigde Naties van 1961 inzake verdovende middelen of op een van de lijsten bij het Verdrag van de Verenigde Naties van 1971 inzake psychotrope stoffen voorkomt en een vergelijkbaar gevaar voor de volksgezondheid kan vormen als de wel op deze lijsten voorkomende stoffen.”*

NPS worden vaak geproduceerd om de drugswetgeving te omzeilen. Door kleine structurele veranderingen in de chemische structuur van een illegale drug aan te brengen, ontstaat een nieuwe en nog legale psychoactieve stof met vergelijkbare effecten als illegale drugs. NPS vormen daarmee potentieel een bedreiging voor de volksgezondheid. De productie van NPS is aan geen enkele vorm van kwaliteitscontrole onderworpen en er is nog relatief weinig onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van het gebruik van deze stoffen. Dit maakt dat potentiële kopers die interesse hebben voor (het uitproberen van) psychoactieve effecten zich blootstellen aan mogelijk grote gezondheidsrisico's. Daarom is het van belang op te treden tegen producenten en handelaars die grijpen naar deze NPS om de drugswetgeving en aldus sancties te ontlopen. Tegelijkertijd is het zaak de verkeerde indruk bij consumenten weg te nemen dat de stoffen niet (zo) schadelijk zijn omdat ze legaal zijn.

Stofgroepen

Het snel verschijnen van steeds weer nieuwe NPS leidt tot een “uitputtingsslag” tussen de producenten en de dealers versus de autoriteiten. De ene NPS is nog niet verboden of de volgende dient zich al aan. Het toevoegen van een individuele NPS aan bestaande drugswetgeving neemt doorgaans veel tijd in beslag. Een aantal EU-landen, zoals Duitsland en België, heeft daarom besloten over te gaan tot invoering van generieke wetgeving, waarmee groepen NPS bij voorbaat verboden worden. Dit houdt in dat er een verbod is op de chemische basisstructuur van een stof. Indien de producent van NPS aan deze basisstructuur een molecuul toevoegt, is de ontstane NPS automatisch verboden. Door bepaalde stofgroepen te verbieden wordt de productie van en handel in NPS belemmerd.

---

¹ Council Decision 2005/387/JHA

PM JenV opsporing/rechtshulpverzoeken

Hoofdlijnen van het wetsvoorstel

Samenhang met andere wettelijke regelingen

Regeling in Europese in internationale context

Gevolgen voor de uitvoering en de handhaving

IGJ

Politie/OM/douane

Financiële gevolgen

Gevolgen voor de regeldruk

Memorie van Toelichting

Inleiding

Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld de Opiumwet te wijzigen door aan de bestaande lijsten I en II een lijst III toe te voegen. Deze lijst III bevat een aantal stofgroepen met een psychoactieve werking waarvan de chemische structuur is afgeleid van meerdere middelen die op lijst I van de Opiumwet staan vermeld. Het gaat om stoffen die vergelijkbare psychoactieve effecten teweegbrengen, dan wel beogen teweeg te brengen, als de bekende typen drugs, zoals cannabis, XTC en cocaïne. Deze stoffen kunnen een voor de gebruiker onberekenbaar gezondheidsrisico met zich mee brengen. De precieze gezondheidsrisico's van deze nieuwe stoffen zijn nog niet in kaart gebracht. Dat ze gezondheidsschade kunnen opleveren is echter aannemelijk. Vanuit het voorzorgbeginsel is het daarom wenselijk maatregelen te treffen. Onderhavig wetsvoorstel ziet op een generiek verbod op bepaalde stofgroepen en beoogt zowel de volksgezondheid te beschermen als de productie en handel in deze stoffen aan te pakken.

Aanleiding en inhoud van het wetsvoorstel

PM politieke context

Samenhang bestrijding drugscriminaliteit, aanpak synthetische drugs JenV, drugspreventiebrief

Nieuwe psychoactieve stoffen

Nieuwe psychoactieve stoffen (hierna: NPS) zijn stoffen die geregeld op de markt verschijnen, die qua werking vergelijkbaar zijn met de klassieke illegale drugs, maar (nog) niet onder de drugswetgeving vallen.

Een NPS wordt Europees gedefinieerd als¹: *“een stof in zuivere vorm of in een preparaat; die noch onder bij het Enkelvoudig Verdrag van de Verenigde Naties van 1961 inzake verdovende middelen zoals gewijzigd bij het Protocol van 1972 valt, noch onder het Verdrag van de Verenigde Naties inzake psychotrope stoffen van 1971, maar gezondheids- of sociale risico's met zich kan meebrengen die gelijkaardig zijn aan deze die de stoffen onder die verdragen vallen, met zich me kunnen brengen.”*

NPS worden vaak geproduceerd om de drugswetgeving te omzeilen. Door kleine structurele veranderingen in de chemische structuur van een illegale drug aan te brengen, ontstaat een nieuwe en nog legale psychoactieve stof met vergelijkbare effecten als illegale drugs. NPS vormen daarmee potentieel een bedreiging voor de volksgezondheid. De productie van NPS is aan geen enkele vorm van kwaliteitscontrole onderworpen en er is nog relatief weinig onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van het gebruik van deze stoffen. Dit maakt dat potentiële kopers die interesse hebben voor (het uitproberen van) nieuwe psychoactieve middelen zich blootstellen aan mogelijk grote gezondheidsrisico's. Daarom is het van belang op te treden tegen producenten en handelaars die grijpen naar deze NPS om de drugswetgeving en aldus sancties te ontlopen. Tegelijkertijd is het zaak de verkeerde indruk bij consumenten weg te nemen dat de stoffen niet (zo) schadelijk zijn omdat ze legaal zijn.

¹ Kaderbesluit 2004/757/JBZ van de Raad van 25 oktober 2004 betreffende de vaststelling van minimumvoorschriften met betrekking tot de bestanddelen van strafbare feiten en met betrekking tot straffen op het gebied van de illegale drugshandel (PbEU 2004, L 335), zoals gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2017/2103 van het Europees Parlement en de Raad van 15 november 2017 tot wijziging van Kaderbesluit 2004/757/JBZ van de Raad teneinde nieuwe psychoactieve stoffen in de definitie van 'drug' op te nemen en tot intrekking van Besluit 2005/387/JBZ van de Raad (PbEU 2017, L 305).

Stofgroepen

Het snel verschijnen van steeds weer nieuwe NPS leidt tot een “uitputtingsslag” tussen de producenten en de dealers versus de autoriteiten. De ene NPS is nog niet verboden of de volgende dient zich al aan. Het toevoegen van een individuele NPS aan bestaande drugswetgeving neemt doorgaans veel tijd in beslag. Een aantal EU-landen, zoals Duitsland en België, heeft daarom besloten over te gaan tot invoering van generieke wetgeving, waarmee groepen NPS bij voorbaat verboden worden. Dit houdt in dat er een verbod is op de chemische basisstructuur van een stof. Indien de producent van NPS aan deze basisstructuur een molecuul toevoegt of wijzigt, is de ontstane NPS automatisch verboden. Door bepaalde stofgroepen te verbieden wordt de productie van en handel in NPS belemmerd. **PM JenV opsporing/rechtshulpverzoeken**

Onder het voorgestelde generieke verbod op de in lijst III opgenomen stofgroepen, vallen niet de middelen die al op lijst I of II van de Opiumwet staan. Deze middelen vallen onder de bestaande verboden. Ook middelen die zijn toegelaten als (dier)geneesmiddel zijn uitgesloten van het voorgestelde verbod. Indien het wenselijk is deze middelen onder het bereik van de Opiumwet te brengen, kan dat door deze toe te voegen aan lijst I of II. Het gaat hierbij tenslotte om bekende middelen die voldoende gedefinieerd kunnen worden om in de lijsten te kunnen worden opgenomen.

De voorgestelde lijst III bevat een drietal stofgroepen: 1. fentanylderivaten 2. synthetische cannabinoïden en 3. 2-fenethylamines en cathinonen. Het betreft stofgroepen die in onze buurlanden reeds bij wet zijn verboden en waarvan vertegenwoordigers op lijst I van de Opiumwet zijn geplaatst. Bovendien is gebleken dat het plaatsen van deze vertegenwoordigers op lijst I weer heeft geleid tot andere nieuwe psychoactieve stoffen die overeenkomstige structuren hebben. In het wetsvoorstel is opgenomen dat bij algemene maatregel van bestuur stofgroepen aan lijst III kunnen worden toegevoegd indien meerdere middelen die deel uitmaken van die stofgroep zijn of worden toegevoegd aan lijst I van deze wet. Hierdoor kan worden voorkomen dat een producent van psychoactieve stoffen door het wijzigen van de moleculaire structuur alsnog een legale weg vindt om nieuwe stoffen te produceren met een vergelijkbaar psychoactief effect.

Anders dan bij de middelen op lijst I en II is er in dit wetsvoorstel voor gekozen om ten aanzien van het verbod op stofgroepen geen bepaling op te nemen voor het met spoed bij ministeriële regeling verbieden van een stofgroep. De kans is gering dat vanwege nog onbekende stoffen een hele stofgroep met spoed verboden zou moeten worden. Bekende stoffen van een nieuwe stofgroep kunnen wel op grond van de huidige bepalingen van de Opiumwet met spoed worden verboden via een ministeriële regeling.

Ontheffingen

Voorgesteld wordt dat van de verboden met betrekking tot de stofgroepen op lijst III een ontheffing kan worden verleend. Hiertoe wordt artikel 6 van de wet gewijzigd. Anders dan de ontheffing met betrekking tot middelen op lijst I en II, wordt voorgesteld dat een ontheffing in het kader van lijst III niet per geval maar per stofgroep wordt verleend. Een ontheffing met betrekking tot de stofgroepen op lijst III zal worden verleend voor ten hoogste vijf jaren.

Artikel 8 van de Opiumwet dat de gronden voor een ontheffing bevat, wordt gewijzigd. Wat betreft de gronden waarop een ontheffing van de verboden kan worden gekregen, zoals beschreven in artikel 8 van de wet, wijken de gronden voor lijst III af van de gronden voor lijst I en II. Dit komt doordat geneesmiddelen en diergeneesmiddelen buiten de verboden met betrekking tot lijst III

vallen. Dit betekent dat er voor lijst III geen sprake zal zijn van een ontheffing vanwege een overeenkomst met een apotheker, (dieren)arts of aangewezen instelling.

Verder zal ten aanzien van ontheffing op basis van een overeenkomst ten aanzien van een ander die in het buitenland gevestigd is niet gelden dat de ander in het buitenland in bezit is van een verleende vergunning of ontheffing om de middelen uit voorgestelde stofgroepen van lijst III in te voeren. Dit heeft te maken met het feit dat andere landen wellicht niet dezelfde regeling hebben met betrekking tot het binnen en buiten de landgrenzen brengen van middelen uit stofgroepen op lijst III. Daarom kan niet worden geëist dat bij een ontheffing voor het buiten Nederland brengen, er een vergunning of ontheffing is voor de invoer in het betreffende andere land. In plaats daarvan moet de aanvrager bij de aanvraag voor een ontheffing aantonen dat de ander gerechtigd is om middelen uit de stofgroep in te voeren. Daarnaast moet de aanvrager aantonen dat het belang van de volksgezondheid zich niet tegen verzet tegen in- of uitvoer van de middelen. Hiermee kan worden voorkomen dat middelen worden uitgevoerd naar een land waar het betreffende middel niet (vanwege een stofgroepenverbod) verboden is, maar daar wel wordt gebruikt als drugs.

Toezicht en opsporing

De IGJ heeft een toezicht- en handhavingstoets uitgevoerd PM

Politie..

OM...

Douane..

Sanctionering

Voorzet:

Voorgesteld wordt om overtreding van het verbod op stofgroepen te bedreigen met dezelfde strafbedreiging als overtreding van het verbod op middelen van lijst II. Hoewel bekende middelen uit de voorgestelde stofgroepen zijn opgenomen op lijst I, is gekozen voor een strafbedreiging conform lijst II omdat niet onomstotelijk vaststaat dat middelen die deel uitmaken van een stofgroep in lijst III schadelijk zijn voor de volksgezondheid. Het zou om die reden niet proportioneel zijn om bij een overtreding van het stofgroepenverbod een gelijke sanctiebedreiging op te nemen als bij een overtreding van het verbod met betrekking tot middelen op lijst I. Echter aangezien de middelen die deel uitmaken van stofgroepen van lijst III sterk verwant zijn aan de middelen van lijst I, en daarmee potentieel (zeer) schadelijk zijn voor de volksgezondheid, is een sanctiebedreiging gelijk aan die van overtreding van lijst II middelen op zijn plaats.

Samenhang met andere wettelijke regelingen

Middelen die deel uitmaken van een stofgroep waarvan wordt voorgesteld dat deze wordt opgenomen op lijst III, kunnen ook legale toepassingen hebben. Het kunnen bijvoorbeeld (dier)geneesmiddelen zijn (of grondstoffen daarvoor). Deze middelen zijn uitgezonderd van het voorgestelde verbod. Hiervoor wordt verwezen naar vergunningverlening op grond van artikel 40 van de Geneesmiddelenwet en artikel 2.19 van de Wet dieren.

Regeling in Europese en internationale context

Internationale context

Het op 30 maart 1961 te New York tot stand gekomen Enkelvoudig verdrag inzake verdovende middelen, zoals gewijzigd door het op 30 maart 1972 te Genève tot stand gekomen Protocol tot wijziging van het Enkelvoudig verdrag inzake verdovende middelen² (hierna: het Enkelvoudig verdrag) vereist dat partijen bij het verdrag de op lijst I en II bij dat verdrag opgenomen stoffen verbieden. Regelmatig worden nieuwe psychoactieve stoffen aan die lijsten toegevoegd, die ter uitvoering daarvan ook worden toegevoegd aan lijst I of II van de Opiumwet.³

Het op 21 februari 1971 te Wenen tot stand gekomen Verdrag inzake psychotrope stoffen⁴ vereist dat partijen de stoffen genoemd in de bijlagen bij dit verdrag aan strikte regels onderwerpen. Regelmatig worden nieuwe psychoactieve stoffen toegevoegd aan lijst II behorende bij dit verdrag. Deze stoffen worden vervolgens ook toegevoegd aan lijst I of II van de Opiumwet.⁵

Echter, beide verdragen reguleren slechts specifieke stoffen. Indien een nieuwe psychoactieve stof is aangetroffen, gaat er een behoorlijke tijd overheen voordat deze stof in het kader van één van deze verdragen wordt gereguleerd en voordat deze maatregelen in de Opiumwet zijn overgenomen. Het reguleren van stofgroepen, zoals in dit wetsvoorstel wordt voorgesteld, is dus aanvullend op hetgeen in het Enkelvoudig verdrag en het Verdrag inzake psychotrope stoffen is geregeld. Hiervoor is van belang dat stoffen die al op lijst I of II van de Opiumwet staan vermeld, zijn uitgezonderd van de voorgestelde verbodsbepaling. Zij vallen onder de al bestaande verbodsbepalingen in de artikelen 2 en 3 van de Opiumwet.

Europese context

In Europees verband is ten eerste relevant artikel 71, tweede lid, van de op 19 juni 1990 te Schengen tot stand gekomen Overeenkomst ter uitvoering van het tussen regeringen van de Staten van de Benelux Economische Unie, de Bondsrepubliek Duitsland en de Franse Republiek op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen (hierna: de Overeenkomst).⁶ Deze bepaling verplicht staten het bestuurlijk en strafrechtelijk tegengaan van de verkoop, verstrekking en aflevering van verdovende middelen en stoffen. Voor de definitie van verdovend middel en psychotrope stof wordt in dit verdrag verwezen naar de lijsten bij het Enkelvoudig verdrag en het Verdrag inzake psychotrope stoffen. Kortom, ook de Overeenkomst reguleert geen stofgroepen zoals voorgesteld in dit wetsvoorstel.

Verder is het Kaderbesluit 2004/757/JBZ van de Raad van 25 oktober 2004 betreffende de vaststelling van minimumvoorschriften met betrekking tot bestanddelen van strafbare feiten en met betrekking tot straffen op het gebied van illegale drugshandel⁷ van belang. Dit Kaderbesluit bevestigt in de artikelen 2 en 4 de verplichtingen van de VN-verdragen en harmoniseert op een minimumniveau de strafmaxima voor de vrijheidsstraffen die op de verboden gedragingen dienen te worden gesteld. Ook voor dit Kaderbesluit geldt dat er geen stofgroepen worden gereguleerd, maar slechts specifieke stoffen. Nu er in het secundaire Europese recht geen regulering van stofgroepen bestaat, moet de voorliggende regelgeving worden getoetst aan het primaire Europese recht.

² Trb. 1963, 81 en Trb. 1987, 90.

³ Zie bijvoorbeeld Besluit van 11 mei 2017, houdende wijziging van lijst I en II, behorende bij de Opiumwet, in verband met plaatsing op lijst I van de middelen α -PVP, acetylfentanyl en 4-FA en plaatsing op lijst II van het middel fenazepam (Stb. 2017, 206).

⁴ Trb. 1989, 129.

⁵ Zie bijvoorbeeld Besluit van 9 november 2015, houdende wijziging van lijst I, behorende bij de Opiumwet, in verband met plaatsing op deze lijst van de middelen 25B-NBOMe, JWH-018m AN-2201 en methylon (Stb. 2015, 429).

⁶ Trb. 1990, 145 en PbEU 2000, L 239.

⁷ PbEU 2004, L 335.

Om de vraag te beantwoorden of onderhavige regelgeving in overeenstemming is met het vrij verkeer van goederen, moet eerst de vraag worden beantwoord of de gereguleerde stoffen vallen onder het vrij verkeer van goederen. Met betrekking tot stoffen die zijn gereguleerd in het kader van het Enkelvoudig verdrag, het Verdrag inzake psychotrope stoffen, Kaderbesluit 2004/757 of de Overeenkomst ter uitvoering van het te Schengen gesloten akkoord van 14 juni 1985, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie bepaald dat deze stoffen vanwege het feit dat zij zijn verboden in het economische en commerciële circuit niet onder de verkeersvrijheden vallen.⁸ Nu de in het onderhavige wetsvoorstel gereguleerde stoffen niet onder één van de hiervoor genoemde instrumenten vallen, kan niet worden uitgesloten dat deze stoffen wel onder het vrij verkeer van goederen vallen.

Gelet op het voorgaande zouden de eisen uit dit wetsvoorstel kunnen worden beschouwd als een maatregel van gelijke werking als een kwantitatieve invoerbepijking in de zin van artikel 34 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: VWEU). Lidstaten zijn op grond van artikel 36 VWEU bevoegd om een kwantitatieve invoerbepijking of maatregel van gelijke werking in te voeren indien aan een aantal voorwaarden is voldaan die in de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie zijn uitgewerkt:

- de maatregel moet beantwoorden aan dwingende redenen van algemeen belang;
- de maatregel moet geschikt zijn om de verwezenlijking van het nagestreefde doel te waarborgen;
- de maatregel mag niet verder gaan dan nodig is voor het bereiken van dat doel;
- de maatregel moet kenbaar en voorspelbaar zijn;
- de maatregel moet zonder discriminatie worden toegepast.⁹

Met het verbieden van de voorgestelde stofgroepen wordt in eerste instantie het belang van de volksgezondheid beschermd. De bescherming van de gezondheid en het leven van personen is expliciet als rechtvaardigingsgrond opgenomen in artikel 36 van het VWEU. Hierbij is van belang dat in de jurisprudentie van het HvJEU is bepaald dat lidstaten bij het beschermen van de volksgezondheid een ruime beoordelingsmarge moet worden gelaten omdat het niveau van bescherming per lidstaat kan verschillen.¹⁰ Er zijn in dit wetsvoorstel slechts stofgroepen opgenomen waarvan meerdere stoffen al op lijst I van de Opiumwet zijn opgenomen. Het feit dat stoffen uit die stofgroep op lijst I staan bij de Opiumwet zegt dat stoffen uit die stofgroep gevaarlijk kunnen zijn voor de volksgezondheid, omdat zij het bewustzijn van de mens beïnvloeden en bij gebruik door de mens kunnen leiden tot schade aan zijn gezondheid en schade voor de samenleving. De voorgestelde maatregelen zijn geschikt om de volksgezondheid te beschermen. Door de stofgroepen geheel te verbieden, zullen zij minder beschikbaar komen, waarmee het belang van de volksgezondheid wordt gediend. Het staat niet vast dat alle stoffen in de verboden stofgroepen daadwerkelijk schadelijk zullen zijn voor de gezondheid van mensen. Echter, gelet op het voorzorgsbeginsel is het gerechtvaardigd om stoffen te verbieden zolang onduidelijk is of deze schadelijk zijn voor de gezondheid. Hiervoor is van belang dat er geen legale toepassingen van de genoemde stoffen bekend zijn. Indien dit wel het geval zou zijn, zou de specifieke stof op lijst I of II van de Opiumwet kunnen worden opgenomen. In het Opiumwetbesluit zou dan op grond van artikel 3c een toepassing worden aangewezen waarvoor het verbod niet geldt. Daarnaast is van belang dat het mogelijk is om een ontheffing aan te vragen van de voorgestelde verboden. Vooral in het kader van wetenschappelijk onderzoek kan dit noodzakelijk zijn. De maatregel gaat gelet hierop niet verder dan nodig is om het doel te bereiken.

⁸ HvJ EU 16 december 2010, nr. C-137/09 (Josemans), overweging 42).

⁹ HvJ EG 30 november 1995, nr. C-55/94 (Gebhard); HvJ EG 4 juli 2000, nr. C-424/97 (Haim); HvJ EG 1 februari 2001, nr. C-108/96 (Mac Quen e.a.).

¹⁰ Vanderborght, paragraaf 71.

Naast bescherming van de volksgezondheid, is ook de bescherming van de openbare orde een belang dat met onderhavige regelgeving wordt nagestreefd. Artikel 36 VWEU noemt ook de bescherming van de openbare orde expliciet als rechtvaardigingsgrond. Hoewel nieuwe psychoactieve stoffen niet veel in Nederland worden geconsumeerd, worden zij wel veelvuldig in Nederland geproduceerd en vervolgens geëxporteerd. Deze productie en export wordt veelal uitgevoerd door georganiseerde misdaadorganisaties die een ontwrichtend effect kunnen hebben op de Nederlandse samenleving. Dit effect kan onder andere ontstaan door verwevenheid van de boven- en de onderwereld, innesteling van de georganiseerde misdaad in woonwijken en in legale sectoren en misbruik van legale voorzieningen en structuren. Dit wetsvoorstel is geschikt om de openbare orde te beschermen omdat – indien dit wetsvoorstel tot wet wordt verheven – het Openbaar Ministerie personen kan vervolgen vanwege overtreding van de in dit wetsvoorstel opgenomen verboden. Daarnaast is van belang dat het Openbaar Ministerie rechtshulpverzoeken van omliggende landen kan inwilligen omdat er met inwerkingtreding van de voorgestelde verboden sprake is van zogenoemde ‘dubbele strafbaarheid’. Dit is een vereiste om aan een rechtshulpverzoek gevolg te kunnen geven. Hiermee wordt ook de internationale samenwerking tegen de georganiseerde misdaad bevorderd. [Het wetsvoorstel gaat niet verder dan noodzakelijk is omdat slechts een geheel verbod effectief is om op te treden tegen misdaadorganisaties](#). Personen die de stoffen willen gebruiken voor wetenschappelijk onderzoek of een andere legale toepassing, kunnen een ontheffing aanvragen.

Evt. toevoegen: Ten slotte wordt ook het belang van de bescherming van het milieu gediend met dit wetsvoorstel. Hoewel dit belang niet expliciet wordt genoemd in artikel 36 VWEU is wel in de jurisprudentie van het HvJEU aangenomen dat ook de bescherming van het milieu een kwantitatieve invoerbepijking of maatregel van gelijke werking kan rechtvaardigen.¹¹ De productie van nieuwe psychoactieve stoffen gaat vaak gepaard met milieugevaarlijke afvalstoffen. Deze worden veelvuldig in natuurgebieden gedumpt met alle gevolgen van dien. Hoewel deze dumping al verboden is op grond van **??**, is het in de praktijk moeilijk om de te achterhalen wie de verantwoordelijke personen zijn. Met de voorgestelde verboden in dit wetsvoorstel kan beter worden opgetreden tegen de productie van nieuwe psychoactieve stoffen waardoor dumping van gevaarlijke afvalstoffen in de natuur wellicht kan worden voorkomen.

De voorgestelde verboden zijn kenbaar en voorspelbaar. Indien dit wetsvoorstel tot wet wordt verheven, zal het in het Staatsblad worden gepubliceerd, waarmee het kenbaar wordt. Daarnaast zijn de verboden stofgroepen voldoende gedetailleerd beschreven dat mensen die met deze stoffen werken weten welke stoffen verboden zijn of waar zij een ontheffing voor kunnen aanvragen. Ten slotte gelden de voorgestelde verboden ongeacht de nationaliteit van de persoon die verboden handelingen verricht met deze stoffen en ongeacht de herkomst van de stof, waardoor het voorgestelde verbod zonder discriminatie wordt toegepast. Op grond van het voorgaande acht de regering deze maatregelen in overeenstemming met de Europese regels met betrekking tot het vrij verkeer van goederen, voor zover de verboden stofgroepen daaronder vallen.

Notificatie

¹¹ Zie bijvoorbeeld HvJEU 13 maart 2001, nr. C-379/98 (PreussenElektra AG), overweging 73 en 81.

Het ontwerp van dit wetsvoorstel is op **[pm datum]** ingevolge artikel 5, eerste lid, van Richtlijn (EU) 2015/1535¹² voorgelegd aan de Europese Commissie en de andere lidstaten van de Europese Unie. Deze notificatie is gedaan omdat artikel I van dit wetsvoorstel mogelijk technische voorschriften bevat in de zin van Richtlijn (EU) 2015/1535. Naar aanleiding van de notificatie **[pm invullen na afloop standstill]**

Financiële gevolgen

PM

Gevolgen voor de regeldruk

PM

---

¹² Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende diensten van de informatiemaatschappij (PbEU 2015, L 241).

buiten verzoek

buiten verzoek

buiten verzoek

4. NPS

- a. Memo wetgevingssystematiek (*bijlage 2*)
- b. Voorstel stofgroepen
- c. Volgende stappen

5. buiten verzoek

6. Sluiting

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**

Datum
22 januari 2019

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
1500298-188347-VGP

Bijlage(n)
2

Uw brief

Datum
Betreft   Drugspreventiebeleid

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Geachte voorzitter,

Uit de Nationale Drugs Monitor (NDM) 2018¹ van het Trimbos-instituut blijkt dat het gebruik van drugs onder jongeren de afgelopen jaren flink is afgenomen. Dat stemt mij positief. Toch is er ook nog veel te bereiken op het gebied van preventie van het gebruik van drugs: onder volwassenen daalt het percentage gebruikers niet, voor sommige soorten drugs is het zelfs gestegen. Het gebruik van harddrugs – met name tijdens het uitgaan – en de normalisering daarvan baart mij grote zorgen. Sinds 2015 zijn nieuwe maatregelen genomen om het gebruik en de vanzelfsprekendheid van dit gebruik van drugs tegen te gaan. In het najaar van 2018 heb ik een aantal keer met u gesproken over dit thema. Ik heb u toen toegezegd na te gaan of extra inzet op preventie nodig is. Ook heb ik toegezegd u een brief te sturen met daarin een overzicht van de maatregelen die de afgelopen periode genomen zijn tegen (de normalisering van) het gebruik van harddrugs en de inzet die ik de komende tijd voor ogen heb. Door middel van deze brief doe ik deze toezegging gestand.

Het drugsbeleid in Nederland kenmerkt zich door een gebalanceerde focus op gezondheidsaspecten enerzijds en justitie aspecten anderzijds. Ik zet me in voor preventie van harddrugsgebruik en zorg: dan gaat het om zaken zoals preventie van gebruik, het voorkomen van druggerelateerde gezondheidsschade, verslavingszorg.² De justitie aspecten vallen onder de beleidsverantwoordelijkheid van de minister van Justitie en Veiligheid. Hij zet zich in voor het tegengaan van drugsproductie, -handel, -overlast en -criminaliteit. Daarmee trachten we het aanbod van drugs tegen te gaan en gerelateerde problematiek te voorkomen en te bestrijden. Het doel van ons gezondheidsbeleid wordt al jarenlang rond vijf lijnen vormgegeven:

1) het voorkomen van gebruik,

¹ Kamerstukken II, 2018/19, 24 077, nr. 425.

² Daarnaast is de minister voor Medische Zorg en Sport – samen met de minister van Justitie en Veiligheid – verantwoordelijk voor het vormgeven van een experiment gesloten coffeeshopketen. Het preventiebeleid op het gebied van cannabis behoort ook tot de beleidsverantwoordelijkheid van de minister voor Medische Zorg en Sport. Deze brief gaat niet over het softdrugsbeleid.

- 2) indien er toch wordt gebruikt, voorkomen van gezondheidsschade (acute incidenten, verslaving et cetera),
- 3) de inzet van vroegsignalering en kortdurende interventies om te voorkomen dat mensen een verslaving ontwikkelen,
- 4) het zorgen voor adequate behandeling van mensen die in de problemen komen door middelengebruik en verslaving, en
- 5) het beperken van gezondheidsschade ofwel 'harm reduction'.

Kenmerk

1500298-188347-VGP

Anders gezegd: voorkomen is beter dan behandelen, behandelen is beter dan harm reduction en harm reduction is beter dan nietsdoen. Met deze brief breng ik u op de hoogte van dit preventiebeleid.

Er zijn veel verschillende soorten drugs, en bovendien komen er steeds nieuwe stoffen bij. Ook kunnen gebruikersgroepen door de jaren heen veranderen en elk een andere aanpak verlangen. Het feit dat harddrugs op lijst 1 van de Opiumwet staan en dus verboden zijn, betekent niet dat deze niet toch worden gebruikt. Daarom wil ik – samen met alle andere partijen die een rol hebben en/of pakken op dit terrein – doen wat in mijn macht ligt op het gebied van drugspreventie. In 2015 zijn door mijn ambtsvoorganger nieuwe maatregelen gepresenteerd in een drugspreventiebrief³. Ook de komende periode wil ik de inzet op maatregelen die in deze brief gepresenteerd zijn, continueren:

- Ondersteunen van ouders via onder andere ouderavonden, online informatie en sociale media;
- Informeren van jongeren en jongvolwassenen door in te zetten op schoolprogramma's als de Gezonde School en Genotmiddelen (DGSG), door een studentenaanpak en door het Persona onderzoek te continueren en de preventie inzet aan te passen aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek;
- Samenwerken met de uitgaanssector via het project Celebrate Safe.

Zoals ik eerder schetste zijn we er nog niet: er is nog steeds sprake van normalisering van het gebruik van drugs tijdens het uitgaan. Om dit tegen te gaan, zijn extra maatregelen nodig en daarom ga ik, in aanvulling op bovenstaande maatregelen, inzetten op vier nieuwe maatregelen en op het verbeteren van monitoring. Het gaat om:

- 1) Het ontwikkelen van innovatieve interventies waarmee voorkomen wordt dat jongeren beginnen met drugsgebruik;
- 2) Meer inzetten op samenwerking met gemeenten zodat preventieve interventies en materialen de doelgroepen nog beter bereiken en Rijksoverheid en lokale overheden elkaar meer kunnen versterken;
- 3) Een wetswijziging waarmee we in één keer veel gevaarlijke Nieuwe Psychoactieve Stoffen van de markt kunnen halen; en
- 4) Het uitvoeren van specifieke maatregelen op het gebied van ketamine, GHB en Phenibut, XTC, cocaïne, opioïden en lachgas.

Naast deze vier nieuwe maatregelen, wil ik meer inzetten op het meten van effecten van maatregelen en het aanpassen van interventies indien dat de effectiviteit ten goede komt en verbeteren van de registratie van druggerelateerde sterfte.

³ Kamerstukken II, 2015/16, 24 077, nr. 357.

Voordat ik dieper inga op de nieuwe maatregelen, geef ik eerst inzicht in cijfers en trends in het gebruik van drugs en in nieuwe ontwikkelingen. Het debat over drugs wordt nogal eens omgeven door emotie. Het kabinet vindt het belangrijk om het preventiebeleid te baseren op de feiten. Vervolgens geef ik inzicht in wat er de afgelopen jaren op het gebied van drugspreventie gebeurd is en wat dat heeft opgeleverd. Tot slot ga ik in op de lopende maatregelen die we zullen continueren en laat ik u weten waar we extra op inzetten om (de normalisering van) het gebruik van drugs tegen te gaan en druggerelateerde gezondheidsschade te voorkomen. Ik ben me ervan bewust dat drugspreventie een kwestie van lange adem is en dat er geen blauwdruk is voor een succesvolle, effectieve aanpak.

Kenmerk

1500298-188347-VGP

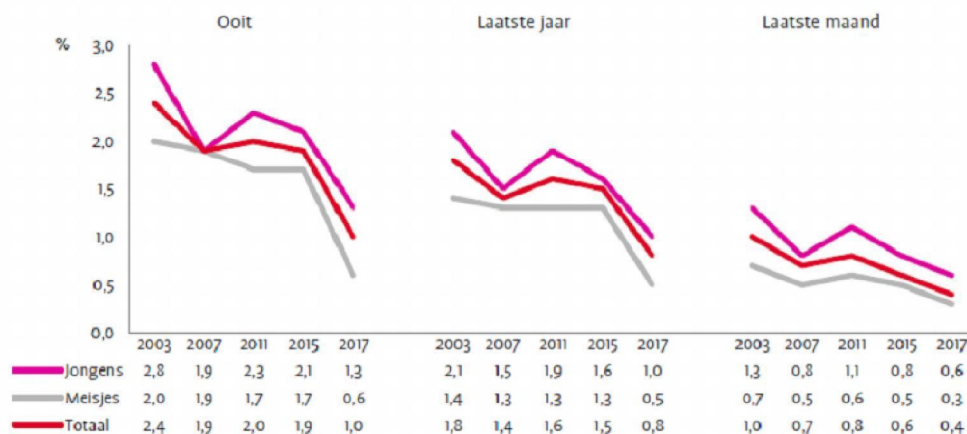
Actuele cijfers en ontwikkelingen

Gebruik

Met de inzet van de afgelopen jaren hebben we een aantal stappen in de goede richting gezet. Het kabinet is dan ook blij om te zien dat volgens het onderzoek Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) uit 2017 het beleid de afgelopen 15 jaar heeft geleid tot een daling van het aantal jongeren tussen 12 en 16 jaar dat ervaring heeft met het gebruiken van drugs:

- Tussen 2001 en 2017 is een zeer grote daling te zien in het drugsgebruik onder jongeren tussen de 12 en 16 jaar.⁴ Van deze groep jongeren heeft 7,9% ooit cannabis gebruikt ten opzichte van 8,8% in 2015 en 17,4% in 2001. Het laatste maand gebruik is gedaald van 7,7% in 2003 naar 4,4% in 2015 en 4,1% in 2017;
- Onder jongeren tussen 12 en 16 jaar is het percentage dat ooit XTC heeft gebruikt bijna gehalveerd van 1,9% in 2015 naar 1,0% in 2017. Het percentage jongeren dat de afgelopen maand XTC heeft gebruikt was 0,6% in 2015 en 0,4% in 2017;
- Tussen 2003 en 2015 daalde het percentage scholieren van 12-16 jaar dat ervaring had met amfetamine van 1,4% naar 0,9%. Het percentage scholieren dat in de afgelopen maand amfetamine heeft gebruikt, ligt op 0,6% in 2015. Vergeleken met andere Europese landen, is dat percentage gemiddeld.⁵

Gebruik van XTC onder scholieren van het voortgezet onderwijs van 12-16 jaar, vanaf 2003

Percentage gebruikers ooit in het leven (links), in het laatste jaar (midden) en in de laatste maand (rechts). Bron: HBSC (2017) en Peilstationsonderzoek scholieren (2003, 2007, 2011, 2015) / Leefstijlmonitor, Trimbos-instituut i.s.m. RIVM.

⁴ Kamerstukken II, 2017/18, 32 793, nr. 326.

⁵ Kamerstukken II, 2018/19, 24 077, nr. 425.

Ondanks deze goede stappen bij de jongeren, zijn we er nog niet. Het gebruik onder volwassenen is hoog, en dit percentage daalt niet.

Kenmerk

1500298-188347-VGP

- Cannabis is nog steeds de meest gebruikte drug. 7,2% van de algemene bevolking van 18 jaar en ouder heeft in 2017 cannabis gebruikt, t.o.v. 6,7% in 2015. Een internationale vergelijking laat zien dat dit percentage gemiddeld is⁶;
- Uit diezelfde meting blijkt dat 2,7% van de algemene bevolking van 18 jaar en ouder het afgelopen jaar XTC heeft gebruikt, in 2015 was dit 1,9%;
- In 2017 gebruikte 1,8% cocaïne t.o.v. 1,6% in 2015 en 1,4% amfetamine in 2017 t.o.v. 1,3% in 2015. Deze percentages zijn internationaal gezien hoger dan gemiddeld;
- Heroïnegebruik komt ook in 2017 weinig voor onder de algemene bevolking;
- Het gebruik van GHB onder de volwassen bevolking is stabiel gebleven: 0,4% van de algemene bevolking van 18 jaar en ouder heeft het afgelopen jaar GHB gebruikt, t.o.v. 0,5% in 2015. GHB is internationaal moeilijk te vergelijken omdat er in andere landen weinig monitorgegevens beschikbaar zijn over het gebruik van GHB.

Ik zou ook deze cijfers graag verder zien dalen.

Incidenten

Incidenten door drugsgebruik worden in Nederland gemonitord via de Monitor Drugsincidenten (MDI) van het Trimbos-instituut en het Letsel Informatie Systeem (LIS) van VeiligheidNL. De MDI verzamelt gegevens van landelijk werkzame EHBO-organisaties en van ambulancediensten, ziekenhuizen en politieartsen van acht regio's in Nederland. Het LIS verzamelt gegevens van 14 afdelingen Spoedeisende Hulp. Met de data kan geen totaalbeeld van het aantal drugsincidenten in Nederland worden gegeven, er kunnen echter wel trends worden weergegeven.

- In 2017 zijn er binnen de MDI 5.436 incidenten gemeld. Het LIS rapporteerde 788 drugs gerelateerde incidenten.⁷ De ernst van de XTC-intoxicaties is in 2017 afgenomen.
- In dat jaar werd in 30% van de incidenten XTC-gebruik gemeld, cannabis in 25% van de gevallen, bij 22% GHB, bij 13% cocaïne en bij 6% 4-FA. Voornamelijk GHB is hierin opvallend, omdat dit relatief weinig gebruikt wordt, en toch vaak incidenten veroorzaakt;⁸
- Na een forse toename van incidenten met 4-FA, is het middel in 2017 op lijst I van de Opiumwet geplaatst. Sindsdien zijn er relatief minder incidenten met 4-FA geregistreerd;
- De geregistreerde sterfte door drugs in het algemeen steeg van 123 gevallen in 2014 naar 262 gevallen in 2017.⁹ Het is nog onbekend of het bij de stijgende aantallen gaat om een daadwerkelijke verdubbeling of om veranderingen in de detectie en registratie van aan middelengebruik gerelateerde sterfgevallen.

⁶ Kamerstukken II, 2018/19, 24 077, nr. 425.

⁷ Monitor drugsincidenten 2017, Trimbos-instituut.

⁸ Monitor drugsincidenten 2017, Trimbos-instituut.

⁹ Kamerstukken II, 2018/19, 24 077, nr. 425.

Andere ontwikkelingen

Buiten bovengenoemde cijfers en trends, zijn er enkele nieuwe ontwikkelingen die in mijn ogen zorgelijk zijn en daarom extra aandacht verdienen:

Kenmerk

1500298-188347-VGP

- Ondanks dat het aandeel incidenten met XTC nagenoeg gelijk blijft, wordt het percentage XTC-pillen met een hoge dosering werkzame stof (MDMA) steeds hoger. In 2017 had 65% van de tabletten een dosering van meer dan 150 mg MDMA. Eveneens blijft de gemiddelde hoeveelheid MDMA in onderzochte pillen stijgen. Het gemiddelde percentage komt uit op 167 mg, ten opzichte van 140 mg in 2014 en 66 mg in 2009;
- GHB-gebruik komt relatief vaak voor onder jongeren en jongvolwassenen die veel uitgaan. 14% van deze groep heeft ervaring met GHB-gebruik. In geval van verslaving blijkt dat de terugval in verslaving na het afkicken groot is, namelijk 70% na 3 maanden. Ook blijkt dat acute incidenten vaak ernstig zijn.¹⁰
- Cijfers van verstrekkingen in openbare apotheken wijzen op een (bijna) verdubbeling in het aantal gebruikers van medische opioïden (met name Oxycodon) tussen 2014 en 2017. Onbekend is in hoeverre deze middelen - en andere (nieuwe) synthetische opiaten (zoals Fentanyl) - niet-medisch worden gebruikt. Vergeleken met de Verenigde Staten en andere landen in de Europese Unie heeft Nederland een laag aantal probleemgebruikers van opiaten, het blijft echter zaak om waakzaam te blijven en de ontwikkelingen goed te volgen.

Inzet op preventie de afgelopen jaren

Het gebruik onder de volwassen bevolking daalt niet, het stijgt zelfs voor sommige soorten drugs. Met name tijdens het uitgaan lijkt drugsgebruik steeds normaler te zijn geworden. Voor veel jongvolwassenen die uitgaan is het gebruik van alcohol en drugs een vast onderdeel van een avondje uit. Zo gaf bijna de helft (46%) van de respondenten van het Grote Uitgaansonderzoek 2016¹¹ aan het afgelopen jaar XTC te hebben gebruikt. Uitgaanders zijn dan ook een risicogroep als het gaat om riskant middelengebruik en zijn daarmee een belangrijke doelgroep voor preventie. Recente gesprekken die het Trimbos-instituut over dit onderwerp heeft gevoerd met jongeren en experts, bevestigen dit beeld. Er is sprake van normalisering van het gebruik van uitgaansdrugs in het algemeen en van XTC in het bijzonder. Gebruikers spreken er openlijker over, zichtbaar onder invloed zijn is minder een taboe en er is ruime aandacht in de media voor het gebruik van uitgaansdrugs in Nederland. Dit is voor het kabinet zeer onwenselijk. De hoeveelheid MDMA in XTC-pillen is ongekend hoog. Daarbij zijn effecten van XTC op lange termijn nog niet duidelijk, en weten we nog niet goed welke pil onder welke omstandigheden bij welke persoon gezondheidsproblemen oplevert: er zijn mensen die geregeld XTC gebruiken zonder (gemanifesteerde) problemen, maar er zijn ook mensen die na het gebruik van een halve pil overleden zijn. Wie geen risico wil lopen, kan beter geen drugs gebruiken. Ik maak me dan ook zorgen om het gebruik van uitgaansdrugs en de normalisering ervan. Daarom vind ik het noodzakelijk om blijvend in te zetten op preventie.

¹⁰ Kamerstukken II, 2018/19, 24 077, nr. 425.

¹¹ Grote Uitgaansonderzoek 2016, Trimbos-instituut.

In Nederland zetten we op het gebied van drugspreventie in op evidence-based beleid; interventies gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. In 2015 heeft dit preventiebeleid een nieuwe impuls gekregen. Vanaf dat moment zijn er diverse maatregelen, initiatieven en interventies ontwikkeld en uitgevoerd.

Kenmerk

1500298-188347-VGP

Een belangrijk aandachtspunt van de extra inzet op preventie was het bereiken van ouders. Zij kunnen het gesprek aangaan met hun kinderen over drugs en over drugsgebruik. Dat is lang niet altijd eenvoudig. Het is daarom zaak ouders te informeren over drugs en de risico's van gebruik daarvan. Maar ook om ze in te lichten over manieren om het gesprek met kinderen aan te gaan. Via websites, sociale media en ouderavonden ondersteunen we ouders extra bij de opvoeding van hun pubers als het gaat om uitgaansdrugs. Er is een Facebookpagina "Opvoeding & Uitgaan" gemaakt evenals een daaraan gerelateerde website. De ouderavond "Help mijn kind gaat uit" is ontwikkeld en er zijn verschillende folders gemaakt waarmee ouders hun voordeel kunnen doen.

Het schoolprogramma De Gezonde School en Genotmiddelen (DGSG) – dat op 60% van de scholen wordt gebruikt – is er voor scholen die aandacht willen schenken aan de preventie van alcohol, tabak en drugs. De kracht van DGSG is de brede opzet: voorlichting aan leerlingen, aandacht voor een goed schoolbeleid en het betrekken van ouders, speciale aandacht voor het signaleren en begeleiden van leerlingen die problematisch alcohol of drugs gebruiken. DGSG is er voor het primair onderwijs (op indicatie), voortgezet (speciaal) onderwijs en het mbo. Er is een speciale aanpak voor het hbo en universiteiten ontwikkeld, omdat voor de doelgroep studenten nog weinig interventies beschikbaar waren en het druggebruik onder deze groep hoog is.

Na een uitgebreide evaluatie in 2013 is DGSG aangepast aan de hand van de meest recente wetenschappelijke inzichten om de effectiviteit te verhogen. De lessen richten zich nu meer op de sociale norm rondom drugs en zelfcontrole en ouders worden meer betrokken door ouderavonden. Eveneens wordt er flink geïnvesteerd in de implementatie van het programma doordat er meer wordt samengewerkt met preventieprofessionals van de instellingen voor verslavingszorg. De professionals worden voor elke interventie apart getraind en ook docenten moeten een training volgen voor ze de lessen kunnen geven. Naast DGSG zetten we ook in op voorlichting via Veilige en Gezonde Horeca en Evenementen (VGHE). Via dit project bereiken we ongeveer een half miljoen mensen per jaar via drugsenuitgaan.nl. Ook geven we informatie via de Red Alert App¹², bereiken we jongvolwassenen die uitgaan met informatie via filmpjes en folders en geven we informatie aan professionals via factsheets over drugs.

Studenten op het mbo, hbo en wo vormen een belangrijke groep van de uitgaande jongeren die drugs gebruiken. Tot enige tijd terug ontbrak het aan effectieve preventieve interventies voor deze jongvolwassenen en het aantal preventieve activiteiten gericht op middelen dat binnen dit type onderwijsinstellingen werd georganiseerd, was nog gering. Daarom wordt nu binnen DGSG extra aandacht besteed aan het voortgezet speciaal onderwijs en het mbo. Daarnaast heeft het Trimbos-instituut een preventiemodel alcohol, tabak en drugs voor studenten op

¹² Het Trimbos-instituut houdt de drugsmarkt in de gaten, door bijvoorbeeld drugs van gebruikers te testen op de inhoud. Indien deze drugs stoffen bevatten die acuut gevaar vormen voor de volksgezondheid, kunnen zij een Red Alert boodschap uitzenden via de app. Gezondheidsinstanties, media en publiek wordt dan op de hoogte gesteld over het gevaar.

het hbo en wo ontwikkeld. Alle relevante stakeholders vinden hierin interventiemogelijkheden om (de gevolgen van) het (risicovol) gebruik van alcohol, tabak en drugs onder studenten terug te dringen. Er zijn daarnaast informatiesheets ontwikkeld voor studentenverenigingen, onderwijsinstellingen, introductiecommissies en preventieafdelingen van instellingen voor verslavingszorg.

Kenmerk
1500298-188347-VGP

Zoals ik u eerder liet weten, verenigen het Trimbos-instituut, de Hogeschool Utrecht en de Universiteit van Amsterdam hun krachten in het Persona onderzoek¹³. Het doel van deze langdurige studie is om verschillende subgroepen gebruikers en niet-gebruikers van middelen te identificeren op basis van variabelen zoals motivatie, leefstijl, sociale omgeving of ervaring, specifiek binnen de groep jongeren in de leeftijd van 18 tot en met 25 jaar. Deze subgroepen vormen de basis voor de ontwikkeling van persona's. Persona's zijn niet-bestaande, fictionele karakters die symbool staan voor de verschillende gebruikerstypen van (in dit geval) middelen; één specifieke, niet-bestaande vertegenwoordiger van de subgroep waarvan de doelen en gedragspatronen duidelijk omschreven worden. Gebruik van persona's helpt om de doelgroep beter te begrijpen, beter in te spelen op hun specifieke behoeften en effectiever met hen te communiceren. Met de uitkomsten van het onderzoek kan onze preventieve aanpak verder versterkt worden. Eind van dit jaar zal ik u weer informeren over de voortgang van dit onderzoek.

Naast de inzet op de doelgroep zelf en hun ouders, is er de afgelopen jaren ook samenwerking gezocht met verschillende partijen die invloed kunnen hebben op de omgeving van de doelgroep: gemeenten en uitgaansgelegenheden. Gemeenten hebben een belangrijke rol in het drugsbeleid. Uiteraard in de ordehandhaving, maar ook in het vergunningenbeleid en in de voorlichting. Voor gemeenten is er een nieuwe 'handleiding alcohol en drugs bij evenementen' ontwikkeld om gezondheids- en veiligheidsproblemen op evenementen te voorkomen en te hanteren. Ook heeft mijn voorganger een brief over drugspreventie naar gemeenten gestuurd met tips en verwijzingen naar aanpakken en interventies. VWS is de samenwerking aangegaan met de uitgaanssector via het project "Celebrate Safe" waarmee de doelgroep voorafgaand en tijdens evenementen beter worden bereikt met voorlichtingsboodschappen op het gebied van veilig uitgaan (drugs, gehoorschade, seksuele gezondheid et cetera). De financiële ondersteuning hiervan is verlengd en loopt tot eind van dit jaar. Een ander voorbeeld van ingezette maatregelen is de uitbreiding van de monitoring van de drugsmarkt door het Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS).

Op mijn verzoek heeft het Trimbos-instituut gekeken naar de voortgang en het bereik van deze maatregelen. Deze quick scan (bijgevoegd bij deze brief) is uitgevoerd door middel van interviews met projectleiders van gemeenten, enquêtes onder lokale preventieprofessionals werkzaam bij GGD'en en instellingen voor de verslavingszorg, gesprekken met jongeren en experts en het raadplegen van bezoekregistraties en webstatistieken. Hieruit is gebleken dat vrijwel alle maatregelen en interventies die in 2015 zijn aangekondigd, zijn ontwikkeld en geïmplementeerd. Een aantal producten zoals studiedagen, factsheets, folders en online interventies bereikt de doelgroepen goed. Bij de meer complexe offline interventies bleek de kwantitatieve voortgang lastiger in kaart te brengen doordat

¹³ Kamerstukken II, 2017/18, 24 077, nr. 412.

noch implementatiedoelstellingen, noch implementatieonderzoek aan de verschillende interventies gekoppeld was. De uitkomsten van de quick scan gaven mij goede informatie over voort te zetten maatregelen enerzijds en zaken die verbeterd kunnen worden anderzijds.

Kenmerk

1500298-188347-VGP

Inzet 2019 en verder

Eind 2015 is een aantal maatregelen getroffen dat is geïmplementeerd en in de praktijk zeer bruikbaar is. Ik wil deze inzet dan ook continueren. Het betreft:

- Ondersteunen van ouders via onder andere ouderavonden, online informatie en sociale media;
- Informeren van jongeren en jongvolwassenen door in te zetten op programma's zoals DGSG en VGHE, door een studentenaanpak en door het Persona onderzoek te continueren en de preventie inzet aan te passen aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek;
- Samenwerken met de uitgaanssector via het project Celebrate Safe tot eind 2019.

In aanvulling daarop ga ik inzetten op vier nieuwe maatregelen.

1. Innovatie

Om het preventiebeleid te verbeteren zet ik me in om nieuwe wegen te vinden om jongeren beter te bereiken om te voorkomen dat zij starten met drugsgebruik. Ik heb het Trimbos-instituut gevraagd om samen met andere partijen een vernieuwende aanpak te ontwikkelen om te voorkomen dat jongeren beginnen met drugsgebruik en om daarmee ook normalisering tegen te gaan. Deze innovatieve aanpak wordt gekenmerkt door een wetenschappelijke basis in combinatie met een nauwe samenwerking met de doelgroep en experts, waarbij nieuwe concepten worden uitgetoetst. De aanpak bestaat uit een literatuurstudie, expertmeetings met professionals en gesprekken met de doelgroep: jongeren die zelf niet gebruiken maar wel uitgaan en zich bevinden in een groep waarbinnen drugsgebruik niet vreemd is. Dit alles heeft als doel om te onderzoeken wat jongeren motiveert om niet te beginnen met het gebruiken van drugs en interventies te ontwikkelen die gericht zijn op het voorkomen van starten met druggebruik. Succesvolle concepten die uit dit onderzoek verkregen worden, zullen worden doorontwikkeld. Ideeën die niet aanslaan bij de doelgroep worden gestaakt. Het gaat dus om een aanpak waarbij in potentie snel stappen kunnen worden gezet. Werkt iets niet, dan gaan we terug naar de tekentafel. Werkt het wel, dan kunnen we dat snel doorontwikkelen. Deze evidence-based aanpak heeft als uitgangspunt om de niet-gebruiker te versterken, zodat deze niet start met het gebruik van drugs. De eerste fase van deze aanpak is reeds gestart, naar verwachting zullen halverwege 2019 de eerste nieuwe interventies worden ontwikkeld.

2. Nieuwe Psychoactieve Stoffen

De drugsmarkt is voortdurend in ontwikkeling. Dat is onder andere zichtbaar bij de vele stoffen die vallen onder de zogenaamde Nieuwe Psychoactieve Stoffen (NPS), ook wel designerdrugs genaamd. Bij NPS gaat het om stoffen met een psychoactieve werking die pas recentelijk als drug op de gebruikersmarkt worden aangeboden en/of gebruikt. NPS vallen (nog) niet onder de Opiumwet. De meeste stoffen verdwijnen weer snel van de markt, maar sommigen worden langdurig gebruikt, zoals 4-fluoramfetamine (4-FA). Door het stijgende aantal gezondheidsincidenten met 4-FA is deze stof per 25 mei 2017 op Lijst I van de Opiumwet geplaatst. In tegenstelling tot een aantal andere landen is het gebruik

van NPS in Nederland beperkt. Problematisch bij NPS is dat wanneer een NPS op de Opiumwet wordt geplaatst, nieuwe NPS worden geproduceerd met een net afwijkende samenstelling waardoor de nieuwe stof niet onder de Opiumwet valt. Landen om ons heen hebben maatregelen genomen om te werken met een verbod op *groepen* verschillende stoffen. In samenwerking met mijn collega van Justitie en Veiligheid ga ik een dergelijke systematiek ook in Nederland te introduceren. Groepen gevaarlijke stoffen zoals Fentanyl – die in o.a. de Verenigde Staten tot grote volksgezondheidsproblemen leiden – en synthetische cannabioiden gaan we dan verbieden. Hiertoe bereiden we nu een wetswijziging van de Opiumwet voor, waarmee we in één keer veel gevaarlijke drugs van de markt kunnen halen. Daarbij kunnen we gebruikers goed waarschuwen voor dat soort doorgaans zware middelen. Naar verwachting zullen we het wetsvoorstel in de tweede helft van dit jaar voor internetconsultatie aanbieden.

Kenmerk

1500298-188347-VGP

3. Samenwerking Rijk - lokaal

Uit de quick scan van het Trimbos-instituut is gebleken dat niet alle interventies en hulpmiddelen die ontwikkeld zijn voor lokale partijen, goed bekend zijn bij gemeenten. Ook is niet van alle interventies goed in kaart te brengen in hoeverre ze geïmplementeerd worden en door wie omdat er geen goede implementatiemonitors bestaan. Daarom zal ik dit onderwerp nadrukkelijk onder de aandacht van gemeenten brengen. Hiervoor kunnen landelijke initiatieven en lokale inzet elkaar meer versterken. Om dat te doen ga ik met verschillende partijen, waaronder de preventieafdelingen van de instellingen voor de verslavingszorg (verenigd in Verslavingskunde Nederland), GGD GHOR en de VNG in overleg om te onderzoeken hoe de informatie en de interventies op de juiste plek kunnen komen, zodat ze de doelgroep bereiken en effectief zijn. Ook verken ik met deze partijen hoe lokale partijen en rijksoverheid elkaar verder kunnen versterken. Binnenkort starten daarvoor de eerste gesprekken.

4. Middelen specifieke aanpak

Een aantal specifieke ontwikkelingen uit de Nationale Drug Monitor 2018 (NDM) baren mij zorgen. Het betreft de ontwikkelingen op het gebied van ketamine, GHB, XTC, cocaïne, opioïden en lachgas. Op een aantal van deze middelen willen wij meer gerichte beleidsmaatregelen nemen. Deze beschrijf ik hieronder. Middelen zoals XTC en cocaïne hebben ook mijn aandacht, deze worden echter al voldoende behandeld in de reeds bestaande en hierboven aangekondigde maatregelen.

Ketamine

Volgens de NDM 2018 zijn er signalen waargenomen van een verbreding van het gebruikerspubliek van ketamine, uitgaanspubliek heeft vaker ervaring met dit middel. Ook werden er in de Monitor Drugsincidenten 2017 meer incidenten geregistreerd ten gevolge van ketamine gebruik. Ik vind dit onwenselijk en neem stappen om meer bewustwording te creëren over het risico van het gebruik van ketamine. Het Trimbos-instituut ontwikkelt op dit moment folders en een factsheet over ketamine voor gebruikers. Deze komen in mei beschikbaar.

GHB

Tijdens het vragenuur van dinsdag 6 november jl. heb ik u toegezegd om de prevalentie en incidenten van GHB gebruik, samen met de maatregelen rondom deze drug in kaart te brengen. In navolging daarop, is het Trimbos-instituut dit jaar een onderzoek gestart naar GHB.

In 22% van de geregistreeerde drugsincidenten in 2017 was er sprake van onder andere GHB-gebruik. Gezien het beperkte gebruik in de algemene bevolking is dit een schrikbarend hoog aandeel. Zorgwekkend is ook de mate waarin deze patiënten onder invloed van de drug zijn. Bij de ziekenhuizen en de ambulances is 85-88% verminderd aanspreekbaar vanwege een matige of ernstige intoxicatie. Op de EHBO-posten steeg het aandeel van matige en ernstige GHB-intoxicaties van 34% in 2009 naar 73% in 2015, en daalde weer naar 65% in 2017. In het najaar van 2018 signaleerden de media een toename van incidenten als gevolg van GHB gebruik bij de Spoedeisende Hulpdiensten (SEH). Er is weinig objectieve informatie beschikbaar om deze vermeende toename te onderbouwen. Om beter zicht te krijgen op de aard en omvang van GHB incidenten, zal in de regio's waar een toename is gerapporteerd, registratiegegevens geanalyseerd worden en worden interviews gehouden met SEH-artsen, lokale verslavingszorg, politieartsen, maatschappelijk werk en andere professionals die zicht kunnen hebben op de lokale problematiek. Ter verificatie zal in twee tot vier andere regio's een vergelijkbare procedure worden gevolgd. Een GHB-verslaving is zeer hardnekkig en ondanks behandeling is de terugval in het opnieuw gebruiken van GHB relatief snel en omvangrijk. Daarom is in samenwerking met de gemeente Twenterand een pilotproject opgestart met als doel een sluitende aanpak van GHB-problematiek te realiseren. In het kader van deze pilot zullen de belangrijkste knelpunten in kaart worden gebracht. Ook zal door het Trimbos-instituut een handreiking voor gemeenten worden opgesteld die samen met een ondersteuningsaanbod aan gemeenten zal worden aangeboden. Ik verwacht u rond de zomer nader te kunnen informeren over de stand van zaken op het gebied van (problematisch) gebruik van GHB en de aanpak daarvan.

Kenmerk

1500298-188347-VGP

Phenibut

Ook werd het afgelopen jaar in de media gerapporteerd over het opkomende middel Phenibut. Een Russisch geneesmiddel, dat in Nederland niet als zodanig geregistreerd staat. Het is wel te verkrijgen bij verschillende webshops als voedings- en sportsupplement. Phenibut gebruik wordt op de webshops o.a. aangeprezen als middel tegen angst, als slaapmiddel en voor een pre-workout. De structuur van Phenibut is verwant aan die van de verslavende drug GHB en het wordt gebruikt als de vervanging daarvan. Het is mogelijk dat er in een korte tijd afhankelijkheid of tolerantie kan optreden voor Phenibut. In Nederland is het aantal meldingen van verslaving, ontwenningsverschijnselen en intoxicaties door Phenibut gebruik toegenomen.

In mijn beantwoording van uw vragen over deze nieuwe drug, heb ik toegezegd te laten onderzoeken welke risico's voor de volksgezondheid aan het gebruik van Phenibut zijn verbonden.¹⁴ Daartoe heb ik opdracht gegeven tot het uitvoeren van een Quick Scan door het Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs (CAM).

Uit de door het CAM opgestelde rapportage van de uitgevoerde quick scan, die als bijlage is opgenomen, is af te leiden dat het aantal meldingen van verslaving, ontwenningsverschijnselen en intoxicaties als gevolg van het gebruik van Phenibut gering is, maar de laatste jaren lijkt toe te nemen. De aanbeveling van het CAM het gebruik van Phenibut te blijven monitoren neem ik over. Ik volg de ontwikkelingen op de voet. Indien het CAM daartoe adviseert, zal ik maatregelen treffen.

¹⁴ Tweede Kamer, 2018-2019, nr. 402.

Lachgas

Uit de NDM blijkt dat één op de twintig volwassenen ooit lachgas heeft gebruikt. De piek ligt in de leeftijdsgroep 20-24 jaar, waar één op de vijf ooit lachgas gebruikt heeft. Ik vind dit een bijzonder hoog percentage. Het laatste maand gebruik, ligt daarentegen veel lager, op 2,7% in diezelfde leeftijdscategorie en 0,5% onder volwassenen. Het gebruik van lachgas lijkt zich te beperken tot experimenten.

Kenmerk

1500298-188347-VGP

Eerder heb ik het Trimbos-instituut gevraagd om het bestaande preventie aanbod voor scholen, ouders en uitgaanders aan te vullen met het thema lachgas en handvatten te ontwikkelen voor professionals en gemeenten. De materialen zijn in de zomer van 2018 beschikbaar gekomen.

Ook heb ik afgelopen jaar gesprekken gevoerd met verschillende (branche) organisaties over vrijwillige beperkende maatregelen rondom de verkoop van lachgaspatronen. Bol.com heeft besloten te stoppen met de verkoop van lachgaspatronen. Uit de gesprekken met het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel, de Raad Nederlandse Detailhandel en Thuiswinkel.org bleek dat verschillende verkooppunten al verschillende maatregelen getroffen hebben. Daarbij heeft iedere organisatie zijn eigen beleid ontwikkeld. Te denken valt aan:

- Minder opzichtig of zelfs buiten het zicht in de winkel plaatsen van slagroompatronen;
- Een maximum aantal patronen per klant hanteren;
- Geen speciale aanbiedingen of korting bij grotere bestellingen;
- Geen reclame; en
- Het controleren van grote (online)bestellingen die alleen bestaan uit de aanschaf van lachgasproducten.

Ik vind het positief dat veel partijen al maatregelen hebben getroffen en beleid hebben ontwikkeld voor de verkoop van lachgas passend bij hun eigen organisatie en afzetmarkt. Wij ondersteunen deze trend dat meerdere bedrijven het oneigenlijk gebruik van lachgas als drug helpen terug te dringen, maar het product beschikbaar houden voor de reguliere toepassing in slagroomsputten. Ik zal het gebruik van lachgas onder jongeren blijven monitoren.

Opioiden

De Minister voor Medische Zorg en Sport heeft u recent een brief gestuurd over zijn Actie-agenda verantwoord gebruik opioiden. Daarin beschrijft hij zijn zorgen over het gebruik van deze middelen en kondigt hij een actie-agenda aan die gericht is op het afremmen van het problematisch gebruik van sterkwerkende opioiden. Het gebruik van opioiden, in het bijzonder Oxycodon, is in de afgelopen tien jaar flink gestegen. Het aantal gebruikers over 2018 lijkt zich te stabiliseren. Het is van belang onverantwoord gebruik van opioiden terug te dringen. Op dit moment is er volgens deskundigen geen sprake van een maatschappelijk probleem, maar er zijn wel zorgen voor de toekomst als we niet alert zijn en een verdere stijging van het problematisch gebruik van zware pijnstillers niet wordt afgeremd. De opiaten-epidemie in de Verenigde Staten heeft laten zien hoe het kwistig gebruik van zware pijnstillers en het uitblijven van maatregelen kan uitgroeien tot een maatschappelijk probleem. Minister Bruins heeft ook aangegeven dat wij alert zijn op het gebruik van opioiden en pijnstillers als drugs, ook buiten de zorg. Het is van belang na te gaan of er signalen zijn van toenemend gebruik van opiaten als Oxycodon en Fentanyl, bijvoorbeeld in de verslavingszorg en het Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS). Een

analyse van dergelijke signalen moet uitwijzen wat een goede aanpak zal zijn om te voorkomen dat hier een maatschappelijk probleem ontstaat.¹⁵

Kenmerk

1500298-188347-VGP

Effectmetingen

Naast de maatregelen om het drugsgebruik tegen te gaan, zet ik ook in op het verbeteren en uitbreiden van de monitoring. Met effectieve maatregelen kunnen de interventies de doelgroep nog beter bereiken. Om vooral op lange termijn echt iets te veranderen, is het belangrijk dat we blijven inzetten op preventie. Dit vergt een lange adem en dit wil ik zo effectief mogelijk doen; alleen dan kunnen we de normalisatie tegengaan. Zoals hiervoor gemeld heeft het Trimbos-instituut een quick scan uitgevoerd naar de voortgang van de maatregelen, waarin onder andere het bereik van de interventies is gemeten. Dit geeft waardevolle informatie over het gebruik en de waardering van de interventies, maar vertelt ons niets over het daadwerkelijke effect van de maatregelen. Ik zou graag meer zicht willen krijgen op de effecten van de maatregelen die we in Nederland treffen. Het is heel goed dat er instrumenten zijn waarmee we preventie kunnen vormgeven. Het is echter ook zaak dat we weten of onze inzet de doeltreffend is en het gebruik van drugs en de normalisering van het gebruik tegengaat. Eén van de effecten die ik beter zou willen meten is de uitwerking van de voorlichting op school over drugs aan jongeren. De Gezonde School en Genotmiddelen wordt veel gebruikt op scholen maar er zijn ook tal van andere programma's die worden ingezet. Zijn deze allemaal even effectief? Er is bijvoorbeeld nog weinig onderzoek gedaan naar de inzet van ervaringsdeskundigen, terwijl dit wel wordt gedaan door scholen. Hier wil ik beter zicht op krijgen. Als de inzet van ervaringsdeskundigen inderdaad een effectieve manier is om jongeren voor te lichten, dan zouden we dat meer kunnen stimuleren. Blijkt dat echter niet het geval te zijn, dan wil ik scholen daar graag op wijzen. Ik hoop op korte termijn hier het onderzoek naar te kunnen starten. Voor de zomer wordt het CAM geëvalueerd. Eind van dit jaar wordt het project Celebrate Safe geëvalueerd. Ook dat zal naar verwachting waardevolle informatie opleveren.

Ten slotte volg ik op de voet wat er internationaal gebeurt, bijvoorbeeld via het European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA). Informatie vanuit het buitenland over effectieve aanpakken kunnen we binnen Nederland goed gebruiken.

Het verbeteren van de registratie van druggerelateerde sterfte.

De geregistreerde sterfte door drugs in het algemeen steeg van 123 gevallen in 2014 naar 262 gevallen in 2017.¹⁶ Het is nog onbekend of het bij de stijgende aantallen gaat om een daadwerkelijke verdubbeling of om veranderingen in de detectie en registratie van aan middelengebruik gerelateerde sterfgevallen. Maar laat ik vooropstellen: elke dode als gevolg van drugsgebruik is er één teveel. Ik vind het van belang dat we kunnen beschikken over betrouwbare gegevens over druggerelateerd overlijden. Naar aanleiding van zorgen over het functioneren in de keten van lijkschouw is door de taskforce Lijkschouw onderzoek verricht naar tekortkomingen en verbeterpunten in deze keten. Op 28 september 2018 is door de ministers van Justitie en Veiligheid, van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties naar aanleiding van dit onderzoek een beleidsreactie aan u gestuurd waarin ook is aangegeven welke verbeteringen

¹⁵ Kamerstukken II, 2018/19, 29 477, nr. 537.

¹⁶ Kamerstukken II, 2018/19, 24 077, nr. 425.

in de keten van lijkschouw worden beoogd.¹⁷ Voor wat betreft het in kaart brengen van druggerelateerd overlijden is het van belang dat nu eerst een gestandaardiseerde, betrouwbare screeningsanalyse wordt opgezet, waarvoor postmortaal of toxicologisch onderzoek de basis vormt. Wanneer die basis op orde is ga ik na op welke wijze gegevens van druggerelateerd overlijden zodanig kunnen worden geregistreerd geen twijfel kan ontstaan over de volledigheid en betrouwbaarheid van die data.

Kenmerk

1500298-188347-VGP

Aanpak criminaliteit

De aanpak van de drugsproblematiek kan niet alleen vanuit gezondheidsperspectief benaderd worden. Zoals eerder genoemd in deze brief, vind ik de gebalanceerde aanpak tussen het bestrijden van criminaliteit rondom drugs (terugdringen aanbod) enerzijds en de gezondheidsaspecten rondom het gebruik (terugdringen vraag) anderzijds zeer belangrijk. Een goede samenwerking met het ministerie van Justitie en Veiligheid is daarvoor cruciaal. Het bestrijden van (druggerelateerde) criminaliteit en het tegengaan van ondermijning heeft de prioriteit van de minister van Justitie en Veiligheid. Minister Grapperhaus heeft in de reactie op het SBO-advies over rapport "waar een klein land groot in kan zijn"¹⁸ aangegeven dat hij de aanpak van (georganiseerde) drugscriminaliteit zal intensiveren via verschillende wegen. Bijvoorbeeld door versterking van de operationele capaciteit, kennis en expertise, wetgeving, meer internationale samenwerking en maatregelen op het gebied van drugsafvaldumping.

Tot Slot

Er is veel werk aan de winkel. We blijven succesvolle interventies inzetten en gaan aanvullend een aantal maatregelen treffen om het drugsgebruik en de normalisering van het gebruik tegen te gaan. In een aantal gevallen kunnen we daarbij al direct concrete stappen zetten. In andere gevallen is aanvullend onderzoek nodig. Het is in elk geval een kwestie van een lange adem. Ik ben zeer gemotiveerd om hiermee voortvarend aan de slag te gaan.

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Paul Blokhuis

¹⁷ Kamerstukken II, 2018/19 33 628, nr. 38.

¹⁸ Kamerstukken II, 2018/19, 29 911, nr. 218.

Fundamentele keuzes voor een NPS-stofgroepenverbod

Memo

Aanleiding

Vanwege signalen uit de opsporingsinstanties en het OM over gebrekkige strafbaarheid van NPS in Nederland, en daarmee gepaard gaande gevolgen (met name in de hoek van de internationale rechtshulp), is begin 2018 aan de minister van JenV en de staatssecretaris van VWS het verzoek voorgelegd om te verkennen hoe in de ons omringende landen met dit fenomeen wordt omgegaan. Zij hebben daarmee ingestemd.

Daarop is contact geweest met België en Duitsland, waar een stofgroepenverbod geldt voor NPS. Naar aanleiding van deze gesprekken is geconcludeerd dat een dergelijke constructie ook voor Nederland de meest gewenste oplossing zou kunnen zijn. Aan de bewindspersonen is vervolgens voorgelegd om de optie van het stofgroepenverbod voor NPS verder uit te werken. Hier hebben zij wederom mee ingestemd.

Tijdens de verkennende fase is geconstateerd dat onze buurlanden België en Duitsland weliswaar allebei een stofgroepenverbod hebben ingesteld, maar daarbinnen verschillende keuzes hebben gemaakt. Dit werpt de vraag op welke (fundamentele) keuzes wij in Nederland willen maken om tot een stofgroepenverbod voor NPS te komen.

In dit memo wordt het volgende voorgelegd:

1. Waarom gaan we NPS verbieden?
2. Wat gaan we verbieden?
3. Wordt er een nieuwe lijst in de Opiumwet gecreëerd of komt er een aparte NPS-wet?
4. Welke stofgroepen moeten worden verboden?

Toelichting

1. Waarom gaan we NPS verbieden?

Het Nederlandse systeem van plaatsing van specifieke psychoactieve stoffen op de Opiumwetlijsten is tot nu toe gebaseerd op door een internationaal gremium of het CAM aangetoonde schadelijkheid van een specifieke stof voor individu en samenleving. Voor de markt van NPS is dit geen effectieve werkwijze. De snelheid waarmee stoffen op de markt komen en weer van diezelfde markt verdwijnen maakt onderzoeken naar individuele stoffen te tijdrovend en daarmee ineffectief. Dit terwijl NPS wel degelijk schadelijk kunnen zijn (denk bijvoorbeeld aan fentanylachtigen) en de productie ervan en de handel erin een gevaar kunnen vormen voor de openbare orde.

De problematiek is om die reden tweeledig:

1. De Nederlandse systematiek kan de criminele markt niet bijbenen. Wanneer een bepaalde stof verboden is kunnen criminelen heel snel middels een kleine chemische aanpassing een vergelijkbare maar niet verboden stof op de markt brengen.
2. NPS proberen meestal de psychoactieve effecten na te bootsen van stoffen die reeds op de (inter)nationale lijsten van verboden stoffen staan, en waarvan de

schadelijkheid dus is aangetoond. Het betreft hier dus groepen stoffen waarvan redelijkerwijs is te verwachten dat ze schadelijk zijn voor de volksgezondheid.

Van belang om aan te geven is wel dat de gebruikersmarkt in Nederland erg klein is. NPS worden in Nederland bijna niet gebruikt. Dit is te verklaren door de goede kwaliteit van reguliere drugs als xtc in Nederland. De vraag naar NPS komt dan ook met name uit het buitenland. Het probleem voor Nederlands situeert zich om die reden voornamelijk rond de productie en handel en de dumping van afval??.

Wanneer er stofgroepen kunnen worden geïdentificeerd waarvan het zeer aannemelijk is dat stoffen uit deze groepen schadelijk kunnen zijn voor de volksgezondheid, en waarvan we weten dat criminelen stoffen uit deze groepen produceren en verhandelen omdat vergelijkbare stoffen verboden zijn op grond van de Opiumwet, dan moet de mogelijkheid worden gecreëerd om deze beweging voor te blijven. Dat kan door deze stofgroepen vooraf te identificeren en als geheel te verbieden (d.w.z. het verbieden van de basis chemische structuur en de daarop mogelijke verboden mutaties).

Hier komt nog bij dat andere Europese landen inmiddels al meer generieke verbodsbepalingen hebben ingesteld voor NPS. Het uitblijven van dergelijke wetgeving in Nederland brengt twee ongewenste effecten met zich mee:¹

1. Het is niet mogelijk voor het OM om aan rechtshulpverzoeken te voldoen wanneer het om NPS-delicten gaat; NPS zijn immers nog niet verboden in Nederland, waardoor niet aan het vereiste van dubbele strafbaarheid kan worden voldaan.
2. Wanneer in andere landen NPS wel verboden zijn en in Nederland niet, kan dit een aanzuigende werking veroorzaken: criminelen kunnen hun NPS beter in Nederland produceren dan in landen waar wel een duidelijk verbod daarop rust.

2. Wat gaan we verbieden?

- De productie van en handel in psychoactieve stoffen die behoren tot een stofgroep die we als geheel (middels zijn basisstructuur) registreren.
- Hierbij zijn nog enkele openstaande vragen, die in de verdere uitwerking moeten worden beantwoord:
  - o Nemen we de verboden handelingen voor lijst I en II stoffen één op één over voor NPS?
    - Als je NPS opneemt in de Opiumwet (zie hieronder) en beredeneert dat ze, conform de Europese definitie, verdovende middelen zijn die een vergelijkbaar gevaar vormen als lijst I en II stoffen, dan lijkt er geen reden te zijn om dat niet te doen. Kopie van artikelen 2 en 3 Opiumwet ligt dan voor de hand.
  - o Moeten NPS ook opgenomen worden in de artikelen die zien op het verlenen van ontheffingen, zoals geldt voor lijst I en II stoffen?

¹ Zie 'Overheid holt achter de chemici aan bij aanpak nieuwe designerdrugs', *De Volkskrant*, 28 september 2018, via <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/overheid-holt-achter-de-chemici-aan-bij-aanpak-nieuwe-designerdrugs~b16f3840/>.

3. *Wordt er een nieuwe lijst in de Opiumwet gecreëerd of komt er een aparte NPS-wet (en wat zijn de voor- en nadelen van deze opties)?*

Nieuwe lijst in de Opiumwet (primaire uitgangspunt: volksgezondheid)

- Voordelen:
  - o Je maakt duidelijk dat het hier om producten gaat die te vergelijken zijn met de psychoactieve stoffen die in Opiumwet staan opgesomd. Dit is in lijn met de definitie die door de EU voor NPS wordt gehanteerd: "een nieuw **verdovend middel** of een nieuwe **psychotrope stof** in zuivere vorm of in een preparaat; dat niet op een van lijsten bij het Enkelvoudig Verdrag van de Verenigde Naties van 1961 inzake verdovende middelen of op een van de lijsten van het Verdrag van de Verenigde Naties van 1971 inzake psychotrope stoffen voorkomt en een **vergelijkbaar gevaar** voor de volksgezondheid kan vormen als de wel op deze lijsten voorkomende stoffen."
  - o Hiermee blijf je ook uitstralen dat het drugsbeleid twee kanten kent: volksgezondheid en criminaliteitsbestrijding.
  - o Het toevoegen van een nieuwe lijst aan de Opiumwet is minder arbeidsintensief (en kan dus mogelijk sneller gereed zijn) dan een geheel nieuwe wet te maken.
- Nadelen:
  - o Je breekt met de systematiek die kenmerkend is voor de Opiumwet: er komen pas stoffen op de Opiumwetlijsten te staan als internationaal of nationaal erkend is dat deze een gevaar voor individu en samenleving vormen. Van groepen in het geheel is dit moeilijker vast te stellen. De vraag is dan ook of het passend is om dit in de Opiumwet te zetten (voor de Opiumwet is het uitgangspunt de volksgezondheid).
  - o Doordat de Opiumwet primair gericht is op de bescherming van de volksgezondheid, moet je terughoudend omgaan met het toevoegen van stofgroepen. Er zal dan ook maar een relatief beperkt aantal stofgroepen kunnen worden toegevoegd, en de vraag is of daarmee het probleem afdoende wordt opgelost.
De toepassing van een systeem van ontheffingen en toezicht door de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) zal naar verwachting een stuk complexer zijn.

Nieuwe wet (primaire uitgangspunt: criminaliteitsbestrijding)

- Voordelen:
  - o Het is meteen duidelijk dat het hier om een vergelijkbaar, maar ander probleem gaat dan de bekende en als gevaarlijk gekwalificeerde drugs.
  - o Je zit niet 'vast' aan de systematiek die momenteel in de Opiumwet wordt gehanteerd. Denk bijvoorbeeld aan artikel 3a Opiumwet, dat beschrijft hoe stoffen op een van de lijsten terecht kunnen komen. Een aparte NPS-wet hoeft met dit artikel geen rekening te houden.
  - o Het biedt de mogelijkheid om een andere systematiek in te richten, waarbinnen sneller gehandeld kan worden, mogelijk op basis van minder informatie. Zo kun je ervoor kiezen om op te nemen dat je het CAM niet

om advies vraagt waar het NPS betreft; of dat het CAM ook stofgroepen op lijsten kan zetten waarvan het zeer aannemelijk is dat stoffen uit deze groepen schadelijk kunnen zijn voor de volksgezondheid.

- Omdat het primaire uitgangspunt de aanpak van de productie en handel is, kun je meer stofgroepen verbieden die in het criminele circuit opduiken.
- Nadelen:
  - Als we NPS zien als drugs (wat gezien de naamgeving in de rede ligt), dan horen die in de Opiumwet thuis. Voor psychoactieve en psychotrope stoffen hebben we de Opiumwet opgesteld; om die reden kan het de voorkeur hebben deze ook te benutten voor NPS.
  - Rechtszekerheid: als je het volksgezondheidsaspect loslaat (er is immers nauwelijks een gebruikersprobleem in Nederland), dan ga je iets verbieden puur om het feit dat het gemaakt wordt. Gerelateerd daaraan kan ook de politieke haalbaarheid van deze optie mogelijk lastiger zijn, bijvoorbeeld bij de Raad van State.

Ongeacht voor welke variant gekozen wordt, is het van belang dat er een soort 'doorschuifstelsel' komt. Wanneer er over een bepaalde stof uit één van de verboden stofgroepen meer duidelijk wordt door een risicoanalyse van een internationaal gremium of het CAM, dan moet deze individuele stof door kunnen worden geschoven naar lijst I of II van de Opiumwet. De stof is dan NPS af.

4. Welke stofgroepen moeten worden verboden?

Voor het identificeren van de stofgroepen die in de wet moeten worden opgenomen is chemische kennis vereist, die voorhanden is bij de experts van het NFI en de IGJ. Of daarbij de door België en Duitsland geïdentificeerde stofgroepen al dan niet één op één kunnen worden overgenomen hangt af van hun oordeel. Zij stellen een notitie op met hun opvattingen over de te verbieden stofgroepen.

Daarnaast moet er gekeken worden welke rol het CAM kan spelen in het beoordelen van de initieel op de lijst te zetten stofgroepen en in de systematiek voor toekomstige groepen. Mogelijk zou, op een vergelijkbare wijze als dit nu gaat bij losse stoffen, de minister van VWS het CAM om een risicoanalyse kunnen verzoeken van een hele groep stoffen tegelijk. Daarbij zou bekeken moeten worden welke scoringsmethodiek hier kan worden gebruikt. Mogelijk zou deze minder dan nu het geval is op de Nederlandse gebruikersmarkt moeten zijn georiënteerd.

wijziging van de Opiumwet in
verband met het toevoegen van
een derde lijst met als doel het
tegengaan van nieuwe
psychoactieve stoffen

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, **5.1.2e** van
Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo, Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de Opiumwet te wijzigen om een
derde lijst toe te voegen en daarmee nieuwe psychoactieve stoffen tegen te gaan;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg
der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij
deze:

ARTIKEL I

De Opiumwet wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt, onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel j door een
puntkomma, wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:
k. stofgroep: groep van substanties die afgeleid is van eenzelfde structuur.
2. In het vierde en vijfde lid wordt "bedoeld in de artikelen 2 en 3" telkens vervangen door
"bedoeld in de artikelen 2, 3 en 3a0, eerste lid".

B

Na artikel 3 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 3a0

1. Het is verboden een middel dat deel uitmaakt van een stofgroep als bedoeld in de bij deze wet
behorende lijst III:
  - A. binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen;
  - B. te telen, te bereiden, te bewerken, te verwerken, te verkopen, af te leveren, te verstrekken
of te vervoeren;
  - C. aanwezig te hebben;
  - D. te vervaardigen.
2. Het verbod in het eerste lid is niet van toepassing op:
  - a. een middel waarvoor een vergunning is verleend op grond van artikel 40 van de
Geneesmiddelenwet;
  - b. een middel als bedoeld in artikel 40, derde lid, [eventueel bepaalde subonderdelen
uitzonderen];
  - c. een middel waarvoor een registratie is verleend als werkzame stof op grond van artikel
38 van de Geneesmiddelenwet;

- d. een middel waarvoor een vergunning is verleend op grond van artikel 2.19 van de Wet dieren; of
- e. een middel als bedoeld in de artikelen 2 en 3.

C

Na artikel 3a wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 3aa

1. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen aan de bij deze wet behorende lijst III stofgroepen worden toegevoegd indien meerdere middelen die deel uitmaken van die stofgroep zijn of worden toegevoegd aan de bij deze wet behorende lijst I.
2. Bij algemene maatregel van bestuur worden stofgroepen die krachtens het eerste lid zijn toegevoegd, van lijst III geschrapt indien de middelen die deel uitmaken van die stofgroep zijn of worden geschrapt van lijst I.

D

In artikel 3b, eerste lid, wordt "als bedoeld in artikel 2 of artikel 3" vervangen door "als bedoeld in de artikelen 2, 3 of 3a0, eerste lid,".

E

In artikel 3c, eerste lid, wordt "een in artikel 2 of 3 omschreven verbod" vervangen door "een in de artikelen 2, 3, of 3a0, eerste lid, omschreven verbod".

F

In artikel 6, eerste lid wordt "als bedoeld in artikel 2 of 3" vervangen door "als bedoeld in de artikelen 2, 3, of 3a0, eerste lid,".

G

Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, aanhef, wordt "Een ontheffing kan slechts worden verleend" vervangen door "Een ontheffing van een verbod als bedoeld in de artikelen 2 of 3 kan slechts worden verleend".
2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
  3. Een ontheffing van een verbod als bedoeld in artikel 3a0, eerste lid, kan slechts worden verleend indien de aanvrager ten genoegen van Onze Minister heeft aangetoond:
    - a. dat daarmee het belang van de volksgezondheid wordt gediend;
    - b. deze nodig te hebben voor het verrichten van wetenschappelijk of analytisch-chemisch onderzoek dan wel voor instructieve doeleinden, voor zover het belang van de volksgezondheid zich hier niet tegen verzet; of
    - c. deze nodig te hebben voor het verrichten van een handeling als bedoeld in artikel 3a0, eerste lid, krachtens een overeenkomst met:
      1. een ander aan wie krachtens artikel 6, eerste lid, een ontheffing is verleend;
      2. een ander die in een ander land is gevestigd en die gerechtig is de middelen in dat land in te voeren, voor zover het belang van de volksgezondheid zich hier niet tegen verzet.

H

Artikel 8a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na "als bedoeld in lijst I of II" ingevoegd "of van een middel dat deel uitmaakt van een stofgroep als bedoeld in lijst III".

2. In het tweede lid, onder a, wordt "bedoeld in artikel 2 of 3" vervangen door " bedoeld in de artikelen 2, 3 of 3a0, eerste lid,".

I

In artikel 8f, eerste lid, wordt "als bedoeld in artikel 2 of 3" vervangen door "als bedoeld in de artikelen 2, 3, of 3a0, eerste lid ".

J

In artikel 9, eerste lid, onder a, en vierde lid, wordt na "als bedoeld in lijst I of II" telkens ingevoegd "of middelen die deel uitmaken van een stofgroep als bedoeld in lijst III, met uitzondering van de middelen bedoeld in artikel 3a0, tweede lid".

K

Artikel 11 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "een in artikel 3 gegeven verbod" vervangen door "een in de artikelen 3 of 3a0, eerste lid, gegeven verbod".
2. In het tweede lid wordt "een in artikel 3 onder B, C of D, gegeven verbod" vervangen door "een in de artikelen 3, onder B, C of D, of 3a0, eerste lid, onder B, C of D, gegeven verbod".
3. In het derde lid wordt "een in artikel 3, onder B, gegeven verbod" vervangen door "een in de artikelen 3, onder B of 3a0, eerste lid, onder B, gegeven verbod".
4. In het vierde lid wordt "een in artikel 3 onder A, gegeven verbod" vervangen door "een in de artikelen 3, onder A, of 3a0, eerste lid, onder A, gegeven verbod".

L

In artikel 13a wordt na "de in lijst I of II bedoelde middelen" ingevoegd "of middelen die deel uitmaken van een stofgroep als bedoeld in lijst III, met uitzondering van de middelen bedoeld in artikel 3a0, tweede lid".

M

In artikel 13b, eerste lid, onder a, wordt na "krachtens artikel 3a, vijfde lid," ingevoegd "of een middel dat deel uitmaakt van een stofgroep als bedoeld in lijst III, met uitzondering van de middelen bedoeld in artikel 3a0, tweede lid".

N

Aan de Opiumwet wordt de bijlage bij deze wet als bijlage toegevoegd.

ARTIKEL II

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

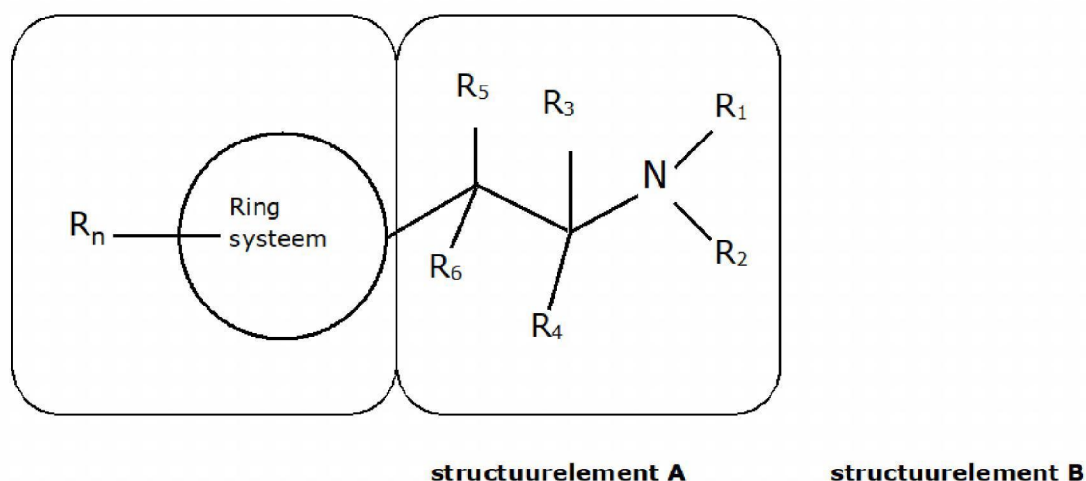
De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

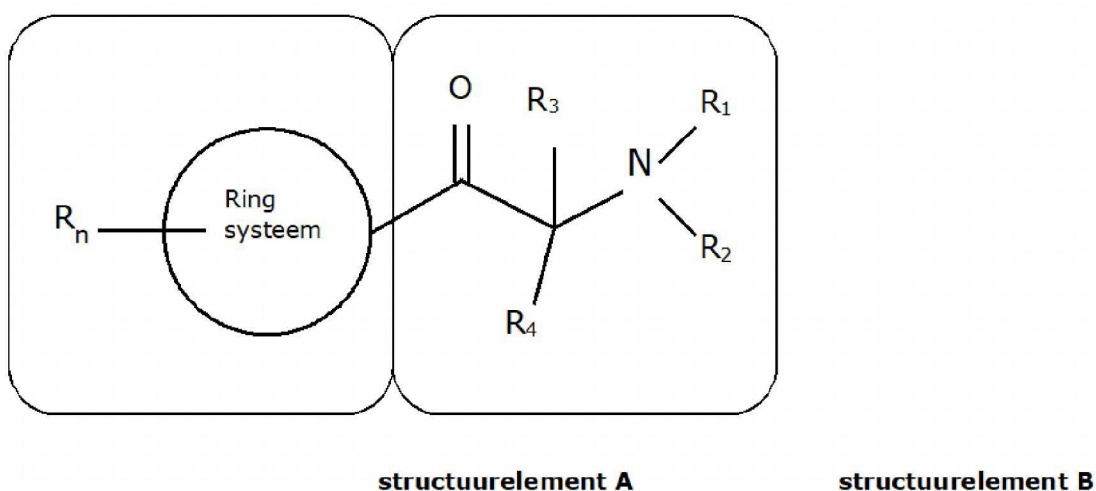
De Minister van Justitie en Veiligheid,

Bijlage**Lijst III****1. Stofgroep: Substanties die zijn afgeleid van 2-fenethylamine**

Een substantie afgeleid van 2-fenethylamine is elke chemische substantie die afgeleid kan worden uit de basisstructuur van 2-fenylethaan-1-amine en die overeenkomt met de modulaire opbouw van structuurelement A en structuurelement B, zo als hieronder weergegeven.

Figuur 1

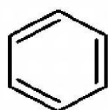
Dit omvat eveneens chemische substanties die de basisstructuur van cathinon (2-amino-1-fenyl-1-propanon) hebben:

Figuur 2

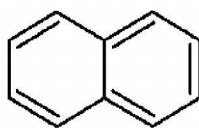
1.1 Structuurelement A

Voor structuurelement A zijn de volgende ringsystemen opgenomen, waarbij structuurelement B op elke positie van structuurelement A kan zitten:

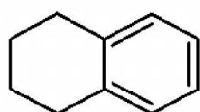
fenyl-, naftyl-, tetralinyl-, methyleendioxyfenyl-, ethyleendioxyfenyl-, furyl-, pyrrolyl-,
thiënyl-, pyridyl-, benzofuranyl-, dihydrobenzofuranyl-, indanyl-, indenyl-,
tetrahydrobenzodifuranyl-, benzodifuranyl-, tetrahydrobenzodipyranyl-, cyclopentyl-,
cyclohexyl-

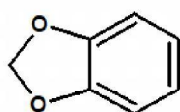
fenyl-

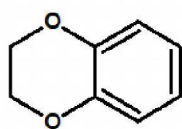
naftyl-

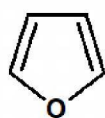
tetralinyl-

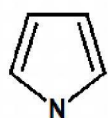
methyleendioxyfenyl-

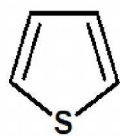
ethyleendioxyfenyl-

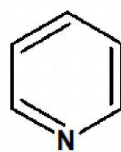
furyl-

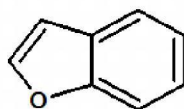
pyrrolyl-

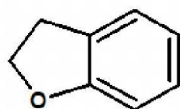
thiënyl-

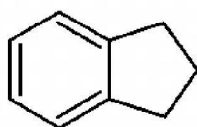
pyridyl-

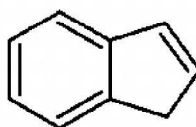
benzofuranyl-

dihydrobenzofuranyl-

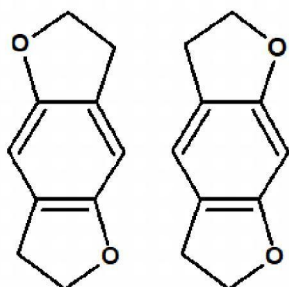

indanyl-

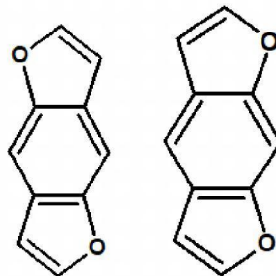

indenyl-

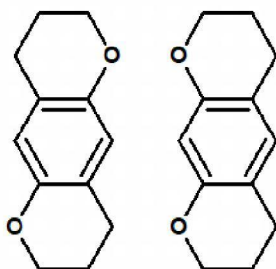

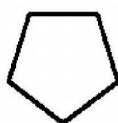
tetrahydrobenzodifuranyl-

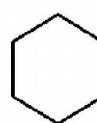
benzodifuranyl-

tetrahydrobenzodipyranyl-

cyclopentyl-

cyclohexyl-

Deze ringsystemen kunnen op elke positie gesubstitueerd zijn met de volgende atomen of atoomgroepen (R_n):

waterstof, fluor, chloor, broom, jood, alkyl- (tot en met C_6), alkenyl- (tot en met C_6), alkynyl- (tot en met C_6), alkoxy- (tot en met C_6), carboxy-, alkylsulfanyl- (tot en met C_6) en nitro- groepen.

De boven beschreven atoomgroepen kunnen ook nog gesubstitueerd zijn met elke chemisch mogelijke combinatie van koolstof, waterstof, stikstof, zuurstof, zwavel, fluor, chloor, broom of jood. De op deze wijze verkregen substituenten kunnen een ononderbroken keten hebben van niet meer dan 8 atomen (de waterstofatomen niet meegerekend). Atomen uit de ringstructuur tellen niet mee.

1.2 Structuurelement B

De 2-amino-ethyl zijketen van structuurelement B kan gesubstitueerd worden met de volgende atomen, atoomgroepen of ringsystemen:

a) R_1 en R_2 aan het stikstofatoom:

waterstof, alkyl- (tot en met C_6), cycloalkyl- (tot en met C_6), benzyl-, alkenyl- (tot en met C_6), alkylcarbonyl- (tot en met C_6), hydroxy- en amino- groepen.

Ook substanties waarbij het stikstofatoom een integraal onderdeel uitmaakt van een ringsysteem vallen onder de definitie (bijvoorbeeld, pyrrolidiny-, piperidiny-).

Een ringsluiting waarbij het stikstofatoom deel uitmaakt van structuurelement B is ook mogelijk.

Substanties waarbij het stikstofatoom direct geïntegreerd is in een ringsysteem dat gefuseerd is met structuurelement A vallen niet onder de stofgroep van substanties afgeleid van 2-fenethylamine.

De substituenten R_1 en R_2 kunnen ook nog gesubstitueerd zijn met elke chemisch mogelijke combinatie van koolstof, waterstof, stikstof, zuurstof, zwavel, fluor, chloor, broom of jood. De op deze wijze verkregen substituenten kunnen een ononderbroken keten hebben van niet meer dan 6 atomen (de waterstofatomen niet meegerekend). Atomen uit de ringstructuur tellen niet mee.

- b) R_3 en R_4 op het C_1 atoom en R_5 en R_6 op het C_2 atoom:

waterstof, fluor, chloor, broom, jood, alkyl- (tot en met C_{10}), cycloalkyl- (tot en met C_{10}), benzyl-, fenyl-, alkenyl- (tot en met C_{10}), alkynyl- (tot en met C_{10}), hydroxy-, alkoxy- (tot en met C_{10}), alkylsulfanyl- (tot en met C_{10}), alkyloxycarbonyl- groepen (tot en met C_{10}), waaronder begrepen chemische substanties waarvan een substitutie kan leiden tot een ringsluiting met structuurelement A.

De boven beschreven atoomgroepen en ringstructuren kunnen ook nog gesubstitueerd zijn met elke chemisch mogelijke combinatie van koolstof, waterstof, stikstof, zuurstof, zwavel, fluor, chloor, broom of jood.

De op deze wijze verkregen substituenten kunnen een ononderbroken keten hebben van niet meer dan 10 atomen (de waterstofatomen niet meegerekend). Atomen uit de ringstructuur tellen niet mee.

- c) Een carbonyl groep op de betapositie ten opzichte van het stikstofatoom (ook bekend als *beta-keto* afgeleiden, zie figuur 2 met de basisstructuur van cathinon onder punt 1: waarbij R_5 en R_6 aan het C_2 atoom vervangen zijn door een carbonyl groep ($C=O$)).

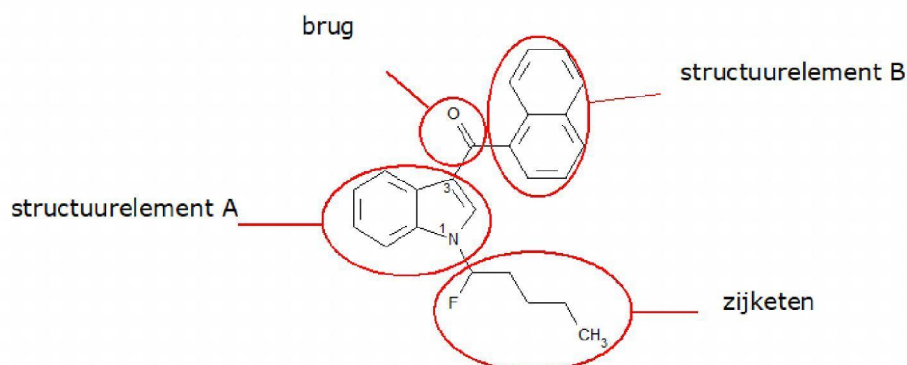
2. Stofgroep: Cannabimimetica / Synthetische cannabinoïden

Een cannabimimeticum of synthetisch cannabinoid is elke chemische verbinding die overeenkomt met de volgende modulaire opbouw:

- een structuurelement A, dat op een gedefinieerde positie verbonden is met
- een brug
- aan een structuurelement B
- en een zijketen heeft op een gedefinieerde positie.

Figuur 3 geeft de modulaire opbouw van 1-fluor-JWH-018 weer.

Figuur 3

1-fluor-JWH-018 heeft als structuurelement A indol-1,3-diyl, als brug een carbonylgroep op de 3 positie, als structuurelement B een 1-naftyl groep en als zijketen een 1-fluoropentyl groep op de 1 positie.

Structuurelement A, brug, structuurelement B en zijketen zijn als volgt gedefinieerd:

2.1 Structuurelement A

Structuurelement A omvat de ringsystemen a tot en met e zo als hieronder beschreven.

Deze ringsystemen kunnen op de posities 5, 6 en 7 gesubstitueerd zijn met de volgende atomen of atoomgroepen: waterstof, fluor, chloor, broom, jood, methyl-, methoxy- en nitro- groepen.

Deze substituenten worden in de figuren a tot en met e aangeduid als R_1 , R_2 en R_3 . De kronkellijn geeft de bindingsplaats voor de brug aan en de stippellijn geeft de bindingsplaats voor de zijketen aan.

- a) Indol-1,3-diyl
(bindingsplaats voor de brug op positie 3,
bindingsplaats voor de zijketen op positie 1)
- b) 2-methylindol-1,3-diyl
(bindingsplaats voor de brug op positie 3,
bindingsplaats voor de zijketen op positie 1)
- c) Indazol-1,3-diyl
(bindingsplaats voor de brug op positie 3,
bindingsplaats voor de zijketen op positie 1)

- d) Benzimidazol-1,2-diyl-isomeer I
(bindingsplaats voor de brug op positie 2,
bindingsplaats voor de zijketen op positie 1)

- e) Benzimidazol-1,2-diyl-isomeer II
(bindingsplaats voor de brug op positie 1,
bindingsplaats voor de zijketen op positie 2)

2.2 Brug

De brug kan uit de volgende molecuulgroepen bestaan die via de bindingsplaats aan structuurelement A onder 2.1 verbonden zijn:

- a) carbonyl- en azacarbonyl groepen;
- b) carboxamide groep (de carbonylgroep zit vast aan structuurelement A);
- c) carboxylgroep (de carbonyl groep zit vast aan structuurelement A); en
- d) een heterocyclische ringstructuur van maximaal 5 atomen die direct aan de bindingsplaats van structuurelement A verbonden is.

2.3 Structuurelement B

Structuurelement B kan bestaan uit elke chemisch mogelijke combinatie van koolstof, waterstof, stikstof, zuurstof, zwavel, fluor, chloor, broom of jood met een maximum molecuulgewicht van 400 u en kan de volgende molecuulgroepen bevatten:

- a) Elke gesubstitueerde verzadigde, onverzadigde of aromatische ringstructuur, waaronder polycyclische en heterocyclische ringstructuren, waarbij het ook mogelijk is dat deze via een substituent aan de brug gekoppeld zijn;
- b) elke mogelijke gesubstitueerde ketengroep met een continue keten van niet meer dan 12 atomen (de waterstofatomen niet meegerekend).

2.4 Zijketen

De zijketen omvat de volgende molecuulgroepen die aan structuurelement A vast zitten zo als beschreven onder 2.1:

- a) verzadigde en mono-onverzadigde, vertakte en niet-vertakte koolwaterstofketens, die ook zuurstof en/of zwavelatomen in de keten kunnen bevatten. Deze ketens kunnen ook fluor, chloor, broom, jood, trifluormethyl en/of cyano-substituenten bevatten.

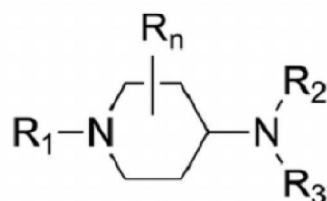
Ook substituenten die zuurstof en/of zwavel bevatten met een continue keten, waaronder hetero-atomen, van 3 tot 7 atomen (de waterstofatomen niet meegerekend) horen hier toe.

- b) verzadigde, onverzadigde en aromatische ringstructuren met vijf, zes of zeven atomen, of direct verbonden of via een methyleen-, ethyleen- of 2-oxoethyleengroep gekoppeld, waaronder heterocyclische ringstructuren. Alsmede afgeleide verbindingen die fluor, chloor, broom, jood, trifluormethyl, methoxy of cyano substituenten aan de ring hebben zitten. En tevens de afgeleide verbindingen waar de ringstikstof een methyl- of ethylgroep heeft.

3. Stofgroep: substanties afgeleid van 4-aminopiperidine

Een substantie afgeleid van 4-aminopiperidine is elke chemische substantie die afgeleid kan worden uit de basisstructuur van 4-aminopiperidine, zie figuur 4.

Figuur 4

Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

R_1 is een alkylgroep, die op elke positie gesubstitueerd kan zijn met de volgende atomen of atoomgroepen: fluor, chloor, broom, jood, hydroxy, aryl, alkoxy, alkoxy-carbonyl of heterocyclische ringstructuur.

R_2 is een arylalkyl- of cycloalkylgroep of een heterocyclische ringstructuur. Ook kan deze op elke positie gesubstitueerd zijn met de volgende atomen of atoomgroepen: fluor, chloor, broom, jood, hydroxy, alkyl, alkoxy.

R_3 is een carbonylgroep gesubstitueerd met een (cyclo)alkyl-, (cyclo)alkenyl-, aryl-, methoxymethyl-, ethoxygroep of heterocyclische ringstructuur.

Daarnaast kan de piperidineringsring op elke positie gesubstitueerd zijn met de volgende atomen of atoomgroepen (R_n): fluor, chloor, broom, jood, hydroxy, alkyl, aryl, alkoxy, alkoxy-carbonyl of heterocyclische ringstructuur.

Notitie voorgesteld wettelijk regime ontheffingen

Van de verboden met betrekking tot de stofgroepen op lijst III kan een ontheffing worden verleend. Dit zal worden ingeregeld in het bestaande wettelijk kader van de ontheffingen. In de artikelsgewijze toelichting is opgenomen dat deze ontheffingen per stofgroep worden verleend.

De huidige Opiumwet bepaalt dat een ontheffing voor het binnen of buiten Nederland brengen van middelen die op lijst I en II staan per geval wordt verleend.

Voorgesteld wordt dat deze regel niet van toepassing wordt op ontheffingen voor het binnen of buiten Nederland brengen van middelen die op lijst III staan. Hierdoor geldt voor deze ontheffingen de algemene regel dat zij voor ten hoogste vijf jaren worden verleend.

Ook voor de ontheffingen van lijst III kan een vergoeding worden gevraagd door de IGJ.

De gronden waarop een ontheffing van de verboden met betrekking tot lijst III kan worden verkregen zijn anders dan voor lijst I en II. Dit heeft in de eerste plaats te maken met het feit dat geneesmiddelen en diergeneesmiddelen niet onder de verboden met betrekking tot lijst III vallen. De ontheffing vanwege een overeenkomst met een apotheker, dierenarts of aangewezen instelling geldt dus niet voor lijst III.

Verder heeft het te maken met het feit dat andere landen wellicht niet dezelfde regeling hebben met betrekking tot het binnen en buiten de landgrenzen brengen van middelen uit de stofgroepen op lijst III. Daarom kan niet worden geëist dat bij een ontheffing voor het buiten Nederland brengen, er een vergunning is voor de invoer in het andere land.

In het wetsvoorstel zijn de volgende gronden voor ontheffingverlening opgenomen:

1. In het belang van de volksgezondheid of de gezondheid van dieren
2. Voor het verrichten van wetenschappelijk of analytisch-chemisch onderzoek, dan wel voor instructieve doeleinden, voor zover het belang van de volksgezondheid zich hier niet tegen verzet.

Deze gronden zijn gelijk aan de gronden voor ontheffingen voor lijst I en II.

3. Voor het verrichten van een handeling krachtens een overeenkomst met:
  - a. Iemand die een ontheffing heeft; of
  - b. Iemand in het buitenland en die gerechtigd is die middelen dat land in te voeren, voor zover het belang van de volksgezondheid zich hier niet tegen verzet.

3(a) is ook gelijk aan de gronden voor lijst I en II.

3(b) is vergelijkbaar, maar anders geformuleerd. Het is geen vereiste dat de ander een vergunning heeft van het land van bestemming, omdat dit in veel landen niet verplicht is. In plaats daarvan moet bij de aanvraag voor een ontheffing worden aangetoond dat de ander gerechtigd is om middelen uit de stofgroep in te voeren. Clause hierbij is dat het belang van de volksgezondheid zich er niet tegen mag verzetten. Dit kan worden gebruikt als het vermoeden bestaat dat de middelen de drugsmarkt op gaan.

Voor het overige is het ontheffingssysteem gelijk aan dat voor lijst I en II. De artikelen 8a en 8f zullen hiervoor worden gewijzigd door een verwijzing naar lijst III en/of het nieuwe verbodsartikel toe te voegen.

Leden van de werkgroep

agenda

--- CONCEPT ---

Werkgroep herziening drugswetgeving

Omschrijving
Vergaderdatum en -tijd
Vergaderplaats

Werkgroep herziening drugswetgeving
23 januari 2019, 13:30 uur – 15 uur
Ministerie van JenV, Turfmarkt 147, zaal M01.22 (Betuwe-
zaal)

buiten verzoek

B. NPS (14:15 uur – 15:00 uur)

1. Opening
2. Verslag van de vergadering van 23 januari 2019
3. Wetsontwerp NPS (*bijlage 3*)
4. Voorstel stofgroepenlijst (*bijlage 4*)
5. WVTTK
6. Sluiting

Het doel van deze wet is een toevoeging van een lijst III aan de reeds bestaande lijsten behorend bij deze wet om de handel in en productie van nieuwe psychoactieve stoffen tegen te gaan. Deze lijst III bevat stofgroepen die middelen bevatten die zijn afgeleid van middelen die op lijst I of II staan. Een stofgroep wordt in art. 1 van het wetsvoorstel gedefinieerd als “groep van substanties afgeleid van eenzelfde structuur”.

Door toevoeging van artikel 3a0 aan deze wet ontstaat een verbod op middelen die deel uitmaken van een stofgroep uit lijst III overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 2 en 3 van de wet. De voorgestelde lijst III bevat een drietal stofgroepen: 1. Fentanylderivaten 2. synthetische cannabinoïden en 3. 2-fenethylamines en cathinonen. Het betreft stofgroepen die in onze buurlanden reeds bij wet zijn verboden en waarvan de vertegenwoordigers van deze stoffen op lijst I van de Opiumwet zijn geplaatst. Bovendien is gebleken dat het plaatsen van deze vertegenwoordigers op lijst I weer heeft geleid tot andere nieuwe psychoactieve stoffen die ook overeenkomstige structuren hebben. Artikel 3aa van het wetsvoorstel regelt dat bij algemene maatregel van bestuur stofgroepen aan lijst III kunnen worden toegevoegd indien meerdere middelen die deel uitmaken van die stofgroep zijn of worden toegevoegd aan lijst I van deze wet. Hierdoor kan worden voorkomen dat een producent van psychoactieve stoffen door het wijzigen van de moleculaire structuur alsnog een legale weg vindt om nieuwe stoffen te produceren met een vergelijkbaar psychoactief effect. Tegelijkertijd regelt artikel 3aa dat stofgroepen kunnen worden geschrapt wanneer middelen die deel uitmaken van de stofgroep worden geschrapt van lijst I.

Anders dan bij de middelen op lijst I en II is er in dit wetsvoorstel voor gekozen om ten aanzien van het verbod op stofgroepen geen bepaling op te nemen voor het met spoed bij ministeriele regeling verbieden van een stofgroep. De kans is gering dat vanwege nog onbekende stoffen een hele stofgroep met spoed verboden zou moeten worden.

Ontheffingen

Van de verboden met betrekking tot de stofgroepen op lijst III kan een ontheffing worden verleend. Hiertoe wordt artikel 6 van de wet gewijzigd. Anders dan de ontheffing van middelen op lijst I en II, wordt een ontheffing van een stofgroep niet per geval maar per stofgroep verleend.

De gronden waarop een ontheffing van de verboden met betrekking tot lijst III worden verkregen wijken af van de gronden voor lijst I en II. Dit komt doordat geneesmiddelen en diergeneesmiddelen buiten de verboden met betrekking tot lijst III vallen. Dit betekent dat er voor lijst III geen sprake zal zijn van een ontheffing vanwege een overeenkomst met een apotheker, (dieren)arts of aangewezen instelling.

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum PM juni 2019
Onderwerp Brede aanpak synthetische drugs

Tijdens het AO Georganiseerde Criminaliteit van 14 november 2018 heb ik toegezegd uw Kamer te informeren over de handhaving op harddrugs bij evenementen, zowel in Amsterdam als daarbuiten. Vervolgens heb ik bij de behandeling van de begroting van Justitie en Veiligheid voor 2019 toegezegd om in dezelfde brief ook op het gebruik van synthetische drugs in te gaan. Met deze brief doe ik deze toezeggingen, mede namens de Staatssecretaris van VWS, gestand. Eveneens kom ik hiermee twee toezeggingen na die ik heb gedaan tijdens het algemeen overleg georganiseerde criminaliteit / ondermijning d.d. 14 maart 2019. Deze zien op het informeren van uw Kamer over de wijze waarop ik de aanpak van drugsprecursoren ga versterken als alternatief voor de door uw Kamer aangenomen motie van het lid Van Nispen, en op het informeren over de uitkomst van het gesprek met het Openbaar Ministerie over de uitvoering van het vervolgingsbeleid voor het bezit van harddrugs.

In mijn brief van 15 februari jl. heb ik uw Kamer geschetst langs welke actielijnen het offensief tegen ondermijnende criminaliteit gestalte zal krijgen.¹ Voordat ik nader inga op de voortgang die sindsdien is gemaakt met de aanpak van synthetische drugs schenk ik eerst aandacht aan de problematiek rondom het gebruik. Regelmatig worden burgers geconfronteerd met gevaarlijke situaties, milieuschade en gevoelens van onveiligheid die de productie van en handel in synthetische drugs met zich meebrengen. Tegelijkertijd is er ook een groep burgers die deze drugs soms zelf gebruikt en daarmee bijdraagt aan deze lucratieve criminele industrie. Het recent verschenen *European Drug Report 2019* laat zien dat in Nederland relatief veel amfetamine en vooral MDMA worden gebruikt, in vergelijking met andere Europese landen². Dit gegeven is bij de aanpak van drugscriminaliteit de 'olifant in de kamer', gebruikers zijn zich hier onvoldoende van bewust of voelen zich er niet voor verantwoordelijk. Het succes van het offensief tegen ondermijnende criminaliteit hangt mede af van het bewerkstelligen van een mentaliteitsverandering bij burgers die gebruiken. Ik herhaal daarbij wat ik uw Kamer in mijn brief van 15 februari jl. schreef: legalisering van ecstasy is niet aan de orde. Dat een deel van de Nederlandse bevolking de schadelijkheid van deze harddrug niet onderkent is geen reden voor Nederland om zijn internationale verplichtingen ten aanzien van de bestrijding van drugs, zoals vastgelegd in meerdere VN-verdragen, niet na te komen.

Ik ga nu eerst in op de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het vervolgingsbeleid ten aanzien van het bezit van harddrugs bij evenementen. Daarna plaats ik de inspanningen van de overheid om het gebruik van harddrugs tegen te gaan in een breder verband. Ik sluit de brief af met een aantal ontwikkelingen rond de aanpak van synthetische drugs, waarbij ik in het bijzonder stil sta bij de aanpak van drugsprecursoren.

Vervolgingsbeleid harddrugs

Het bezit van drugs is verboden, ongeacht of het om harddrugs (lijst I van de Opiumwet) of softdrugs (lijst II van de Opiumwet) gaat. De hoogte van de straf die het Openbaar Ministerie voor overtreding van dit verbod vordert ten aanzien van ecstasy is genormeerd door de *Richtlijn voor strafvordering Opiumwet*,

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtspleging en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
25-1-2019 Den Haag
Postbus 20301
2448 HA Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
2448110

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

¹ verwijzing

² *European Drug Report 2019, EMCDDA, pag. 88 en 89*

harddrugs (verder: de richtlijn). In de richtlijn is het uitgangspunt opgenomen dat het bezit van een geringe hoeveelheid voor eigen gebruik in principe niet tot strafrechtelijke vervolging leidt. Deze geringe hoeveelheid is in de richtlijn bepaald op één pil. Heeft een verdachte meer dan één pil in zijn bezit, dan vindt in beginsel strafvervolging plaats. Ongeacht het aantal pillen wordt altijd de strafrechtelijke maatregel van onttrekking aan het verkeer opgelegd. In 2015 heeft mijn ambtsvoorganger in antwoord op vragen van het lid Oskam uw Kamer geïnformeerd over de wijze waarop in Amsterdam aan de richtlijn uitvoering wordt gegeven.³ Tijdens het algemeen overleg van 14 maart jl. is gebleken dat in uw Kamer nog altijd zorgen leven over de mate waarin in de praktijk naar de letter én de geest van de richtlijn wordt gehandeld.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juni 2019

Ons kenmerk
2448110

De voorzitter van het College van procureurs-generaal heeft benadrukt dat de richtlijn een landelijke richtlijn is, waaraan in alle arrondissementen uitvoering dient te worden gegeven. Er is geen ruimte voor de parketten om van de richtlijn afwijkend beleid te voeren. Wel is er ruimte voor het Openbaar Ministerie om in overleg met de politie en het lokale bestuur – de zogeheten driehoek – af te spreken dat in een concreet geval van de richtlijn wordt afgeweken. De Aanwijzing kader strafvordering voor meerderjarigen, die de algemene uitgangspunten voor de strafvordering en de straftoemeting bevat, maakt het mogelijk om rekening te houden met de maatschappelijke context van het specifieke feit. Daarbij mag ook rekening worden gehouden met de adviezen van de ketenpartners en de prioriteiten in het veiligheidsbeleid. Ik onderken dat in concrete gevallen maatwerk moet kunnen worden geleverd, en dat in voorkomende gevallen steekhoudende argumenten aanwezig kunnen zijn om van de richtlijn af te wijken. Een dergelijke afwijking mag echter geen structureel karakter hebben. Indien stelselmatig wordt besloten tot afwijking van de richtlijn eroderen de daarin vervatte normen en worden zij voor de burger onherkenbaar. Dit kan normalisering van harddrugsgebruik bij groepen in de samenleving in de hand werken. Bovendien ontstaat het risico dat de strafrechter op termijn zal oordelen dat een strafvervolging binnen de kaders van de richtlijn strijdig is met het beginsel van rechtsgelijkheid, omdat burgers in andere arrondissementen voor eenzelfde feit niet worden vervolgd. Ik heb daarom met de voorzitter van het College afgesproken dat het Openbaar Ministerie zal inzetten op een zichtbare uitvoering van de richtlijn, die de strafrechtelijke norm richting burgers bevestigt.

Een eenduidige overheid met een samenhangend beleid

Het Openbaar Ministerie staat niet alleen in de opgave om zichtbaar voor de samenleving de norm te bevestigen dat in onze samenleving geen plaats is voor harddrugs. Ik zie het als een opgave aan de overheid in brede zin om in haar beleid uit te dragen dat het gebruik van harddrugs gezondheidsrisico's heeft en bijdraagt aan het in stand houden van een ondermijnende criminele industrie.

De staatssecretaris van VWS heeft in zijn brief van 25 april jl.⁴ het drugspreventiebeleid uiteengezet. De staatssecretaris maakt zich hard voor het voorkomen van het gebruik van drugs en het voorkomen van gezondheidsschade als gevolg van drugsgebruik. In zijn brief geeft de staatssecretaris aan dat er al veel gebeurt op dit terrein, maar dat er extra inspanningen nodig zijn om met name de normalisering van harddrugsgebruik bij bepaalde groepen terug te

³ verwijzing

⁴ Tweede Kamer, 2018-2019, nr. 426

dringen. Om dit doel te bereiken introduceert hij in zijn brief een vijftal extra maatregelen, zoals het ontwikkelen van innovatieve interventies waarmee wordt voorkomen dat jongeren beginnen met drugsgebruik en specifieke maatregelen gericht op het tegengaan van het gebruik van een aantal middelen.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Om een beter zicht te krijgen op de (effectiviteit van de) handhavinginstrumenten die worden gehanteerd om het gebruik van harddrugs tegen te gaan heeft mijn ministerie dit voorjaar een tweetal deskundigenbijeenkomsten georganiseerd met vertegenwoordigers van enkele gemeenten, OM, politie, het ministerie van VWS en het Trimbos Instituut. In deze bijeenkomsten is in het bijzonder stilgestaan bij het bestuurlijke instrumentarium, waaronder de verlening van evenementenvergunningen.

Datum
Juni 2019

Ons kenmerk
2448110

De bijeenkomsten hebben een tweeledig beeld laten zien. De deskundigen benadrukten dat gemeenten, in samenspraak met de organisatoren van evenementen en de lokale driehoek, stevig inzetten op preventie van het bezit van en de handel in harddrugs. Zo is gemeengoed dat gemeenten van organisatoren eisen dat bezoekers voorafgaand aan het betreden van het evenemententerrein worden gecontroleerd op het aanwezig hebben van drugs. Voor verlening van een evenementenvergunning is doorgaans eveneens een vereiste dat in de huisregels van de organisatie is opgenomen dat wie op het bezit van harddrugs wordt betrapt – ook al betreft het één pil – hiervan afstand moet doen en het festivalterrein moet verlaten, zonder de mogelijkheid van terugkeer. Sommige organisatoren leggen bezoekers die met harddrugs zijn betrapt een verbod op om gedurende zekere tijd andere door hun georganiseerde evenementen te bezoeken. Altijd rust op organisatoren de verplichting te voorzien in adequate voorzieningen voor eerste hulp en voorlichting, zowel ten aanzien van de gezondheidsrisico's van drugsgebruik, als ten aanzien van de strafrechtelijke normen rond het bezit van en de handel in harddrugs. Vanuit het oogpunt van handhaving van de openbare orde en het beperken van gezondheidsrisico's kunnen dergelijke beleidsmaatregelen als succesvol worden beoordeeld. Zij slagen er echter niet in om het ongemak over het hoge gebruik van harddrugs tijdens vooral dance-evenementen weg te nemen. Uit het Amsterdamse Antenne-onderzoek uit 2017 blijkt dat ongeveer de helft van de ondervraagde bezoekers van festivals en clubs in de voorafgaande maand ecstasy had gebruikt. Volgens de deskundigen kan het gebruik van harddrugs tijdens evenementen in andere regio's op een vergelijkbaar niveau worden geschat. Daarmee bestaat er een ongemakkelijk verschil tussen enerzijds het beleid van de lokale driehoeken en de door hun ervaren strengheid daarvan, en anderzijds de uitkomsten van dat beleid voor wat betreft de mate van harddrugsgebruik tijdens evenementen.

Tijdens de deskundigenbijeenkomsten zijn enkele denkrichtingen benoemd die kunnen bijdragen aan een afname van het harddrugsgebruik tijdens evenementen. Voorop staat de behoefte om eenduidigheid en samenhang van het beleid te bevorderen en – waar mogelijk en wenselijk – tot meer uniformiteit in de regio's te komen. De komende periode ga ik verkennen welke concrete stappen kunnen worden genomen. Daartoe zal ik samen met de Staatssecretaris van VWS het gesprek met deskundigen vanuit het openbaar bestuur, het OM, de politie, organisatoren en derde partijen zoals het Trimbos-Instituut voortzetten. Het door het Landelijk Informatie- en Expertise Centrum (LIEC) georganiseerde minisymposium in oktober biedt de gelegenheid om met een groot aantal gemeenten van gedachten te wisselen over goede praktijken die het harddrugsgebruik helpen afnemen. Deze goede praktijken bieden gemeenten een

handvat om bij de vormgeving van hun Algemene Plaatselijke Verordening (APV), de verlening van een evenementenvergunning en het maken van afspraken met organisatoren beleid te voeren dat bewezen effectief is.

Ook de lokale driehoeken zijn bij het delen van goede praktijken gebaat. Zo is tijdens een evenement in Breda in de driehoek afgesproken dat bezoekers met meer dan één pil na verwijdering van het festivalterrein door de politie werden staande gehouden, met de aanzegging dat zij zich op een later tijdstip op het politiebureau moesten melden. Door deze bezoekers niet direct aan te houden, maar hun zaak op een later moment af te wikkelen, is op een innovatieve en efficiënte manier gebruik gemaakt van de beschikbare politiecapaciteit. Ook dit soort praktische oplossingen wil ik met de betrokken partijen verder gaan verkennen en verspreiden.

Bij de verkenning van mogelijkheden om het gebruik van harddrugs af te laten nemen blijft voor mij het uitgangspunt dat harddrugsgebruik als zodanig niet wordt gecriminaliseerd, zodat gebruikers die medische zorg behoeven zich veilig weten om daar gebruik van te maken.

Parallel aan de deskundigenbijeenkomsten en het vervolg daarop wordt onderzocht hoe gebruikers van harddrugs het meest effectief op hun verantwoordelijkheid kunnen worden aangesproken. In opdracht van de voorzitter van het Strategisch Beraad Ondermijning (SBO) heeft het Trimbos-Instituut opdracht gekregen hiervoor een pilootaanpak te ontwikkelen. Deze pilot zal medio 2020 worden uitgevoerd. Het onderzoek sluit aan bij het beleid van de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport om de normalisering van het gebruik van drugs tegen te gaan.

De bestrijding van synthetische drugs

Een effectieve bestrijding van synthetische drugs kent verschillende aspecten. De belangrijkste is het organiseren van voldoende inzicht, kennis en slagkracht om de netwerken die synthetische drugs produceren of verhandelen op te sporen en te ontmantelen. Daarbij wordt ingezet op een integrale aanpak, waar opsporen en vervolgen een onderdeel van zijn. In mijn brief van 15 februari jl. heb ik aangekondigd dat het cluster synthetische drugs van de Landelijke Eenheid wordt uitgebreid op zowel opsporing als intelligence. Daarbij is tevens aandacht voor een betere samenwerking met andere overheidsdiensten (zoals FIOD en Douane) en internationale samenwerking. Ook wordt ingezet op financieel rechercheren, gericht op het blootleggen van criminele geldstromen en het ontnemen van crimineel vermogen. Naast het versterken van de centrale intelligence-functie is van belang dat de regionale eenheden beter in staat worden gesteld om te kunnen handelen, onder meer door snel synthetische drugs te kunnen herkennen. Binnen de politie lopen hiervoor diverse initiatieven, waaronder een (informeel) landelijk netwerk van drugsspecialisten en de invoering van landelijke werkinstructies/protocollen voor de aanpak van drugs. De landelijke drugsmodule voor politieagenten wordt verder ontwikkeld, waarbij gebruik wordt gemaakt van *training on the job*. Tenslotte vinden diverse bewustwordingsinitiatieven plaats, gericht op burgers, gemeenten en onderwijsinstellingen. De eenheid Zeeland – West-Brabant heeft een app in gebruik genomen waarmee de aanwezigheid van 20 verschillende verboden stoffen ter plekke kan worden getest. Het Openbaar Ministerie heeft, om ook bij burgers onder de aandacht te brengen hoe zij een mogelijk drugslab kunnen herkennen, een XTC-parfum ontwikkeld dat ook internationaal de aandacht heeft getrokken. **PM operationele successen.**

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juni 2019

Ons kenmerk
2448110

Aanpak van precursoren en nieuwe psychoactieve stoffen (NPS)

In mijn brief van 21 december 2018 heb ik uw Kamer gemeld op grond van rechtsstatelijke overwegingen geen uitvoering te kunnen geven aan de motie van het lid Van Nispen, waarin de regering werd verzocht een vangnetbepaling ten aanzien van precursoren in te voeren naar analogie met de Wet Wapens en Munitie. Dat neemt niet weg dat ik doordrongen ben van de noodzaak betere juridische instrumenten te ontwikkelen om de invoer van drugsprecursoren effectiever te kunnen bedwingen. In genoemde brief heb ik twee actielijnen geschetst om de aanpak van precursoren te kunnen versterken. Ten eerste wil ik in Europees verband komen tot een optimaal gebruik van de EU-verordeningen die de handel in stoffen reguleren die voor de productie van drugs kunnen worden gebruikt.⁵ De Europese Commissie heeft hierin recent een belangrijke stap gezet door te aanvaarden dat ook stoffen die voor de productie van drugs worden gebruikt en geen legale toepassing hebben aan regulering op grond van de EU-verordeningen kunnen worden onderworpen. Daarmee is nog geen sprake van een sluitend systeem, omdat voortdurend (designer)precursoren op de Europese markt verschijnen waarop nog geen regulering van toepassing is. Momenteel evalueert de Europese Commissie de genoemde verordeningen. De gesprekken tussen de Europese Commissie en de lidstaten over mogelijkheden om het effectiever op te treden tegen niet-geregistreerde drugsprecursoren zullen plaatsvinden aan de hand van het evaluatierapport, dat in het najaar van 2019 zal verschijnen.

De tweede actielijn die ik heb genoemd is invoering van een nationale lijst van verboden precursoren. Dit houdt in dat het invoeren of voorhanden hebben van een stof die voor de productie van drugs wordt gebruikt en geen bekende legale toepassing heeft, wordt verboden. De Wet voorkoming misbruik chemicaliën (Wvmmc) wordt zodanig aangepast dat precursoren door middel van een gezamenlijk besluit van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Minister van Justitie en Veiligheid kunnen worden verboden. Hiermee kan in afwachting van een Europees besluit over registratie van de stof in het kader van de EU-verordeningen effectief tegen de invoer en handel in die stof worden opgetreden. Het besluit tot verbieden van een stof wordt genomen na advies te hebben ontvangen van deskundigen, waaronder vertegenwoordigers van ondernemingen in de chemiebranche. Overtreding van het verbod wordt bestraft op grond van de Wet op de economische delicten (WED). De benodigde aanpassingen in de wetgeving zijn inmiddels in consultatie gebracht.

In eerdergenoemde brief van 25 april jl. heeft de staatssecretaris van VWS uw Kamer laten weten dat hij werkt aan een wetsvoorstel om te komen tot een verbod op bepaalde groepen nieuwe psychoactieve stoffen (NPS). Het betreft stofgroepen die in onze buurlanden recentelijk bij wet verboden zijn en die verwant zijn met middelen die op lijst I van de Opiumwet staan. Door stofgroepen NPS te verbieden wordt de volksgezondheid beschermd en de productie en handel in NPS belemmerd. Bovendien kan Nederland op grond van een strafrechtelijk verbod op NPS, gevolg geven aan rechtshulpverzoeken uit het buitenland. Daarmee draagt het wetsvoorstel bij aan een effectieve internationale aanpak van NPS.

Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juni 2019

Ons kenmerk
2448110

⁵ Verordeningen 273/2004 en 111/2005

In de regeling van werkzaamheden d.d. 20 juni 2019 heeft uw Kamer verzocht een brief te ontvangen over het bericht "Drugskartels willen Europa aan de *crystal meth* krijgen"⁶. Hierover wordt u per separate brief geïnformeerd.

De minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juni 2019

Ons kenmerk
2448110

---

⁶ AD.nl, 4 juni 2019

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum PM juli 2019
Onderwerp Brede aanpak synthetische drugs

Tijdens het AO Georganiseerde Criminaliteit van 14 november 2018 heb ik toegezegd uw Kamer te informeren over de handhaving op harddrugs bij evenementen, zowel in Amsterdam als daarbuiten. Vervolgens heb ik bij de behandeling van de begroting van Justitie en Veiligheid voor 2019 toegezegd om in dezelfde brief ook op het gebruik van synthetische drugs in te gaan. Met deze brief, die ik u mede namens de Staatssecretaris van VWS zend, doe ik deze toezeggingen gestand. Eveneens kom ik hiermee twee toezeggingen na die ik heb gedaan tijdens het algemeen overleg georganiseerde criminaliteit / ondermijning d.d. 14 maart 2019. Deze zien op het informeren van uw Kamer over de wijze waarop ik de aanpak van drugsprecursoren ga versterken als alternatief voor de door uw Kamer aangenomen motie van het lid Van Nispen, en op het informeren over de uitkomst van het gesprek met het Openbaar Ministerie over de uitvoering van het vervolgingsbeleid voor het bezit van harddrugs tijdens evenementen.

In mijn brief van 15 februari jl. heb ik uw Kamer geschetst langs welke actielijnen het offensief tegen ondermijnende criminaliteit gestalte zal krijgen.¹ Voordat ik nader inga op de voortgang die sindsdien is gemaakt met de aanpak van synthetische drugs schenk ik eerst aandacht aan de problematiek rondom het gebruik.

Het recent verschenen *European Drug Report 2019* laat zien dat in Nederland relatief veel synthetische drugs worden gebruikt in vergelijking met andere Europese landen. Het betreft met name de varianten amfetamine en MDMA, beter bekend onder de populaire benaming *ecstasy*². Dit heeft te maken met een aantal factoren. Enerzijds is dat de grote beschikbaarheid van dergelijke drugs. Anderzijds zijn dat onderschatting van de gezondheids- en maatschappelijke risico's en de daarmee samenhangende, relatief hoge mate van tolerantie ten aanzien van drugs en drugsgebruik.

De grote beschikbaarheid van drugs hangt samen met de industrie zoals die in de afgelopen halve eeuw in ons land heeft kunnen groeien. Nederland is een van de grootste producenten van bijvoorbeeld MDMA en amfetamines ter wereld. In de internationale context is dat een blamage; andere landen hebben last van onze drugsindustrie. Daar wil ik dus iets aan doen.

Binnen Nederland brengt dit fenomeen inmiddels onaanvaardbare risico's voor de veiligheid in de meest brede zin met zich mee. Illegale drugslabs in wijken vormen een bedreiging voor bewoners en dumping van drugsafval brengt op grote schaal schade toe aan het milieu. De illegaal verdiende miljardenwinsten ondergraven het veiligheids- en rechtvaardigheidsgevoel van burgers. Bijbehorende intimidatie- en witwaspraktijken, bedreigingen van het openbaar bestuur en het gebruik van keihard geweld zijn strijdig met onze rechtsstaat.

Deze en andere gevaren van het gebruik van synthetische drugs worden ernstig onderschat. Van sommige synthetische drugs zoals methamfetamine is het verwoestende effect op de gezondheid in gebruikerskringen ruim bekend. Over andere varianten waarvan zich op de korte termijn meestal geen gezondheidsklachten manifesteren, zoals *ecstasy*, wordt door gebruikers meestal

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtspleging en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
25112019
Postbus 20301
2500 CA Den Haag
Ons kenmerk
2634542
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
2634542

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

¹ Tweede Kamer 2018-2019, 29 911, nr. 218.

² European Drug Report 2019, p. 50 (MDMA) en p. 53 (amfetamine).

veel gemakkelijker gedacht. Evengoed kan ecstasy bij een klein deel van de gebruikers tot een acute en soms levensbedreigende reactie leiden en is over de gezondheidseffecten op langere termijn nog veel onduidelijk. Dat laatste weegt des te zwaarder daar onder gebruikers van synthetische drugs veel jongeren zijn. Ik voel een grote verantwoordelijkheid om juist die groep ook via het strafrecht te helpen beschermen.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

Een deel van de samenleving is zich van deze gevaren en bedreigingen onvoldoende bewust. Door deze drugs soms zelf te gebruiken dragen mensen bij aan de lucratieve criminele industrie en alle misstanden die dat met zich meebrengt, waaronder de dumping van drugsafval. Deze gebruikers geven zich geen rekenschap van de negatieve consequenties of voelen zich er niet voor verantwoordelijk. Bovendien dragen ze bij aan een – om alle voornoemde redenen – uiterst onwenselijke ‘normalisering’ van drugs en drugsgebruik.

Het succes van het offensief tegen ondermijnende criminaliteit hangt mede af van het bewerkstelligen van een mentaliteitsverandering bij burgers die gebruiken. De grote gevaren van synthetische drugs moeten onder ogen worden gezien. De strijd tegen de drugsindustrie moet verder worden geïntensiveerd langs de lijnen die inmiddels zijn ingezet.

Waar het gaat om een van die synthetische drugs –ecstasy – herhaal ik wat ik uw Kamer in mijn brief van 15 februari jl. schreef: legalisering van ecstasy is niet aan de orde. Nederland is vastbesloten om zijn internationale verplichtingen ten aanzien van de bestrijding van drugs, zoals vastgelegd in meerdere VN-verdragen, na te komen.

Ten overvloede wijs ik in dat verband op het volgende. MDMA is in de hele wereld een verboden hard drug. Daar, op die afzetmarkt in de rest van de wereld, maken Nederlandse drugsproducenten het overgrote deel van hun miljardenwinsten. Een Nederlandse *Alleingang* bij legalisering van MDMA zou – los van alle al genoemde veel zwaarwegender bezwaren – niets veranderen aan het probleem van de productie en alles wat daarmee samenhangt. De belangrijkste afzetmarkt – de rest van de wereld – blijft illegaal. Zo ook blijft de productie voor die markt illegaal. Zo ook blijft de noodzaak voor producenten om zich illegaal van afval te ontdoen, met alle vervuiling die daarbij hoort. Legalisering van ecstasy is kortom geen oplossing voor het probleem van de ondermijnende criminaliteit, maar zou wel betekenen dat Nederland zich internationaal diskwalificeert en nog grotendeels onbekende gezondheidsrisico's aanvaardt. Dit scenario is voor mij onacceptabel.

Vervolgingsbeleid harddrugs

Het bezit van drugs is verboden, ongeacht of het om harddrugs (lijst I van de Opiumwet) of softdrugs (lijst II van de Opiumwet) gaat. In de Aanwijzing Opiumwet (verder: de Aanwijzing) is het uitgangspunt opgenomen dat het bezit van een geringe hoeveelheid voor eigen gebruik in principe niet tot strafrechtelijke vervolging leidt. Deze geringe hoeveelheid is bepaald op één pil. Heeft een verdachte meer dan één pil in zijn bezit, dan vindt in beginsel strafvervolging plaats. De hoogte van de straf die het Openbaar Ministerie voor overtreding van dit verbod vordert ten aanzien van ecstasy is genormeerd door de Richtlijn voor strafvordering Opiumwet, harddrugs (verder: de Richtlijn).

Ongeacht het aantal pillen wordt altijd de strafrechtelijke maatregel van onttrekking aan het verkeer opgelegd. In 2015 heeft mijn ambtsvoorganger in antwoord op vragen van het lid Oskam uw Kamer geïnformeerd over de wijze waarop in Amsterdam aan de aanwijzing en de Richtlijn uitvoering wordt gegeven.³ Tijdens het algemeen overleg van 14 maart jl. is gebleken dat in uw Kamer nog altijd zorgen leven over de mate waarin in de praktijk naar de letter én de geest van de Aanwijzing en de Richtlijn wordt gehandeld.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

De voorzitter van het College van procureurs-generaal heeft in een gesprek met mij benadrukt dat het beleid zoals opgenomen in de Aanwijzing en de Richtlijn landelijk geldt, en dat hieraan door alle arrondissementen uitvoering dient te worden gegeven. Wel biedt de aanwijzing het Openbaar Ministerie de mogelijkheid om keuzes te maken in de opsporing. Bij evenementen worden deze keuzes gemaakt in de (lokale) driehoek. Deze keuzes kunnen bijvoorbeeld gebaseerd zijn op de beschikbare capaciteit van de politie en het Openbaar Ministerie en de lokale prioriteiten.

Ik onderken dat in concrete gevallen maatwerk moet kunnen worden geleverd, en dat in voorkomende gevallen steekhoudende argumenten aanwezig kunnen zijn om van het beleid in de Aanwijzing en de Richtlijn af te wijken. Een dergelijke afwijking mag echter geen structureel karakter hebben. Indien stelselmatig wordt besloten tot afwijking van de Aanwijzing en de Richtlijn eroderen de daarin vervatte normen en worden zij voor de burger onherkenbaar. Dit kan normalisering van harddruggebruik bij groepen in de samenleving in de hand werken. Bovendien ontstaat het risico dat de strafrechter op termijn zal oordelen dat een strafvervolgning binnen de kaders van de Aanwijzing en de Richtlijn strijdig is met het beginsel van rechtsgelijkheid, omdat burgers in andere arrondissementen voor eenzelfde feit niet worden vervolgd. Het belang van een heldere strafrechtelijke norm wordt door de voorzitter van het College erkend. De voorzitter heeft daarnaast aangegeven dat een brede benadering van het probleem van belang is, waarbij naast strafrechtelijke instrumenten gebruik wordt gemaakt van bestuurs- en privaatrechtelijke maatregelen, bijvoorbeeld in ontmoedigings- en vergunningenbeleid. Hierop zal ik hieronder verder ingaan.

Een eenduidige overheid met een samenhangend beleid

Het Openbaar Ministerie staat niet alleen in de opgave om zichtbaar voor de samenleving de norm te bevestigen dat in onze samenleving geen plaats is voor harddrugs. Ik zie het als een opgave aan de overheid in brede zin om in haar beleid uit te dragen dat het gebruik van harddrugs gezondheidsrisico's heeft en bijdraagt aan het in stand houden van een ondermijnende criminele industrie.

De staatssecretaris van VWS heeft in zijn brief van 25 april jl.⁴ het drugspreventiebeleid uiteengezet. De staatssecretaris maakt zich hard voor het voorkomen van het gebruik van drugs en het voorkomen van gezondheidsschade als gevolg van drugsgebruik. In zijn brief geeft de staatssecretaris aan dat er al veel gebeurt op dit terrein, maar dat er extra inspanningen nodig zijn om met name de normalisering van harddruggebruik bij bepaalde groepen terug te

³ Tweede Kamer, 2015-2016, nr. 702.

⁴ Tweede Kamer, 2018-2019, 24 077, nr. 426

dringen. Om dit doel te bereiken introduceert hij in zijn brief een vijftal extra maatregelen, zoals het ontwikkelen van innovatieve interventies waarmee wordt voorkomen dat jongeren beginnen met drugsgebruik en specifieke maatregelen gericht op het tegengaan van het gebruik van een aantal middelen.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Ook lokale overheden spelen een rol bij het tegengaan van harddrugsgebruik. Om een beter zicht te krijgen op de verschillende handhavingsinstrumenten die worden gehanteerd heeft mijn ministerie dit voorjaar een tweetal deskundigenbijeenkomsten georganiseerd met vertegenwoordigers van enkele gemeenten, OM, politie, het ministerie van VWS en het Trimbos Instituut. In deze bijeenkomsten is in het bijzonder stilgestaan bij het bestuurlijke instrumentarium, waaronder de verlening van evenementenvergunningen.

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

De bijeenkomsten hebben een goed beeld opgeleverd van de manier waarop op verschillende plaatsen in Nederland gemeenten het drugsbeleid rond evenementen vormgeven, en de rol van de lokale driehoek daarbij. Wat opvalt is dat tussen gemeenten, arrondissementen en basisteams sprake is van zowel overeenkomsten als verschillen in hun aanpak. Zo wordt door de driehoeken stevig ingezet op de bestrijding van de handel in harddrugs. Voor wat betreft het tegengaan van bezit ligt het primaat doorgaans bij de gemeenten, die in het kader van hun verantwoordelijkheid voor de openbare orde en de volksgezondheid rond evenementen eisen stellen aan de organisatoren. De gemeenten die aan de bijeenkomsten deelnamen streven naar drugsvrije evenementen en leggen daartoe aan organisatoren een inspanningsverplichting op. Bezoekers moeten voorafgaand aan het betreden van het evenemententerrein worden gecontroleerd op drugsbezit. Voor verlening van een evenementenvergunning is meestal eveneens een vereiste dat in de huisregels van de organisatie is opgenomen dat wie op het bezit van harddrugs wordt betrapt – ook al betreft het één pil – hiervan afstand moet doen en het festivalterrein moet verlaten, zonder de mogelijkheid van terugkeer. Hoewel geen sanctie in strafrechtelijke zin, hebben de deelnemers aan de deskundigenbijeenkomsten er op gewezen dat een dergelijke maatregel door de betrokkenen als een stevige straf wordt ervaren. Zij zijn hun entreegeld en hun pillen kwijt en worden van hun vrienden gescheiden.

Op organisatoren rust op grond van de evenementenvergunning altijd de verplichting te voorzien in adequate voorzieningen voor eerste hulp en voorlichting, zowel ten aanzien van de gezondheidsrisico's van drugsgebruik, als wat betreft het uitdragen van de norm dat bezit van en handel in drugs niet zijn toegestaan. Organisatoren van evenementen nemen ook uit eigen beweging maatregelen die het bezit van harddrugs en het risico op gezondheidsincidenten helpen verkleinen. Sommige organisatoren leggen bezoekers die met harddrugs zijn betrapt een verbod op om gedurende zekere tijd andere door hun georganiseerde evenementen te bezoeken.

Vanuit het oogpunt van handhaving van de openbare orde en het beperken van gezondheidsrisico's kunnen de genoemde beleidsmaatregelen en interventies als succesvol worden beoordeeld. Zij slagen er echter niet in om het ongemak over het hoge gebruik van harddrugs tijdens vooral dance-evenementen weg te nemen. Uit de Nationale Drugmonitor 2018 blijkt dat het 'laatste maand'-gebruik van ecstasy in clubs en tijdens party's en festivals in 2016 gemiddeld 22% bedroeg. In Amsterdam lag het 'laatste maand' gebruik in 2017 op 48%. Daarmee bestaat er een ongemakkelijk verschil tussen enerzijds het beleid van de

gemeenten en de lokale driehoeken en anderzijds de uitkomsten van dat beleid voor wat betreft de mate van harddrugsgebruik tijdens evenementen. Tijdens de deskundigenbijeenkomsten is door meerdere deelnemers de wens geuit om het besef van urgentie bij alle bestuurlijke partners te vergroten. Ik deel die wens, en span mij daarom in om te komen tot meer samenhang in het beleid en – waar mogelijk en wenselijk – tot meer uniformiteit in de regio's.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

De komende periode ga ik verkennen welke concrete stappen kunnen worden genomen. Daartoe zal ik samen met de Staatssecretaris van VWS het gesprek met deskundigen vanuit het openbaar bestuur, het OM, de politie, organisatoren en derde partijen zoals het Trimbos-Instituut voortzetten. Het door het Landelijk Informatie- en Expertise Centrum (LIEC) georganiseerde minisymposium in oktober biedt de gelegenheid om met een groot aantal gemeenten van gedachten te wisselen over goede praktijken die het harddrugsgebruik helpen afnemen. Deze goede praktijken bieden gemeenten een handvat om bij de vormgeving van hun Algemene Plaatselijke Verordening (APV), de verlening van een evenementenvergunning, het toezicht op de naleving van de vergunningsvoorwaarden en het maken van afspraken met organisatoren beleid te voeren dat bewezen effectief is. Bij de verkenning van mogelijkheden om het gebruik van harddrugs af te laten nemen blijft voor mij het uitgangspunt dat harddrugsgebruik als zodanig niet wordt gecriminaliseerd, zodat gebruikers die medische zorg behoeven zich veilig weten om daar gebruik van te maken.

Parallel aan de deskundigenbijeenkomsten en het vervolg daarop wordt onderzocht hoe gebruikers van harddrugs het meest effectief op hun verantwoordelijkheid kunnen worden aangesproken. In opdracht van de voorzitter van het Strategisch Beraad Ondermijning (SBO) heeft het Trimbos-Instituut opdracht gekregen hiervoor een pilootaanpak te ontwikkelen. Deze pilot zal medio 2020 worden uitgevoerd. Het onderzoek sluit aan bij het beleid van de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport om de normalisering van het gebruik van drugs tegen te gaan.

De bestrijding van synthetische drugs

Een effectieve bestrijding van synthetische drugs kent verschillende aspecten. De belangrijkste is het organiseren van voldoende inzicht, kennis en slagkracht om de netwerken die synthetische drugs produceren of verhandelen op te sporen en te ontmantelen. Daarbij wordt ingezet op een integrale aanpak, waar opsporen en vervolgen een onderdeel van zijn. In mijn brief van 15 februari jl. heb ik aangekondigd dat het cluster synthetische drugs van de Landelijke Eenheid wordt uitgebreid op zowel opsporing als intelligence. Daarbij is tevens aandacht voor een betere samenwerking met andere overheidsdiensten (zoals FIOD en Douane) en internationale samenwerking. Ook wordt ingezet op financieel rechercheren, gericht op het blootleggen van criminele geldstromen en het ontnemen van crimineel vermogen. Naast het versterken van de centrale intelligence-functie is van belang dat de regionale eenheden beter in staat worden gesteld om te kunnen handelen, onder meer door snel synthetische drugs te herkennen. Binnen de politie lopen hiervoor diverse initiatieven, waaronder een (informeel) landelijk netwerk van drugsspecialisten en de invoering van landelijke werkinstructies/protocollen voor de aanpak van drugs. De landelijke drugsmodule voor politieagenten wordt verder ontwikkeld, waarbij gebruik wordt gemaakt van *training on the job*. Tenslotte vinden diverse bewustwordingsinitiatieven plaats,

gericht op burgers, gemeenten en onderwijsinstellingen. De eenheid Zeeland – West-Brabant heeft een app in gebruik genomen waarmee de aanwezigheid van 20 verschillende verboden stoffen ter plekke kan worden getest. Het Openbaar Ministerie heeft, om ook bij burgers onder de aandacht te brengen hoe zij een mogelijk drugslab kunnen herkennen, een XTC-parfum ontwikkeld dat ook internationaal de aandacht heeft getrokken. Dit parfum is door een promotieteam op verschillende plekken in het land verspreid. Naar aanleiding hiervan is inmiddels een locatie gemeld bij Meld Misdaad Anoniem met een specifieke verwijzing naar de geur van het parfum.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

Aanpak van precursoren en nieuwe psychoactieve stoffen (NPS)

In mijn brief van 21 december 2018 heb ik uw Kamer gemeld op grond van rechtsstatelijke overwegingen geen uitvoering te kunnen geven aan de motie van het lid Van Nispen, waarin de regering werd verzocht een vangnetbepaling ten aanzien van precursoren in te voeren naar analogie met de Wet Wapens en Munitie. Dat neemt niet weg dat ik doordrongen ben van de noodzaak betere juridische instrumenten te ontwikkelen om de invoer van drugsprecursoren effectiever te kunnen bedwingen. In genoemde brief heb ik twee actielijnen geschetst om de aanpak van precursoren te kunnen versterken. Ten eerste wil ik in Europees verband komen tot een optimaal gebruik van de EU-verordeningen die de handel in stoffen reguleren die voor de productie van drugs kunnen worden gebruikt.⁵ De Europese Commissie heeft hierin recent een belangrijke stap gezet door te aanvaarden dat ook stoffen die voor de productie van drugs worden gebruikt en geen legale toepassing hebben aan regulering op grond van de EU-verordeningen kunnen worden onderworpen. Daarmee is nog geen sprake van een sluitend systeem, omdat voortdurend (designer)precursoren op de Europese markt verschijnen waarop nog geen regulering van toepassing is. Momenteel evalueert de Europese Commissie de genoemde verordeningen. De gesprekken tussen de Europese Commissie en de lidstaten over mogelijkheden om het effectiever op te treden tegen niet-geregistreerde drugsprecursoren zullen plaatsvinden aan de hand van het evaluatierapport, dat in het najaar van 2019 zal verschijnen.

De tweede actielijn die ik heb genoemd is invoering van een nationale lijst van verboden precursoren. Dit houdt in dat het invoeren of voorhanden hebben van een stof die voor de productie van drugs wordt gebruikt en geen bekende legale toepassing heeft, wordt verboden. De Wet voorkoming misbruik chemicaliën (Wvmc) wordt zodanig aangepast dat precursoren door middel van een gezamenlijk besluit van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Minister van Justitie en Veiligheid kunnen worden verboden. Hiermee kan in afwachting van een Europees besluit over registratie van de stof in het kader van de EU-verordeningen effectief tegen de invoer en handel in die stof worden opgetreden. Het besluit tot verbieden van een stof wordt genomen na advies te hebben ontvangen van deskundigen, waaronder vertegenwoordigers van ondernemingen in de chemiebranche. Overtreding van het verbod wordt bestraft op grond van de Wet op de economische delicten (WED). De benodigde aanpassingen in de wetgeving zijn inmiddels in consultatie gebracht.

⁵ Verordeningen (EG) nr. 273/2004 en nr. 111/2005.

In eerdergenoemde brief van 25 april jl. heeft de staatssecretaris van VWS uw Kamer laten weten dat hij werkt aan een wetsvoorstel om te komen tot een verbod op bepaalde groepen nieuwe psychoactieve stoffen (NPS). Het betreft stofgroepen die in onze buurlanden recentelijk bij wet verboden zijn en die verwant zijn met middelen die op lijst I van de Opiumwet staan. Door stofgroepen NPS te verbieden wordt de volksgezondheid beschermd en de productie en handel in NPS belemmerd. Bovendien kan Nederland op grond van een strafrechtelijk verbod op NPS, gevolg geven aan rechtshulpverzoeken uit het buitenland. Daarmee draagt het wetsvoorstel bij aan een effectieve internationale aanpak van NPS.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

In de regeling van werkzaamheden d.d. 20 juni 2019 heeft uw Kamer verzocht een brief te ontvangen over het bericht "Drugskartels willen Europa aan de *crystal meth* krijgen"⁶. Hierover wordt u per separate brief geïnformeerd.

De minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

---

⁶ AD.nl, 4 juni 2019

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum PM juli 2019
Onderwerp Brede aanpak synthetische drugs

Tijdens het AO Georganiseerde Criminaliteit van 14 november 2018 heb ik toegezegd uw Kamer te informeren over de handhaving op harddrugs bij evenementen, zowel in Amsterdam als daarbuiten. Vervolgens heb ik bij de behandeling van de begroting van Justitie en Veiligheid voor 2019 toegezegd om in dezelfde brief ook op het gebruik van synthetische drugs in te gaan. Met deze brief, die ik u mede namens de Staatssecretaris van VWS zend, doe ik deze toezeggingen gestand. Eveneens kom ik hiermee twee toezeggingen na die ik heb gedaan tijdens het algemeen overleg georganiseerde criminaliteit / ondermijning d.d. 14 maart 2019. Deze zien op het informeren van uw Kamer over de wijze waarop ik de aanpak van drugsprecursoren ga versterken als alternatief voor de door uw Kamer aangenomen motie van het lid 5.1.2e, en op het informeren over de uitkomst van het gesprek met het Openbaar Ministerie over de uitvoering van het vervolgingsbeleid voor het bezit van harddrugs tijdens evenementen.

In mijn brief van 15 februari jl. heb ik uw Kamer geschetst langs welke actielijnen het offensief tegen ondermijnende criminaliteit gestalte zal krijgen.¹ Voordat ik nader inga op de voortgang die sindsdien is gemaakt met de aanpak van synthetische drugs schenk ik eerst aandacht aan de problematiek rondom het gebruik.

Het recent verschenen *European Drug Report 2019* laat zien dat in Nederland relatief veel synthetische drugs worden gebruikt in vergelijking met andere Europese landen. Het betreft met name de varianten amfetamine en MDMA, beter bekend onder de populaire benaming *ecstasy*². Dit heeft te maken met een aantal factoren. Enerzijds is dat de grote beschikbaarheid van dergelijke drugs. Anderzijds zijn dat onderschatting van de gezondheids- en maatschappelijke risico's en de daarmee samenhangende, relatief hoge mate van tolerantie ten aanzien van drugs en drugsgebruik.

De grote beschikbaarheid van drugs hangt samen met de industrie zoals die in de afgelopen halve eeuw in ons land heeft kunnen groeien. Nederland is een van de grootste producenten van bijvoorbeeld MDMA en amfetamines ter wereld. In de internationale context is dat een blamage; andere landen hebben last van onze drugsindustrie. Daar wil ik dus iets aan doen.

Binnen Nederland brengt dit fenomeen inmiddels onaanvaardbare risico's voor de veiligheid in de meest brede zin met zich mee. Illegale drugslabs in wijken vormen een bedreiging voor bewoners en dumping van drugsafval brengt op grote schaal schade toe aan het milieu. De illegaal verdiende miljardenwinsten ondergraven het veiligheids- en rechtvaardigheidsgevoel van burgers. Bijbehorende intimidatie- en witwaspraktijken, bedreigingen van het openbaar bestuur en het gebruik van keihard geweld zijn strijdig met onze rechtsstaat.

Deze veiligheidsrisico's en ook de gezondheidsrisico's van het gebruik van synthetische drugs worden onderschat. Van sommige synthetische drugs zoals methamfetamine is het verwoestende effect op de gezondheid in gebruikerskringen ruim bekend. Over andere varianten waarvan zich op de korte termijn meestal geen gezondheidsklachten manifesteren, zoals *ecstasy*, wordt

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtspleging en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Turfmarkt 147
2512 CB Den Haag
Postbus 20301
2500 KH Den Haag
Ons kenmerk
2634542
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
2634542

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

¹ Tweede Kamer 2018-2018, 29 911, nr. 218.

² European Drug Report 2019, p. 50 (MDMA) en p. 53 (amfetamine).

door gebruikers meestal veel gemakkelijker gedacht. Evengoed kan ecstasy bij een klein deel van de gebruikers tot een acute en soms levensbedreigende reactie leiden en is over de gezondheidseffecten op langere termijn nog veel onduidelijk. Dat laatste weegt des te zwaarder daar onder gebruikers van synthetische drugs veel jongeren zijn. Ik voel een grote verantwoordelijkheid om juist die groep ook via het strafrecht te helpen beschermen.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

Een deel van de samenleving is zich van deze gevaren en bedreigingen onvoldoende bewust. Door deze drugs soms zelf te gebruiken dragen mensen bij aan de lucratieve criminele industrie en alle misstanden die dat met zich meebrengt, waaronder de dumping van drugsafval. Deze gebruikers geven zich geen rekenschap van de negatieve consequenties of voelen zich er niet voor verantwoordelijk. Bovendien dragen ze bij aan een – om alle voornoemde redenen – uiterst onwenselijke ‘normalisering’ van drugs en drugsgebruik.

Het succes van het offensief tegen ondermijnende criminaliteit hangt mede af van het bewerkstelligen van een mentaliteitsverandering bij burgers die gebruiken. De grote gevaren van synthetische drugs moeten onder ogen worden gezien. De strijd tegen de drugsindustrie moet verder worden geïntensiveerd langs de lijnen die inmiddels zijn ingezet.

Waar het gaat om een van die synthetische drugs –ecstasy – herhaal ik wat ik uw Kamer in mijn brief van 15 februari jl. schreef: legalisering van ecstasy is niet aan de orde. Nederland is vastbesloten om zijn internationale verplichtingen ten aanzien van de bestrijding van drugs, zoals vastgelegd in meerdere VN-verdragen, na te komen.

Ten overvloede wijs ik in dat verband op het volgende. MDMA, de grondstof voor ecstasy, is in de hele wereld een verboden hard drug. Daar, op die afzetmarkt in de rest van de wereld, maken Nederlandse drugsproducenten het overgrote deel van hun miljardenwinsten. Een Nederlandse *Alleingang* bij legalisering van MDMA zou – los van alle al genoemde veel zwaarderwegende bezwaren – niets veranderen aan het probleem van de productie en alles wat daarmee samenhangt. De belangrijkste afzetmarkt – de rest van de wereld – blijft illegaal. Zo ook blijft de productie voor die markt illegaal. Zo ook blijft de noodzaak voor producenten om zich illegaal van afval te ontdoen, met alle vervuiling die daarbij hoort. Legalisering van ecstasy is kortom geen oplossing voor het probleem van de ondermijnende criminaliteit, maar zou wel betekenen dat Nederland zich internationaal diskwalificeert en nog grotendeels onbekende gezondheidsrisico's aanvaardt. Dit scenario is voor mij onacceptabel.

Vervolgingsbeleid harddrugs

Het bezit van drugs is verboden, ongeacht of het om harddrugs (lijst I van de Opiumwet) of softdrugs (lijst II van de Opiumwet) gaat. In de Aanwijzing Opiumwet (verder: de Aanwijzing) is het uitgangspunt opgenomen dat het bezit van een geringe hoeveelheid voor eigen gebruik in principe niet tot strafrechtelijke vervolging leidt. Deze geringe hoeveelheid is bepaald op één pil. Heeft een verdachte meer dan één pil in zijn bezit, dan vindt in beginsel strafvervolging plaats. De hoogte van de straf die het Openbaar Ministerie voor overtreding van dit verbod vordert ten aanzien van ecstasy is genormeerd door de Richtlijn voor strafvordering Opiumwet, harddrugs (verder: de Richtlijn).

Ongeacht het aantal pillen wordt altijd de strafrechtelijke maatregel van onttrekking aan het verkeer opgelegd. In 2015 heeft mijn ambtsvoorganger in antwoord op vragen van het lid [5.1.2e](#) uw Kamer geïnformeerd over de wijze waarop in Amsterdam aan de aanwijzing en de Richtlijn uitvoering wordt gegeven.³ Tijdens het algemeen overleg van 14 maart jl. is gebleken dat in uw Kamer nog altijd zorgen leven over de mate waarin in de praktijk naar de letter én de geest van de Aanwijzing en de Richtlijn wordt gehandeld.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

De voorzitter van het College van procureurs-generaal heeft in een gesprek met mij benadrukt dat het beleid zoals opgenomen in de Aanwijzing en de Richtlijn landelijk geldt, en dat hieraan door alle arrondissementen uitvoering dient te worden gegeven. Wel biedt de aanwijzing het Openbaar Ministerie de mogelijkheid om keuzes te maken in de opsporing. Bij evenementen worden deze keuzes gemaakt in de (lokale) driehoek. Deze keuzes kunnen bijvoorbeeld gebaseerd zijn op de beschikbare capaciteit van de politie en het Openbaar Ministerie en de lokale prioriteiten.

Ik onderken dat in concrete gevallen maatwerk moet kunnen worden geleverd, en dat in voorkomende gevallen steekhoudende argumenten aanwezig kunnen zijn om van het beleid in de Aanwijzing en de Richtlijn af te wijken. Een dergelijke afwijking mag echter geen structureel karakter hebben. Indien stelselmatig wordt besloten tot afwijking van de Aanwijzing en de Richtlijn eroderen de daarin vervatte normen en worden zij voor de burger onherkenbaar. Dit kan normalisering van harddruggebruik bij groepen in de samenleving in de hand werken. Bovendien ontstaat het risico dat de strafrechter op termijn zal oordelen dat een strafvervolgning binnen de kaders van de Aanwijzing en de Richtlijn strijdig is met het beginsel van rechtsgelijkheid, omdat burgers in andere arrondissementen voor eenzelfde feit niet worden vervolgd. Het belang van een heldere strafrechtelijke norm wordt door de voorzitter van het College erkend. De voorzitter heeft daarnaast aangegeven dat een brede benadering van het probleem van belang is, waarbij naast strafrechtelijke instrumenten gebruik wordt gemaakt van bestuurs- en privaatrechtelijke maatregelen, bijvoorbeeld in ontmoedigings- en vergunningenbeleid. Hierop zal ik hieronder verder ingaan.

Een eenduidige overheid met een samenhangend beleid

Het Openbaar Ministerie staat niet alleen in de opgave om zichtbaar voor de samenleving de norm te bevestigen dat in onze samenleving geen plaats is voor harddrugs. Ik zie het als een opgave aan de overheid in brede zin om in haar beleid uit te dragen dat het gebruik van harddrugs gezondheidsrisico's heeft en bijdraagt aan het in stand houden van een ondermijnende criminele industrie.

De staatssecretaris van VWS heeft in zijn brief van 25 april jl.⁴ het drugspreventiebeleid uiteengezet. De staatssecretaris maakt zich hard voor het voorkomen van het gebruik van drugs en het voorkomen van gezondheidsschade als gevolg van drugsgebruik. In zijn brief geeft de staatssecretaris aan dat er al veel gebeurt op dit terrein, maar dat er extra inspanningen nodig zijn om met name de normalisering van harddruggebruik bij bepaalde groepen terug te

³ Tweede Kamer, 2015-2016, nr. 702.

⁴ Tweede Kamer, 2018-2019, 24 077, nr. 426

dringen. Om dit doel te bereiken introduceert hij in zijn brief een vijftal extra maatregelen, zoals het ontwikkelen van innovatieve interventies waarmee wordt voorkomen dat jongeren beginnen met drugsgebruik en specifieke maatregelen gericht op het tegengaan van het gebruik van een aantal middelen.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Ook lokale overheden spelen een rol bij het tegengaan van harddrugsgebruik. Om een beter zicht te krijgen op de verschillende handhavingsinstrumenten die worden gehanteerd heeft mijn ministerie dit voorjaar een tweetal deskundigenbijeenkomsten georganiseerd met vertegenwoordigers van enkele gemeenten, OM, politie, het ministerie van VWS en het Trimbos Instituut. In deze bijeenkomsten is in het bijzonder stilgestaan bij het bestuurlijke instrumentarium, waaronder de verlening van evenementenvergunningen.

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

De bijeenkomsten hebben een goed beeld opgeleverd van de manier waarop op verschillende plaatsen in Nederland gemeenten het drugsbeleid rond evenementen vormgeven, en de rol van de lokale driehoek daarbij. Wat opvalt is dat tussen gemeenten, arrondissementen en basisteams sprake is van zowel overeenkomsten als verschillen in hun aanpak. Zo wordt door de driehoeken stevig ingezet op de bestrijding van de handel in harddrugs. Voor wat betreft het tegengaan van bezit ligt het primaat doorgaans bij de gemeenten, die in het kader van hun verantwoordelijkheid voor de openbare orde en de volksgezondheid rond evenementen eisen stellen aan de organisatoren. De gemeenten die aan de bijeenkomsten deelnamen streven naar drugsvrije evenementen en leggen daartoe aan organisatoren een inspanningsverplichting op. Bezoekers moeten voorafgaand aan het betreden van het evenemententerrein worden gecontroleerd op drugsbezit. Voor verlening van een evenementenvergunning is meestal eveneens een vereiste dat in de huisregels van de organisatie is opgenomen dat wie op het bezit van harddrugs wordt betrapt – ook al betreft het één pil – hiervan afstand moet doen en het festivalterrein moet verlaten, zonder de mogelijkheid van terugkeer. Hoewel geen sanctie in strafrechtelijke zin, hebben de deelnemers aan de deskundigenbijeenkomsten er op gewezen dat een dergelijke maatregel door de betrokkenen als een stevige straf wordt ervaren. Zij zijn hun entreegeld en hun pillen kwijt en worden van hun vrienden gescheiden.

Op organisatoren rust op grond van de evenementenvergunning altijd de verplichting te voorzien in adequate voorzieningen voor eerste hulp en voorlichting, zowel ten aanzien van de gezondheidsrisico's van drugsgebruik, als wat betreft het uitdragen van de norm dat bezit van en handel in drugs niet zijn toegestaan. Organisatoren van evenementen nemen ook uit eigen beweging maatregelen die het bezit van harddrugs en het risico op gezondheidsincidenten helpen verkleinen. Sommige organisatoren leggen bezoekers die met harddrugs zijn betrapt een verbod op om gedurende zekere tijd andere door hun georganiseerde evenementen te bezoeken.

Vanuit het oogpunt van handhaving van de openbare orde en het beperken van gezondheidsrisico's kunnen de genoemde beleidsmaatregelen en interventies als succesvol worden beoordeeld. Zij slagen er echter niet in om het ongemak over het hoge gebruik van harddrugs tijdens vooral dance-evenementen weg te nemen. Uit de Nationale Drugmonitor 2018 blijkt dat het 'laatste maand'-gebruik van ecstasy in clubs en tijdens party's en festivals in 2016 gemiddeld 22% bedroeg. In Amsterdam lag het 'laatste maand' gebruik in 2017 op 48%. Daarmee bestaat er een ongemakkelijk verschil tussen enerzijds het beleid van de

gemeenten en de lokale driehoeken en anderzijds de uitkomsten van dat beleid voor wat betreft de mate van harddrugsgebruik tijdens evenementen. Tijdens de deskundigenbijeenkomsten is door meerdere deelnemers de wens geuit om het besef van urgentie bij alle bestuurlijke partners te vergroten. Ik deel die wens, en span mij daarom in om te komen tot meer samenhang in het beleid en – waar mogelijk en wenselijk – tot meer uniformiteit in de regio's.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

De komende periode ga ik verkennen welke concrete stappen kunnen worden genomen. Daartoe zal ik samen met de Staatssecretaris van VWS het gesprek met deskundigen vanuit het openbaar bestuur, het OM, de politie, organisatoren en derde partijen zoals het Trimbos-Instituut voortzetten. Het door het Landelijk Informatie- en Expertise Centrum (LIEC) georganiseerde minisymposium in oktober biedt de gelegenheid om met een groot aantal gemeenten van gedachten te wisselen over goede praktijken die het harddrugsgebruik helpen afnemen. Deze goede praktijken bieden gemeenten een handvat om bij de vormgeving van hun Algemene Plaatselijke Verordening (APV), de verlening van een evenementenvergunning, het toezicht op de naleving van de vergunningsvoorwaarden en het maken van afspraken met organisatoren beleid te voeren dat bewezen effectief is. Bij de verkenning van mogelijkheden om het gebruik van harddrugs af te laten nemen blijft voor mij het uitgangspunt dat harddrugsgebruik als zodanig niet wordt gecriminaliseerd, zodat gebruikers die medische zorg behoeven zich veilig weten om daar gebruik van te maken.

Parallel aan de deskundigenbijeenkomsten en het vervolg daarop wordt onderzocht hoe gebruikers van harddrugs het meest effectief op hun verantwoordelijkheid kunnen worden aangesproken. In opdracht van de voorzitter van het Strategisch Beraad Ondermijning (SBO) heeft het Trimbos-Instituut opdracht gekregen hiervoor een pilootaanpak te ontwikkelen. Deze pilot zal medio 2020 worden uitgevoerd. Het onderzoek sluit aan bij het beleid van de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport om de normalisering van het gebruik van drugs tegen te gaan.

De bestrijding van synthetische drugs

Een effectieve bestrijding van synthetische drugs kent verschillende aspecten. De belangrijkste is het organiseren van voldoende inzicht, kennis en slagkracht om de netwerken die synthetische drugs produceren of verhandelen op te sporen en te ontmantelen. Daarbij wordt ingezet op een integrale aanpak, waar opsporen en vervolgen een onderdeel van zijn. In mijn brief van 15 februari jl. heb ik aangekondigd dat het cluster synthetische drugs van de Landelijke Eenheid wordt uitgebreid op zowel opsporing als intelligence. Daarbij is tevens aandacht voor een betere samenwerking met andere overheidsdiensten (zoals FIOD en Douane) en internationale samenwerking. Ook wordt ingezet op financieel rechercheren, gericht op het blootleggen van criminele geldstromen en het ontnemen van crimineel vermogen. Naast het versterken van de centrale intelligence-functie is van belang dat de regionale eenheden beter in staat worden gesteld om te kunnen handelen, onder meer door snel synthetische drugs te herkennen. Binnen de politie lopen hiervoor diverse initiatieven, waaronder een (informeel) landelijk netwerk van drugsspecialisten en de invoering van landelijke werkinstructies/protocollen voor de aanpak van drugs. De landelijke drugsmodule voor politieagenten wordt verder ontwikkeld, waarbij gebruik wordt gemaakt van *training on the job*. Tenslotte vinden diverse bewustwordingsinitiatieven plaats,

gericht op burgers, gemeenten en onderwijsinstellingen. De eenheid Zeeland – West-Brabant heeft een app in gebruik genomen waarmee de aanwezigheid van 20 verschillende verboden stoffen ter plekke kan worden getest. Het Openbaar Ministerie heeft, om ook bij burgers onder de aandacht te brengen hoe zij een mogelijk drugslab kunnen herkennen, een XTC-parfum ontwikkeld dat ook internationaal de aandacht heeft getrokken. Dit parfum is door een promotieteam op verschillende plekken in het land verspreid. Naar aanleiding hiervan is inmiddels een locatie gemeld bij Meld Misdaad Anoniem met een specifieke verwijzing naar de geur van het parfum.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

Aanpak van precursoren en nieuwe psychoactieve stoffen (NPS)

In mijn brief van 21 december 2018 heb ik uw Kamer gemeld op grond van rechtsstatelijke overwegingen geen uitvoering te kunnen geven aan de motie van het lid **5.1.2e**, waarin de regering werd verzocht een vangnetbepaling ten aanzien van precursoren in te voeren naar analogie met de Wet Wapens en Munitie. Dat neemt niet weg dat ik doordrongen ben van de noodzaak betere juridische instrumenten te ontwikkelen om de invoer van drugsprecursoren effectiever te kunnen bedwingen. In genoemde brief heb ik twee actielijnen geschetst om de aanpak van precursoren te kunnen versterken. Ten eerste wil ik in Europees verband komen tot een optimaal gebruik van de EU-verordeningen die de handel in stoffen reguleren die voor de productie van drugs kunnen worden gebruikt.⁵ De Europese Commissie heeft hierin recent een belangrijke stap gezet door te aanvaarden dat ook stoffen die voor de productie van drugs worden gebruikt en geen legale toepassing hebben aan regulering op grond van de EU-verordeningen kunnen worden onderworpen. Daarmee is nog geen sprake van een sluitend systeem, omdat voortdurend (designer)precursoren op de Europese markt verschijnen waarop nog geen regulering van toepassing is. Momenteel evalueert de Europese Commissie de genoemde verordeningen. De gesprekken tussen de Europese Commissie en de lidstaten over mogelijkheden om het effectiever op te treden tegen niet-geregistreerde drugsprecursoren zullen plaatsvinden aan de hand van het evaluatierapport, dat in het najaar van 2019 zal verschijnen.

De tweede actielijn die ik heb genoemd is invoering van een nationale lijst van verboden precursoren. Dit houdt in dat het invoeren of voorhanden hebben van een stof die voor de productie van drugs wordt gebruikt en geen bekende legale toepassing heeft, wordt verboden. De Wet voorkoming misbruik chemicaliën (Wvmc) wordt zodanig aangepast dat precursoren door middel van een gezamenlijk besluit van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Minister van Justitie en Veiligheid kunnen worden verboden. Hiermee kan in afwachting van een Europees besluit over registratie van de stof in het kader van de EU-verordeningen effectief tegen de invoer en handel in die stof worden opgetreden. Het besluit tot verbieden van een stof wordt genomen na advies te hebben ontvangen van deskundigen, waaronder vertegenwoordigers van ondernemingen in de chemiebranche. Overtreding van het verbod wordt bestraft op grond van de Wet op de economische delicten (WED). De benodigde aanpassingen in de wetgeving zijn inmiddels in consultatie gebracht.

⁵ Verordeningen (EG) nr. 273/2004 en nr. 111/2005.

In eerdergenoemde brief van 25 april jl. heeft de staatssecretaris van VWS uw Kamer laten weten dat hij werkt aan een wetsvoorstel om te komen tot een verbod op bepaalde groepen nieuwe psychoactieve stoffen (NPS). Het betreft stofgroepen die in onze buurlanden recentelijk bij wet verboden zijn en die verwant zijn met middelen die op lijst I van de Opiumwet staan. Door stofgroepen NPS te verbieden wordt de volksgezondheid beschermd en de productie en handel in NPS belemmerd. Bovendien kan Nederland op grond van een strafrechtelijk verbod op NPS, gevolg geven aan rechtshulpverzoeken uit het buitenland. Daarmee draagt het wetsvoorstel bij aan een effectieve internationale aanpak van NPS.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

In de regeling van werkzaamheden d.d. 20 juni 2019 heeft uw Kamer verzocht een brief te ontvangen over het bericht "Drugskartels willen Europa aan de *crystal meth* krijgen"⁶. Hierover wordt u per separate brief geïnformeerd.

De minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

---

⁶ AD.nl, 4 juni 2019

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum PM juli 2019
Onderwerp Brede aanpak synthetische drugs

Tijdens het AO Georganiseerde Criminaliteit van 14 november 2018 heb ik toegezegd uw Kamer te informeren over de handhaving op harddrugs bij evenementen, zowel in Amsterdam als daarbuiten. Vervolgens heb ik bij de behandeling van de begroting van Justitie en Veiligheid voor 2019 toegezegd om in dezelfde brief ook op het gebruik van synthetische drugs in te gaan. Met deze brief, die ik u mede namens de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) zend, doe ik deze toezeggingen gestand. Eveneens kom ik hiermee twee toezeggingen na die ik heb gedaan tijdens het algemeen overleg georganiseerde criminaliteit / ondermijning d.d. 14 maart 2019. Deze zien op het informeren van uw Kamer over de wijze waarop ik de aanpak van drugsprecursoren ga versterken als alternatief voor de door uw Kamer aangenomen motie van het lid Van Nispen, en op het informeren over de uitkomst van het gesprek met het Openbaar Ministerie over de uitvoering van het vervolgingsbeleid voor het bezit van harddrugs tijdens evenementen.

In mijn brief van 15 februari jl. heb ik uw Kamer geschetst langs welke actielijnen het offensief tegen ondermijnende criminaliteit gestalte zal krijgen.¹ Voordat ik nader inga op de voortgang die sindsdien is gemaakt met de aanpak van synthetische drugs schenk ik eerst aandacht aan de problematiek rondom het gebruik.

Het recent verschenen *European Drug Report 2019* laat zien dat in Nederland in bepaalde leeftijdsgroepen relatief veel synthetische drugs worden gebruikt in vergelijking met andere Europese landen. Het betreft met name de varianten amfetamine en MDMA, beter bekend onder de populaire benaming *ecstasy*². Hoewel voor het relatief hoge gebruik verschillende oorzaken kunnen worden aangewezen is aannemelijk dat dit met de volgende factoren samenhangt. Enerzijds is dat de grote beschikbaarheid van dergelijke drugs. Anderzijds is dat onderschatting van de gezondheids- en maatschappelijke risico's en de daarmee samenhangende, relatief hoge mate van tolerantie ten aanzien van drugs en drugsgebruik.

De grote beschikbaarheid van drugs hangt samen met de industrie zoals die in de afgelopen halve eeuw in ons land heeft kunnen groeien. Nederland is een van de grootste producenten van bijvoorbeeld MDMA en amfetamines ter wereld. In de internationale context is dat een blamage; andere landen hebben last van onze drugsindustrie. Daar wil ik dus iets aan doen.

Binnen Nederland brengt dit fenomeen inmiddels onaanvaardbare risico's voor de veiligheid in de meest brede zin met zich mee. Illegale drugslabs in wijken vormen een bedreiging voor bewoners en dumping van drugsafval brengt op grote schaal schade toe aan het milieu. De illegaal verdiende enorme winsten ondergraven het veiligheids- en rechtvaardigheidsgevoel van burgers. Bijbehorende intimidatie- en witwaspraktijken, bedreigingen van het openbaar bestuur en het gebruik van keihard geweld zijn strijdig met onze rechtsstaat.

Deze veiligheidsrisico's en ook de gezondheidsrisico's van het gebruik van synthetische drugs worden ernstig onderschat. Van sommige synthetische drugs

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtspraak en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
2512019 Den Haag
Postbus 20301
2500 CA Den Haag
Ons kenmerk
2634542
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
2634542

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

¹ Tweede Kamer 2018-2019, 29 911, nr. 218.

² European Drug Report 2019, p. 50 (MDMA) en p. 53 (amfetamine).

zoals methamfetamine is het verwoestende effect op de gezondheid in gebruikerskringen ruim bekend. Over andere varianten waarvan zich op de korte termijn meestal geen gezondheidsklachten manifesteren, zoals ecstasy, wordt door gebruikers meestal veel gemakkelijker gedacht. Evengoed kan ecstasy bij een klein deel van de gebruikers tot een acute en soms levensbedreigende reactie leiden en is over de gezondheidseffecten op langere termijn nog veel onduidelijk. Dat laatste weegt des te zwaarder daar onder gebruikers van synthetische drugs veel jongvolwassenen zijn. Het is niet voor niets dat de staatssecretaris van VWS fors inzet op preventie van harddruggebruik en op het voorkomen van gezondheidsgevolgen van gebruik. Als minister van Justitie en Veiligheid voel ik een grote verantwoordelijkheid om deze groep jongvolwassenen te helpen beschermen.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

Een deel van de samenleving is zich van deze gevaren en bedreigingen onvoldoende bewust. Door deze drugs soms zelf te gebruiken dragen mensen bij aan de lucratieve criminele industrie en alle misstanden die dat met zich meebrengt, waaronder de dumping van drugsafval. Deze gebruikers zijn zich niet altijd van de negatieve consequenties bewust of voelen zich er niet voor verantwoordelijk. Bovendien dragen ze bij aan een – om alle voornoemde redenen – uiterst onwenselijke ‘normalisering’ van drugs en drugsgebruik.

Het succes van het offensief tegen ondermijnende criminaliteit hangt mede af van het bewerkstelligen van een mentaliteitsverandering bij burgers die gebruiken. De gevaren van synthetische drugs voor mens, milieu en samenleving moeten onder ogen worden gezien. De strijd tegen de drugsindustrie moet verder worden geïntensiveerd langs de lijnen die inmiddels zijn ingezet.

Waar het gaat om een van die synthetische drugs –ecstasy – herhaal ik wat ik uw Kamer in mijn brief van 15 februari jl. schreef: legalisering van ecstasy is niet aan de orde. Nederland is vastbesloten om zijn internationale verplichtingen ten aanzien van de bestrijding van drugs, zoals vastgelegd in meerdere VN-verdragen, na te komen.

Ten overvloedige wijs ik in dat verband op het volgende. MDMA, de grondstof van ecstasy, is in de hele wereld een verboden harddrug. Daar, op die afzetmarkt in de rest van de wereld, maken Nederlandse drugsproducenten het overgrote deel van hun winst. Een Nederlandse *Alleingang* bij legalisering van MDMA zou – los van alle al eerder genoemde veel zwaarwegender bezwaren – niets veranderen aan het probleem van de productie en alles wat daarmee samenhangt. De belangrijkste afzetmarkt – de rest van de wereld – blijft illegaal. Zo ook blijft de productie voor die markt illegaal. Zo ook blijft de noodzaak voor producenten om zich illegaal van afval te ontdoen, met alle vervuiling die daarbij hoort. Legalisering van ecstasy is kortom geen oplossing voor het probleem van de ondermijnende criminaliteit, maar zou wel betekenen dat Nederland zich internationaal diskwalificeert en nog grotendeels onbekende gezondheidsrisico's aanvaardt. Dit scenario is voor mij onacceptabel.

Vervolgingsbeleid harddrugs

Het bezit van drugs is verboden, ongeacht of het om harddrugs (lijst I van de Opiumwet) of softdrugs (lijst II van de Opiumwet) gaat. In de Aanwijzing Opiumwet (verder: de Aanwijzing) is het uitgangspunt opgenomen dat het bezit van een geringe hoeveelheid voor eigen van een middel vermeldt op lijst 1 in

beginsel niet tot gerichte opsporing leidt. Onder die geringe hoeveelheid wordt verstaan: een hoeveelheid/ dosis die doorgaans wordt aangeboden als gebruikershoeveelheid. De hoogte van de straf die het Openbaar Ministerie voor overtreding van dit verbod vordert ten aanzien van harddrugs, zoals ecstasy, is genormeerd door de Richtlijn voor strafvordering Opiumwet, harddrugs (verder: de Richtlijn). De Richtlijn geeft aan dat in alle gevallen de in beslaggenomen drugs moeten worden onttrokken aan het verkeer, en dat er bij meer dan één pil een straf wordt geëist. In 2015 heeft mijn ambtsvoorganger in antwoord op vragen van het lid Oskam uw Kamer geïnformeerd over de wijze waarop in Amsterdam tijdens het Amsterdam Dance Event aan de aanwijzing en de Richtlijn uitvoering is gegeven.³ Tijdens het algemeen overleg van 14 maart jl. is gebleken dat in uw Kamer nog altijd zorgen leven over de mate waarin in de praktijk naar de letter én de geest van de Aanwijzing en de Richtlijn wordt gehandeld.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

De voorzitter van het College van procureurs-generaal heeft in een gesprek met mij benadrukt dat het beleid zoals opgenomen in de Aanwijzing Opiumwet en de Richtlijn landelijk geldt, en dat hieraan door alle arrondissementen uitvoering dient te worden gegeven. Wel biedt de Aanwijzing voor de Opsporing het Openbaar Ministerie de mogelijkheid om keuzes te maken in de opsporing. Bij evenementen worden deze keuzes voor handhaving gemaakt in de (lokale) driehoek. Deze keuzes kunnen bijvoorbeeld gebaseerd zijn op de beschikbare capaciteit van de politie en het Openbaar Ministerie, de lokale prioriteiten en het veiligheidsbeleid.

Ik onderken dat in concrete gevallen keuzes moeten kunnen worden gemaakt in de opsporing, gelet op een zorgvuldige verdeling en inzet van de handhavingscapaciteit zoals beschreven in de aanwijzing voor de Opsporing.. Een dergelijke keuze mag echter geen structureel karakter hebben. We moeten ervoor waken dat wettelijke normen eroderen en voor de burger onherkenbaar worden. Dit kan normalisering van harddrugsgebruik bij groepen in de samenleving in de hand werken. Het belang van een heldere strafrechtelijke norm wordt door de voorzitter van het College erkend. De voorzitter heeft daarnaast aangegeven dat een brede benadering van het probleem van belang is, waarbij naast strafrechtelijke instrumenten gebruik wordt gemaakt van bestuurs- en privaatrechtelijke maatregelen, bijvoorbeeld in ontmoedigings- en vergunningenbeleid. Hierop zal ik hieronder verder ingaan.

Een eenduidige overheid met een samenhangend beleid

Het Openbaar Ministerie staat niet alleen in de opgave om zichtbaar voor de samenleving de norm te bevestigen dat in onze samenleving geen plaats is voor harddrugs. Ik zie het als een opgave aan de overheid in brede zin om in haar beleid uit te dragen dat het gebruik van harddrugs gezondheidsrisico's heeft en bijdraagt aan het in stand houden van een ondermijnende criminele industrie.

De staatssecretaris van VWS heeft in zijn brief van 25 april jl.⁴ het drugspreventiebeleid uiteengezet. De staatssecretaris maakt zich hard voor het voorkomen van het gebruik van drugs en het voorkomen van gezondheidsschade als gevolg van drugsgebruik. In zijn brief geeft de staatssecretaris aan dat er al veel gebeurt op dit terrein, maar dat er extra inspanningen nodig zijn om met

³ Tweede Kamer, 2015-2016, nr. 702.

⁴ Tweede Kamer, 2018-2019, 24 077, nr. 426

name de normalisering van harddrugsgebruik bij bepaalde groepen terug te dringen. Om dit doel te bereiken introduceert hij in zijn brief een vijftal extra maatregelen, zoals het ontwikkelen van innovatieve interventies waarmee wordt voorkomen dat jongeren beginnen met drugsgebruik en specifieke maatregelen gericht op het tegengaan van het gebruik van een aantal middelen.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

Ook lokale overheden spelen een rol bij het tegengaan van harddrugsgebruik. Om een beter zicht te krijgen op de verschillende handhavingsinstrumenten die worden gehanteerd heeft mijn ministerie dit voorjaar een tweetal deskundigenbijeenkomsten georganiseerd met vertegenwoordigers van enkele gemeenten, OM, politie, het ministerie van VWS en het Trimbos Instituut. In deze bijeenkomsten is in het bijzonder stilgestaan bij het bestuurlijke instrumentarium, waaronder de verlening van evenementenvergunningen.

De bijeenkomsten hebben een goed beeld opgeleverd van de manier waarop op verschillende plaatsen in Nederland gemeenten het drugsbeleid rond evenementen vormgeven, en de rol van de lokale driehoek daarbij. Wat opvalt is dat tussen gemeenten, arrondissementen en basisteams sprake is van zowel overeenkomsten als verschillen in hun aanpak. Zo wordt door de driehoeken stevig ingezet op de bestrijding van de handel in harddrugs. Voor wat betreft het tegengaan van bezit ligt het primaat doorgaans bij de gemeenten, die in het kader van hun verantwoordelijkheid voor de openbare orde en de volksgezondheid rond evenementen eisen stellen aan de organisatoren. De gemeenten die aan de bijeenkomsten deelnamen streven naar drugsvrije evenementen en leggen daartoe aan organisatoren een inspanningsverplichting op. Bezoekers moeten voorafgaand aan het betreden van het evenemententerrein worden gecontroleerd op drugsbezit. Voor verlening van een evenementenvergunning is meestal eveneens een vereiste dat in de huisregels van de organisatie is opgenomen dat wie op het bezit van harddrugs wordt betrapt – ook al betreft het één pil – hiervan afstand moet doen en het festivalterrein moet verlaten, zonder de mogelijkheid van terugkeer. Hoewel geen sanctie in strafrechtelijke zin, hebben de deelnemers aan de deskundigenbijeenkomsten er op gewezen dat een dergelijke maatregel door de betrokkenen als een stevige straf wordt ervaren. Zij zijn hun entreegeld en hun pillen kwijt, worden van hun vrienden gescheiden en kunnen niet meer naar het evenement.

Op organisatoren rust op grond van de evenementenvergunning altijd de verplichting te voorzien in adequate voorzieningen voor eerste hulp en voorlichting, zowel ten aanzien van de gezondheidsrisico's van drugsgebruik, als wat betreft het uitdragen van de norm dat bezit van en handel in drugs niet zijn toegestaan. Organisatoren van evenementen nemen ook uit eigen beweging maatregelen die het bezit van harddrugs en het risico op gezondheidsincidenten helpen verkleinen. Sommige organisatoren leggen bezoekers die met harddrugs zijn betrapt een verbod op om gedurende zekere tijd andere door hun georganiseerde evenementen te bezoeken.

Vanuit het oogpunt van handhaving van de openbare orde en het beperken van gezondheidsrisico's kunnen de genoemde beleidsmaatregelen en interventies als succesvol worden beoordeeld. Zij slagen er echter niet in om het ongemak over het hoge gebruik van harddrugs tijdens vooral dance-evenementen weg te nemen. Uit de Nationale Drugmonitor 2018 blijkt dat het 'laatste maand'-gebruik van ecstasy in clubs en tijdens party's en festivals in 2016 gemiddeld 22%

bedroeg. In Amsterdam lag het 'laatste maand' gebruik in 2017 op 48%. Daarmee bestaat er een ongemakkelijk verschil tussen enerzijds het beleid van de gemeenten en de lokale driehoeken en anderzijds de uitkomsten van dat beleid voor wat betreft de mate van harddrugsgebruik tijdens evenementen. Tijdens de deskundigenbijeenkomsten is door meerdere deelnemers de wens geuit om het besef van urgentie over deze problematiek bij alle bestuurlijke partners te vergroten. Ik deel die wens, en span mij daarom in om te komen tot meer samenhang in het beleid en – waar mogelijk en wenselijk – tot meer uniformiteit in de regio's.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

De komende periode ga ik daarom verkennen welke concrete stappen kunnen worden genomen. Daartoe zal ik samen met de Staatssecretaris van VWS het gesprek met deskundigen vanuit het openbaar bestuur, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Openbaar Ministerie, de politie, organisatoren en derde partijen zoals het Trimbos-Instituut voortzetten. Het door het Landelijk Informatie- en Expertise Centrum (LIEC) georganiseerde minisymposium in oktober biedt de gelegenheid om met een groot aantal gemeenten van gedachten te wisselen over goede praktijken die het harddrugsgebruik helpen afnemen. Deze goede praktijken bieden gemeenten een handvat om bij de vormgeving van hun Algemene Plaatselijke Verordening (APV), de verlening van een evenementenvergunning, het toezicht op de naleving van de vergunningsvoorwaarden en het maken van afspraken met organisatoren beleid te voeren dat bewezen effectief is. Bij de verkenning van mogelijkheden om het gebruik van harddrugs af te laten nemen blijft voor mij het uitgangspunt dat harddrugsgebruik als zodanig niet wordt gecriminaliseerd, zodat gebruikers die medische zorg behoeven zich veilig weten om daar gebruik van te maken.

Parallel aan de deskundigenbijeenkomsten en het vervolg daarop wordt onderzocht hoe gebruikers van harddrugs het meest effectief op hun verantwoordelijkheid kunnen worden aangesproken. In opdracht van de voorzitter van het Strategisch Beraad Ondermijning (SBO) heeft het Trimbos-Instituut opdracht gekregen hiervoor een pilootaanpak te ontwikkelen. Deze pilot zal medio 2020 worden uitgevoerd. Het onderzoek sluit aan bij het beleid van de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport om de normalisering van het gebruik van drugs tegen te gaan.

De bestrijding van synthetische drugs

Een effectieve bestrijding van synthetische drugs kent verschillende aspecten. De belangrijkste is het organiseren van voldoende inzicht, kennis en slagkracht om de netwerken die synthetische drugs produceren of verhandelen op te sporen en te ontmantelen. Daarbij wordt ingezet op een integrale aanpak, waar opsporen en vervolgen een onderdeel van zijn. In mijn brief van 15 februari jl. heb ik aangekondigd dat het cluster synthetische drugs van de Landelijke Eenheid wordt uitgebreid op zowel opsporing als intelligence. Daarbij is tevens aandacht voor een betere samenwerking met andere overheidsdiensten (zoals FIOD en Douane) en internationale samenwerking. Ook wordt ingezet op financieel rechercheren, gericht op het blootleggen van criminele geldstromen en het ontnemen van crimineel vermogen. Naast het versterken van de centrale intelligence-functie is van belang dat de regionale eenheden beter in staat worden gesteld om te kunnen handelen, onder meer door snel synthetische drugs te herkennen. Binnen de politie lopen hiervoor diverse initiatieven, waaronder een (informeel) landelijk

netwerk van drugsspecialisten en de invoering van landelijke werkinstructies/protocollen voor de aanpak van drugs. De landelijke drugsmodule voor politieagenten wordt verder ontwikkeld, waarbij gebruik wordt gemaakt van *training on the job*. Ook vinden in meerdere eenheden pilots plaats met mobiele apparatuur waarmee stoffen bij drugsdumpingen kunnen worden herkend. Tenslotte vinden diverse bewustwordingsinitiatieven plaats, gericht op burgers, gemeenten en onderwijsinstellingen. Het Openbaar Ministerie heeft, om ook bij burgers onder de aandacht te brengen hoe zij een mogelijk drugslab kunnen herkennen, een XTC-parfum ontwikkeld dat ook internationaal de aandacht heeft getrokken. Dit parfum is door een promotieteam op verschillende plekken in het land verspreid. Naar aanleiding hiervan is inmiddels een locatie gemeld bij Meld Misdaad Anoniem met een specifieke verwijzing naar de geur van het parfum.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

Aanpak van precursoren en nieuwe psychoactieve stoffen (NPS)

In mijn brief van 21 december 2018 heb ik uw Kamer gemeld op grond van rechtsstatelijke overwegingen geen uitvoering te kunnen geven aan de motie van het lid Van Nispen, waarin de regering werd verzocht een vangnetbepaling ten aanzien van precursoren in te voeren naar analogie met de Wet Wapens en Munitie. Dat neemt niet weg dat ik doordrongen ben van de noodzaak betere juridische instrumenten te ontwikkelen om de invoer van drugsprecursoren effectiever te kunnen bedwingen. In genoemde brief heb ik twee actielijnen geschetst om de aanpak van precursoren te kunnen versterken. Ten eerste wil ik in Europees verband komen tot een optimaal gebruik van de EU-verordeningen die de handel in stoffen reguleren die voor de productie van drugs kunnen worden gebruikt.⁵ De Europese Commissie heeft hierin recent een belangrijke stap gezet door te aanvaarden dat ook stoffen die voor de productie van drugs worden gebruikt en geen legale toepassing hebben aan regulering op grond van de EU-verordeningen kunnen worden onderworpen. Daarmee is nog geen sprake van een sluitend systeem, omdat voortdurend (designer)precursoren op de Europese markt verschijnen waarop nog geen regulering van toepassing is. Momenteel evalueert de Europese Commissie de genoemde verordeningen. De gesprekken tussen de Europese Commissie en de lidstaten over mogelijkheden om het effectiever op te treden tegen niet-geregistreerde drugsprecursoren zullen plaatsvinden aan de hand van het evaluatierapport, dat in het najaar van 2019 zal verschijnen.

De tweede actielijn die ik heb genoemd is invoering van een nationale lijst van verboden precursoren. Dit houdt in dat het invoeren of voorhanden hebben van een stof die voor de productie van drugs wordt gebruikt en geen bekende legale toepassing heeft, wordt verboden. De Wet voorkoming misbruik chemicaliën (Wvmmc) wordt zodanig aangepast dat precursoren door middel van een gezamenlijk besluit van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Minister van Justitie en Veiligheid kunnen worden verboden. Hiermee kan in afwachting van een Europees besluit over registratie van de stof in het kader van de EU-verordeningen effectief tegen de invoer en handel in die stof worden opgetreden. Het besluit tot verbieden van een stof wordt genomen na advies te hebben ontvangen van deskundigen, waaronder vertegenwoordigers van ondernemingen in de chemiebranche. Overtreding van het verbod wordt bestraft

⁵ Verordeningen (EG) nr. 273/2004 en nr. 111/2005.

op grond van de Wet op de economische delicten (WED). De benodigde aanpassingen in de wetgeving zijn inmiddels in consultatie gebracht.

In eerdergenoemde brief van 25 april jl. heeft de staatssecretaris van VWS uw Kamer laten weten dat hij werkt aan een wetsvoorstel om te komen tot een verbod op bepaalde groepen nieuwe psychoactieve stoffen (NPS). Het betreft stofgroepen die in onze buurlanden recentelijk bij wet verboden zijn en die verwant zijn met middelen die op lijst I van de Opiumwet staan. Door stofgroepen NPS te verbieden wordt de volksgezondheid beschermd en de productie en handel in NPS belemmerd. Bovendien kan Nederland op grond van een strafrechtelijk verbod op NPS, gevolg geven aan rechtshulpverzoeken uit het buitenland. Daarmee draagt het wetsvoorstel bij aan een effectieve internationale aanpak van NPS.

In de regeling van werkzaamheden d.d. 20 juni 2019 heeft uw Kamer verzocht een brief te ontvangen over het bericht "Drugskartels willen Europa aan de *crystal meth* krijgen"⁶. Hierover wordt u per separate brief geïnformeerd.

De minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
Juli 2019

Ons kenmerk
2634542

---

⁶ AD.nl, 4 juni 2019

Leden van de werkgroep

agenda

Werkgroep herziening drugswetgeving

Omschrijving	Werkgroep herziening drugswetgeving
Vergaderdatum en -tijd	27 maart 2019, 13:30 uur – 15:30 uur
Vergaderplaats	Ministerie van JenV, Turfmarkt 147, zaal N22.05 (Schiermonnikoog-zaal)

---

buiten verzoek

B. NPS (14:15 uur – 15:00 uur)

1. Opening
2. Verslag van de vergadering van 27 februari 2019, onderdeel NPS
3. Strafbaarstelling voorbereidingshandelingen???
4. Bestuurlijke boeten en ontheffingen???
5. WVTK
6. Sluiting

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum 28 januari 2019
Onderwerp Reactie op SBO-advies over rapport 'Waar een klein land groot in kan
zijn' van Tops e.a.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechts-handhaving**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
28 januari 2019
Postbus 20301
2500 AA Den Haag
Ons kenmerk
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
2487381

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Op 25 augustus 2018 verscheen het rapport 'Waar een klein land groot in kan zijn. Nederland en synthetische drugs in de afgelopen 50 jaar' van professor Tops e.a. Uw Kamer heeft mij daarop bij brief van 13 september 2018 gevraagd om een reactie. Per brief van 3 oktober 2018 gaf ik aan dat ik, gelet op het grote aantal partners aan wie de conclusies en aanbevelingen van het rapport raakten, hiervoor advies van het Strategisch Beraad Ondermijning (SBO) wilde afwachten.¹ Dit advies heb ik inmiddels ontvangen en stuur ik uw Kamer samen met deze brief toe.

Het rapport van de heer Tops en zijn collegae komt tot een aantal conclusies en aanbevelingen die onder meer zien op de integrale samenwerking tussen betrokken overheidspartijen, de informatiepositie binnen de opsporing, controle en toezicht, internationale samenwerking en enkele wetgevingsaspecten. Op deze punten heeft het SBO, na raadplegen van alle betrokken partijen, advies uitgebracht. Ik ben blij dat uit dit advies de door alle partners gedeelde urgentie en betrokkenheid spreekt die noodzakelijk is voor een effectieve aanpak van dit probleem. Ik omarm dit advies dan ook, en ga in het vervolg van deze brief nader in op de verschillende punten.

Integrale samenwerking

Essentieel voor een effectieve aanpak van de synthetische drugsproblematiek is het structureel en operationeel samenbrengen van bij de verschillende partners aanwezige kennis en expertise. Dat door de betrokken ketenpartners in het SBO wordt onderkend dat er een noodzaak bestaat voor nieuwe initiatieven hieromtrent zie ik dan ook als een grote stap vooruit. Ik heb begrepen dat de politie, het Openbaar Ministerie, de FIOD en de douane aan het verkennen zijn hoe de huidige synthetische drugsproblematiek op een effectievere, efficiëntere en bovenal integrale wijze het hoofd geboden kan worden. Onderdeel van deze verkenning zullen onder andere onderzoek naar financiële stromen en de verbinding met activiteiten in de regio's zijn. Betrokken partners hebben aangegeven in de zomer van dit jaar meer zicht te hebben op de wijze waarop ze hier invulling aan willen geven.

Naast deze verkenning van betere integrale samenwerking wordt met de toegekende middelen uit het Ondermijningsfonds het cluster synthetische drugs van de Landelijke Eenheid van de politie versterkt. Dit zorgt voor een bundeling van kennis en expertise, die daardoor optimaal kunnen worden benut. Dat biedt een beter startpunt voor handhaving, opsporing en vervolging.

In dat kader is het van belang dat in de veiligheidsagenda voor 2019-2022, welke in nauwe samenspraak met politie, OM en Regioburgemeesters tot stand is gekomen, is overeengekomen dat in de eenheden zal worden geprioriteerd op de aanpak van ondermijning, in het bijzonder met aandacht voor drugs, financiële geldstromen en de handel in zware automatische vuurwapens.² In het kader van de in het regeerakkoord afgesproken sterkte-uitbreiding bij de politie is 171 fte toegevoegd aan de sterkte van de regionale en landelijke eenheden ten behoeve van de opsporing van zware georganiseerde en ondermijnende criminaliteit.³ Aan

¹ Kamerstukken II, 2018-2019, 29 911, nr. 209.

² Kamerstukken II, 2018-2019, 28 684, nr. 540.

³ Kamerstukken II, 2017-2018, 29 911, nr. 207.

de gezagen van de regionale eenheden en van de landelijke eenheid heb ik gevraagd deze capaciteit (ook) in onderlinge samenwerking te laten werken als het criminaliteitsbeeld daartoe aanleiding geeft.

Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving

Datum
28 januari 2019

Ons kenmerk

Met de combinatie van deze initiatieven en versterkingen ligt er naar mijn mening een goede basis voor een intensivering van de overheidsaanpak van criminele organisaties die zich bezighouden met de productie van en de handel in synthetische drugs.

Informatiepositie

De aanpak van de synthetische drugsproblematiek kan niet slagen zonder effectief gebruik te maken van informatie -een aspect waar het rapport van de heer Tops e.a. bij uitstek ruimte ziet voor verbetering. De versterking van bovengenoemd cluster biedt hiervoor een uitgelezen kans. Intelligence en opsporing kunnen aan elkaar verbonden worden, waardoor essentiële informatie kan worden samengebracht. Zo wordt voorkomen dat belangrijke informatie en signalen verloren gaan. Bovendien kan dit de centrale registratie van cijfers (van bijvoorbeeld inbeslagnames en aangetroffen productielocaties) ten goede komen, waardoor Nederland aan zijn internationale (registratie)verplichtingen kan voldoen.

Financiële stromen

Geld is de belangrijkste drijfveer achter de meeste vormen van criminaliteit en zeker achter ondermijnende criminaliteit. Criminele geldstromen beter inzichtelijk maken kan de kans vergroten dat het reilen en zeilen van een crimineel netwerk beter in kaart kan worden gebracht. Dit kan een belangrijk onderdeel vormen van de integrale aanpak van de synthetische drugsproblematiek. In het rapport van de heer Tops en collegae komt naar voren dat dit aspect van de aanpak in de praktijk nog onvoldoende benut wordt, wat ervoor zorgt dat er te weinig informatie beschikbaar is over het verloop van deze financiële stromen. Ik ben dan ook blij in het advies van het SBO te lezen dat de partners in het SBO aangeven hun inspanningen op dit vlak te zullen intensiveren. Koppeling van de kennis en expertise van iCOV⁴ aan het eerdergenoemde cluster kan daarbij helpen.

Wetgeving

Het SBO-advies wijst ook op de noodzaak om de drugswetgeving te herzien, zoals ook in het rapport van de heer Tops e.a. wordt aangekaart. Ik ben doordrongen van deze noodzaak en heb uw Kamer vorig jaar geïnformeerd over de gekozen oplossingsrichtingen voor de problematiek van de Nieuwe Psychoactieve Stoffen (NPS)⁵ en de drugsprecursoren.⁶ Op het gebied van de NPS wordt in samenwerking met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een stofgroepenverbod ontworpen, conform de strafbaarstellingen in de ons omringende landen. Voor de drugsprecursoren wordt een nationale lijst van te verbieden niet-geregistreerde drugsgrondstoffen opgesteld, terwijl tegelijkertijd in Europa gepleit zal worden voor een oplossing op Europees niveau. De oproep van het SBO om vaart te maken met deze trajecten neem ik ter harte. De werkgroep van inhoudelijk experts die hier uitwerking aan gaat geven is inmiddels samengesteld en bijeengekomen en ik ben ervan overtuigd dat zij deze trajecten

⁴ Infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen

⁵ Kamerstukken II, 2018-2019, 29 911, nr. 212.

⁶ Kamerstukken II, 2018-2019, 34 763, nr. 12.

spoedig en met voldoende urgentie vooruit zullen brengen. Daarbij zullen zij, op het gebied van de drugsprecursoren, de evaluatie van de zogenaamde *catch all*-clausule nauwlettend in de gaten houden.

Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving

Datum
28 januari 2019

Ons kenmerk

Internationale samenwerking

Zowel in het advies als in het rapport wordt ook de aandacht gevestigd op het belang van internationale samenwerking. Dat is terecht, want de aanpak van de synthetische drugsproblematiek kan alleen effectief zijn als er voldoende aandacht is voor de internationale aspecten. Het advies van het SBO om met name de precursoren-aanpak mede in Europees verband vorm te geven onderschrijf ik. Over de werkwijze die ik hiervoor voor ogen heb informeerde ik uw Kamer eind vorig jaar.⁷ Ook voor grensoverschrijdende samenwerking met België is er aandacht: zo vinden er op operationeel niveau steeds meer structureel contact en informatie-uitwisseling plaats tussen Belgische en Nederlandse politie- en douanediens ten over de aanpak van de synthetische drugsproblematiek, zowel op regionaal als landelijk niveau. Daarnaast wordt nu in samenwerking met België en Noordrijn-Westfalen ook een Euregionaal Ontwikkel- en Expertisecentrum (EOEC) opgericht dat moet bijdragen aan een betere samenwerking en snellere informatie-uitwisseling op (voornamelijk) bestuurlijk niveau.

Het advies van het SBO over de samenwerking met China kan ik onderschrijven. Er zijn al verschillende mogelijkheden voor strafrechtelijke samenwerking met China, onder meer via de verschillende multilaterale VN-verdragen die in het advies worden aangehaald. Betrokken partijen gaan nu in gezamenlijkheid en met verscherpte aandacht bekijken wat er binnen de bestaande mogelijkheden gedaan kan worden. Vanuit het OM en de FIOD zal casuïstiek worden aangeleverd, waarna samen met de Afdeling Internationale aangelegenheden en Rechtshulp in Strafzaken (AIRS) van mijn ministerie wordt bekeken welke knelpunten er zijn, en hoe die kunnen worden opgelost.

Drugsafvaldumpingen

De problematiek van de dumpingen van drugsafval zijn mij uiteraard bekend. Het SBO-advies wijst er terecht op dat er weliswaar al aandacht is voor het probleem van de kosten die komen kijken bij het schoonmaken na een afvaldumping, maar dat een structurele oplossing nog niet gevonden is. Een werkgroep onder voorzitterschap van het Interprovinciaal Overleg (IPO) is momenteel bezig een duurzame financieringsoplossing te vinden. Dit proces is nog gaande. In de tussentijd zal ik het advies van het SBO doorsturen naar mijn ambtgenoot van Infrastructuur en Waterstaat.

Tot slot

In samenwerking met de bij de aanpak betrokken partijen ga ik met de aanbevelingen aan de slag. Ik wijs erop dat deze concrete versterking van de aanpak in een bredere context moet worden gezien. Binnen het Nederlandse drugsbeleid -en dus ook bij de aanpak van synthetische drugsproblematiek- is aandacht voor zowel de volksgezondheidsaspecten en het ontmoedigen van gebruik, als die van veiligheid en criminaliteitsbestrijding. Op dit onderwerp wordt nauw samengewerkt tussen mijn ministerie en dat van VWS. Mijn ambtgenoot van VWS zal uw Kamer binnenkort een brief doen toekomen over zijn beleid ten aanzien van de preventie van middelengebruik. Daarnaast zal ik, zoals toegezegd tijdens de behandeling van de begroting van Justitie en Veiligheid, uw Kamer

⁷ Idem.

samen met mijn ambtgenoot van VWS in het voorjaar nader informeren over de aanpak in den brede.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**

Datum
28 januari 2019

Ons kenmerk

Notitie voorgesteld wettelijk regime ontheffingen

Van de verboden met betrekking tot de stofgroepen op lijst III kan een ontheffing worden verleend. Dit zal worden ingeregeld in het bestaande wettelijk kader van de ontheffingen. **In de artikelsgewijze toelichting is opgenomen dat deze ontheffingen per stofgroep worden verleend.**

NB indien men al een ontheffing heeft dan kunnen 1 of meer stofgroepen toegevoegd worden aan de ontheffing. Daarmee voorkomt men extra kosten. Bovendien zal het toch gaan om bekende ontheffinghouders. Denk aan NFI, douane, RIVM.

De huidige Opiumwet bepaalt dat een ontheffing voor het binnen of buiten Nederland brengen van middelen die op lijst I en II staan per geval wordt verleend.

Voorgesteld wordt dat deze regel niet van toepassing wordt op ontheffingen voor het binnen of buiten Nederland brengen van middelen die op lijst III staan. Hierdoor geldt voor deze ontheffingen de algemene regel dat zij voor ten hoogste vijf jaren worden verleend.

Geen probleem, betekent wel dat we deze ontheffingen niet via ons huidige systeem kunnen afgeven, maar dat het handmatig moet gebeuren

Ook voor de ontheffingen van lijst III kan een vergoeding worden gevraagd door Farmatec.

De gronden waarop een ontheffing van de verboden met betrekking tot lijst III kan worden verkregen zijn anders dan voor lijst I en II. Dit heeft in de eerste plaats te maken met het feit dat geneesmiddelen en diergeneesmiddelen niet onder de verboden met betrekking tot lijst III vallen. De ontheffing vanwege een overeenkomst met een apotheker, dierenarts of aangewezen instelling geldt dus niet voor lijst III.

Verder heeft het te maken met het feit dat andere landen wellicht niet dezelfde regeling hebben met betrekking tot het binnen en buiten de landgrenzen brengen van middelen uit de stofgroepen op lijst III. Daarom kan niet worden geëist dat bij een ontheffing voor het buiten Nederland brengen, er een vergunning is voor de invoer in het andere land.

In het wetsvoorstel zijn de volgende gronden voor ontheffingverlening opgenomen:

1. In het belang van de volksgezondheid of de gezondheid van dieren niet van toepassing want dan gaat het om geneesmiddelen en die zijn uitgezonderd
2. Voor het verrichten van wetenschappelijk of analytisch-chemisch onderzoek voor zover het belang van de volksgezondheid zich hier niet tegen verzet.
3. Voor instructieve doeleinden, voor zover het belang van de volksgezondheid zich hier niet tegen verzet.

Ik zou deze gronden graag willen splitsen.

En dan is alleen 2 wetenschappelijk of analytisch-chemisch onderzoek van toepassing

Deze gronden zijn gelijk aan de gronden voor ontheffingen voor lijst I en II.

4. Voor het verrichten van een handeling krachtens een overeenkomst met:
  - a. Iemand die een ontheffing heeft; of
  - b. Iemand in het buitenland en die gerechtigd is die middelen dat land in te voeren, voor zover het belang van de volksgezondheid zich hier niet tegen verzet.

3(a) is ook gelijk aan de gronden voor lijst I en II.

3(b) is vergelijkbaar, maar anders geformuleerd. Het is geen vereiste dat de ander een vergunning heeft van het land van bestemming, omdat dit in veel landen niet verplicht is. In plaats daarvan moet bij de aanvraag voor een ontheffing worden aangetoond dat de ander gerechtigd is om middelen uit de stofgroep in te voeren. Clause hierbij is dat het belang van de volksgezondheid zich er niet tegen mag verzetten. Dit kan worden gebruikt als het vermoeden bestaat dat de middelen de drugsmarkt op gaan.

Voor het overige is het ontheffingssysteem gelijk aan dat voor lijst I en II. De artikelen 8a en 8f zullen hiervoor worden gewijzigd door een verwijzing naar lijst III en/of het nieuwe verbodsartikel toe te voegen.

8a geeft aan dat er voorschriften verbonden kunnen worden aan een ontheffing.

Mede gelet op art 9a zou ik de mogelijkheid willen hebben om een bestuurlijke boete op te leggen bij het niet naleven van de voorwaarden

CAM

Coördinatiepunt As
en Monitoring nieuw

Aan:	Ter kennisneming aan:
5.1.2e 5.1.2e (lid)	5.1.2e
5.1.2e (lid)	5.1.2e
5.1.2e (plv lid)	
5.1.2e (lid)	
5.1.2e	
5.1.2e	
5.1.2e (lid)	
5.1.2e (plv lid)	
5.1.2e (lid)	
5.1.2e (lid)	
5.1.2e (PV lid)	
5.1.2e (plv lid)	
5.1.2e (plv lid)	
5.1.2e (plv lid)	
5.1.2e (plv lid)	
5.1.2e (voorzitter)	
5.1.2e (plv lid)	
5.1.2e (lid)	
5.1.2e (plv lid)	
5.1.2e (plv lid)	
5.1.2e (lid)	
5.1.2e (lid)	
5.1.2e (lid)	
5.1.2e (lid)	
5.1.2e (lid)	
5.1.2e (plv lid)	
5.1.2e (lid)	
5.1.2e (plv lid)	

CAM

Coördinatiepunt As
en Monitoring nieuw

Verzenddatum: 31 januari 2019
Betreft: vergadering commissie risicobeoordeling nieuwe drugs
Datum: 7 februari 2019
Plaats: Utrecht, Vincent van Goghzaal, Trimbosinstituut
Tijd: 13.00-16.00

1.	13.00-13.05	Opening en vaststellen agenda	
2.	13.05-13.20	Mededelingen	
3.	13.20-13.30	Notulen	
		<i>Stuk 1: Conceptnotulen</i>	<i>Ter bespreking</i>
4.	13.30-14.30	Recente ontwikkelingen	
		buiten verzoek 5.1.2e	
5.	14.30-14.45	Pauze	
6.	14.45-15.15	buiten verzoek	
7.	15:15-15:45	NPS regelgeving	
		5.1.2e en 5.1.2e	
8.	15.45-16.00	Rondvraag en sluiting	

A. Sannen, S. Jansen, L. Smeets,
G. de Kort, F.X. Goossens

Quick scan

naar het bereik en gebruik van maatregelen
om het gebruik van uitgaansdrugs te verminderen

20
18

A. Sannen, S. Jansen, L. Smeets,
G. de Kort, F.X. Goossens

Quick scan

naar het bereik en gebruik van maatregelen
om het gebruik van uitgaansdrugs te verminderen

Colofon

Projectleiding
Ferry Goossens

Projectuitvoering
Aukje Sannen
Sascha Jansen
Lian Smeets
Guido de Kort
Ferry Goossens

Productiebegeleiding
Aukje Sannen

Vormgeving en productie
Canon Nederland N.V.

Beeld
www.istockphoto.com

Personen afgebeeld op de omslag van deze uitgave zijn modellen en hebben geen relatie tot het onderwerp van deze uitgave of ieder onderwerp binnen het onderzoeksdomein van het Trimbos-instituut.

Trimbos-instituut
Da Costakade 45
Postbus 725
3500 AS Utrecht
T: 030 - 297 11 00
F: 030 - 297 11 11

© December 2018, Trimbos-instituut, Utrecht.
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van het Trimbos-instituut.

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	11
1.1 Quick scan extra maatregelen uitgaansdrugs	11
1.2 Quick scan lokale instrumenten voor gezonde en veilige horeca	11
2 Methodiek	13
2.1 Onderzoeksvragen	13
2.2 Onderzoeksmethoden	13
3 Resultaat	17
3.1 Bereik, gebruik en verbeterpunten maatregelen uitgaansdrugs	17
3.1.1 Ouders ondersteunen	17
3.1.2 Jongeren informeren	20
3.1.3 Samenwerken met gemeenten	25
3.1.4 Samenwerken met de uitgaanssector	28
3.1.5 Samenwerken met gezondheidsprofessionals	30
3.1.6 Intensivering en uitbreiding van monitoring	32
3.2 Bereik, gebruik en verbetermogelijkheden lokale instrumenten	35
3.2.1 Trainingen & scholing	35
3.2.2 Factsheets	37
3.2.3 Beleidsadvies	37
3.2.4 Interventies	40
3.2.5 Rapporten	47
3.3 Expertmeeting en Focusgroep: wat heeft nog aandacht?	48
3.3.1 Expertmeeting	48
3.3.2 Focusgroep jongeren	50
4 Beschouwing	53

Samenvatting

In de periode juli-augustus 2018 heeft het Trimbos-instituut in opdracht van het ministerie van VWS een Quick scan uitgevoerd naar de voortgang van een aantal maatregelen die in 2015 door toenmalig staatssecretaris van Rijn zijn ingezet om het gebruik en de problemen door uitgaansdrugs te verminderen. Ook is gekeken naar de voortgang in ontwikkeling en implementatie van een aantal lokale instrumenten die bedoeld zijn om gemeenten en lokale partijen te faciliteren bij het tegengaan van problemen door drugs- en alcoholgebruik in het uitgaansleven.

Door middel van (telefonische) interviews met projectleiders en met de tien grootste gemeenten, enquêtes onder lokale preventie professionals werkzaam bij GGD-en en instellingen voor verslavingszorg, een focusgroepgesprek met jongeren, een expert-meeting en het raadplegen van bezoeksregistraties en webstatistieken is een globaal beeld verkregen van de vorderingen, het bereik, de mogelijke verbeterpunten en lacunes in beleid. De belangrijkste bevindingen zijn hieronder samengevat.

Extra maatregelen uitgaansdrugs

1. Ondersteuning ouders

Opvoeding en uitgaan

De online informatie, en met name de social media activiteiten, van dit project zijn uitgebouwd en hebben een groot bereik onder ouders uit verschillende lagen van de bevolking. De ouderavond 'Help mijn kind gaat uit!' is goed bekend bij lokale preventieondersteuners en er zijn in vrijwel elke regio preventieprofessionals opgeleid die de ouderavond kunnen geven. Of de ouderavond ook werkelijk wordt uitgevoerd, lijkt beperkt tot enkele keren per jaar in een aantal regio's. Ouders waarderen de inhoud.

2. Jongeren informeren

a. *Modernisering De gezonde school en genotmiddelen (DGSG)*

DGSG is grondig vernieuwd zowel wat betreft de inhoud als de implementatie. De implementatie van DGSG in het voortgezet onderwijs is van oudsher hoog. De invoering van de nieuwe pakketten en de nieuwe meer veeleisende manier van implementeren is op gang gekomen. Het vraagt extra aandacht (vooral in het mbo) maar zal de kwaliteit en naar verwachting de effectiviteit ten goede komen.

b. *Preventie in het hoger onderwijs*

Aanknopingspunten voor een preventief alcohol en drugsbeleid in het hoger onderwijs zijn verzameld in vier factsheets en de kennis hierover werd en wordt gedeeld in jaarlijkse goed bezochte studiedagen. Het netwerk met hogescholen en universiteiten is flink uitgebreid.

c. *Voorlichting gericht inzetten*

In een innovatief te noemen onderzoek worden typen jongeren op basis van bepaalde kenmerken geclusterd tot een 'persona'. Deze persona's maken het mogelijk om interventies te differentiëren naar verschillende doelgroepen. Zij kunnen bovendien professionals helpen de doelgroepen beter te begrijpen, beter in te spelen op hun

- specifieke behoeften en effectiever met hen te communiceren. Het onderzoek loopt nog in 2018.
3. Samenwerken met gemeenten
    - d. *Alcohol en drugs bij evenementen. Leidraad voor gemeenten*
 Het aantal downloads van deze uitgave is hoog in vergelijking met andere producten. De Leidraad is bekend bij een derde van de geïnterviewde gemeenteambtenaren en preventieprofessionals en wordt gebruikt als inspiratiebron.
    - e. *Brief over drugspreventie aan gemeenten*
 Alle gemeenten kregen in mei 2016 een uitgebreide brief van de staatssecretaris waarin hen gevraagd werd inspanningen te leveren op het gebied van preventie van uitgaansdrugs. Een uitgebreide lijst met hulpmiddelen die gemeenten ten dienste konden staan was toegevoegd. Uit de Quick scan bleek dat in veel gemeenten en regio's de in de brief genoemde interventies en kennisbronnen bekend waren en dat met een deel ervan gewerkt werd, maar of de brief hier een stimulerende rol bij speelde konden de gesprekspartners niet zeggen.
  4. Samenwerken met de uitgaanssector
Celebrate Safe
 Celebrate Safe is een publiek private samenwerking tussen het ministerie van VWS, Jellinek en de uitgaanssector. Celebrate Safe heeft als doel het bereik van informatie over veilig uitgaan te bevorderen. Naast drugs wordt er over negen andere thema's gecommuniceerd. Veel evenementorganisatoren en clubs sloten zich aan bij Celebrate Safe en daarmee worden potentieel grote groepen jongeren die uitgaan bereikt.
  5. Samenwerken met gezondheidssector
    - f. *Eerstelijns gezondheidszorg*
 De prioriteit heeft niet bij deze sector gelegen, mede omdat er geen duidelijk plan lag. Een eerste stap zou een verkenning van behoeften en mogelijkheden kunnen zijn, met name bij huisartsen. Deze komen in de eerstelijns gezondheidszorg naar verwachting het meest in contact met mensen die gezondheidsklachten door uitgaansdrugs ervaren.
    - g. *Spoedeisende Hulp (SEH)*
 De implementatie van nazorgtrajecten bij SEH afdelingen in ziekenhuizen strandt op de beperkingen van de klinische praktijk (grote hectiek en gebrek aan tijd, geld, draagvlak, haalbaarheid). Wel blijken er tijdens het traject positieve veranderingen in het denken over de mogelijkheden van alcoholpreventie op de SEH op te treden. Daarom wordt de komende tijd deze ontwikkeling uitgebouwd en wordt eerst verder geïnvesteerd in draagvlak en kennisvermeerdering bij de professionals.
  6. Intensivering en uitbreiding van monitoring
    - a. *Uitbreiding drugstesten voor consumenten*
 Door het in gebruik nemen van nieuwe apparatuur bij het Trimbos-instituut en in Amsterdam kunnen er meer drugs getest worden zonder tussenkomst van een gespecialiseerd laboratorium. Bezoekers krijgen daardoor eerder feedback op de ingeleverde drugssamples. De gemeenten Rotterdam, Hilversum en Helmond openden een testlocatie, waardoor meer jongeren op meer plaatsen toegang hebben tot een drugstestservice.
    - b. *Uitbreiding voorlichting*
 Op een aantal testlocaties kon de voorlichting uitgebreid worden. Daarnaast is landelijk een zeer goed gebruikte app ontwikkeld waarmee jongeren gewaarschuwd kunnen worden als er extra gevaarlijke drugs op de markt zijn.

Lokale producten

1. Trainingen en scholing

De jaarlijkse studiedag voor toezichthouders DHW (Drank- en Horecawet) en de DHW training voor gemeentelijke beleidsadviseurs bereiken de beoogde doelgroep in behoorlijke mate. De training Alcohol, drugs en agressie voor politie is ontwikkeld en de bedoeling is dat deze in de komende periode bij de politie geïmplementeerd wordt. De versie voor buitengewoon opsporingsambtenaren wordt aangeboden en is op kleine schaal uitgevoerd.

2. Factsheets

De verschillende uitgaven worden in verschillende mate gedownload, van enkele tientallen tot wel 1000 keer per jaar. De uitgaven met betrekking tot 4-FA, lachgas en xtc trekken relatief veel belangstelling. Het factsheet over de aanpak Dronkenschap en Doorschenken is vrij nieuw maar toch al behoorlijk bekend bij de tien grootste gemeenten.

3. Beleidsadvies

Voor de verschillende online hulpmiddelen voor beleidsadvies bestaat continue belangstelling. Met name het Model preventie- en handhavingsplan DHW is goed bekend en door gemeenten vaak gebruikt bij het opstellen van het eerste verplichte Preventie en Handhavingsplan DHW.

4. Interventies

a. *Barcode/Bar Smart - Instructie verantwoord Alcoholgebruik - Preventie in de coffeeshop*

Deze advies- en trainingsinterventies voor respectievelijk de horeca, paracommerciële horeca en coffeeshops zijn goed bekend bij de preventieprofessionals. De instellingen voor verslavingszorg zijn vrijwel altijd de uitvoerende organisatie en hebben bovendien vrijwel allemaal daartoe opgeleide trainers in huis. Het is van lokale prioritering en wervingsstrategie afhankelijk in welke mate de interventie wordt uitgevoerd. Dat lijkt per instelling te variëren van geen tot enkele tientallen per jaar.

b. *Open en Alert*

Instellingen voor verslavingszorg kennen deze uitgave en werken er voor een deel ook mee, vooral in organisaties voor jongeren met een licht verstandelijke beperking (LVB) en de residentiële jeugdzorg. De implementatie-graad wordt de komende tijd onderbouwd en gestimuleerd door onderzoek, bijeenkomsten met jeugdzorgprofessionals en een communicatietraject om cannabisgebruik bespreekbaar te maken.

c. *Handreiking Stappen met ouders*

'Stappen met ouders'-interventies zijn informatieve kroegentochten voor ouders over alcohol, drugs en veilig uitgaan. De handreiking om bestaande interventies op dit gebied volgens wetenschappelijke inzichten te verbeteren of nieuwe op te zetten, is niet erg bekend en wordt in heel beperkte mate gebruikt als inspiratiebron.

5. Rapporten

4-FA - Roes met een luchtje - Heeft de verhoging van de leeftijdsgrens voor alcohol geleid tot een stijging van drugsgebruik onder 16- en 17-jarigen

Van Roes met een luchtje (over lachgas) zijn geen cijfers beschikbaar omdat dit eigendom is van een andere organisatie, die geen cijfers bijhoudt. Beide andere uitgaven zijn vergeleken met andere uitgaven een gemiddeld aantal keren gedownload.

Verbeterpunten

Per maatregel, interventie of uitgave zijn, voor zover die uit de Quick scan naar voren kwamen, verbeterpunten opgenomen in het verslag. Daarnaast viel tijdens de Quick scan een aantal ontwikkelingen en knelpunten op die een algemener karakter hadden:

Monitoren van de voortgang

Het was bij veel interventies niet goed in kaart te brengen hoe vaak ze geïmplementeerd worden en door wie. Er bestaan geen goede implementatie-monitors en voor zover ze er zijn, worden ze vanwege het extra werk dat het met zich meebrengt niet altijd goed gevoed door trainers of samenwerkingspartners.

Bekendheid

De bestaande interventies en hulpmiddelen zijn niet altijd even goed bekend bij gemeenten. Zowel het Trimbos-instituut als de lokale preventieprofessionals worden gezien als partijen die een (sterkere) rol kunnen spelen in gerichte communicatie aan gemeenten over nieuwe interventies of uitgaven.

Onderhoud

De verschillende trainingsmodellen worden gewaardeerd maar vragen een blijvende investering in actualiteit, kwaliteit, en gebruiksvriendelijkheid. Ook geregelde deskundigheidsbevordering van uitvoerders is nodig. Dit onderhoud vraagt om regelmatig contact tussen ontwikkelaars en trainers/uitvoerders. Dikwijls is er echter makkelijker budget voor innovaties te verkrijgen dan voor doorontwikkeling en implementatie. Dit geldt niet alleen op landelijk niveau maar ook in de lokale setting.

Implementatiestrategie

Vrijblijvend aanbod van losse interventies blijkt niet tot een hoge implementatie-graad te leiden. Waar er meer geïnvesteerd wordt in implementatie en/of waar het onderdeel is van een bredere aanpak of een verplichtend karakter heeft, wordt meer resultaat bereikt. Er lijkt een voorzichtige trend te ontwaren om aanpakken beter in te bedden in gemeentelijk beleid en/of deelname als voorwaarde te stellen, bijvoorbeeld voor horeca- of evenementenvergunningen.

Samenwerking met lokale praktijk

Bij een aantal landelijke interventies staan lokale initiatieven aan de wieg. Andere landelijk ontwikkelde producten werden en worden in samenwerking met regionale instellingen voor verslavingszorg, GGD-en, gemeenten of andere lokale partijen uitgedacht en/of gepilot. Deze kruisbestuiving lijkt belangrijk voor het ontwikkelen van bij de praktijk aansluitende, kwalitatief goede, wetenschappelijk onderbouwde interventies.

Afhankelijkheid versus inbedding en continuïteit

Voor alle landelijk ontwikkelde trainingen/interventies die door regionale instellingen geïmplementeerd worden, geldt dat de getrapte implementatie zowel een sterkte als een zwakte is. Lastig is de afhankelijkheid van lokale prioritering en keuzes die de instellingen en gemeenten maken. Daarnaast is er weinig invloed op de kwaliteit van de uitvoering, noch op de aanpassingen die lokaal eventueel worden aangebracht. Het sterke punt is echter dat lokale partijen het regionale krachtenveld kennen, voor continuïteit kunnen zorgen en inbedding in gemeentelijk beleid kunnen bepleiten.

Lacunes en nieuwe zorgen?

In twee bijeenkomsten is met een aantal experts en met een aantal jongeren gesproken over de vraag hoe zij de ontwikkelingen in uitgaansdrugspreventie inschatten en of zij witte vlekken zien, doelgroepen missen of nieuwe zorgen hebben.

Communicatie over drugs

De experts signaleren verschillende dilemma's en geven soms oplossingsrichtingen aan met betrekking tot drugscommunicatie, preventieboodschappen en doelgroepen die extra aandacht behoeven. Zowel de experts als de jongeren hebben (soms van elkaar verschillende) ideeën en vragen over de invulling van drugsvoorlichting in het onderwijs, communicatie met ouders en de negatieve invloed van berichtgeving over drugs in de media. Experts vragen aandacht voor het ontmoedigen van drugsgebruik en voorlichting aan toeristen. Jongeren vinden dat combinatiegebruik en de frequentie van drugsgebruik meer onderwerp van gesprek zou moeten zijn, niet alleen in de spreekkamer bij zorgprofessionals zoals huisartsen en studentepsychologen maar ook in de gesprekken die jongeren onderling hebben.

Jongeren die niet uitgaan

Jongeren tussen de 16 en 18 jaar brengen meer tijd thuis door (al dan niet onder toezicht van ouders), zo zien de experts. Daardoor komen middelengebruik en eventuele problemen daarmee pas later in beeld bij professionals. Er is beter zicht nodig op aard en omvang van gebruik in deze volgens de experts kwetsbare groep jeugdigen. Ook de jongeren zien dit, maar vooral in de vorm van drugsgebruik door kwetsbare jongeren op afterparty's (na de uitgaansavond nog ergens doorzakken) die vaker thuis plaatsvinden.

Lokaal beleid

Experts zien voordelen in het harmoniseren van evenementenbeleid op provinciaal of landelijk niveau. Dit zou de verschillen in vergunningverlening tussen gemeenten verkleinen. Het zou bovendien de discussie over wie drugsbeleid op evenementen moet financieren vergemakkelijken; gemeenten zijn daarin soms terughoudend omdat bezoekers van evenementen voor een groot deel van buiten de gemeentegrenzen komen. De jongeren uit de focusgroep wezen op het belang van vergunningen waarin preventieve maatregelen als voorwaarde worden opgenomen.

Samenwerking politie en veiligheid

Experts zijn enthousiast over enkele initiatieven waarin politie en verslavingszorg samenwerken in betere signalering en verwijzing van jongeren (onder de 18) die met de politie in aanraking komen en die mogelijk problemen door drugs of alcohol hebben. Dergelijke ervaringen zouden gebundeld en gedeeld moeten worden zodat anderen er hun voordeel mee kunnen doen.

Maatregelen en lokale producten uitgaandruis: was het voldoende?

Vrijwel alle voorgenomen maatregelen, interventies en uitgaven zijn ontwikkeld en met meer of minder succes geïmplementeerd. Een aantal producten zoals studiedagen, factsheets, folders en online interventies bereikt de doelgroepen goed, zo valt op te maken uit deelnemersaantallen en webstatistieken.

Bij de meer complexe offline interventies blijkt de kwantitatieve voortgang lastiger in kaart te brengen doordat noch implementatiedoelstellingen, noch implementatieonderzoek aan de verschillende interventies gekoppeld was. De gegeven aantallen zullen daardoor vaak een onderschatting zijn. Wanneer er implementatieonderzoek aan de interventie verbonden zou zijn, zou het voor de hand liggen ook implementatiedoelstellingen te formuleren.

Over de effecten van de maatregelen en lokale producten kunnen geen uitspraken gedaan worden omdat er geen effectonderzoek is gedaan. In deze rapportage worden wel een aantal door projectleiders, gemeenten en andere respondenten genoemde verbeter suggesties opgenomen met betrekking tot de ingezette maatregelen. De experts en jongeren uit de focusgroep noemen een aantal aanvullende signalen en ontwikkelingen die mogelijk kunnen duiden op lacunes in het huidige beleid.

1. Inleiding

1.1 Quick scan extra maatregelen uitgaansdrugs

Op 3 november 2015 heeft de toenmalige staatssecretaris van VWS Martin van Rijn in een brief¹ aan de Tweede Kamer een aantal extra maatregelen aangekondigd om het gebruik van uitgaansdrugs tegen te gaan. Het betrof onder andere maatregelen om ouders te ondersteunen bij het bespreekbaar maken van het onderwerp, jongeren te informeren over de risico's van het gebruik en het ondersteunen van een gezondheidscampagne door de uitgaanssector.

Medio 2018 is de huidige staatssecretaris Blokhuis geïnteresseerd in de voortgang van deze maatregelen alsmede mogelijke verbeterpunten. Het ministerie van VWS vroeg het Trimbos-instituut derhalve een quickscan uit te voeren naar het bereik en het gebruik van de extra inspanningen die eind 2015 in de beleidsvisie zijn aangekondigd en grotendeels door het Trimbos-instituut zijn uitgevoerd. Op basis van een onderzoeksvoorstel² volgt in dit rapport het verslag van de bevindingen.

1.2 Quick scan lokale instrumenten voor gezonde en veilige horeca

De staatssecretaris heeft daarnaast kenbaar gemaakt geïnteresseerd te zijn in hoeverre gemeenten gebruik maken van de lokale instrumenten voor een gezond en veilig uitgaansleven die worden aangeboden vanuit het programma Veilige en Gezonde Horeca en Evenementen (VGHE). In dit document doen we daarom tevens verslag van het bereik en het gebruik van deze lokale instrumenten.

Veilige en Gezonde Horeca en Evenementen

Het programma VGHE wordt met financiering van VWS uitgevoerd door het Trimbos-instituut en heeft tot doel om middelengebruik (alcohol, drugs, tabak) en daarmee samenhangende problemen van jongeren in de leeftijd van 16 tot 24 jaar terug te dringen. Middels VGHE wordt informatie aangeboden aan jongeren en hun ouders, bijvoorbeeld via de websites drugensuitgaan.nl en de facebookpagina Opvoeding & Uitgaan. Andere doelgroepen binnen VGHE zijn onder andere preventieprofessionals, professionals in het uitgaansleven, pers en internationale partners. Daarnaast worden gemeenten vanuit het programma ondersteund bij het vormgeven van hun lokale drugsbeleid en krijgen gemeenten hiervoor instrumenten aangeboden

1 Kenmerk 835847-141215-VGP

2 Goossens FX (4 juni 2018). Quick scan naar het bereik en gebruik van maatregelen om het gebruik van uitgaansdrugs te verminderen. Utrecht: Trimbos-instituut

zoals studiedagen en factsheets. Ook worden bijvoorbeeld trainingen voor professionals in het uitgaanscircuit aangeboden zoals Instructie Verantwoord Alcoholschenken en Goed Gastheerschap in de Coffeeshop.

2. Methodiek

2.1 Onderzoeksvragen

Bereik en gebruik

1. In hoeverre bereiken de *extra maatregelen* en de *lokale instrumenten* voor een gezond en veilig uitgaansleven de beoogde doelgroepen?
2. In hoeverre worden de *extra maatregelen* en de *lokale instrumenten* voor een gezond en veilig uitgaansleven gebruikt door de beoogde doelgroepen?
3. Hoe verhouden het bereik en gebruik onder de doelgroepen zich tot de totale omvang van de beoogde doelgroepen?

Verbeterpunten

1. Welke mogelijkheden zijn er volgens de projectleiders om het bereik, gebruik en effect van de *extra maatregelen* en de *lokale instrumenten* te vergroten?
2. Zijn er volgens professionals en jongeren (andere) maatregelen/interventies mogelijk die de stijging van drugsgebruik onder jongeren en jongvolwassen kan remmen, maar niet of onvoldoende worden ingezet?
3. Zijn er volgens professionals en jongeren (andere) maatregelen/interventies beschikbaar die het aantal aan uitgaansdrugs gerelateerde gezondheidsincidenten kunnen verminderen, maar niet of onvoldoende worden ingezet?

2.2 Onderzoeksmethoden

Om de verschillende onderzoeksvragen te beantwoorden zijn per extra maatregel en lokaal product een of meer informatiebronnen geraadpleegd. De informatie werd verzameld middels:

- Het raadplegen van bezoekstatistieken van websites en het raadplegen van bestel- en downloadinformatie.
- Het houden van (telefonische) interviews met projectleiders over de voortgang en het bereik van de interventies en mogelijke verbeterpunten. Aanvullend zijn rapportages en eindverslagen geraadpleegd. Met alle projectleiders is een interview gehouden.
- Een enquête onder preventieprofessionals van instellingen voor verslavingszorg (preventiewerkers) en GGD-en (functionarissen gezondheidsbevordering) over enkele interventies die geïmplementeerd worden via een train-de-trainer model waarbij preventiedeskundigen worden opgeleid tot docent/adviseur voor deskundigheidsbevordering en beleidsontwikkeling in bepaalde settings.
- DIMS coördinatoren en Unity coördinatoren (werkzaam bij instellingen voor verslavingszorg) werden via een enquête bevraagd op wijzigingen in hun voorlichtingsactiviteiten.
- Alle enquêtes werden gestuurd naar een bij ons bekend contactpersoon per instelling met de vraag of zij de vragenlijst zelf wilden invullen of indien nodig naar collega's wilden sturen die meer op de hoogte zijn. Door vakanties kon dat niet in alle gevallen plaats vinden.

- Van de 26 GGD-en vulden 13 de vragenlijst in (waarvan 2 slechts gedeeltelijk). Nog eens vier GGD-en lieten weten de vragenlijst doorgestuurd te hebben naar de regionale instelling voor verslavingszorg omdat zij de vragen beter zouden kunnen beantwoorden. verwezen naar de instelling voor verslaving. Van negen GGD-en werd geen reactie ontvangen.
- Van de 11 regionale instellingen voor verslavingszorg ontvingen we van tien instellingen respons. Een instelling gaf aan dat, in verband met vakantie van collega's, de antwoorden slechts een klein deel van de regio betroffen.
- Van 11 van de 12 DIMS testlocaties, ontvingen we een reactie op de vragenlijst.
- De Unity-vragenlijst werd door vijf van de zes instellingen ingevuld.
- Een belronde met de tien grootste gemeenten om meer zicht te krijgen op het gebruik van enkele producten gericht op de ondersteuning van lokaal beleid. Eén gemeente kon niet worden bereikt en is vervangen door een andere grote gemeente.

Hieronder een samenvattend overzicht van de verschillende instrumenten voor informatievergaring per maatregel, interventie of uitgave.

Tabel: Overzicht van de verschillende instrumenten voor informatievergaring per maatregel of product

	Statistieken en download cijfers	Interview project-leider en rapportage	Enquêtes GGD-en en instellingen voor verslavingszorg/ DIMS /Unity	Belronde tien gemeenten
EXTRA MAATREGELEN				
Ouders ondersteunen				
Website en social media	X	X		
Ouderavond help mijn kind gaat uit*		X	X	
Folders	X	X		
Free Publicity		X		
Jongeren informeren				
Modernisering DGSG	X	X		
Preventiemodel (Inspiratiedagen en Inspiratiesheets) hoger onderwijs		X		
Persona onderzoek		X		
Samenwerken met gemeenten				
Alcohol en drugs bij evenementen. Leidraad voor gemeenten*	X			X
Brief aan burgemeesters over drugspreventie		X	X	
Samenwerken met de uitgaanssector				
Celebrate Safe		X		
Samenwerken met gezondheidsprofessionals				
Eerstelijns gezondheidszorg		X		
Spoeisende Hulp (SEH)		X		

	Statistieken en download cijfers	Interview project-leider en rapportage	Enquêtes GGD-en en instellingen voor verslavingszorg/ DMS /Unity	Belronde tien gemeenten
Intensivering en uitbreiding van monitoring				
Uitbreiding aantal drugstesten voor consumenten		X		
Uitbreiding aantal voorlichtingsgesprekken tijdens de testsprekuren		X	X	
LOKALE INSTRUMENTEN				
Trainingen en scholing				
Alcohol, drugs en agressie voor boa en politie		X		
Drank- en Horecawet voor gemeentelijke gezondheidsadviseurs		X		
Jaarlijkse studiedag voor toezichthouders DHW		X		
Factsheets				
Twaalf verschillende factsheets	X			
Beleidsadvies				
Lokaalmiddelenbeleid.nl	X			
Loketgezondleven.nl / Handreiking gezonde gemeente / themadelen alcohol, drugs en tabak	X			
Model Preventie- en handhavingplan DHW	X			X
Dronkenschap en doorschenken: van intentie naar actie	X			X
Interventies				
Barcode / Barsmart. Omgaan met alcohol en drugs in de horeca.		X	X	
Goed gastheerschap in de coffeeshop		X	X	
Instructie verantwoord alcoholgebruik		X	X	
Open en Alert		X	X	
Stappen met ouders	X		X	
Rapporten				
4-FA	X			
Roes met een luchtje	X			
Heeft de verhoging van de leeftijdsgrens voor alcohol geleid tot een stijging van drugsgebruik onder 16- en 17-jarigen	X			

* Deze uitgaven/interventies staan in de aanvraag ook bij lokale producten genoemd. in dit verslag worden ze alleen bij extra maatregelen besproken.

Daarnaast zijn een focusgroep met jongeren en een bijeenkomst met experts georganiseerd waarin besproken werd hoe zij aankijken tegen het beleid om problemen door uitgaansdrugs te verminderen en of zij vinden dat er dingen ontbreken.

3. Resultaat

3.1 Bereik, gebruik en verbeterpunten maatregelen uitgaansdrugs

De in de brief van voormalig staatssecretaris van Rijn aangekondigde maatregelen om uitgaansdrugs aan te pakken, bestaan uit één of meer activiteiten. Hieronder doen we verslag van de voortgang en waar mogelijk van het bereik. Elk paragraaf begint met een citaat over de desbetreffende maatregel uit de brief.

3.1.1 Ouders ondersteunen

Tekst uit de kamerbrief

“Ouders spelen de belangrijkste rol bij het bespreekbaar maken van gebruik van (uitgaans) drugs. Ik wil hen hierin ondersteunen. Door informatie over drugsgebruik en gevaren daarvan beter beschikbaar te maken. Door hen te informeren via bladen, websites en fora of via ouderavonden. Op die manier wil ik bevorderen dat een gesprek over drugs tussen ouder en kind, net als over bijvoorbeeld alcoholgebruik en roken, plaatsvindt.”

OPVOEDING & UITGAAN

Stimulans en informatie voor ouders (online, folders, ouderavond) om in de opvoeding van hun oudere pubers aandacht te besteden aan de do's en don'ts met betrekking tot uitgaan.

Voortgang

Naar aanleiding van de kamerbrief heeft het ministerie van VWS het Trimbos-instituut subsidie verstrekt om een aanpak te ontwikkelen om ouders te ondersteunen bij het bespreekbaar maken van het gebruik van (uitgaans)drugs. Onder de naam Opvoeding & Uitgaan zijn door het Trimbos-instituut in de afgelopen jaren verschillende uitgaven en informatiedragers gemaakt die hieronder worden toegelicht.

Hoepakjijdataan.nl

Hoepakjijdataan.nl is een website voor ouders van opgroeiende kinderen waarop zij opvoedingsadvies kunnen vinden met betrekking tot onderwerpen als roken, alcohol, blowen, seks en voeding. Aan deze website is in 2016 de pagina uwkindenuitgaansdrugs.nl toegevoegd. Om meer ouders te bereiken is daarnaast een communicatietraject via social media uitgezet. De website is in 2017 5000 keer bezocht, meestal via de facebook-pagina Opvoeding & uitgaan.

Sociale Media

De [facebookpagina Opvoeding & Uitgaan](#) bleek al snel populair. Met medewerking van een internetadviesbureau is in 2017 een postingplan ontwikkeld en worden regelmatig feitelijke en grappige, aandacht trekkende posts geplaatst over pubers, opvoeding en uitgaan, af en toe afgewisseld met een kleine advertentiecampaigned. Het leverde veel volgers ('fans') op en ook reageren ouders op de posts en op elkaar. Sinds mei 2018 is er een Instagram account van Opvoeding & uitgaan.

De facebookpagina heeft inmiddels (juni 2018) 18.669 volgers. In 2017 hebben bijna vier miljoen mensen inhoud van de pagina gezien, in de eerste helft van 2018 waren dat er ruim 1 miljoen. Het lijkt er op dat met de pagina mensen uit alle lagen van de bevolking bereikt worden, wel voornamelijk vrouwen. Het Instagram account is vrij nieuw en heeft (6 augustus 2018) bijna 400 volgers.

Ouderavond 'Help mijn kind gaat uit'

Samen met GGD Amsterdam en GGD Gooi- en Vechtstreek heeft het Trimbos-instituut in 2016 een model-ouderavond over alcohol, ecstasy en gehoorschade ontwikkeld. In 2017 werd daaraan een module over cannabis toegevoegd, lachgas staat op het programma. In de bijbehorende train-de-trainer bijeenkomst worden preventieprofessionals (van GGD, CJG en instellingen voor verslavingszorg) getraind voor de uitvoering van de ouderavond.

De train-de-trainer is inmiddels vier keer gegeven en 41 preventieprofessionals kunnen nu de ouderavond geven. Van hen zijn er 18 werkzaam bij negen instellingen voor verslavingszorg en 11 bij vijf GGD-en. In de praktijk werken zeven instellingen voor verslavingszorg en drie GGD-en met de ouderavond. Hoe vaak zij hem uitvoeren wordt echter lang niet door alle instellingen goed geregistreerd. Voor zover bekend varieert dit van geen tot enkele keren per jaar. Ook heeft het Trimbos-instituut in Tivoli Utrecht een door ruim 100 ouders bezochte uitvoering gegeven samen met Jellinek. Een aantal GGD-en en instellingen voor verslavingszorg zegt wel ouderavonden over uitgaan te organiseren maar doen dat op hun eigen manier.

Ouders waarderen de combinatie tussen theoretische achtergrondinformatie en tips voor de praktijk. Ook het feit dat zij ingrediënten krijgen aangereikt die ze binnen hun eigen opvoedingsstijl kunnen inpassen werkt motiverend.

Folderserie Opvoeding en uitgaan

Er is een serie bondige folders voor ouders ontwikkeld. De folders zijn zowel gratis te downloaden als te bestellen:

	Downloads van trimbos.nl		van	Bestellingen*			TOTAAL / folders
	2016	2017	2018*	2016	2017	2018*	
10 vragen van ouders over alcohol & drugs	402	143	65	505	1485	600	3.200
Mijn kind en drugs: 6 tips	456	174	60	505	1979	854	4.028
Mijn kind en uitgaan: 10 spelregels	193	156	39	503	1873	605	3.369
TOTAAL / jaren	1.051	473	164	1.513	5.337	2.059	10.567

* bestellingen worden meestal door instellingen gedaan

** tot en met juni 2018

De bestellingen worden door organisaties gedaan, de downloads zijn naar alle waarschijnlijkheid bekeken door zowel professionals als ouders. Wat het bereik van de gedownloade en mogelijk doorgestuurde folders is valt niet te achterhalen.

Free Publicity

Om bekendheid voor uitgaan als opvoedingsthema te genereren, en de facebookpagina en de website meer bekendheid te geven is in 2017 een aantal keer gebruik gemaakt van free publicity door mee te werken aan verschillende websites, bladen en TV-uitzendingen: website Centra voor Jeugd en Gezin, Volkskrant magazine, Libelle, Jeugd.co en Nieuwsuur. Dit zijn media met een groot bereik.

Bereik

- Het bereik van de facebookpagina is het grootst en facebook bereikt bovendien ouders die lager opgeleid zijn of ouders die niet gewend zijn om zelf op zoek te gaan naar informatie. Deze ouders bezoeken doorgaans ook geen ouderavonden. Vaders worden met de facebookpagina minder bereikt, ondanks verschillende pogingen om vaders expliciet aan te spreken.
- Ook de free publicity kanalen hebben een hoog bereik maar zijn wel vluchtiger en eenmalig.
- Het bereik van de ouderavond kan nog worden verhoogd. Zie ook verbeter-mogelijkheden.

Verbetermogelijkheden

Verbeterpunten met betrekking tot de ouderavond

- beter zicht krijgen op de lokale implementatie door deelname aan de implementatiemonitor te vergroten
- verkennen of het bereik kan worden verhoogd door een online versie van de ouderavond te maken; regionale instellingen hebben hierin het initiatief genomen omdat zij merken dat scholen een investering van twee uur voor de ouderavond als een drempel ervaren. Ook inkorten van de ouderavond zonder de essentie van de boodschap te verliezen is een optie die verkend kan worden.
- verkennen van de mogelijkheid om van theater gebruik te maken; dit kan het bereik onder vmbo ouders verhogen

Verbeterpunten met betrekking tot social media

- Hoepakijdataan.nl als platform voor materialen en nieuws van [Opvoeding & Uitgaan](#) gaat verdwijnen. De website is technisch sterk verouderd. Een nieuwe website is belangrijk omdat je ouders vanaf facebook en andere projectuitingen voor meer info kunt verwijzen naar de site. Ouders die de site bezoeken kunnen op die manier ook met andere projectuitingen in aanraking komen. Voor de korte termijn zal worden doorverwezen worden naar Drugsinfo.nl, Alcoholinfo.nl en Rokeninfo.nl en ondertussen wordt gewerkt aan een nieuwe oudersite.
- De gestage groei van het aantal volgers van de Facebookpagina kende een stagnatie na de commotie rond het privacy beleid van facebook en de aanpassing van de algoritmes. Onderzocht wordt hoe hier het best op ingespeeld kan worden. In 2018 hoopt de projectleider het aantal van 20.000 volgers te overschrijden.

3.1.2 Jongeren informeren

Tekst uit de brief

"Ik wil jongeren veel beter informeren over de schadelijke gevolgen van drugsgebruik, zodat zij zich bewust zijn van de risico's. Het schoolprogramma de Gezonde School en Genotmiddelen (DGSG) wordt gemoderniseerd. Er is een preventiemodel in ontwikkeling gericht op drugs, alcohol en tabak voor studenten op het hbo en wo. Ook wil ik in overleg met communicatiedeskundigen de voorlichting gericht en effectief inzetten passend bij de verschillende opleidingsniveaus."

MODERNISERING DE GEZONDE SCHOOL EN GENOTMIDDELEN (DGSG)

Programma voor primair en voortgezet onderwijs en het mbo op het gebied van alcohol, drugs, en tabakspreventie.

Voortgang

- De kern van de vernieuwing van de lessen in DGSG ligt er in dat bij de communicatie met leerlingen niet meer vanzelfsprekend de focus ligt op drugsinformatie. Er is gekeken naar de belangrijkste onderliggende factoren die drugsgebruik van scholieren beïnvloeden. Voor de onderbouw in het voortgezet onderwijs blijkt dat de 'sociale norm' te zijn en voor de bovenbouw het vermogen tot 'zelfcontrole'. Rond deze inzichten zijn twee interventies ontwikkeld: Frisse Start voor de onderbouw en In Charge voor de bovenbouw en voor de eerste twee klassen van het mbo.
- Daarnaast blijkt er in sommige gevallen toch behoefte te zijn aan een drugs- specifieke aanpak, bijvoorbeeld op scholen of schoolklassen waar concrete signalen er op wijzen dat leerlingen met drugs bezig zijn. Voor die gevallen zijn er middelenspecifieke toolkits in de maak. Op basis hiervan kunnen preventieprofessionals van instellingen voor verslavingszorg scholen adviseren over een aanpak op maat. Voorlichting kan daarvan een onderdeel zijn. De eerste toolkit, over lachgas, wordt in 2018 opgeleverd.
- Frisse Start (pilot onderzoek) en In Charge (RCT) zijn onderzocht in respectievelijk 2015/2016 en 2017/2018 en worden geïmplementeerd sinds 2015/2016 (Frisse Start) en januari 2018 (In Charge).
- Voor de werving van scholen en de implementatie van de materialen wordt samengewerkt met preventieprofessionals van de instellingen voor verslavingszorg. Hoe beter de implementatie hoe groter de effecten van de interventies. Daarom worden de preventieprofessionals voor elke interventie apart getraind zodat zij de implementatie op de scholen zoveel mogelijk volgens de kwaliteitseisen en met behoud van de effectiviteit kunnen uitvoeren en op hun beurt de docenten weer kunnen trainen. Voor Frisse start zijn er 65 medewerkers drie GGD instellingen en 11 instellingen verslavingszorg getraind, voor in Charge 51 medewerkers van zes GGD-en en 12 instellingen voor verslavingszorg.
- Ook aan de implementatie op scholen worden in de nieuwe aanpak zwaardere eisen gesteld; de docenten moeten eerst een training volgen, voordat ze de lessen kunnen geven.
- Aan Frisse start werken circa 60 scholen, vier tot vijf docenten per deelnemende school zijn getraind. Er zijn 16.570 lesboekjes verkocht tussen 2017 en 1 juni 2018.

- In Charge is op 13 scholen uitgevoerd, waarvan acht onderzoeksscholen. Het gaat om zes mbo-scholen, en zeven vo-scholen. Op deze scholen zijn samen naar schatting 70 docenten getraind en hebben 1750 leerlingen deelgenomen.
- Be Wise Think Twice (roken, alcohol, cannabis) is ontwikkeld voor eerste klassen van het voortgezet speciaal onderwijs, voor leerlingen met gedragsproblemen, psychiatrische problematiek en autisme. In 2017 is een pilot uitgevoerd en in 2018 worden de materialen breder uitgerold. Er zijn inmiddels 19 medewerkers van drie GGD-en en acht instellingen verslavingszorg getraind. Ook zijn al 26 docenten, op vijf verschillende scholen getraind.
- Voor docenten en leerlingbegeleiders van voortgezet (speciaal) onderwijs en mbo bestaat een e-learning over het tijdig signaleren en begeleiden van leerlingen die door alcohol of drugs problemen hebben. De e-learnings zijn inmiddels verouderd waardoor het gebruik de afgelopen jaren is afgenomen (de e-learning is in totaal bijna 400 keer aangekocht door (medewerkers van) scholen).
- Bij scholen die werken met DGSG worden bij voorkeur ook de ouders betrokken. Bij Frisse Start hoort een eigen ouderavond. In Charge gebruikt de ouderavond 'Help mij kind gaat uit' (zie ook 3.2.1) Niet bekend is hoe vaak de ouderavonden worden uitgevoerd. Bij Be Wise Think Twice is geen oudercomponent ontwikkeld.
- Regels en afspraken over alcohol drugs en tabak horen van oudsher bij DGSG. Voor de nabije toekomst wordt toegewerkt naar een volledig middelenvrije school.

Bereik

- Er is op dit moment alleen zicht op *hoeveel scholen* met onderdelen van DGSG werken. De implementatiemonitor wordt aangepast zodat in de toekomst beter zicht mogelijk is op de implementatie van de *specifieke onderdelen* (lessen, docententraining, ouderavond, signaleren en begeleiden, middelenvrije school) die deelnemende scholen invoeren.
- Van de 635 scholen voor **voortgezet onderwijs** in Nederland werkt zestig procent (381 scholen) met DGSG. Dat is minder dan voor de vernieuwingen, toen lag het percentage op 70%. Een nieuwe manier van werken en implementeren vraagt omschakeling, zo moeten eerst de preventieprofessionals van GGD-en en instellingen voor verslavingszorg de implementatietraining volgen en de docenten op school geschoold worden.
- Van de 381 aan DGSG deelnemende scholen werken er tot nu toe 60 met Frisse start, dat is 15%.
- Er zijn 55 **instellingen voor mbo onderwijs** in Nederland. Op zes daarvan wordt In Charge uitgevoerd, dat is bijna 11%. Van de aan DGSG deelnemende scholen voor voortgezet onderwijs doet 2% mee aan In Charge.
- Be Wise Think Twice wordt geïmplementeerd op vijf scholen van de 217 scholen voor **voortgezet speciaal onderwijs**.

	Frisse Start - vo	Be Wise Think Twice - vso	In Charge - vo en mbo
Aantal scholen in Nederland ³	635	217	55 mbo, 638 vo
Aantal scholen dat deelneemt aan DGSG	Ca 381	?	381 vo en ? mbo
Implementatie nieuwe pakketten sinds	2015/2016	Voorjaar 2017	Januari 2018
preventieprofessionals getraind	65	19	51
Scholen met de nieuwe pakketten	57	5	7 vo, 6 mbo
Docenten getraind	250-300	26	70
Materiaal of docentenlicenties door scholen afgenomen	16.570 lesboekjes (1 jan 2017-1 juni 2018)	23 licenties	26 licenties

3 www.onderwijsincijfers.nl

Verbeterpunten

- Het monitoren van de implementatie op onderdelen kan beter; er komt een nieuwe meer gebruiksvriendelijke implementatiemonitor die daar naar verwachting verbetering in brengt. Het blijft echter een kwetsbaar systeem de invulling afhankelijk is van de input van scholen, GGD-en en instellingen voor verslavingszorg die andere prioriteiten kunne hebben.
- Maatschappelijk gezien is het lastig dat 'lessen over drugs' vaak als oplossing worden gezien voor alle problemen terwijl de omgeving waarin die lessen gegeven worden minstens zo belangrijk is: zijn ouders betrokken bij hun kind, is er een goede zorgstructuur op school met kennis van zaken met betrekking tot drugs, ondersteunt het schoolbeleid en de regelgeving de preventieboodschap?
- Studenten van het mbo vormen een belangrijke doelgroep maar door de omvang van de mbo scholen is implementatie in dit type onderwijs lastig. De wens is om in samenspraak met het mbo, de mbo-raad en de preventieorganisaties strategie en hulpmiddelen te ontwikkelen om de implementatie binnen het mbo te faciliteren.
- Er zou meer inzet nodig zijn op selectieve en geïndiceerde preventie. Dat wil zeggen meer aandacht voor risicogroepen en leerlingen die al drugs gebruiken en daardoor in problemen zijn gekomen. Naar aanleiding van de strategische verkenning cannabis wordt dit in 2019 opgepakt. Onder meer zal geïnvesteerd worden in nieuwe trainingen vroegtijdig signaleren en bespreken van druggebruik, zowel face-to-face als digitaal.

PREVENTIEMODEL VOOR HET HBO EN WO: INSPIRATIEDAGEN EN INSPIRATIESHEETS

Het aanjagen van alcohol- en drugsbeleid op instellingen voor hoger onderwijs door kennis en inspiratie te verzamelen en te delen.

Voortgang

Naar aanleiding van de kamerbrief heeft het ministerie van VWS het Trimbos-instituut subsidie verstrekt om een aanpak te ontwikkelen m.b.t. alcohol- en drugspreventie bij studenten. Voor het HBO en het WO zijn de volgende activiteiten ontplooid:

- Twee Inspiratiedagen (in 2015 en 2016) over preventie van alcohol- en drugsproblematiek onder studenten in het hoger onderwijs. De dagen werden bezocht door respectievelijk 68 en 90 deelnemers, afkomstig van instellingen voor hoger onderwijs (met name studentpsychologen, decanen en studieadviseurs), bestuursleden van studentenverenigingen, leden van de jaarlijkse introductie-commissies voor eerstejaars en preventieprofessionals van instellingen voor verslavingszorg en GGD-en. Voor 2018 staat een derde Inspiratiedag op het programma, in november.
- In vier Inspiratiesheets is advies geformuleerd over de aanpak van preventie van alcohol en drugsproblemen voor respectievelijk onderwijsinstellingen, studentenverenigingen, introductiecommissies en preventieorganisaties in de desbetreffende sector. De basis voor de inspiratiesheets lag in ruim 30 interviews met betrokkenen en de eerder ontwikkelde website dgsg.nl/hbo en [wo](http://dgsg.nl/wo).
- Tijdens het schrijven van deze rapportage werden de Inspiratiesheets uitgegeven.
- Om implementatie en continuïteit te borgen, wordt samengewerkt met De gezonde school en genotmiddelen, een langlopend breed geïmplementeerd integraal preventieprogramma

- voor het basis-, voortgezet- en mbo onderwijs dat het Trimbos-instituut in samenwerking met regionale instellingen (GGD-en en instellingen voor verslavingszorg) uitvoert.
- Naast de afgesproken projectactiviteiten zijn er in het kader van netwerk-ontwikkeling, kennisopbouw en kennisdelen extra activiteiten uitgevoerd:
    - in 2016 en 2017 voorlichting aan 90 bestuursleden van Utrechtse studentenverenigingen
    - training van ruim 500 mentoren van de Utrechtse introductietijd over hun rol en verantwoordelijkheid met betrekking tot alcohol en drugs – in samenwerking met Jellinek en de Universiteit Utrecht;
    - presentatie op ESSUS, een internationale conferentie over studentenwelzijn georganiseerd door de Universiteit van Amsterdam et cetera.
  - Met het oog op doorontwikkeling zijn/worden met externe partijen werkgroepen gestart om de mogelijkheden te verkennen voor:
    - het geschikt maken voor studentenverenigingen van de aanpak van dronkenschap en doorschenken die voor de horeca is ontwikkeld – in samenwerking met de gemeente Utrecht, de Landelijke Kamer van Verenigingen en Jellinek;
    - het opzetten van een landelijke monitor met betrekking tot gebruik van alcohol, drugs en tabak onder studenten - in samenspraak met Hogeschool Windesheim en een aantal andere instellingen voor hoger onderwijs (universiteiten in Amsterdam, Utrecht en Nijmegen) die lokaal het studentenwelzijn monitoren.

Bereik

- Nederland kent 37 hbo onderwijsinstellingen en 17 universiteiten⁴.
- In studiejaar 2017-2018 volgden 714.490 studenten een opleiding of studie in het hoger onderwijs: 446.585 aan hbo en 267.905 aan de universiteiten⁵. Het project Studenten & alcohol en drugsgebruik richt zich echter met name op de professionals die werken met studenten en op besturen van studentenverenigingen. Zij hebben op hun beurt contact met studenten.
- Gedurende de jaren 2016 – juni 2018 is mede dankzij de inspiratiedagen en interviews een netwerk opgebouwd. Er is contact geweest met bij benadering
  - een derde van de 37 hbo-instellingen
  - de helft van de 17 universiteiten
  - een kwart van de 48⁶ (bij de Landelijke Kamer van Verenigingen aangesloten) gezelligheidsverenigingen
  - Landelijke of stedelijke koepels zoals HBO raad, Landelijke Kamer van Verenigingen, Netwerk Studentenwelzijn, Vidijs – platform voor Utrechtse studentenorganisaties, LOShbo – Landelijke Organisatie van Studentendecanen in het Hoger Beroepsonderwijs.
- De naamsbekendheid van het Trimbos-instituut op dit terrein neemt toe want het projectteam wordt door instellingen voor hoger onderwijs, introductiecommissies en studentenverenigingen vaker gevonden voor advies en ondersteuning. De meeste vragen worden doorverwezen naar de regionale instellingen voor verslavingszorg zodat het lokale netwerk versterkt wordt.

4 <http://info.studielink.nl/nl/studenten/overzichtonderwijsinstellingen/Pages/hogescholen.aspx>

5 <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=71450NED&D1=0&D2=a&D3=0&D4=a&D5=0&D6=0&D7=I&HDR=G6>

6 <http://lkvv.nl/new/wp-content/uploads/LKvV-2017-Infographic.jpg>

Verbeterpunten

- Er zijn plannen in ontwikkeling om in de komende twee jaren actieplannen en werkgroepen Alcohol en Studenten op te zetten in alle universiteitssteden.
- Een knelpunt in de contacten met de studentenverenigingen is het feit dat besturen van verenigingen jaarlijks wisselen hetgeen de continuïteit in alcoholbeleid niet ten goede komt. Universiteiten en hogescholen zijn groot en hebben een complexe organisatie-structuur. Daardoor is het lastig om veranderingen te implementeren.
- Wat voor het project onbekend en ontoegankelijk terrein is, is de rol die de alcoholbranche speelt in het alcoholbeleid en de -verkoop en -promotie door de studentenverenigingen. Inkomsten van studentenverenigingen komen voor een groot deel uit barinkomsten. De contracten die zij met brouwers hebben en de sponsoring door biermerken is een black box maar er lijkt een sterke connectie te zijn. Ook de Landelijke Kamer van Verenigingen wordt gesteund door de Stiva en de Nederlandse brouwers. Meer kennis op dit terrein binnen het project en stellingname van het ministerie van VWS ten opzichte van de alcoholindustrie in relatie tot studentenorganisaties is zeer gewenst.
- Het project is inmiddels, na de fase van brede oriëntatie, toe aan meer focus omdat anders versnippering op de loer ligt.

VOORLICHTING GERICHT INZETTEN: PERSONA ONDERZOEK

Studie naar de clustering van jongeren op bepaalde kenmerken in relatie tot middelengebruik.

Voortgang

- Het in de brief aangekondigde overleg met communicatiedeskundigen over hoe voorlichting gericht en effectief ingezet kan worden heeft geresulteerd in het *Persona onderzoek* dat in 2016 is gestart, in 2017 is afgerond en in 2018 een vervolg krijgt.
- De studie wordt uitgevoerd door een consortium waarin het Trimbos-instituut, de Hogeschool Utrecht, de Universiteit van Amsterdam en het ministerie van VWS, directie VGP hun krachten bundelen.
- In dit innovatieve onderzoek worden typen jongeren op basis van bepaalde kenmerken geclusterd tot een 'persona'. Deze persona's maken het mogelijk om interventies te differentiëren naar verschillende doelgroepen. Zij kunnen bovendien professionals helpen de doelgroep beter te begrijpen, beter in te spelen op hun specifieke behoeften en effectiever met hen te communiceren.
- Het traject waarin de persona's tot stand komen bevat een literatuurstudie, interviews met 43 jongeren, beschrijving van subgroepen, toetsing van de persona's door professionals en (2018) een verdiepend onderzoek onder jongeren om de persona's verder aan te scherpen.

- Het traject is nog niet afgerond maar het loopt zowel procesmatig als inhoudelijk volgens plan, en er is zinvolle output:
  - Dertien verschillende persona's zijn in ontwikkeling, met een goede wetenschappelijke fundering die ook in de toekomst van dienst kan zijn.
  - Er zijn wetenschappelijke artikelen over het traject in voorbereiding om de opgebouwde kennis te delen
  - In overleg met VWS wordt gekeken naar implementatie van de kennis over persona's via de opleidingen in het hoger onderwijs.

Bereik

- Het is nog te vroeg om hierover resultaten te vermelden. Wel wordt kennis over de methodiek al gedeeld via wetenschappelijke artikelen en workshops.

Verbetermogelijkheden

- Niet van toepassing

3.1.3 Samenwerken met gemeenten

Tekst uit de brief

"Ik ondersteun gemeenten in het voeren van hun drugspreventiebeleid. Er komt een Handreiking Drugs en alcohol op evenementen. Gemeenten kunnen deze gebruiken om in hun vergunningverlening voorwaarden op te nemen gericht op het voorkomen van gezondheidsincidenten. Ik ga daarnaast op korte termijn met de burgemeesters in overleg om samen te bezien hoe we drugsgebruik bij evenementen nog effectiever kunnen tegengaan."

ALCOHOL EN DRUGS OP EVENEMENTEN. LEIDRAAD VOOR GEMEENTEN

Handleiding voor gemeenten om gezondheids- en veiligheidsproblemen door alcohol en drugs op evenementen te voorkomen en te hanteren.

Voortgang

- De Leidraad is opgeleverd in 2016 en in maart dat jaar gepresenteerd op het congres Alcohol en Drugs. In 2017 verscheen een update, mede op basis van ervaringen van gemeenten. Onder meer is toen informatie over lachgas opgenomen.
- De Leidraad is in het opleveringsjaar 2016 868 keer gedownload via trimbos.nl, in 2017 665 keer en in 2018 (tot 1 juli) 185 keer.
- Voor 2018 staat op het programma een factsheet of handzame samenvatting van de Leidraad te maken. In 2019 wordt tabak aan de Leidraad toegevoegd en zal de focus gericht worden op kleinere evenementen zoals kermissen en dorpsfeesten.

Bereik

- De Leidraad is in totaal 1718 keer gedownload.
- De potentiële doelgroep zijn medewerkers van de circa 380 Nederlandse gemeenten maar ook voor evenementorganisatoren die dance- en popmuziekfestivals organiseren (639⁷ in 2017) en preventieprofessionals (36 GGD-en en Instellingen voor verslavingszorg) kan de Leidraad interessant zijn. Opgeteld zijn dat 1204 potentieel geïnteresseerde organisaties.
- De huidige opzet laat niet toe te achterhalen of dit inderdaad de mensen waren die de Handreiking gedownload hebben.
- Een aantal geïnterviewden noemde dat collega's van andere afdelingen de uitgave wel gebruikten.
- Een derde van de ondervraagde gemeenten, GGD-en en instellingen voor verslavingszorg, kent de handreiking en ruim een kwart van deze respondenten gebruikt het stuk op een of andere wijze bij evenementenadvisering of weten dat deze door collega's gebruikt wordt. Zij geven aan dat de Leidraad een goed en praktisch hulpmiddel is. Een gemeente geeft bijvoorbeeld aan dat de Leidraad naar tevredenheid gebruikt is en nuttig bleek bij het toelichten van de verantwoordelijkheden van de verschillende partijen. Bovendien spreken zij nu voorafgaand aan een evenement met bedrijfsleider door hoe zij omgaan met alcohol en drugsbeleid. Een andere gemeente die voorheen aan organisatoren vroeg of zij advies wilden bij hun veiligheidsplan pakt dat nu minder vrijblijvend aan. Vanuit de directie veiligheid worden aan alle evenementen eisen gesteld met betrekking tot het veiligheidsplan. Organisatoren krijgen hierbij tips en suggesties die deels aan de Leidraad ontleend zijn. Enkele gesprekspartners geven aan dat veel van wat in de Leidraad geadviseerd wordt al gebeurt in de gemeente.

Verbeterpunten

- De projectleider geeft aan het lastig te vinden iets te zeggen over verbetermogelijkheden omdat er geen onderzoek is gedaan naar gebruik en gebruikerstevredenheid.
- De respondenten geven verschillende suggesties voor verbetering van de Leidraad. Men liet bijvoorbeeld weten behoefte te hebben aan meer richtlijnen voor borging en evaluatie en een minder statische presentatie van de informatie. Ook een goede samenvatting eventueel in de vorm van een infographic zou gewaardeerd worden. (iets dergelijks wordt in 2018 nog gemaakt).
- Wat betreft verbetering van de implementatie geeft een gemeente aan dat het helpt als gemeenten er actief mee in aanraking komen. Bijvoorbeeld via werkgroepen waarin gemeenten samenwerken met partners als GGD en instellingen voor verslavingszorg. Deze partijen zijn meestal goed op de hoogte van Trimbos-uitgaven en kunnen deze lokaal introduceren.
- Uit de enquête met de GGD-en blijkt dat zowel GGD-en als instellingen voor verslavingszorg een taak kunnen hebben in het beter bekend maken van de Leidraad bij de gemeenten. Ook actieve implementatie via de Veiligheidsregio en de GHOR bureaus wordt kansrijk geacht door twee respondenten.
- Twee GGD-en pleiten voor evaluatie en/of actualisatie van de Leidraad zodat hij blijft aansluiten bij ontwikkelingen in evenementen en middelengebruik.

---

7 Hieronder zijn ook organisatoren van andere typen muziekfestivals meegerekend
Bron <http://www.respons.nl/uploads/Factsheet-Festival-Monitor1.pdf>

- Enigszins los van de Leidraad geeft een gemeente twee knelpunten aan in evenementenbeleid in relatie tot problemen met alcohol en drugs:
  - er is geen landelijke certificering voor EHBO met kennis van zaken met betrekking tot alcohol en drugsincidenten in deze setting
  - er zijn geen centrale regels met betrekking tot klimaatbeheersing (drugsgebruik leidt in warme ruimtes met een hoge luchtvochtigheid eerder tot gezondheidsproblemen).
- Een aantal gemeenten geeft in de interviews aan dat zij vragen hebben over de aanpak van lachgas buiten de setting van evenementen.

BRIEF OVER DRUGSPREVENTIE AAN GEMEENTEN

Brief van de staatssecretaris aan burgemeesters om hen te betrekken bij drugspreventie.

Voortgang

- Om de gemeenten te betrekken bij het beleid rond uitgaansdrugs, is de colleges een uitgebreide brief⁸ gestuurd. Hierin informeert de staatssecretaris de gemeenten over de maatregelen die hij heeft genomen gericht op het verminderen van drugsgebruik en het tegengaan van drugs gerelateerde gezondheidsincidenten. De staatssecretaris noemt de gemeente op basis van haar spilfunctie een belangrijke bondgenoot van de landelijke overheid bij het vormgeven van drugpreventiebeleid. Bij de brief is een uitgebreide lijst van maatregelen en hulpmiddelen toegevoegd die gemeente in die rol kunnen inzetten.

Bereik

- De brief is op 16 mei 2018 naar alle colleges gestuurd. De projectleider geeft aan dat er geen terugkoppeling georganiseerd werd. Wel zijn er enkele gesprekken met bestuurders geweest waaruit steun voor de maatregelen bleek. In Brabant bijvoorbeeld werd de zorg om de normalisering van het gebruik van uitgaansdrugs gedeeld. Daar is inmiddels een campagne in voorbereiding om normalisering ter discussie te stellen. Ook zijn in de afgelopen twee jaar de aanvragen voor de inzet van Unity en Celebrate Safe (zie 3.1.4) toegenomen. Of deze ontwikkelingen rechtstreeks verband houden met de brief is niet te zeggen.
- Uit de enquête onder Unity-coördinatoren bleek dat (mede) naar aanleiding van de brief veranderingen zijn doorgevoerd in de voorlichting die Unity (al dan niet in Celebrate Safe verband) geeft. Veranderingen zijn onder meer: meer gebruik van sociale media, nieuwe en geactualiseerde materialen en meer aandacht voor veilig uitgaan in brede zin. Ook zijn er landelijk gezien 50 extra interventies uitgevoerd in het kader van Celebrate Safe.
- Enkele gemeenten gaven in de telefonische interviews aan dat zij zich zorgen maken om de normalisering van uitgaansdrugs.
- De zes gemeenten die we vroegen naar de brief kunnen deze niet terughalen, noch weten zij of er naar aanleiding daarvan dingen zijn veranderd of extra zijn opgepakt in de gemeente. Dit komt deels ook omdat de gesproken ambtenaren pas na begin 2016 in dienst zijn gekomen of nog maar kort op dit dossier zitten.

8 Kenmerk 949999- 14883 5-VGP

- Uit andere onderdelen van de Quick scan is op te maken dat de meeste gemeenten (of de beleids- en uitvoerende organisaties in hun regio zoals de GGD en de instelling voor verslavingszorg) met een of meer interventies en producten uit de brief werken: Alcohol en drugs bij evenementen. Leidraad voor gemeenten; Celebrate safe; Unity; DIMS; Preventie in de coffeeshop. Of de brief aan de colleges hier een stimulerende rol bij heeft gespeeld was met dit onderzoek niet te achterhalen.

Verbeterpunten

- Een van de gemeenten laat in het interview weten dat zij het soms als lastig ervaren wanneer de politie andere prioriteiten heeft dan de gemeente, de jeugdboa's en samenwerkingspartners als Halt en verslavingszorg. Politie-inzet op grote evenementen is goed geregeld maar bij kleinere evenementen schiet het wel eens tekort.
- Het is volgens de projectleider belangrijk om vanuit het ministerie ook in de toekomst feeling met de regio's te houden, bijvoorbeeld via een follow up brief, werkbezoeken, contacten met gemeentebesturen, en andere netwerkpartners rond uitgaansdrugs. Ook deze Quick scan is een manier om vinger aan de pols te houden.

3.1.4 Samenwerken met de uitgaanssector

Tekst uit de brief

"Drugs worden vaak gebruikt in uitgaansgelegenheden zoals clubs en op evenementen. Daarom wil ik met de organisatoren en eigenaren samenwerken om de voorlichting ter plekke alsmede de veiligheid te verbeteren. Het is goed te zien dat zij hun verantwoordelijkheid al oppakken. De ontwikkeling van de campagne Celebrate Safe is hiervan een goed voorbeeld."

CELEBRATE SAFE

Publiek-private samenwerking met betrekking tot een communicatienetwerk dat beoogt het bereik van informatie over veilig uitgaan te vergroten.

Voortgang

- Celebrate Safe was destijds een initiatief van festivalorganisator ID&T om de bewustwording onder de bezoekers over de risico's die gepaard gaan met uitgaan en hoe deze te beperken te vergroten. Na 2015 is het concept in overleg met ID&T, met steun van VWS en met Jellinek als projectleider in een publiek private samenwerking losgekoppeld van de initiator en uitgebreid. Er sloten zich meer organisatoren aan, ook van buiten Amsterdam, hulpdiensten en beveiliging werden er bij betrokken en een netwerk van organisaties die zich bezig houden met verschillende andere aspecten van veilig uitgaan werd opgezet. Er zijn nu tien onderwerpen

met betrekking tot veilig uitgaan die onder de aandacht van bezoekers kunnen worden gebracht.

- Inmiddels zijn er jaarlijks zo'n 119 terugkerende (dance)evenementen aangesloten bij Celebrate Safe en daarnaast ook clubs, poppodia en eenmalige evenementen.
- Via de communicatie over veilig uitgaan op de festivals maar ook via de social media en websites van de organisatoren, worden veel jongeren en jongvolwassenen met deze boodschappen bereikt. Van 300 tot 50.000 per clubavond of festival. Een groot deel van de dancefeesten ontvangt zo'n 10.000 gasten op een avond.
- Doordat Celebrate Safe is opgezet door en voor organisatoren is er groot draagvlak. Ook het feit dat de campagne niet alleen over drugs ging heeft de implementatie bevorderd.
- Er is geen onderzoek gedaan naar of de informatie effect heeft op het gedrag van de bezoekers. Dit wordt als gemis ervaren. Daarom staat er voor 2019 in samenwerking met de Universiteit Maastricht een onderzoek naar een van de preventieve boodschappen op het programma.
- De publiek private samenwerking is geslaagd maar moet nog geformaliseerd worden. Er wordt gezocht naar een duurzame samenwerkingsvorm, inclusief financiering.
- Celebrate Safe is een communicatienetwerk dat beoogt het bereik van informatie over veilig uitgaan te vergroten. Er is geen kwaliteitskeurmerk en geen beleidsadvies, al worden wel eens organisatoren geweigerd omdat hun intentie niet aansluit bij Celebrate Safe. Ook wordt gemeenten wel geadviseerd om preventie in de beleidskaders op te nemen.

Bereik

- Er waren in 2017 639 muziekfestivals⁹, waarschijnlijk betrof het in overgrote meerderheid dance en popfestivals.
- Inmiddels zijn er jaarlijks zo'n 119 terugkerende (dance)evenementen aangesloten bij Celebrate Safe. En daarnaast ook clubs, poppodia en eenmalige evenementen.
- Via de informatie over veilig uitgaan op de festivals maar ook via de social media en websites van de organisatoren, worden veel jongeren en jongvolwassenen met deze boodschappen bereikt. Potentieel alle bezoekers van clubavonden of festivals en dancefeesten van de 119 deelnemende evenementen.

Verbeterpunten

- Het zou goed zijn om meer tijd te kunnen investeren in het monitoren van de gang van zaken tijdens de evenementen, om beter zicht te krijgen op de naleving van de Celebrate safe afspraken.
- Het bereik van Celebrate Safe zou vergoot kunnen worden door uitbreiding naar meer popevenementen, clubs en kroegen. Dit vraagt een aanpak op maat. Tijdens het Amsterdam Dance Event is daarmee al begonnen. In 2019 wordt dit verder verkend.
- Op een Celebrate Safe symposium bleek dat opstarten van regionale netwerken met kleinere organisatoren buiten de randstad aandacht vraagt. Organisatoren en samenwerkingspartners weten elkaar slecht te vinden. Als start worden nu in Brabant, Groningen en Utrecht Celebrate Safe symposia gehouden.
- De lokale financiering van Unity, het landelijke peerproject dat de voorlichting op evenementen

⁹ Hieronder zijn ook organisatoren van andere typen muziekfestivals meegerekend
Bron <http://www.respons.nl/uploads/Factsheet-Festival-Monitor1.pdf>)

uitvoert, wordt door de projectleider als knelpunt ervaren. Lokale overheden investeren met name niet makkelijk in de kwaliteit en kennisopbouw van de Unity-vrijwilligers.

- Er moet betere wetenschappelijke onderbouwing komen met betrekking tot de voorlichting en interventies die voor het uitgaanspubliek ontwikkeld worden, evenals meer (effect) onderzoek. Celebrate Safe probeert hier zelf aan te werken door het Party Panel, een onderzoeksmethodiek om gedragsdeterminanten beter te onderzoeken. De eerste Panelrondes gaven al aanleiding om de voorlichting over de EHBO en over hoge doseringen werkzame stof in mdma aan te passen.
- Naast Celebrate Safe zijn er meer partijen die hun gezondheidsboodschap op evenementen zouden willen delen. Celebrate Safe zou dergelijke organisaties kunnen helpen hun interventies te verbeteren dankzij de informatie uit de Party Panel studie. Ook zou de expertise van de Celebrate Safe partners op het gebied van marketing en communicatie ingezet kunnen worden en zou het bereik vergroot kunnen worden door de communicatiekanalen van alle partners in te zetten.

3.1.5 Samenwerken met gezondheidsprofessionals

Tekst uit de brief

"Onder meer via de eerstelijns gezondheidszorg en de spoedeisende hulp wil ik een impuls geven aan preventie en voorlichting."

EERSTELIJNSGEZONDHEIDSZORG

Versterken van signalering en voorlichting over uitgaansdrugs in de eerstelijns.

Voortgang

Aan dit voornemen is geen invulling gegeven. Er lag voor deze sector nog geen duidelijk plan, en de rol met betrekking tot uitgaansdrugs is in de sector beperkt, de prioriteiten liggen elders.

In de brief aan de burgemeesters (zie 3.2.3) is wel aandacht besteed aan de signalerende rol van de sociale wijkteams met betrekking tot drugs. De focus ligt daarbij niet op uitgaansdrugs maar op kinderen van verslaafde ouders. De gemeenten worden gewezen op een uitgave ([Sociale wijkteams en verslavingspreventie](#)) waarin de rol van sociale wijkteams bij verslavingspreventie beschreven is en waarin handvatten worden aangereikt voor de uitvoering.

Verbeterpunten

Om de rol van de eerstelijns gezondheidszorg bij voorlichting en signalering met betrekking tot uitgaansdrugs te versterken, zou een verkenning van behoeften en mogelijkheden van de verschillende partijen, met name de huisarts een eerste stap kunnen zijn.

SPOEDEISENDE EERSTE HULP (SEH)

Screening en doorverwijzing van patiënten met alcohol- en drugsgerelateerde problemen op de spoedeisende eerste hulp.

Voortgang

- Vooronderzoek wees uit dat de Nederlandse SEH's onderschrijven dat zij een vindplaats zijn voor signalering van alcoholproblemen.
- Om de signalering handen en voeten te geven is een screeningsmethodiek ontwikkeld. Hiermee is een pilot gedraaid op zeven SEH afdelingen. De implementatie van de screeningsmaterialen bleek echter lastig te realiseren in de hectiek van de SEH. Aanpassing en versimpeling van de interventie op basis van de pilot heeft dit niet verholpen. Wel leverden de pilots aanbevelingen op voor het opzetten van alcoholscreening en het aanbieden van een korte interventie op de SEH.
- De toolbox met instrumenten voor screening en interventies zijn toegankelijk gemaakt via de website van het Expertisecentrum Alcohol.
- Om het draagvlak voor alcoholscreening te verhogen en awareness te creëren wordt ingezet op disseminatie van kennis over (het belang van) vroegsignalering en de mogelijkheden voor registratie en verwijzing. Onder meer via presentaties op (inter)nationale bijeenkomsten, publicaties in vakbladen en inbedding in het landelijk Expertisecentrum Alcohol.
- Andere initiatieven zijn
  - VeiligheidNL voert jaarlijks een letselmonitor uit onder ziekenhuizen. Met hen is afgesproken dat er twee vragen over alcohol worden toegevoegd. Beide vragen worden ingevuld op basis van het klinisch oordeel van de arts. Het betreft een verplichte vraag over alcoholgebruik voorafgaand aan de ziekenhuisopname van de patiënt. Hiermee krijgt VeiligheidNL een indicatie van het aantal letsels waarbij alcohol een rol speelt. De tweede vraag is een optionele over vermoedens van problematisch alcoholgebruik. Deze vraag fungeert als reminder voor de arts om alcoholgebruik aan de orde te stellen.
  - In oktober kregen alle 800 leden van de Nederlandse Vereniging van Spoedeisende Hulp Artsen (NVSHA) informatie en tips over wat zij kunnen doen wanneer zij geconfronteerd worden met een patiënt met alcoholletsel of -gerelateerd letsel. Dit is een initiatief van het SEH project, het Expertisecentrum Alcohol en NVSHA. De tips gaan over het uitspreken van zorg en verwijzing naar meer informatiekanalen. Ook worden artsen verwezen naar meer achtergrond informatie (op de website van het Expertisecentrum Alcohol).
  - In aansluiting op dit initiatief komt op de landelijke nazorgwebsite voor SEH patiënten (SEHzorg.nl), waar al informatie te vinden is voor minderjarige patiënten, een sectie met informatie en zelfhulpopties voor volwassenen. Na hun bezoek aan de SEH kunnen patiënten hierop geattendeerd worden door hun arts.
  - Er zijn inventariserende gesprekken met de politie om de mogelijkheden te verkennen van screening en korte interventies bij arrestanten.

Bereik

Er zijn in Nederland 90 ziekenhuisafdelingen voor Spoedeisende Hulp. Een klein deel is actief (geweest) met alcoholscreening en een enkeling met aansluitende korte interventies¹⁰:

- Zeven ziekenhuizen deden mee met de pilot.
- Eén ziekenhuis heeft screening (op basis van een gevalideerd instrument) en korte interventies met betrekking tot alcoholgebruik geïmplementeerd.
- Twee ziekenhuizen screenen op basis van klinisch oordeel waarvan één alleen bij 18-minners.
- Bij twee ziekenhuizen lopen (voortgezette) pilots voor screening.

Verbeterpunten

Een duidelijk standpunt vanuit het ministerie van VWS over het belang van vroegsignalering van alcoholproblematiek op de SEH ontbreekt. Back up vanuit het ministerie zou de implementatie ten goede kunnen komen.

3.1.6 Intensivering en uitbreiding van monitoring

Tekst uit de brief

"De capaciteit van het succesvolle Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS) dat goed zicht houdt op de drugsmarkt en waarschuwingen afgeeft in geval van extra risicovolle drugs, breid ik uit. Daarnaast laat ik onderzoeken of en hoe de preventiefunctie van het DIMS (het voorlichten van mensen op de testspreekuren) kan worden uitgebreid."

UITBREIDING DRUGSTESTEN VOOR CONSUMENTEN

Capaciteit van DIMS voor het testen van drugs (op stoffen die een extra gevaar voor de volksgezondheid opleveren) uitbreiden.

Voortgang

Wijzigingen met betrekking tot het testen van drugs:

- Het landelijk DIMS bureau heeft het werken met de FT-IR apparatuur uitgebreid. Met dit apparaat kunnen meer drugs door het Trimbos-instituut herkend worden en hoeven er minder samples naar het testlaboratorium worden doorgestuurd. Het apparaat is inmiddels in staat om naast MDMA, ook speed, ketamine, en GHB te herkennen. Een groot deel van de uitslagen kan hierdoor direct aan de bezoekers worden doorgegeven; zij hoeven minder lang op de uitslag te wachten. Het is helaas (nog) niet gelukt om cocaïne en 4-FA door het apparaat betrouwbaar te laten herkennen.
- Er worden twee keer per jaar (was één keer jaarlijks) nieuwe testers opgeleid waardoor de bezetting op de regionale testlocaties beter is.
- Veranderingen in de regionale DIMS-kantoren zijn met lokaal geld gefinancierd.
  - Jellinek en GGD Amsterdam hebben een eigen FT-IR apparaat aangeschaft en sinds februari 2018 geeft Jellinek uitslagen door aan haar bezoekers.

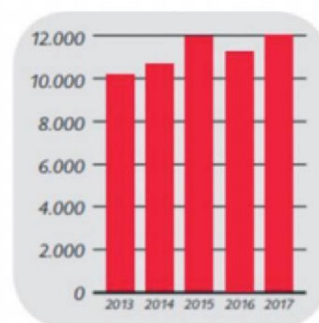
¹⁰ <https://expertisecentrumalcohol.trimbos.nl/items/details/stand-van-zaken-rondom-screening-en-korte-interventies-op-de-seh>

- Het aantal testlocaties is uitgebreid met onder meer locaties in Rotterdam, Hilversum en Helmond. Over andere testlocaties wordt nog onderhandeld.
- In Utrecht is de capaciteit van het testspreekuur uitgebreid en wordt er met twee teams tegelijk getest.
- De veranderingen zijn tot stand gekomen met beperkte extra inzet van middelen, met herschikking van middelen en lokale financiering. Het implementeren en inregelen van de FT-IR, waardoor het apparaat meer middelen herkent, heeft veel menskracht en budget gekost.

Bereik

- Deze ontwikkelingen hebben niet geleid tot meer geteste samples. Wel kunnen aanleveraars van samples sneller een uitslag krijgen en bovendien hoeven minder samples naar het lab doorgestuurd te worden, wat kostenbesparend is. Binnen het budget is het daardoor mogelijk om extra samples door te sturen naar lab. Ook is er een bredere spreiding van testlocaties gerealiseerd.
- Het aantal aangeleverde samples vertoont een stijgende lijn van ruim 10.000 in 2013 tot iets meer dan 12.000 in 2017. Of er meer of minder drugs getest worden, hangt onder meer samen met de vervuiling van de drugsmarkt. De stijging in 2015 verklaart men bijvoorbeeld door de red alert eind 2014.¹¹ Een red alert is een waarschuwingscampagne die door DIMS wordt ingezet wanneer drugs met extra groot risico voor de volksgezondheid worden aangetroffen. Voor het uitvoeren van de belangrijkste DIMS-functie – het monitoren van de drugsmarkt – is het aantal samples ruim toereikend.

Verbeterpunten

- Knelpunt bij DIMS was dat het landelijk bureau tijdens en na red alerts onderbezet is. Er komen dan veel extra samples binnen. Dit is inmiddels opgelost door drie externen die op regionale testlocaties werken, op te leiden voor het testen op het landelijk bureau en hen tijdens red alerts op ad hoc basis in te huren.

UITBREIDING VOORLICHTING

Vergroten voorlichtingscapaciteit van DIMS.

Voortgang

- In samenwerking met interne en externe samenwerkingspartners is op verschillende manieren de voorlichtingsfunctie die aan DIMS gekoppeld is, versterkt:
  - Er is een red alert app ontwikkeld die ervoor zorgt dat tijdens red alerts gebruikers van uitgaansdrugs snel en gericht van informatie kunnen worden voorzien. De red alert app

¹¹ Gouwe, D. van der (2018). Jaarbericht 2017. Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS). Trimbo-instituut, Utrecht.

is intussen (periode augustus 2016 – 1 september 2018) zo'n 40.000 keer gedownload maar door een deel van de gebruikers ook weer verwijderd. Naar schatting een derde van de genen die de app gedownload heeft, heeft de app nog steeds op zijn telefoon staan¹².

- Er is een preventie-overleg voor DIMS-coördinatoren ingesteld dat drie keer per jaar plaatsvindt. Op de agenda staan onderwerpen die te maken hebben met de inhoud, uniformering en kwaliteit van de preventieboodschap tijdens de testsprekuren en thema's als 'anabolen'.
- Er zijn animaties ontwikkeld om geïnteresseerden uit te leggen wat DIMS is en wat een red alert (ook Engelstalig) inhoudt. Deze zijn 2658 respectievelijk 636 maal bekeken¹³.
- In navolging van Jellinek Amsterdam voeren de testlocaties een breder opgezet onderzoek uit naar hun bezoekers. Het landelijk DIMS bureau heeft een coördinerende functie. Hiermee wordt de achtergrond van bezoekersgroepen in kaart gebracht en dit kan leiden tot toespitsing van de voorlichting naar type bezoekers.
- De meeste DIMS coördinatoren zeggen de oproep uit de brief aan de Colleges (mei 2016) om de voorlichting via DIMS te intensiveren te kennen. Twee tot vier geven aan naar aanleiding van de oproep contact te hebben gehad met de gemeente. In aard, omvang of intensiteit van de voorlichting is bij ongeveer de helft van de testlocaties iets veranderd. De gesprekken zijn langer, de voorlichting uitgebreider, er komen meer mensen die informatie willen en een coördinator geeft aan meer dan voorheen de risico's van drugsgebruik te benoemen. Sommige coördinatoren geven aan dat de wijzigingen niet met de brief te maken hebben.
- Twee van de coördinatoren gaven in de enquête aan dat door enerzijds bezuinigingen en beperkte lab capaciteit en anderzijds toename van het aantal bezoekers de gepersonaliseerde voorlichtingsgesprekken juist meer in de knel dreigen te komen en de kans bestaat dat er slechts tijd is het testresultaat toe te lichten.
- Tot slot viel het een van de coördinatoren op dat 'lokale overheden' bijna nergens kennis hebben genomen van de beleidsvisie Drugs uit 2015 en dat het onderwerp ver van hen af staat. De coördinator zou graag zien dat de centrale overheid hier iets meer druk op zet.

Bereik

- Jaarlijks bezoeken 12.000 personen een DIMS-testlocatie om hun drugs te laten testen. De ervaring is dat degenen die de drugs laten testen delen de uitslag en verdere informatie die zij krijgen vaak delen met vrienden die dezelfde pillen slikken. Zo wordt een veelvoud van het aantal bezoekers bereikt.

Verbeterpunten

- Verbeterpunten zien twee DIMS-coördinatoren op het gebied van ruimere financieringsmogelijkheden zodat er meer ruimte gemaakt kan worden voor voorlichting. Volgens de projectleider is er vooral bij de drukkere testlocaties geen extra tijd om voorlichtingsgesprekken te voeren.
- Om de voorlichting inhoudelijk te versterken is volgens de projectleider meer determinantenonderzoek nodig.

---

12 RedAlert Appstore overviews en RedAlert Google Play overviews, september 2018.

13 Bron: de info onder de clip op vimeo dd 6 augustus 2018)

3.2 Bereik, gebruik en verbetermogelijkheden lokale instrumenten

In het kader van het programma Veilige en Gezonde Horeca en Evenementen zijn de volgende instrumenten voor een gezond en veilig lokaal uitgaansleven beschikbaar.

3.2.1 Trainingen & scholing

ALCOHOL, DRUGS EN AGRESSIE (ADA)

- Training voor buitengewoon opsporingsambtenaren (Boa's) met betrekking tot herkennen van en omgaan met personen onder invloed, om escalatie te voorkomen
- Training voor politie met betrekking tot herkennen van en omgaan met personen onder invloed, om escalatie te voorkomen

Voortgang

- De ADA trainingen worden aangeboden via de Trimbos-website, en kunnen op basis van open inschrijving of in company worden gegeven.

Bereik

- De open inschrijfttrainingen hebben nooit plaatsgevonden.
- De incompany wel:
  - De ADA training is drie maal in aangepaste versie uitgevoerd voor medewerkers van een hotel (receptie en barmedewerkers)
  - De ADA training voor boa's is een 5 maal gegeven.
  - Er is nu een aanvraag om de ADA voor politie aan te bieden in aansluiting op een eerder ontwikkelde basistraining over alcohol en drugs die in het opleidingscurriculum werd opgenomen.

Verbetering

- Om de implementatie een impuls te geven zouden gerichte wervingsacties kunnen plaatsvinden, zoals een presentatie over de ADA training bij de Nederlandse Vereniging voor DHW Inspecteurs of een kortingsactie voor de daarbij aangesloten leden.

DRANK- EN HORECAWET VOOR GEMEENTELIJKE GEZONDHEIDSADVISEURS

Training voor beleidsmedewerkers van GGD en instelling voor verslavingszorg waarin geleerd wordt hoe aan de hand van de DHW meer resultaat gehaald kan worden uit lokaal alcoholbeleid.

Voortgang

- Op basis van een verkenning naar de belangstelling voor een training Drank- en Horecawet voor GGD beleidsadviseurs is een dergelijke training ontwikkeld.

- De training is in 2016 1 keer gegeven aan 14 mensen van 14 GGD-en.
- De deelnemers evalueren de training positief en meermalen heeft deze geleid tot nieuwe lokale initiatieven om de naleving van de alcoholwetgeving te bevorderen.
- Als spin off zijn voor gemeenten inspiratiesessies ontwikkeld met betrekking tot de (evaluatie van) Preventie- en Handhavingsplannen DHW.

Bereik

- Iets meer dan de helft van de GGD heeft in theorie een adviseur in huis die getraind is in de preventieve mogelijkheden van de Drank- en Horecawet, personeels-wisselingen daargelaten.

Verbetering

- Vanuit het oogpunt van goed preventief integraal alcoholbeleid, zou het wenselijk zijn als elke GGD een DHW adviseur in dienst heeft maar beslissingen daarover worden uiteindelijk lokaal genomen.
- Om de training inhoudelijk te verbeteren, zou een evaluatie onder de in 2016 opgeleide trainers praktische input kunnen geven.

JAARLIJKSE STUDIEDAG VOOR TOEZICHTHOUDERS DRANK- EN HORECA WET (DHW)

Jaarlijkse studie- en netwerkdag voor toezichthouders DHW en andere professionals die direct of indirect betrokken zijn bij het toezicht op de DHW. Op de dag staan actuele ontwikkelingen en 'good practices' centraal.

Voortgang

- Het betreft een jaarlijks terugkerende dag, in 2018 voor de vierde keer.
- De evaluatie van de dagen is positief, deelnemers waarderen de dag met een acht en men geeft aan nieuwe ideeën op te doen. De evaluaties worden overigens maar door zo'n 15% van de deelnemers ingevuld. Het aantal personen dat zich het volgende jaar weer inschrijft is ook een indicatie voor het succes van de dag. Ongeveer de helft van de bezoekers keert jaarlijks terug.

Bereik

- Het aantal deelnemers is redelijk stabiel door de jaren heen, zo rond de 175 waarbij er steeds 50 tot 60 gemeenten vertegenwoordigd waren, vaak met meerdere personen. Dat is jaarlijks zo'n 15% van de Nederlandse gemeenten. Zowel deelnemers uit de toezicht- en handhavingshoek als uit de preventiehoek zijn aanwezig.

Verbeterpunten

- Hoewel de huidige opzet van de dag goed werkt, zou mogelijk de netwerkfunctie nog meer in het programma verankerd kunnen worden.
- De kosten voor deelname (195 euro) zijn voor sommigen wellicht een belemmering, anderzijds is de opkomst goed.

- Onbekend is helaas hoe de opgedane kennis in de praktijk gebruikt wordt. Er zijn wel indicaties maar dat is op basis van contacten met ons netwerk of berichten in de media; er ontbreekt recent onderzoek naar de stand van zaken.

3.2.2 Factsheets

Factsheets over aan lokaal uitgaansbeleid gerelateerde onderwerpen, meestal geschreven naar aanleiding van behoeften uit het veld of nieuwe ontwikkelingen in het werkgebied.

	2015	2016	2017	t/m Juni 2018	TOTAAL
4-FA – (Update oktober 2017)	nvt	1127	592	217	1936
Lachgas (verschillende edities, laatste update 2018)	189	327	903	268	1687
De stand van zaken rond XTC (2015)	58	704	277	163	1202
Strategische verkenning uitgaansdrugs 2015 (2015)	564	113	122	18	817
Watervergiftiging door gebruik van XTC (2015)	269	78	59	23	429
Naleven van de leeftijdsgrens alcohol op evenementen (2015)	173	80	42	19	327
Opvoeding & uitgaan - infosheet voor professionals (2016)	nvt	67	159	22	248
Opwindingsdelier. Informatie voor politie, beveiliging en hulpverlening (2017)	nvt	80	66	38	184
Infosheet Lokale handhaving van wetgeving rondom dronkenschap (2015)	0	99	21	6	126
Verhoging leeftijdsgrens alcohol. Zien instellingen voor verslavingszorg een verschuiving van alcohol- naar drugsgebruik onder 16- en 17-jarigen? (2014)	2	16	33	7	58
Geweld onder invloed beïnvloeden (2013)	2	8	17	4	38
Preventie- en Handhavingsplan DHW - hoe ver zijn gemeenten? (2014)	17	3	4	3	35

3.2.3 Beleidsadvies

ALCOHOL- EN DRUGS OP EVENEMENTEN. LEIDRAAD VOOR GEMEENTEN

Adviesnota over het voorkomen en beperken van alcohol- en drugsproblemen op evenementen.

De Voortgang, het bereik en de verbeterpunten van de Leidraad worden beschreven in 2.1.3 Samenwerken met gemeenten.

LOKAALMIDDELENBELEID.NL

Website met kennis, informatie en hulpmiddelen met betrekking tot effectief lokaal alcoholbeleid.

- De website lokaal middelenbeleid.nl is voornamelijk gericht op beleidsambtenaren van gemeenten die zich bezig houden met lokaal alcohol-, drugs- en tabaksbeleid.

- De website is in de periode januari 2014-juli 2018 door gemiddeld ruim 7000 personen per jaar bezocht. In totaal 35.296 personen.
- Niet na te gaan is de achtergrond van de bezoekers.
- De websitebezoekers hebben door de jaren heen 5130 documenten gedownload.
- De top 10 van meest gedownloade documenten:

Naam document	Aantal downloads
Preventie- en Handhavingsplan DHW 3.0	431
Een nieuwsitem over de gemeente Den Helder (betreffende het Evaluatierapport Veilig uitgaan regel je samen)	313
Flyer Preventie- en Handhavingsplan DHW plan	204
Onbekend document	175
Factsheet Wat moet ik weten over lachgas	136
Factsheet Lachgas Update december 2016	134
Factsheet Naleving en handhaving DHW	115
Infosheet lokale handhaving van wetgeving rondom dronkenschap	105
Preventie- en Handhavingsplan DHW 2.0	84
Factsheet Scanner	75

- Om versnippering tegen te gaan wordt in 2018 lokaalmiddelenbeleid.nl uit de lucht gehaald. De inhoud wordt verdeeld over bestaande trimbos websites en verder gedeeld via de social media. Trimbos.nl, expertisecentrumalcohol.nl, de Handreikingen Gezonde Gemeente van het CGL en het online platform De Rookvrije Generatie voor gemeenten zullen naar verwachting voorzien in de informatie behoefte.

LOKETGEZONDLEVEN.NL / HANDREIKING GEZONDE GEMEENTE

Een digitale handreiking van het RIVM/Centrum Gezond Leven met informatie, advies en praktijkvoorbeelden om aan de slag te gaan met gezondheidsbevordering in wijk en gemeente. Het Trimbos-instituut is onder meer verantwoordelijk voor

- Themadeel Alcohol
- Themadeel Drugs
- Themadeel Tabak

Bezoekcijfers

De Handreiking Gezonde Gemeente (HGG) wordt beheerd door het RIVM/Centrum Gezond Leven. De bezoekcijfers zijn dan ook aangeleverd door het CGL. De HGG kreeg in de afgelopen jaren gestaag meer bezoekers. Van 5260 per maand in 2016, naar maandelijks 7700 maandelijks in 2018 (tot 1 juli).

De HGG kent acht themadossiers waarvan er drie middelen gerelateerd. Het themadeel drugs is in de jaren 2016 – juni 2018 het best bezocht met jaarlijks stijgende bezoekersaantallen. In de eerste helft van 2018 waren dat er 1808 per maand. Alcohol en tabak zijn minder populair. Overzicht van gemiddeld aantal bezoekers per maand van de bezochte themadelen in 2016, 2017 en 1^e halfjaar van 2018

	Jan – dec 2016	Jan – dec 2017	Jan-juni 2018
Drugs	905	1337	1808
Depressie	396	497	640
Seksuele gezondheid	390	354	346
Sport en Bewegen	379	500	604
Overgewicht	365	455	648
Alcohol	355	546	275
Roken / Tabak	208	166*	185
Valpreventie	97	171	271

*gebaseerd op de cijfers roken/tabak van januari t/m mei 2017

MODEL PREVENTIE- EN HANDHAVINGSPLAN

Modelnota voor het wettelijk verplichte lokale preventie- en handavingsplan DHW.

Uit telefonische interviews met de 10 grootste gemeenten, bleek dit het best bekende hulpmiddel op het terrein van beleidsadvies. Zes gemeenten zagen het ook echt als inspiratiebron en gebruikten er onderdelen uit. Sommigen gebruikten het format meer als richtsnoer voor de eigen nota. De heldere doelstellingen en opbouw en de inzichtelijkheid van het preventiemodel met de overlappende beleidsterreinen worden gewaardeerd. Van de vier gemeenten die het niet gebruikten, was er een bij wiens alcoholnota model heeft gestaan voor het Preventie- en Handavingsplan. Een tweede gemeente die het nog niet gebruikte is van plan dat wel te doen bij de herziening van het plan.

Er worden suggesties gedaan voor verbetering van inhoud en implementatie, onder meer:

- Voeg expliciet advies toe over hoe het model ook in evaluatie zijn diens kan bewijzen
- Maak het meer visueel; kijk ook of een samenvattende infographic mogelijk is. Dit kan bij lokale presentaties voor meer draagvlak en herkenbaarheid zorgen
- De implementatie van dergelijke uitgaven kan vergroot worden door bijeenkomsten te organiseren, bijvoorbeeld met de tien grootste gemeenten. Het model kan worden toegelicht en er kan uitwisseling ontstaan.
- De samenhang tussen preventie en handhaving kan versterkt worden door de verantwoordelijkheid voor handhaving DHW bij wethouder jeugd/alcohol/drugs te beleggen.

AANPAK DRONKENSCHAP

Dronkenschap en doorschenken: van intentie naar actie. Een gemeentelijke aanpak om dronkenschap en doorschenken in het uitgaansleven tegen te gaan.

De geïnterviewde gemeenten waren behoorlijk goed op de hoogte van deze vrij nieuwe aanpak. Zes gemeenten waren ervan op de hoogte, sommigen daarvan waren bij de ontwikkeling of de pilot betrokken of waren daarin geïnteresseerd. De ervaringen van de gemeenten die ermee werkten zijn positief. Het feit dat alle partijen samenwerken, liefst binnen een integrale

aanpak noemen zij zowel krachtig als kwetsbaar. Er gaat veel tijd in de relatie met de horeca zitten en in het bereiken van consensus over dronkenschap. Maar is dat eenmaal bereikt dan werpt het zijn vruchten af, zo is althans de ervaring in een pilotgemeente. De methoden die aangereikt worden voor het bereiken van consensus (smileys, acteurs, confrontatie audits) noemen de gemeenten aansprekend.

Suggesties voor de toekomst zijn:

- landelijke aandacht voor de aanpak van doorschenken is nodig. Mogelijk ook een campagne gericht op doordrinken
- meer adviezen over wat de opties zijn als het traject stagneert (deze suggestie wordt meegenomen in de 2.0 versie die eind 2018-begin 2019 wordt uitgebracht)

3.2.4 Interventies

BARCODE / BARSMART. OMGAAN MET ALCOHOL, DRUGS EN AGRESSIE IN DE HORECA

Trainingshandboek, cursusmateriaal en trainerscursus waarin medewerkers van instellingen voor verslavingszorg of GGD worden opgeleid tot Barcode/Barsmart trainer voor horecamanagers, barpersoneel, portiers en andere horecamedewerkers. Implementatie via GGD en/of instellingen voor verslavingszorg.

Voortgang

- Er zijn bij negen instellingen voor verslavingszorg en twee commerciële bureaus 28 Barcode/Barsmart trainers beschikbaar. Het is niet bekend of ze allemaal nog actief zijn als trainer.
- Uit een (nog vast te stellen) inventarisatie van Verslavingskunde Nederland, waarbij het Trimbos-instituut als partner betrokken was, blijkt dat er bij de preventieafdelingen van instellingen voor verslavingszorg draagvlak is voor het beschikbaar hebben van een dergelijke training en dat er gewerkt zal gaan worden aan kwaliteitsverbetering.

Bereik

- Er bestaat geen implementatiemonitor voor deze cursus dus er is geen goed zicht op de mate waarin de cursussen aan de horeca worden aangeboden. De indruk bestaat dat dit beperkt is. Uit de enquête onder GGD-en en instellingen voor verslavingszorg blijkt dat GGD-en deze cursussen niet geven. Acht instellingen voor verslavingszorg melden samen 54 uitvoeringen in 3 jaar tijd. Een instelling voor verslavingszorg geeft aan een vergelijkbare training te geven voor sportverenigingen volgens de Sportcode methodiek.
- In gemeenten waar de cursus geregeld gegeven wordt, is deelname voor de horeca verplichting door de gemeente. Dit heeft als nadeel dat het schort aan motivatie van de deelnemers.

Verbeterpunten

- Er is een factsheet gemaakt voor de verschillende horecatrainingen die het Trimbos-instituut uitgeeft.
- De implementatie van deze horecatrainingen is lastig. Dat heeft met verschillende factoren

te maken. Factoren zijn onder meer gebrek aan inbedding, lage motivatie bij de horeca, andere prioritering bij gemeenten en instellingen voor verslavingszorg.

- Om de implementatie te verbeteren wordt gezocht naar een betere lokale verankering in het horeca- of gezondheidsbeleid. De STAD aanpak waarmee het Trimbos-instituut, gesteund door VWS, op dit moment experimenteert, wordt als kansrijk gezien. In deze aanpak wordt gewerkt aan community building waarin alle partijen samenwerken. Ook worden heldere doelstellingen geformuleerd en gaat training van horecaondernemers samen met een duidelijke handhavingsstrategie. De training van ondernemers in deze aanpak vertoont inhoudelijk grote gelijkenis met Barcode/Barsmart, aangevuld met nieuwe inzichten met betrekking tot de aanpak van dronkenschap. Ook verplichte certificering van barpersoneel wordt genoemd als mogelijkheid om te implementatie te verbeteren.
- Meerdere respondenten laten weten dat de training aan een update toe is.
- De respondenten noemen meer verbeterpunten: mogelijk maken om met trainingsacteurs te werken., opzetten van een landelijk register van trainers; onderzoeken van de invloed van de brouwers op alcoholbeleid in de horeca.

GOED GASTHEERSCHAP IN DE COFFEESHOP

Trainingshandboek, cursusmateriaal en trainerscursus waarin medewerkers van de instelling voor verslavingszorg of GGD worden geïnstrueerd te werken met de materialen en trainingen voor coffeeshoppersoneel te verzorgen.

Voortgang

- In 2015 zijn alle materialen geactualiseerd en verbeterd, evenals de train-de-trainer en de lokale cursus voor barpersoneel. Deze vernieuwingen werden door de trainers goed tot zeer goed beoordeeld.
- De afzet van flyers met informatie over cannabis voor bezoekers van coffeeshops ligt sinds 2015 jaarlijks tussen de 3400 en 5900 exemplaren.
- Er zijn in 2015 negen trainers en in 2017 zes nieuwe trainers opgeleid. In totaal zijn er 22 trainers bij 11 instellingen voor verslavingszorg en drie trainers bij andere organisaties.
- Op dit moment (1 juli 2018) zijn er nog veertien actieve trainers beschikbaar bij negen instellingen.
- Voor de trainers is een terugkomdag gehouden waarin nieuwe materialen werden gepresenteerd, knelpunten besproken en ervaringen werden uitgewisseld.

Bereik

- Nederland telde eind 2016 ruim 537 coffeeshops, verdeeld over 103 gemeenten.
- Er is geen implementatiemonitor maar sommige trainers geven hun lokale activiteiten door aan het Trimbos-instituut. Uit deze registratie is op te maken dat de cursus door hen in 2015 11 keer gegeven is, in 2016 23 keer, in 2017, 20 keer en in 2018 tot 1 juli zo'n 15 keer. Dit komt neer op 69 cursussen in drieënhalve jaar. Verreweg de meeste meldingen (36 van de 69) komen van een trainer in Amsterdam die niet bij een instelling voor verslavingszorg werkt.
- De enquêtes onder GGD en instellingen voor verslavingszorg geven een iets ander beeld,

maar dat kan komen omdat degene die de vragenlijst invulde niet altijd collega's heeft kunnen raadplegen. Bovendien zijn trainers ook werkzaam bij andere organisaties dan GGD en instelling voor verslavingszorg. In de enquête gaven negen instellingen voor verslavingszorg aan Goed gastheerschap in de coffeeshop aan te bieden. Zij melden 45 uitvoeringen in drie jaar tijd.

- In gemeenten die deelname aan de cursus voor coffeeshophouders of –personeel verplicht hebben gesteld, is de deelname hoger. De indruk bestaat dat de motivatie voor deelname bij coffeeshops hoger is dan in de reguliere horeca.

Verbeterpunten

- Het op handen zijnde experiment met een gesloten cannabisketen geeft nieuw potentieel aan het bereik van de cursus. Nieuw beleid kan aanleiding vormen om nieuwe voorwaarden aan de vergunning te stellen, bijvoorbeeld op het gebied van de deskundigheid van het personeel. Dit sluit aan bij de adviezen van de commissie Knottnerus¹⁴ en kan ook een motiverende invloed hebben op gemeenten die niet deelnemen aan het experiment.
- De cursus Goed gastheerschap in de Coffeeshop zou doorontwikkeling behoeven bijvoorbeeld op het gebied van productinformatie. Mogelijk worden vanuit het Experiment gesloten cannabisketen nog aanvullende eisen aan de scholing gesteld die verwerkt kunnen worden.
- Op de planning voor 2019 staat al het ontwikkelen van nieuw voorlichtingsmateriaal over cannabis voor gebruikers.

INSTRUCTIE VERANTWOORD ALCOHOLGEBRUIK

Trainingshandboek, cursusmateriaal en trainerscursus waarin GGD- en instellingen voor verslavingszorg-medewerkers worden opgeleid tot IVA-trainer

- voor paracommerciële horeca
- voor evenementen

Voortgang

- Gemiddeld worden door het Trimbos-instituut in een of twee trainingen per jaar IVA trainers opgeleid.
2014 – 29 deelnemers (twee trainingen)
2015 – 24 deelnemers (twee trainingen)
2016 – 12 deelnemers (een training)
In 2017 en 2018 zijn (nog) geen trainingen georganiseerd vanwege ziekte van de trainer.
- De opgeleide trainers zijn werkzaam bij instellingen voor verslavingszorg en GGD-en, bij (sport/ouderen/jongeren-) verenigingen, bij evenementen(organisaties) of bij kleine zelfstandige trainingsbureaus.
- De GGD-en zijn allen bekend met de interventie en adviseren gemeenten er soms over

---

¹⁴ Adviescommissie Experiment gesloten cannabisketen. Een experiment met een gesloten cannabisketen. Juni 2018

maar laten weten dat de uitvoering door de instelling voor verslavingszorg wordt gedaan. Alle instellingen voor verslavingszorg die de enquête invulden werkten, op een na, met de interventie.

Bereik

- Volgens de Trimbos-opleider kan een IVA trainer jaarlijks 1 tot 25 IVA trainingen per jaar geven. Dit is vaak afhankelijk van subsidies die door gemeentes gegeven worden aan instellingen. Tijdens deze IVA-trainingen worden gemiddeld 15 tot 30 deelnemers geïnstrueerd.
- De trainers bevestigen deze aantallen. De IVA lijkt de best geïmplementeerde horecatraining te zijn. Er zijn maar weinig instellingen die weinig of geen IVA's geven, de meesten geven er 10 tot 30 per jaar.

Verbeterpunten

- Implementatie: er zijn verspreid over een jaar regelmatig aanvragen van trainers voor een IVA-scholing. Helaas is het alleen mogelijk om een keer per jaar een train-de-trainer te organiseren waardoor een aantal belangstellenden ook weer afvalt.
- Er wordt gezocht naar mogelijkheden om de trainerscapaciteit bij het Trimbos-instituut uit te breiden; één IVA opleider/adviseur maakt de implementatie kwetsbaar.
- Er is een factsheet gemaakt voor de verschillende horecatrainingen die het Trimbos-instituut uitgeeft.
- Een deel van de geïnterviewde IVA trainers vraagt om actualisering en modernisering van de cursus. Zij geven aan soms aan zelf aanpassingen te doen. Aan deze wens wordt tegemoet gekomen: in 2018 wordt de IVA training geactualiseerd.
- Zowel de projectleider als een van de trainers pleit voor een landelijk register van IVA trainers. Om voor registratie in aanmerking te kunnen komen moeten trainers volgens de projectleider aan bepaalde criteria voldoen en geregeld bijscholingen moeten volgen.
- Tegenwoordig worden veel digitale IVA's aangeboden voor de einddoelgroep (barvrijwilligers). Sommige trainers merken op dat ze de kwaliteit hiervan in twijfel trekken en dat het de belangstelling voor de cursus op locatie heeft doen afnemen. De projectleider vraagt zich af of het misschien tijd is om te onderzoeken welk effect de e-learnings hebben in vergelijking met de face-to-face IVA's.

OPEN EN ALERT

Trainingshandboek, cursusmateriaal en trainerscursus voor instellingen voor verslavingszorg om preventief alcohol- en drugsbeleid te ontwikkelen en uit te voeren en professionals te ondersteunen bij het signaleren en begeleiden van alcohol en drugsgebruik in

- residentiële jeugdhulpverlening
- justitiële jeugdinrichting
- jongerenwerk
- zorgvoorzieningen voor mensen met een lichte verstandelijke beperking (LVB)

Voortgang

- Hoewel het gebruik in de groepen jongeren in deze instellingen en voorzieningen hoog is en er vraag is naar ondersteuning op dit gebied, blijkt de implementatie van Open en Alert niet eenvoudig. De laatste jaren (2015-2018) kon meer worden geïnvesteerd in deze interventie en hoewel dit in de implementatiecijfers is terug te zien, bestaat de indruk dat er nog zeker ruimte voor verbetering is.
- In 2017 is een nieuwe meer gebruiksvriendelijke e-learning ontwikkeld en de bijbehorende reader herzien. In 2016 is het handboek geactualiseerd waarbij gekozen is voor een standaardhandboek met bijlagen voor de verschillende doelgroepen.
- Opvallend is dat de e-learning vaker besteld wordt dan afgerond. Een mogelijke verklaring is dat de inhoud van de e-learning deels ook in de cursus behandeld wordt en dat mensen thuis niet meer de moeite nemen of de behoefte voelen om de voor hen aangeschafte e-learning nog af te maken.
- Er is gewerkt aan de bekendheid van Open en Alert onder meer door een (druk bezochte) zomersessie over LVB jongeren te organiseren en te publiceren in een veelgelezen vakblad.
- In 2019 gaat het Trimbos-instituut onderzoek doen naar aard en omvang van het middelengebruik in specifieke settings. Met inhoudelijk experts en professionals uit de praktijk zal vervolgens verkend worden hoe de inzichten uit dit onderzoek vertaald kunnen worden naar de praktijk van Open en Alert.
- Ook wordt in 2019 gestart met een communicatietraject om (vermoedens van) problematisch cannabisgebruik bespreekbaar te maken in onderwijs, jeugdzorg, justitiële jeugdinrichtingen en jongerenwerk. Dit traject is specifiek gericht op professionals in deze settings en zal naar verwachting bijdragen aan meer bekendheid, draagvlak en uitvoering van Open en Alert.
- Het is de bedoeling dat er in 2019 onder andere meer hulpmiddelen en interventies voor professionals (jeugdhulpmedewerkers en pedagogisch medewerkers) ontwikkeld worden. Ook zullen de contacten met de trainers geïntensiveerd worden en worden de belemmeringen bij de implementatie beter in beeld gebracht, zodat daar gericht op ingegrepen kan worden.

Bereik

- In 2016 waren er 8 Justitiële Jeugdinrichtingen met in 2016 1442 jongeren die instroomden op strafrechtelijke grond.
- In 2017 waren er 54 instellingen voor jeugdhulp. Hier verbleven 24.145 12-18-jarigen en 2.075 18-25 jarigen residentieel¹⁵.
- In Nederland zijn er 234 organisaties voor verstandelijk gehandicapten¹⁶ en in 2016 waren er 75.750 mensen met een (licht-) verstandelijke beperking die intramurale zorg ontvingen¹⁷. Welk aandeel hiervan jongeren of jongvolwassenen betreft is niet bekend. Overigens zijn er ook veel jongeren met een licht-verstandelijke beperking die in de residentiele jeugdhulp of een JJI verblijven.
- Het jongerenwerk wordt in Nederland per gemeente anders georganiseerd waarbij gemeenten het jongerenwerk inkopen bij lokale of regionale welzijnsaanbieders of zelf jongerenwerkers in dienst hebben. Nederland telt 380 gemeenten, er zijn geen cijfers bekend over het aantal aanbieders. De doelgroep van het jongerenwerk bestaat doorgaans uit jongeren tussen de 10 en 23 jaar waarbij de focus ligt op jongeren uit de lagere sociaaleconomische klasse en kwetsbare jongeren¹⁸. In Nederland waren er in 2017 ongeveer 2,5 miljoen jongeren tussen de 10 en 23 jaar¹⁹.
- Open & Alert bereikt nu nog slechts een klein deel van deze instellingen. Uit de enquête onder regionale instellingen blijkt dat de GGD-en geen van allen werken met Open en alert. Dat is gezien het takenpakket van de GGD dat op collectieve preventie gericht is, niet zo verwonderlijk. Open en Alert ligt meer op het terrein van de instellingen voor verslavingszorg. Zij zijn dan ook allen bekend met Open en Alert; zeven organisaties geven aan er ook mee te werken, waarvan een aangeeft met een eigen variant te werken. Slechts drie instellingen leverden implementatiecijfers aan. Een eerder implementatieonderzoek naar Open en Alert geeft een beter beeld:
- In 2016 is een inventarisatie uitgevoerd²⁰ naar de implementatiegraad van Open en Alert op basis van het bevragen van instellingen voor verslavingszorg en webstatistieken. Van de 15 aangeschreven instellingen voor verslavingszorg hebben er 10 in jaren 2013-2015 gewerkt met Open en Alert; 9 ook in 2016. Deze 10 deden tussen 2014 en 2016 in (minstens) 38 organisaties 77 uitvoeringen van Open en Alert. Hun activiteiten betroffen vooral het geven van trainingen en beleidsadvies en het maken van afspraken rond verwijzingen, overeenkomstig de bouwstenen van Open en Alert. Uitvoering vindt vooral plaats in organisaties voor LVB en residentiele jeugdzorg maar ook wordt een veelheid aan andere organisaties die jeugd ondersteunen genoemd. Dit komt overeen met de bestelcijfers. De materialen die de LVB organisaties en residentiele jeugdinstanties met name gebruiken zijn de e-learnings. Verkoopcijfers Open en Alert e-learnings lijken stijgend.

15 <https://www.nji.nl/nl/Databank/Cijfers-over-Jeugd-en-Opvoeding/Cijfers-per-voorziening/Aanbod-Jeugdhulp>

16 <https://www.zorgkaartnederland.nl/instelling-voor-verstandelijk-gehandicapten>

17 <https://www.vgn.nl/feitenencijfers> op basis van cijfers Zorginstituut Nederland

18 Metz, J.W. (2011). Welzijn in de 21ste eeuw. Van sociale vernieuwing naar welzijn nieuwe stijl. Amsterdam: SWP

19 <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=7461BEV&D1=0&D2=a&D3=1-27,101-105,121-123,131&D4=I&HD=110621-1139&HDR=T,G3,G1&STB=G2>

20 Sannen, A. en L. Voorham (2016) Implementatie Open en Alert Verkenning van de stand van zaken 2014-2016 Utrecht: Trimbos-instituut

In de onderstaande tabel zijn verkoopcijfers per product weergegeven.

Aantal verkochte materialen naar jaar: 2014 tot en met 2016

Nummer	Titel	2014	2015	2016	Totaal
PFG55157	e-learning signaleren van alcohol en drugs Open en alert (basiscursus)	275	180	870	1325
PFG55161	e-learning Open en Alert in de LVB-zorg en residentiële jeugdhulpverlening Vaardigheidstraining	84	142	422	648
AF0676	Open en Alert - Alcohol- en drugspreventie in zorg- en welzijnsinstellingen. Informatie voor cursisten	98	29	104	231
AF0675	Open en Alert - Alcohol- en drugspreventie in zorg- en welzijnsinstellingen. Handboek voor preventiewerkers	22	18	4	44
AF0991	Open en alert - LVG: handboek implementatie	9	2	1	12
PM0066	Open en Alert Wervingsflyer - set 25 stuks	11	10	9	30

Verbeterpunten

- Het lijkt nodig om binnen de jeugdhulpverlening meer visie en eensgezindheid te krijgen over de vraag wanneer cannabisgebruik een onderwerp van gesprek met de jongeren moet zijn en wat de probleemdefinitie is. Een deel van de hulpverleners accepteert middelengebruik als iets 'dat er nu eenmaal bij hoort' en een ander deel is van mening dat het in deze kwetsbare doelgroep altijd een punt van gesprek moet zijn. Deze discussie vraagt meer klaarheid omdat het anders een belemmering kan vormen bij de beleidsontwikkeling.
- Uit de enquête onder GGD-en en instellingen voor verslavingszorg komen twee suggesties voor het verbeteren: jaarlijks updaten van de informatie, zowel met betrekking tot inhoud als methodiek, en zorgen voor een meerjarenplan aan de hand waarvan de organisaties voor jeugdhulp Open en Alert stapsgewijs kunnen invoeren.
- De Richtlijn middelengebruik jeugdhulp en jeugdbescherming biedt een goed aanknopingspunt om de implementatie van Open en Alert verder te bevorderen; Open en Alert wordt in de Richtlijn immers nadrukkelijk genoemd als beleidsinstrument voor deze settings.

OUDERAVONDEN OVER ALCOHOL, ECSTASY EN GEHOORSCHADE

Format, PowerPointpresentatie en trainerscursus waarin medewerkers van GGD-en en instellingen voor verslavingszorg worden getraind in het geven van de ouderavond.

Voortgang, het bereik en de verbeterpunten van de Ouderavond worden beschreven in 3.2.1 ouders ondersteunen.

STAPPEN MET OUDERS

Handreiking voor het organiseren van een informatieve ouderavond op een uitgaanslocatie over verschillende aan uitgaan gerelateerde onderwerpen.

Deze handreiking is bij vier instellingen voor verslavingszorg bekend. Er lijken wel wat misverstanden te bestaan omtrent de handreiking. Het is geen interventie maar een handreiking, bedoeld om nieuwe interventies op te zetten, maar vooral ook om bestaande stappen met ouder interventies te onderbouwen en te toetsen en zo mogelijk te verbeteren. Overigens lijkt het aantal ouderavonden in uitgaanssettings niet heel groot te zijn. Drie instellingen voeren jaarlijks samen ongeveer negen ouderavonden in uitgaanssettings uit.

3.2.5 Rapporten

Vier rapporten zijn geschreven over actuele onderwerpen die gerelateerd zijn aan veilig en gezond uitgaan en die van nut kunnen zijn voor de lokale preventiepraktijk.

- 4 fa (Van der Pol et al, 2017)
- Roes met een luchtje (Nabben et al, 2017)
- Heeft de verhoging van de leeftijdsgrens voor alcohol geleid tot een stijging van drugsgebruik onder 16- en 17-jarigen?

Rapport 4-FA

Het rapport verscheen in 2017.

- 2017 downloads: 43
- 2018 tm juni Downloads: 207

Het bijbehorende factsheet is tot 1 juli 2018 bijna 2000 keer gedownload.

Roes met een Luchtje

Dit rapport is in 2017 samenwerking met het Bonger Instituut geschreven en is alleen van de Bonger website te downloaden. Daar worden geen bezoekstatistieken bijgehouden.

Heeft de verhoging van de leeftijdsgrens voor alcohol geleid tot een stijging van drugsgebruik onder 16- en 17-jarigen?

Dit rapport verscheen in 2016, en bracht in kaart of er in de eerste periode na de verhoging van de leeftijdsgrens voor alcohol in 2014 een effect te zien was op het middelengebruik onder 16 en 17 jarigen.

Het rapport is in de periode 2016-juni 2018 respectievelijk 32, 111, en 20 keer gedownload van trimbos.nl, dat is in totaal 163 keer.

3.3 Expertmeeting en Focusgroep: wat heeft nog aandacht?

3.3.1 Expertmeeting

Voor de expertmeeting op 27 augustus 2018 waren experts uitgenodigd die in 2015 betrokken waren bij de Strategische verkenning uitgaansdrugs. Acht meldden zich voor de expertmeeting, aanwezig waren uiteindelijk:

Naam	Functie	Organisatie
Kelly Sonnenschein	Preventiewerker	Vincent van Gogh
Irene Dijkstra	Accountmanager Jeugd en Preventie / Voorzitter netwerk jeugdverslavingszorg	Novadic-Kentron
Judith Noijen	Senior Preventiewerker	Jellinek
Martijn Planken	Kwartiermaker Preventie Brabant Zuidoost & Noordoost	Novadic-Kentron
Ton Nabben	Criminoloog	Bonger instituut, Universiteit van Amsterdam

De thema's die aan de orde kwamen:

Media-aandacht voor drugsgebruik

De experts zien veel aandacht in de media voor drugsgebruik, wat een verkeerd beeld kan schetsen van het daadwerkelijke gebruik. De experts vinden dat de media niet laten zien dat het om een kleine groep gaat waarin gebruik normaal is. Een aantal experts geven het advies om meer populatie breed te schetsen wat het gebruik is, om een reëler beeld te geven van gebruik en normalisering van drugsgebruik tegen te gaan.

Evenementen

De experts geven aan dat het lastig is om de juiste boodschap te vinden rondom evenementen. Goede voorlichting in harm reductie kan incidenten voorkomen, maar juist ook het drugsgebruik op festivals normaliseren. Een aantal experts geven het advies om af te spreken dat er in media niet wordt gecommuniceerd over het drugsgebruik op bepaalde festivals, tenzij er incidenten voorvallen, om normalisering tegen te gaan.

Preventieboodschap

Een aantal experts vinden dat de boodschap 'het is niet ok om drugs te gebruiken' te weinig terug te zien is in de praktijk. Zij vinden dat er nu te veel op de harm reductie boodschap voor de gebruikersgroep wordt gefocust.

Jongeren slecht in beeld

Een van de experts noemt dat sinds de transitie van de alcoholleeftijd van 16 naar 18, jongeren meer bij mensen thuis zitten (al dan niet onder toezicht van ouders). Hierdoor zijn ze moeilijker te bereiken en slechter in beeld bij professionals, waardoor jongeren met problemen niet op tijd worden verwezen naar hulp. Deze expert adviseert om meer onderzoek te doen naar het gebruik van deze jongeren, omdat dit vaak kwetsbare jongeren zijn. Ook de vroegsignalering bij jongeren, met name onder de 18, moet worden verbeterd. Dit wordt beaamd door een aantal van de andere experts.

Lokaal beleid

De experts zien dat er grote verschillen zijn in drugsbeleid tussen gemeenten, en meestal is er weinig aandacht voor. Dit geldt voor drugsbeleid in het algemeen, maar ook op evenementen. Sommige gemeenten verlenen alleen vergunningen aan evenementen als er een goed drugsbeleid en voorlichting aanwezig is, in andere gemeenten is dit geen voorwaarde voor een vergunning. Ook noemen de experts dat de gemeenten hun financiering goed bewaken en vaak niet bereid zijn om samen te werken in de regio. De gemeenten willen financiering alleen gebruiken voor de inwoners van hun eigen gemeenten. De experts geven aan dat samenwerken in de regio juist goed kan werken, omdat drugsproblemen vaak over de grenzen van de gemeenten heen lopen. De experts geven het advies om drugsbeleid provinciaal of landelijk te harmoniseren.

Toeristen

Een aantal van de experts noemt dat toeristen aanwezig zijn op festivals en dat een deel van deze groep drugs gebruikt. De omvang van het drugsgebruik en de incidenten rondom deze doelgroep zijn niet bekend. Sommige experts vermoeden dat sommige toeristen drugs op festivals kopen, waardoor dealers naar festivals worden getrokken. Verder noemen de experts dat gemeenten vaak niet bereid zijn om preventieactiviteiten rondom toeristen te financieren, omdat ze prioriteit geven aan het financieren van activiteiten die bijdragen aan de gezondheid van hun eigen inwoners. Er is bijvoorbeeld geen geld beschikbaar om voorlichtingsmateriaal te vertalen.

De experts adviseren om onderzoek te doen naar de omvang van het gebruik en incidenten rondom deze groep. De experts noemen dat landelijke financiering hiervoor gewenst is, omdat gemeenten hier geen financiering voor beschikbaar hebben. De experts vinden dat een dergelijke financiering niet ten koste moet gaan van een investering in de Nederlandse bezoeker. Op veel festivals is er überhaupt nog geen voorlichting aanwezig. Dit heeft prioriteit boven de groep toeristen.

Samenwerking met politie en veiligheid

De experts merken dat er binnen de politie een landelijke verandering gaande is in de vorm van een landelijk projectteam externe betrekkingen dat inzet op samenwerkingen. De politie wil niet alleen maar handhaven, maar middels deze samenwerkingen personen beter doorverwijzen naar de juiste hulpinstellingen. Er worden voorbeelden genoemd van verschillende samenwerkingen tussen politie en instellingen voor verslavingszorg die bijdragen aan een betere vroeg signalering, voornamelijk bij drugsincidenten met personen onder de 18 jaar. De experts noemen dat het nuttig kan zijn om deze ervaringen te bundelen om meer inzicht te krijgen wat er regio overstijgend gebeurt.

Milieuschade en criminaliteit rondom drugs

Sommige experts geven aan dat ze vinden dat er plekken moeten zijn waar drugsafval legaal gedumpt mag worden om milieuschade te voorkomen. Andere experts zijn hiertegen, omdat dit de productie van drugs faciliteert. De experts geven aan dat ze denken dat de argumenten rondom milieuschade en criminaliteit bij drugs geen effect zullen hebben op het gedrag van de gebruikers. Ze denken dat voor de gebruikers de positieve effecten van drugs zwaarder wegen in hun keuze.

Rol van stress in drugsgebruik

Een aantal experts geeft aan dat ze in onderzoek meer aandacht willen voor de redenen waarom drugs worden gebruikt, met name door hoogopgeleiden. Zij vermoeden dat mensen die doordeweeks hard werken, in het weekend misschien drugs gebruiken om een stressvolle levensstijl vol te houden.

Ouders

De experts geven aan dat het lastig is om ouders te bereiken. Experts van instellingen voor verslavingszorg geven aan dat ouders niet op ouderavonden komen. Ook is het moeilijk om ontwikkelde producten in contact te brengen met ouders. De experts vinden het belangrijk dat ouders beter bereikt worden, maar hebben geen concreet advies gevormd hoe dit bereikt zou kunnen worden.

Drugspreventie op mbo/hbo/wo

De experts zien dat scholen instellingen voor verslavingszorg soms vragen om voorlichting te komen geven over drugs in de klas. De instellingen geven aan dat dit geen effectieve manier van preventie is en wil deze lessen dus niet geven. Onderzoek naar De Gezonde School en Genotmiddelen heeft bijvoorbeeld laten zien dat universele klassikale cannabispreventie een averechts effect kan hebben. Instellingen voor verslavingszorg zijn daarom terughoudend in het aanbieden van deze vorm van preventie. Scholen denken daarentegen dat dit wel een effectieve manier van preventie is. Hierdoor verloopt het contact met scholen soms stroef. Er zijn soms andere partijen die deze lessen wel aanbieden, waar scholen dan mee samenwerken. De experts vinden het belangrijk om met scholen samen te werken aan drugspreventie, maar niet in de vorm van voorlichting. De experts hebben nog geen advies hoe deze samenwerking het beste vorm kan worden gegeven.

3.3.2 Focusgroep jongeren

Aan de focusgroep op 29 augustus 2018 deden zes jongeren mee die online of via via geworven werden. De gesprekken met deze jongeren waren met name bedoeld om na te gaan of het huidige preventie-aanbod volledig is. Anders gezegd, komen de jongeren met aandachtspunten ten aanzien van drugspreventie die momenteel nog geen aandacht krijgen in het huidige preventie-aanbod?

De deelnemers waren:

Naam	Leeftijd
Vrouw	24 jaar
Vrouw	18 jaar
Man	18 jaar
Vrouw	24 jaar
Man	23 jaar
Vrouw	23 jaar

Toename drugsgebruik op afterparty's

De jongeren zien een toename van drugsgebruik op afterparty's. Tijdens afterparty's worden drugs gebruikt zoals ketamine of GHB, vaak door mensen met psychische problemen. Dit is bij mensen thuis en daardoor niet zichtbaar en onbereikbaar voor voorlichting- of

preventieactiviteiten. De jongeren hebben geen concreet advies hoe deze mensen het beste bereikt zouden kunnen worden.

Combinatiegebruik

De jongeren die we spraken vinden dat meer informatie gedeeld zou moeten worden over de risico's van combinatiegebruik. Voorlichting hierover op festivals en tijdens uitgaan kan helpen, maar dit moet niet leiden tot normalisering.

Voorlichting op de middelbare school

Veel jongeren vinden het gek dat ze op de middelbare school geen informatie kregen over drugs. Een aantal jongeren vindt dat scholieren objectieve informatie moeten krijgen en vervolgens zelf in staat zijn om verantwoordelijke keuzes te maken. Voor sommige jongeren had objectieve drugsvoorlichting op school kunnen helpen om niet of later te beginnen. Anderen denken dat ze daardoor juist eerder waren begonnen.

Impulscontrole en mentale gezondheid

De jongeren zien om zich heen dat vrienden vaak impulsieve keuzes maken rondom drugsgebruik. Jongeren denken dat het lastig is om de keuze voor drugsgebruik te rationaliseren. Er zitten veel emotionele redenen aan het gebruik, zoals nieuwsgierigheid, spanning en verwachtingen. Ook zien ze dat sommige jongeren beginnen met drugs als een uitweg voor een moeilijke situatie of een trauma. Ze adviseren om meer aandacht te geven aan impulscontrole en mentale gezondheid op de middelbare school om drugsgebruik tegen te gaan.

Voorlichting aan studenten

De jongeren die we spraken vinden de introductieweek een goed moment voor voorlichting over drugs aan studenten. Sport- en studentenverenigingen zouden ook een plek kunnen zijn voor voorlichting, omdat op veel verenigingen drugsgebruik niet wordt getolereerd. Jongeren vinden het belangrijk dat er ook voorlichting wordt gegeven over alcohol, omdat alcoholgebruik ook heel schadelijk kan zijn.

Ouders

Veel jongeren praten met hun ouders over hun drugsgebruik. Vaak krijgen ze eerst weerstand van hun ouders, maar vervolgens kunnen ze het taboe doorbreken en er open over spreken met hun ouders. Vaak is dit ook aanleiding om de alcoholconsumptie van de ouders te bespreken. Hun ouders zijn volgens de jongeren die we spraken gerustgesteld als ze horen dat ze veel doen om de risico's van gebruik zoveel mogelijk te beperken.

Media-aandacht voor drugsgebruik

De jongeren vinden dat in media vaak meer aandacht is voor drugsincidenten dan alcoholincidenten. De jongeren denken dat mensen meer over drugs horen via media, dan via partijen als Trimbos of Jellinek. Hierdoor komen ze voornamelijk in aanraking met subjectieve informatie. Om objectieve informatie te vinden moeten mensen zelf actief op zoek. Ze hebben geen concreet advies hoe dit veranderd kan worden.

Bewustwording van gebruiksfrequentie

Jongeren vinden dat drugsgebruikers aandacht moeten hebben voor de frequentie van gebruik. Ze moeten in de gaten houden of experimenteren met drugs doorschiet naar gewoontegebruik en misschien zelfs verslaving. Ze vinden dat dit bespreekbaar moet zijn, maar wanneer vrienden elkaar hierop aanspreken worden mensen vaak erg defensief. Er moet juist een open en positief gesprek worden gevoerd, zonder dat de gebruiker veroordeeld wordt. Andere personen die door de jongeren worden aangedragen om dit bespreekbaar te maken zijn medewerkers van Unity of zorgprofessionals (SOA-poli, huisarts, GGD voor SOA-test of drugstest, bloedbank, studentpsycholoog). Van tevoren moet dan wel duidelijk zijn dat het mogelijk is dat dit ter sprake komt.

Coffeeshop

De jongeren noemen dat de coffeeshop een plek kan zijn voor preventie en voorlichting. Voorbeelden zijn een bijsluiter, posters en folders met harm reductie strategieën en agressietraining van medewerkers. Sommige coffeeshophouders zullen hier voor open staan, anderen niet.

Evenementenbeleid van gemeenten

De jongeren vinden dat gemeenten organisaties zoals Unity meer kunnen financieren, zodat zij een groter publiek kunnen aanspreken op evenementen. Verder noemen de jongeren dat gemeenten in vergunningen voor festivals bepaalde eisen op kunnen nemen om drugsincidenten zoveel mogelijk te beperken. In Amsterdam zijn festivals bijvoorbeeld verplicht om punten te hebben waar gratis drinkwater te krijgen is.

Milieuschade en criminaliteit in preventie

Een aantal van de jongeren geeft aan dat ze een schuldgevoel hebben over het feit dat hun drugsgebruik bijdraagt aan milieuschade en criminaliteit. Deze gevolgen staan te ver van hen af om hierom hun drugsgebruik te veranderen. Sommige jongeren hadden in eerste instantie niet door dat hun drugsgebruik effect heeft op het milieu en op criminaliteit, maar door de recente aandacht hiervoor zijn ze er wel over gaan nadenken. Een van de jongeren heeft milieuschade en criminaliteit binnen de vriendengroep besproken en besloten om bepaalde drugs niet meer te gebruiken. De jongeren denken dat een bepaalde groep wel vatbaar is voor dit argument en hierdoor niet zal beginnen of stoppen met drugs. Maar het zal niet een argument zijn dat er in het algemeen voor zorgt dat iedereen stopt met drugsgebruik.

Milieuschade voorkomen

De jongeren denken dat gemeenten een rol kunnen spelen in het creëren van een oplossing voor drugsafval. Ze zouden een plek kunnen creëren waar producenten legaal hun drugsafval kunnen storten. Hierbij moet de afweging gemaakt worden of het belangrijker is om milieuschade tegen te gaan of om criminaliteit niet te bevorderen.

4. Beschouwing

Op 3 november 2015 heeft de toenmalige staatssecretaris van VWS Martin van Rijn in een brief²¹ aan de Tweede Kamer een aantal extra maatregelen aangekondigd om het gebruik van uitgaansdrugs tegen te gaan. Het betrof onder andere maatregelen om ouders te ondersteunen bij het bespreekbaar maken van het onderwerp, jongeren te informeren over de risico's van het gebruik en het ondersteunen van een gezondheidscampagne door de uitgaanssector. Medio 2018 is de huidige staatssecretaris Blokhuis geïnteresseerd in de voortgang van deze maatregelen alsmede mogelijke verbeterpunten. De staatssecretaris heeft daarnaast kenbaar gemaakt geïnteresseerd te zijn in hoeverre gemeenten gebruik maken van de lokale instrumenten voor een gezond en veilig uitgaansleven die worden aangeboden vanuit het programma Veilige en Gezonde Horeca en Evenementen (VGHE).

In dit rapport hebben we verslag gedaan van de voortgang van de verschillende maatregelen, en (waar mogelijk) het bereik en het gebruik ervan beschreven. Op een uitzondering na is aan alle aangekondigde maatregelen invulling gegeven. Het bereik en de implementatiegraad konden niet altijd nauwkeurig worden aangegeven door gebrek aan meetinstrumenten en ook de aard van de implementatie heeft soms beperkingen in het goed meten. Hoe vaak een product in de vorm van een PDF is doorgestuurd of wordt gebruikt is bijvoorbeeld niet te meten. Met de Quick scan hebben we een reeks aan concrete verbeter suggesties kunnen detecteren en beschrijven. Deze kunnen input geven voor verbeteringen van de afzonderlijke interventies en uitgaven in de toekomst. Daarnaast viel een aantal knelpunten en ontwikkelingen op die bij meerdere interventies terugkwamen en die stof tot nadenken geven:

- **Monitoren van de voortgang:** het was bij een aantal interventies niet goed in kaart te brengen hoe vaak ze geïmplementeerd worden en door wie. Er bestaan geen goede implementatiemonitors en voor zover ze er zijn, worden ze niet altijd goed gevoed door trainers of samenwerkingspartners. Monitoring van bereik en gebruik van interventies zou het mogelijk maken implementatiedoelstellingen te formuleren.
- **Bekendheid:** de bestaande interventies en hulpmiddelen zijn niet altijd even goed bekend bij gemeenten. Zowel het Trimbos-instituut als de lokale preventie-professionals worden gezien als partijen die een (sterkere) rol kunnen spelen in gerichte communicatie aan gemeenten over nieuwe interventies of uitgaven.
- **Onderhoud:** de verschillende trainingsmodellen worden gewaardeerd maar vragen een blijvende investering in actualiteit, kwaliteit, en gebruiksvriendelijkheid. Ook geregelde deskundigheidsbevordering van uitvoerders is nodig. Dit vraagt regelmatig contact tussen ontwikkelaars en trainers/uitvoerders. Dikwijls is er echter makkelijker budget voor innovaties te verkrijgen dan voor doorontwikkeling en implementatie. Dit geldt niet alleen op landelijk niveau maar ook in de lokale setting.
- **Implementatiestrategie:** vrijblijvend aanbod van losse interventies blijkt niet tot een hoge

²¹ Kenmerk 835847-141215-VGP

implementatiegraad te leiden. Waar er meer geïnvesteerd wordt in implementatie en/of waar het onderdeel is van een bredere aanpak en/of waar verplichtingen gelden, wordt er meer resultaat bereikt. Er lijkt een voorzichtige trend te ontwaren om aanpakken beter in te bedden in (breder) gemeentelijk beleid en/of deelname als voorwaarde te stellen, bijvoorbeeld voor horeca- of evenementenvergunningen.

- Wetenschap en praktijk: bij een aantal landelijke interventies staan lokale initiatieven aan de wieg. Andere landelijk ontwikkelde producten werden en worden in samenwerking met gemeenten en regionale instellingen voor verslavingszorg uitgedacht en/of gepilot. Deze kruisbestuiving lijkt belangrijk voor het ontwikkelen van bij de praktijk aansluitende, kwalitatief goede, wetenschappelijk onderbouwde interventies.
- Afhankelijkheid versus inbedding en continuïteit: voor alle landelijk (door)ontwikkelde trainingen/interventies die door regionale instellingen geïmplementeerd worden, geldt dat de getrapte implementatie zowel een sterkte als een zwakte is. Lastig is de afhankelijkheid van lokale prioritering en keuzes die de instellingen en gemeenten maken. Daarnaast is er weinig invloed op de kwaliteit van de uitvoering, noch op de aanpassingen die lokaal eventueel worden aangebracht. Het sterke punt is echter dat lokale partijen het regionale krachtenveld kennen, voor continuïteit kunnen zorgen en inbedding in gemeentelijk beleid kunnen bepleiten.

Op de vraag of er lacunes zijn in de huidige aanpak is geen eenduidig antwoord gekomen. De experts en leden van de focusgroep die we hierover bevraagd hebben, gaven een hele range aan mogelijke aandachtspunten. Beiden noemden verschillende noties over de aard en omvang van voorlichting en communicatie over drugs, over drugsgebruik buiten het uitgaansleven, over lokaal beleid en over samenwerking tussen enerzijds toezicht en handhaving en anderzijds preventie.

De vraag of de tot nu toe genomen maatregelen voldoende zijn, is moeilijk te beantwoorden mede omdat er geen effectonderzoek is gedaan. Dit pleit er enerzijds voor om meer te investeren in effectonderzoeken naar individuele interventies, aan de andere kant is het goed om in ogenschouw te houden dat er steeds meer wetenschappelijke onderbouwing is voor een integrale aanpak: het geheel is meer dan de som der delen. Waar regelgeving, toezicht en handhaving hand in hand gaan met educatie, omgevingsinterventies en vroegsignalering, worden de beste resultaten geboekt.

Beperkingen van de onderzoeksmethode

Het is goed om ook nog een aantal beperkingen te benoemen van de onderzoeksmethode:

- Het Trimbos-instituut is van veel beschreven uitgaven en interventies ontwikkelaar en verantwoordelijk voor de landelijke implementatie. Het Trimbos-instituut is tevens uitvoerder van dit onderzoek. Hoewel de Quick scan zo objectief mogelijk en met kritisch vermogen is uitgevoerd en getracht is de resultaten zo feitelijk mogelijk te beschrijven, is het niet ondenkbaar dat een bias is opgetreden.
- De fase van dataverzameling voor dit onderzoek viel in de vakantieperiode. Mogelijk is daardoor niet alle mogelijk input verkregen. Niet alle respondenten hebben collega's kunnen raadplegen om de informatie te completeren. Mogelijk heeft dit tot onderrapportage geleid, zowel in de implementatiecijfers als in de voortgangs- en verbeterpuntenrapportage.

- Noch het Trimbos-instituut, noch de regionale instellingen konden investeren in goede implementatiemonitors. Incidenteel zijn pogingen gedaan implementatiecijfers bij te houden maar dan nog is het bijvoorbeeld niet altijd duidelijk of non-respons van een instelling bij een monitor betekent dat er geen uitvoeringen waren of dat die er wel waren maar dat deze niet geregistreerd zijn.
- De inzichten uit de interviews met tien grote gemeenten, de focusgroep en de expertmeeting zijn niet representatief. Hun input is indicatief, deze respondenten kunnen immers alleen vanuit hun eigen ervaring en inzicht spreken, zij vertegenwoordigen niet de hele groep.

CAM Quick Scan rapportage van phenibut

Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs

CAM

Bilthoven, november 2018

Dit rapport is een weerslag van een quick scan betreffende phenibut (4-amino-3-fenylbutaanzuur). De quick scan werd uitgevoerd door het Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs (CAM), daarbij bijgestaan door leden van de Commissie Risicobeoordeling nieuwe drugs. Het CAM is ondergebracht bij het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs
p/a Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
GZB, Postbak 12
Postbus 1
3720 BA Bilthoven

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Introductie	5
2. Kenmerken van phenibut	5
2.1 Fysische en chemische eigenschappen	5
2.2 Structurele verwantschap van phenibut	6
2.3 Handelsnamen	6
2.4 Legitiem gebruik	6
2.5 Werkingsprofiel	6
2.6 (Klinische) effecten van phenibut	7
3. Phenibut in drugsmonsters	7
4. Het gebruik van phenibut	7
4.1 Algemeen	7
4.2 Incidentie	8
4.3 Gebruik van phenibut	8
4.3.1 Gebruik van phenibut door GHB-gebruikers	8
4.4 Afhankelijkheid	9
4.5 Tolerantie	9
5. Intoxicaties geassocieerd met phenibutgebruik	9
5.1 Meldingen bij het NVIC (2011- 2018)	9
5.2 Meldingen bij de Monitor Drugs Incidenten (MDI)	10
5.3 Meldingen in de literatuur	10
5.4 Extra informatie over intoxicaties	10
5.4.1 Dosis	10
5.4.2 Symptomen	10
5.4.3 Meng-intoxicaties	11
6. Risicobeoordeling	11
7. Internationale ontwikkelingen	12
8. Conclusies	12
9. Aanbevelingen	12
10. Referenties	12
11. Bijlagen	14

Samenvatting

Phenibut is in de jaren zestig ontwikkeld door Russische wetenschappers als geneesmiddel, en werd/wordt in Rusland voorgeschreven bij neurologische en psychiatrische aandoeningen. In Nederland en de meeste andere Westerse landen is phenibut niet geregistreerd als geneesmiddel, maar online verkrijgbaar als voedings- en sportsupplement. Phenibutgebruik wordt op de webshops o.a. aangeprezen tegen angst, als slaapmiddel, voor een pre-workout en als noötropicum. De structuur van phenibut is verwant aan die van de verslavend drug GHB. Phenibut wordt ook gebruikt als drug en ter vervanging van GHB. Het is mogelijk dat er in een korte tijd afhankelijkheid en/of tolerantie kan optreden voor phenibut.

In de afgelopen jaren is de interesse in het gebruik van phenibut toegenomen. In Nederland is het aantal meldingen van verslaving, ontwenningsverschijnselen en intoxicaties door phenibutgebruik ook toegenomen. Het aantal van deze meldingen is vooralsnog gering. Bij veel van de intoxicaties werden veel hogere doses phenibut genomen dan bij klinische studies. Ook waren er in bijna de helft van de gevallen naast phenibut ook andere middelen ingenomen. Verder kwam er bij de meldingen van intoxicaties naar voren dat phenibut relatief vaak gebruikt werd als vervanging van GHB.

In verband met het mogelijke gezondheidsrisico dat is verbonden aan het gebruik van phenibut beveelt de Commissie Risicobeoordeling nieuwe drugs op dit moment aan om het gebruik te blijven monitoren. Verder baart het de commissie zorgen dat phenibut makkelijk verkrijgbaar is in supplementen op internet, terwijl de webshops niet waarschuwen voor de bijwerkingen, afhankelijkheid en/of tolerantie die kan optreden bij phenibutgebruik. Daarom adviseert de commissie om een waarschuwingscampagne te starten, om de gebruikersgroep te waarschuwen voor de negatieve kanten van het middel.

1. Introductie

Phenibut is in de jaren zestig ontwikkeld door Russische wetenschappers als geneesmiddel voor de reductie van angst.¹ In tegenstelling tot in Rusland is phenibut in Nederland en de meeste andere Westerse landen niet geregistreerd als geneesmiddel, maar online verkrijgbaar als voedings- en sportsupplement. Phenibut is een synthetisch analoog van de neurotransmitter GABA en de structuur is onder andere verwant aan die van de verslavende drug GHB en het geregistreerde geneesmiddel baclofen.

In 2016 werd Novadic-Kentron geconfronteerd met personen die zich melden vanwege afhankelijkheid aan het middel phenibut. Daarnaast kwamen er bij de afdeling voor Advies en Informatie van Novadic-Kentron meer vragen over phenibut binnen, maar getallen worden niet genoemd. Bijvoorbeeld over de mogelijkheden van phenibut bij het afkicken van GHB, of over het afbouwen van gebruik van cliënten die phenibut gebruiken. Het verhoogde gebruik en het verslavingspotentieel van phenibut is een reden tot zorg. Na de veld- en literatuurverkenning naar het gebruik van phenibut door GHB-gebruikers van Novadic-Kentron uit juli 2018, is de vraag ontstaan of er maatregelen omtrent phenibut getroffen dienen te worden.² Om op basis van de beschikbare informatie deze vraag te beoordelen is besloten tot het uitvoeren van deze quick scan, conform de Basisnotitie van het CAM.

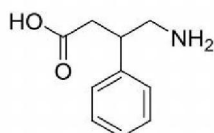
De informatie opgenomen in deze quick scan werd voornamelijk door enkele nauw bij deze materie betrokken organisaties (Novadic-Kentron, NVIC) aangeleverd. Daarnaast is er gebruik gemaakt van informatie uit de wetenschappelijke literatuur en openbaar beschikbare informatie van het internet. Ook de website van het EMCDDA werd geraadpleegd voor verdere informatie. Het concept, opgesteld door het CAM-secretariaat, is vervolgens aan de leden van de commissie ter verdere aanvulling en beoordeling voorgelegd.

2. Kenmerken van phenibut

2.1 Fysische en chemische eigenschappen

Chemische naam: 4-amino-3-fenylbutaanzuur

Synoniem: 4-amino-3-fenylboterzuur; β -fenyl- γ -aminobutaanzuur; β -fenyl- γ -aminoboterzuur; β -fenyl-GABA; PhGABA; PGABA; aminofenylbutaanzuur; aminofenylboterzuur; phenibut; fenibut; phenybut; phenigam; fenigam; phenygam; phenylgamma; phenigamma en PHG.

Figuur 1. Chemische structuur van 4-amino-3-fenylbutaanzuur.

Molecuulformule: $C_{10}H_{13}NO_2$

Molecuulgewicht: 179,2

CAS nummer: 1078-21-3 (vrij aminozuur) en 3060-41-1 (HCl zout)

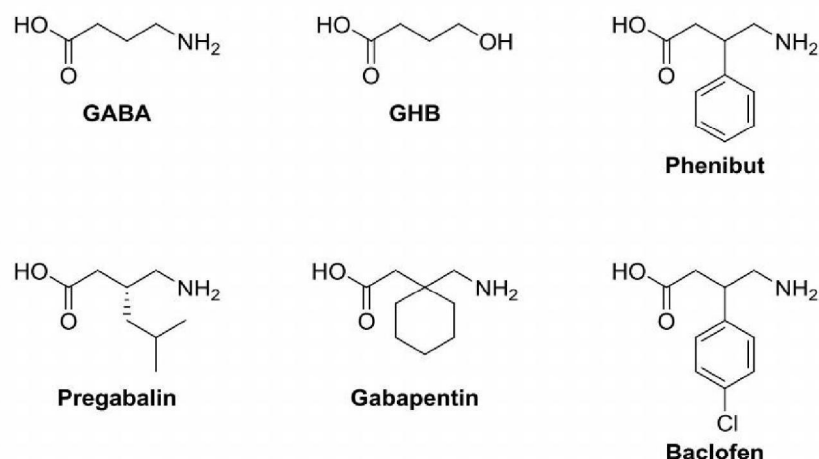
Uiterlijk: wit poeder (vrij aminozuur en HCl zout)

Phenibut is verkrijgbaar als racemisch mengsel, dat bestaat uit zowel het R- als S-enantiomeer. Het is op markt als vrije amino zuur (Phenibut F.A.A. (Free Amino Acid)) en als hydrochloride zout (Phenibut HCl). Het hydrochloride zout lost goed op in water en is daarom geschikt voor orale toediening. Voor sublinguale toediening (onder de tong) is het vrije aminozuur beter geschikt.

Phenibut wordt verkocht als poeder en in capsules.

2.2 Structurele verwantschap van phenibut

Phenibut is een synthetisch analoog van de neurotransmitter GABA en de structuur is verwant aan die van de verslavende drug GHB en het geregistreerde geneesmiddelen baclofen, pregabalin en gabapentin (Figuur 2). Baclofen wordt gebruikt als spierverslapper voor de behandeling van spierspasmen.³ In Frankrijk is baclofen ook tijdelijk geregistreerd voor de behandeling van alcoholisme. Pregabalin en gabapentin worden gebruikt als anti-epileptica en bij neuropathische pijn.⁴

Figuur 2. Chemische structuren van GABA, GHB, phenibut, pregabalin, gabapentin en baclofen.

2.3 Handelsnamen

Volgens de Engelstalige wetenschappelijk literatuur is phenibut enkel in Rusland en Letland als geneesmiddel geregistreerd.^{1,5,6} Volgens openbare websites op internet is phenibut onder de namen Anvifen, Fenibut en Noofen op de markt in Rusland, Oekraïne, Georgië en Letland.

2.4 Legitiem gebruik

Phenibut is in Rusland¹ en Letland^{6,7}, en mogelijk in Oekraïne en Georgië, toegelaten op de markt voor medicinale toepassingen. In de VS en meeste landen in Europa, waaronder Nederland, is phenibut niet toegelaten als geneesmiddel, maar wordt het verkocht op internet als een voedings- of sportsupplement, of als noötropicum (een stof die de cognitieve functies verbetert).^{1,5} In Australië is phenibut sinds 2018 geclassificeerd als verboden stof, na meldingen van significante toxiciteit bij scholieren.⁸

2.5 Werkingsprofiel

Phenibut is een fenyl-derivaat van de natuurlijk voorkomende neurotransmitter GABA, die in het lichaam bindt op beide klassen van de GABA receptoren, GABA_A en GABA_B.¹ Phenibut is voornamelijk een agonist van de GABA_B-receptor, en enkel in lichte mate van de GABA_A-receptor.⁹ Ten tijde dat dit werd aangetoond, waren de verschillende subtypes van de GABA_A- en GABA_B-receptoren niet bekend.

In de literatuur worden de effecten van phenibut voornamelijk toegeschreven aan de werking van phenibut als agonist op de GABA_B-receptor.¹ Phenibut is o.a. structureel vergelijkbaar met het geneesmiddel baclofen (β-(4-chlorophenyl-GABA)), dat ook een agonist van de GABA_B-receptor is.⁹ Baclofen wordt als geneesmiddel voorgeschreven als spierverslapper.³ In afkickklinieken wordt baclofen gebruikt bij afkicken van GHB. Baclofen

is veel potenter dan phenibut, zo wordt bijvoorbeeld bij afkicken 1 g phenibut vervangen door 0,010 gram baclofen.^{9,10}

Recenter onderzoek heeft laten zien dat phenibut ook affiniteit heeft voor de $\alpha 2$ - δ subunit van voltage-afhankelijke calcium-kanalen (VDCC).^{11,12} Dit is de farmacologische target van gabapentin en pregabalin. De bindingsaffiniteit van gabapentin is echter wel twee ordes van grootte sterker dan die van phenibut. In farmacologisch onderzoek is gebleken dat phenibut pijnprikkels kan onderdrukken, wat overeenkomt met de werking van gabapentin en pregabalin. Daarentegen heeft phenibut in tegenstelling tot gabapentin en pregabalin geen anti-epileptische activiteit.¹ Er is ook bekend dat phenibut de dopamine receptoren in het lichaam stimuleert.¹

Belangrijk om op te merken is dat phenibut een racemisch mengsel is, met een gelijke hoeveelheid van het R-isomeer en het S-isomeer. Onderzoek naar het verschil in deze isomeren liet zien dat enkel het R-isomeer een agonist van de GABA_B-receptor is.^{6,13} (ook Bowery et al., 1983). De binding aan de $\alpha 2$ - δ subunit van de VDCC van beide enantiomeren is vergelijkbaar.^{11,12}

Meer onderzoek naar de farmacologische werking is nodig om het werkingsprofiel van phenibut volledig te begrijpen.

2.6 (Klinische) effecten van phenibut

In Rusland wordt phenibut gebruikt als geneesmiddel tegen neurologische en psychiatrische aandoeningen.¹ In de wetenschappelijke literatuur zijn geen Engelstalige rapporten gevonden van klinische studies met phenibut. In de uit het Russisch vertaalde literatuur worden aan phenibut sedatieve, verdovende en noötrope activiteiten toegekend.¹⁴ Het anxiolytische effect van phenibut is lager dan dat van benzodiazepines.¹⁵ Volgens een Engelstalige review van Russische klinische studies activeert phenibut intellectuele functies, versterkt het fysieke kracht, zet het aan tot activiteit en reduceert het vermoeidheid.¹

De bewijsvoering van de klinische effecten is dus summier. De reden waarom er internationaal weinig belangstelling is voor phenibut is onduidelijk. Het kan te maken hebben met de lage potentie ten opzichte van andere stoffen zoals baclofen en diazepam, die gebruikt kunnen worden voor dezelfde indicaties.

3. Phenibut in drugsmonsters

De commissie verwacht niet dat phenibut regelmatig in drugsmonsters aanwezig is, aangezien het legaal als supplement verkrijgbaar is. Voor zover bekend, zijn er geen drugsmonsters geanalyseerd door het NFI en het Trimbos-instituut waarin phenibut is aangetroffen.

4. Het gebruik van phenibut

4.1 Algemeen

Phenibut wordt omschreven als een kalmeringsmiddel en als een noötropisch middel. In Rusland is phenibut als geneesmiddel voor verschillende aandoeningen voorgeschreven, zoals angst, slapeloosheid, depressie, posttraumatische stressstoornis, spasticiteit en stotteren.¹ Er is ook gerapporteerd dat phenibut het geheugen en de intellectuele functies verbeterd.

In Nederland vindt phenibut een toepassing in diverse typen supplementen. Een korte zoektocht op webshops (tientallen) laat zien dat phenibut wordt aangeprezen om verschillende redenen, namelijk:

- Voor een betere nachtrust
- Als sportsupplement, voor een pre workout
- Om het kalmerende effect, tegen stress en angst
- Om af te kicken van alcohol of GHB
- Voor een beter gevoel van geluk, blijdschap en welzijn
- Verbeteren leervermogen/tegen geheugenverlies

4.2 Incidentie

Over de omvang en aard van het gebruik van phenibut in Nederland is op dit moment niet veel bekend. Novadic-Kentron heeft opgemerkt dat de interesse in phenibut de afgelopen jaren is toegenomen. Bij de instelling zijn zowel meer vragen over phenibut binnengekomen als meer personen die afhankelijk waren van phenibut (getallen zijn onbekend). Ook het NVIC ziet sinds 2011 een stijging van het aantal meldingen over patiënten die phenibut hadden gebruikt (zie 5.1).

4.3 Gebruik van phenibut

Een uitgebreid onderzoek van informatie over phenibutgebruik op o.a. internetfora meldt dat de twee meest gemelde gewenste effecten het verdwijnen van sociale angst en het gevoel van euforie waren.⁵ Ook vinden de gebruikers het een sterk slaapmiddel, als het 's nachts wordt ingenomen.⁵ In de wetenschappelijke literatuur zijn bij een aantal casestudies de redenen voor het gebruik van phenibut beschreven, zoals tegen angst¹⁶, verbeteren van de concentratie¹⁶, tegen rusteloze benen (restless legs syndrome)¹⁷ en verlichting van onthouding van alcohol en benzodiazepines¹⁰. Ook is gerapporteerd dat phenibut gebruikt wordt omdat het nog niet in de urine aangetoond kan worden.^{2,18}

Bij de phenibut-gerelateerde meldingen aan het NVIC (zie 5.1) zijn ook de redenen van gebruik beschreven, namelijk: ter vervanging van GHB (7x), als drug (3x), om stress te verminderen/rustiger te worden (2x), om te slapen (2x), tijdens het uitgaan (2x), om negatieve effecten van alcoholmisbruik te onderdrukken (1x) en bij spieropbouw (1x). Ook werd er tweemaal een melding gedaan aan het NVIC van een suïdepoging met een mengsel van verschillende drugs waaronder phenibut. Het gebruik van phenibut als vervanging van GHB is door Novadic-Kentron in 2018 onderzocht.

4.3.1 Gebruik van phenibut door GHB-gebruikers

De 18 phenibutgebruikers waarmee Novadic-Kentron diepte-interviews heeft gehouden, hadden allemaal primair een GHB-verslaving.² Deze GHB-gebruikers zijn phenibut gaan gebruiken om de negatieve bijwerkingen van GHB tegen te gaan. De meest voorkomende reden om phenibut te gebruiken was om 's nacht door te kunnen slapen. Bij een GHB-afhankelijkheid worden gebruikers elke 2 à 3 uur wakker met ontwenningsklachten en kunnen zij pas verder slapen na opnieuw GHB in te nemen. Na het gebruik van phenibut hebben zij hier minder last van. Er zijn echter aanwijzingen dat dit effect na verloop van tijd minder kan worden.

Een andere reden voor de GHB-gebruikers om phenibut te gebruiken was om zelf af te kicken van de GHB of om het GHB-gebruik af te bouwen naar een acceptabel niveau. De respondenten gaven aan dat het lastig is om dagelijks een vaste onderhoudsdosis GHB te gebruiken; men heeft steeds meer nodig voor hetzelfde effect. Een hoge dosis GHB leidt tot een afname aan energie. Hierdoor wordt ook de behoefte aan amfetamine-gebruik groter wat vervolgens weer leidt tot nog meer GHB-gebruik. Phenibut wordt soms gebruikt om deze spiraal te doorbreken. Meestal lukte het niet om met behulp van phenibut helemaal af te bouwen van GHB. De keren dat het wel lukte duurt de periode van GHB-abstinentie doorgaans één tot enkele weken.

De kans op afhankelijkheid werd door de gebruikers gezien als het grootste nadeel (risico) van het gebruik van phenibut. De meeste respondenten ervoeren echter na het stoppen

met phenibut geen ontweningsverschijnselen doordat zij slechts enkele dagen phenibut en aansluitend GHB gebruiken. Als ze ontweningsverschijnselen rapporteerden dan kwamen die overeen met ontweningsverschijnselen van GHB, zoals angstklachten, slaapproblemen, trillen en zweten. Out-gaan werd, in tegenstelling tot GHB, niet ervaren tijdens gebruik van phenibut. De meeste respondenten gaven aan in de toekomst weer phenibut te willen gebruiken of dit te overwegen; deze behoefte zou er alleen zijn in tijden dat zij GHB-afhankelijk zijn.

4.4 Afhankelijkheid

Er zijn geen proefdieronderzoeken of klinische studies gepubliceerd over de vraag of het gebruik van phenibut kan leiden tot afhankelijkheid van deze stof. Maar zowel het onderzoek van Novadic-Kentron als het onderzoek van Owen *et al.* rapporteren dat op internetfora enkele phenibutgebruikers vermelden dat ze in korte tijd verslaafd raakten.^{2,5} Er wordt gemeld dat er al ontweningsverschijnselen ontstaan na een paar dagen van phenibutgebruik (zie 5.4.2). In een Canadese casestudie is beschreven dat een 35-jarige man afhankelijkheid ontwikkelde voor phenibut.¹⁰ De man had aanzienlijke ontweningsverschijnselen 3 tot 4 uur na het laatste gebruik. In een verslavingskliniek is de man met behulp van Baclofen afgekickt van de phenibut.

4.5 Tolerantie

Er is nog niet veel onderzoek gedaan naar het ontstaan van tolerantie bij het gebruik van phenibut. In enkele wetenschappelijke artikelen wordt beschreven dat een noodzakelijk toename van dosering binnen enkele weken nodig is om hetzelfde effect te kunnen bereiken.^{1,10} Ook op internetfora wordt door enkele phenibutgebruikers vermeld dat er in enkele dagen tolerantie optreedt.⁵ Dosisverhoging kan leiden tot een toename van bijwerkingen.¹⁶ Gebruikers raden daarom aan om twee weken tijd tussen de doses te laten.

Novadic-Kentron beschrijft dat de tolerantie kan verschillen per persoon en afhankelijk is van zowel dosering als frequentie van gebruik.² Ook kan het zijn dat de tolerantie voor een bepaald effect eerder ontstaat of langer blijft bestaan dan voor een ander effect. Dit vergroot de kans op negatieve gezondheidseffecten als gevolg van overdosering.

5. Intoxicaties geassocieerd met phenibutgebruik

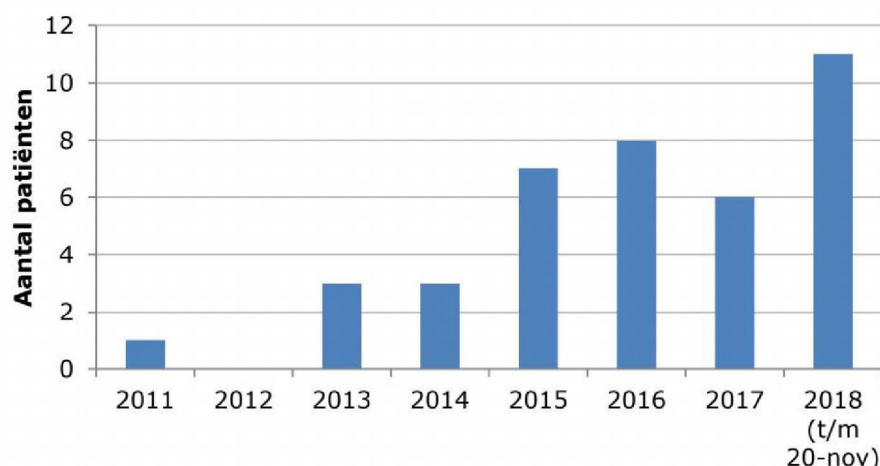
5.1 Meldingen bij het NVIC (2011- 2018)

Het NVIC werd in december 2011 voor het eerst geraadpleegd over een patiënt die phenibut had gebruikt. Daarna steeg het aantal meldingen naar zo'n 7 patiënten per jaar waarover het NVIC geraadpleegd werd (Figuur 3).¹⁹ In 2018 is een (lichte) stijging te zien, met al 11 meldingen die binnen zijn gekomen t/m 20 november. De details van de meldingen zijn nader omschreven in tabel 1, toegevoegd als bijlage. De meldingen over phenibut worden sinds 2015 extra uitgevraagd (waar gekocht / reden van gebruik etc.) ten behoeve van de signaleringsfunctie. In totaal zijn er 39 meldingen (17-85 jaar) binnen gekomen van een mogelijke intoxicatie met phenibut, in 18 gevallen was er sprake van combinatiegebruik met andere drugs.

Bij de meldingen aan het NVIC kwam naar voren dat de voornaamste reden van phenibutgebruik is als de vervanging van GHB, als drug, of als sedatief middel (zie 4.3). Het is bij het NVIC bekend dat phenibut in (Nederlandse) webshops wordt verkocht als voedings-/sportsupplement; dit was in 9 van de in totaal 39 gevallen beschreven in de casuïstiek. Echter correleert de plaats van verkoop en de reden van gebruik niet altijd met elkaar. Zo werd phenibut bijvoorbeeld in de sportschool verkregen, maar werd het in het uitgaansleven gebruikt. Of werd phenibut bijvoorbeeld via een website voor voedingssupplementen gekocht, maar de gebruiker verklaarde dat hij het nam ter

vervanging van GHB. Het NVIC ontving slechts 1 melding waarbij is aangegeven dat phenibut werd gebruikt als supplement (voor opbouw van de spieren). Bij ruim 40% van de gevallen was de reden van gebruik en de plaats van aanschaf onbekend.

Figuur 3. Het aantal patiënten per jaar dat phenibut had gebruikt en waarover het NVIC is geraadpleegd.

5.2 Meldingen bij de Monitor Drugs Incidenten (MDI)

Aangezien phenibut legaal als supplement verkrijgbaar is, verwacht de commissie niet dat het regelmatig in drugsmonsters aanwezig is. Voor zover bekend, zijn er geen meldingen bij het MDI aangetroffen over incidenten met phenibut.

5.3 Meldingen in de literatuur

In de wetenschappelijk literatuur is een aantal casestudies beschreven van patiënten die problemen ervaren na het gebruik van phenibut. De informatie komt van ziekenhuisopnames, vergiftigingscentra en verslavingsklinieken. Er worden zowel verslavingen, intoxicaties als ontwenningsverschijnselen beschreven. De informatie uit de artikelen is hieronder in 5.4 verwerkt.

5.4 Extra informatie over intoxicaties

5.4.1 Dosis

Orale doses in de klinische studie variëren van 0,75 gram tot 1,5 gram per dag.¹ Een uitgebreid onderzoek van informatie over phenibutgebruik op internetfora meldt dat gebruikers tussen 0,5 gram en 9 gram gebruiken, met een gemiddelde van $2,43 \pm 1,62$ gram.⁵ Dit is in overeenstemming met wat gerapporteerd is over wat een verslaafde heeft gebruikt, namelijk 8 gram per dag.¹⁰ De ingenomen hoeveelheid phenibut bij de phenibut-gerelateerde meldingen aan het NVIC variëren van 0,6 gram tot 20 gram (gemiddeld ~5,5 gram). Bij 30% van de gevallen was de ingenomen hoeveelheid onbekend, of was er niet bekend hoeveel phenibut er in de ingenomen tabletten zat.

5.4.2 Symptomen

In de casestudies in de Engelstalig wetenschappelijke literatuur werden een aantal symptomen van de intoxicaties vermeld, zoals: irritatie/agitatie (3x)^{10,17,20}, verminderd bewustzijn (2x)^{18,21}, visuele hallucinaties (2x)^{16,20}, craving (1x)²², desoriëntatie (1x)²⁰ en lethargie (1x)¹⁸. Verder werden er in deze artikelen de volgende ontwenningsverschijnselen geregistreerd: angst (5x)^{10,16,20,22,23}, trillen/tremoren (4x)^{16,20,22,23}, agitatie (3x)^{17,18}, slapeloosheid (3x)^{16,17,20}, hallucinaties (1x)¹⁸, hartkloppingen (1x)¹⁷, hypertensie (1x), misselijkheid (1x)¹⁷, nervositeit (1x)¹⁷, slechte eetlust (1x)¹⁷, tachycardie (1x)¹⁸ en zweten (1x)¹⁶.

Bij de phenibut-gerelateerde meldingen (zonder combinatiegebruik met andere middelen) aan het NVIC zijn de meest voorkomende symptomen: (motorische) onrust (7x), braken (5x), tremoren (4x), duizeligheid (3x), verwardheid/delir (4x), misselijkheid (3x), angst (3x), agitatie (2x), agressie (2x), miosis (2x), mydriasis (2x), slaperigheid/afwisselend slaperig en alert (2x), tachycardie (2x) en transpireren (2x). Verder werden de volgende symptomen één maal geregistreerd: anorexie, amnesie, bradycardie, bradypnoe, dyspne, epileptische insulten, gejaagd gevoel, hypertensie, hypoglykemie, hypothermie, insomnie, koorts, nystagmus, omneveld (veranderd bewustzijn, geringe onrust), psychose, rechterbundeltakblok, slecht aanspreekbaar, sopor, spiertrekkingen en trekkingen mondhoeken.

5.4.3 Meng-intoxicaties

De GHB-gebruikers die Novadic-Kentron heeft geïnterviewd over hun phenibutgebruik, hebben phenibut in combinatie met meerdere verschillende drugs geprobeerd. Alle 18 geïnterviewden hebben GHB en phenibut gecombineerd. Verder wordt de combinatie met speed (16x), benzodiazepines/kalmeringsmiddelen (13x), cannabis (9x), alcohol (5x), cocaïne (3x), xtc (2x) en ketamine (1x) vermeld.

Bij de phenibut-gerelateerde meldingen aan het NVIC is phenibut in bijna de helft van de gevallen (18/39) gecombineerd met andere drugs. Acht gevallen betroffen gelijknamige inname van alcohol, waarvan er in 3 gevallen nog een andere drug hadden ingenomen, namelijk fenazepam, anabole steroïden of dexamfetamine. Verder zijn er meldingen binnen gekomen van co-ingesties met speed, refusal, lyrica (pregabaline), omeprazol of kratom. Meldingen van phenibutgebruik in combinatie met meerdere andere drugs zijn met de combinatie van diazepam en baclofen, de combinatie van ketamine, LSD en cocaïne, de combinatie van 4-FA en kratom, de combinatie van Accacia en Arnold-3 tabletten, of de combinatie van GHB en cocaïne.

Het gevaar van co-ingesties van phenibut met andere middelen is niet onderzocht.

6. Risicobeoordeling

Phenibut is als supplement in Nederland verkrijgbaar op webshops. Het middel wordt om veel verschillende redenen aanbevolen en gebruikt. Phenibut is qua structuur sterk gerelateerd aan baclofen en in iets mindere mate aan GHB en wordt zowel om zijn eigen (psychoactieve) effecten als ter vervanging van GHB gebruikt. Andere redenen om phenibut te gebruiken zijn o.a. als kalmeringsmiddel, als slaapmiddel, tegen angst, voor spieropbouw en voor verlichting van onthouding van alcohol. Het baart zorgen dat gebruikers vermelden dat er in vrij korte tijd afhankelijkheid van phenibut kan optreden. Ook treden er hevige ontwenningsverschijnselen op bij het afkicken van phenibut. Verder kan er vrij snel tolerantie optreden voor phenibut. Dosisverhoging kan leiden tot een toename van bijwerkingen.¹⁶ Daarom wordt er op internetfora aangeraden twee weken tijd tussen de verschillende doses te laten.

Sinds 2011 zijn er meldingen bij het NVIC binnengekomen van intoxicaties door phenibut. De hoeveelheid meldingen lijkt toe te nemen, maar het aantal is vooralsnog gering (11 in 2018 t/m november). Bij de meldingen van intoxicaties kwam naar voren dat phenibut relatief vaak gebruikt werd als vervanging van GHB. Ook Novadic-Kentron heeft opgemerkt dat de afgelopen jaren er interesse is in phenibut door GHB-gebruikers. Verder was bij bijna de helft van de intoxicaties naast phenibut ook nog een of meerdere andere middelen ingenomen. Verder was er bij veel van de meldingen een erg hoge dosis phenibut ingenomen (gemiddeld ~5,5 gram) ten opzichte van de dosis die in klinische studies werd gebruikt (tussen de 0,75 gram en 1,5 gram). Er zijn bij het NVIC pas twee meldingen binnen gekomen van intoxicaties na het gebruik zonder co-ingesties van andere middelen.

7. Internationale ontwikkelingen

Het gebruik van phenibut is ook buiten Nederland de afgelopen jaren toegenomen.^{5,18} De afgelopen jaren zijn er ook meerdere casestudies gepubliceerd van phenibutgebruikers uit o.a. Noord-Amerika en Europa met acute intoxicatie of ontwenningsverschijnselen. In Australië is het gebruik van phenibut begin 2018 in het nieuws geweest, nadat zeven scholieren op de intensive care waren beland na het gebruik van phenibut.⁸ Zij lieten een beeld zien van duizeligheid, misselijkheid en afgenomen bewustzijn. Na dit incident is phenibut in Australië geïdentificeerd als verboden stof. Binnen de EU is phenibut alleen in Hongarije sinds november 2018 een verboden stof.²⁴

8. Conclusies

1. Phenibut is een synthetisch analoog van de neurotransmitter GABA. De structuur is verwant aan die van het spasmolyticum baclofen de verslavende drug GHB.
2. Phenibut is in Nederland verkrijgbaar op webshops als voedingssupplement.
3. In Nederland wordt phenibut voornamelijk gebruikt als vervanging van GHB, als drug, of als kalmerend/slaapmiddel.
4. In de afgelopen jaren is de interesse in phenibut toegenomen. Ook het aantal meldingen van verslaving, ontwenningsverschijnselen en intoxicaties zijn toegenomen. Het aantal meldingen is vooralsnog gering.
5. De toename van phenibutgebruik wordt ook buiten Nederland gesignaleerd.

9. Aanbevelingen

De Commissie Risicobeoordeling nieuwe drugs beveelt aan om het gebruik van phenibut te blijven monitoren, omdat het gebruik van phenibut lijkt toe te nemen, hoewel het aantal gevallen van intoxicatie vooralsnog gering is. Tevens roept de commissie op tot het publiceren van casuïstiek in de wetenschappelijke literatuur.

Het baart de commissie zorgen dat phenibut makkelijk verkrijgbaar is in supplementen op internet terwijl de webshops niet waarschuwen voor de bijwerkingen, afhankelijkheid en/of tolerantie die kunnen optreden bij phenibutgebruik. Op de webshops wordt phenibut niet enkel aanbevolen voor zijn psychoactieve effecten, maar ook voor onschuldigere redenen zoals het verbeteren van de nachtrust en het kalmerende effect. De gebruikers die om laatstgenoemde redenen phenibut willen gebruiken, zouden dit middel mogelijk niet kiezen als ze beter op de hoogte waren van de negatieve bijwerkingen en de kans op verslaving. Daarom adviseert de commissie om een waarschuwingscampagne te starten, om de gebruikersgroep te waarschuwen voor de negatieve kanten van het middel.

De commissie zal begin 2020 vaststellen of er aanleiding is voor het actualiseren van deze quick scan.

10. Referenties

1. Lapin I. Phenibut (beta-phenyl-GABA): a tranquilizer and nootropic drug. *CNS drug reviews* 2001; **7**(4): 471-81.
2. van Dongen A, Dijkstra B. Inventarisatie van het gebruik van phenibut door GHB-gebruikers: Novadic Kentron, 2018.
3. Ertzgaard P, Campo C, Calabrese A. Efficacy and safety of oral baclofen in the management of spasticity: A rationale for intrathecal baclofen. *Journal of rehabilitation medicine* 2017; **49**(3): 193-203.
4. Bonnet U, Scherbaum N. How addictive are gabapentin and pregabalin? A systematic review. *European neuropsychopharmacology : the journal of the European College of Neuropsychopharmacology* 2017; **27**(12): 1185-215.
5. Owen DR, Wood DM, Archer JR, Dargan PI. Phenibut (4-amino-3-phenyl-butyric acid): Availability, prevalence of use, desired effects and acute toxicity. *Drug and alcohol review* 2016; **35**(5): 591-6.
6. Dambrova M, Zvejniece L, Liepinsh E, et al. Comparative pharmacological activity of optical isomers of phenibut. *European journal of pharmacology* 2008; **583**(1): 128-34.

7. State Agency of Medicines Republic of Latvia - List of active substances. <https://www.zva.gov.lv/en/healthcare-professionals-and-institutions/medicines/list-active-substances?q=phenibut>. (accessed 20-12-2018).
8. Leclerc M, Moore C. Russian designer drug linked to mass overdose at elite \$11,000-a-year school is so rare Australian doctors don't know how to treat the five boys clinging to life. 22-02-2018.
9. Ong J, Kerr DIS, Doolette DJ, et al. R-(-)-beta-phenyl-GABA is a full agonist at GABA_B receptors in brain slices but a partial agonist in the ileum. *European journal of pharmacology* 1993; **233**(1): 169-72.
10. Samokhvalov AV, Paton-Gay CL, Balchand K, Rehm J. Phenibut dependence. *BMJ case reports* 2013; **2013**.
11. Zvejniece L, Vavers E, Svalbe B, et al. R-phenibut binds to the alpha2-delta subunit of voltage-dependent calcium channels and exerts gabapentin-like anti-nociceptive effects. *Pharmacology, biochemistry, and behavior* 2015; **137**: 23-9.
12. Belozertseva I, Nagel J, Valastro B, Franke L, Danysz W. Optical isomers of phenibut inhibit [H(3)]-Gabapentin binding in vitro and show activity in animal models of chronic pain. *Pharmacological reports : PR* 2016; **68**(3): 550-4.
13. Bowery NG, Hill DR, Hudson AL. Characteristics of GABA_B receptor binding sites on rat whole brain synaptic membranes. *British journal of pharmacology* 1983; **78**(1): 191-206.
14. Rago L, Kiivet RA, Adojaan A, Harro J, Allikmets L. Stress-protection action of beta-phenyl(GABA): involvement of central and peripheral type benzodiazepine binding sites. *Pharmacology & toxicology* 1990; **66**(1): 41-4.
15. Zyablitsseva EA, Pavlova IV. Effects of the GABA receptor agonist phenibut on behavior and respiration in rabbits in emotionally negative situations. *Neuroscience and behavioral physiology* 2008; **38**(6): 555-62.
16. Ahuja T, Mgbako O, Katzman C, Grossman A. Phenibut (beta-Phenyl-gamma-aminobutyric Acid) Dependence and Management of Withdrawal: Emerging Nootropics of Abuse. *Case reports in psychiatry* 2018; **2018**: 9864285.
17. Magsalin RM, Khan AY. Withdrawal symptoms after Internet purchase of phenibut (beta-phenyl-gamma-aminobutyric acid HCl). *Journal of clinical psychopharmacology* 2010; **30**(5): 648-9.
18. Marraffa JM, Nacca NE, Stork CM, Hogman MJ. Phenibut: One poison center's experience. Informa Healthcare USA, Inc.: New Orleans, La, 2014.
19. Koppen A, Riel A, Roelen C, Vries I, Meulenbelt J. 2015 Annual Meeting of the North American Congress of Clinical Toxicology (NACCT) - Reports of phenibut usage to the Dutch Poisons Information Center (DPIC). *Clin Toxicol* 2015; **53**(7): 716-7.
20. Joshi YB, Friend SF, Jimenez B, Steiger LR. Dissociative Intoxication and Prolonged Withdrawal Associated With Phenibut: A Case Report. *Journal of clinical psychopharmacology* 2017; **37**(4): 478-80.
21. O'Connell CW, Schneir AB, Hwang JQ, Cantrell FL. Phenibut, the appearance of another potentially dangerous product in the United States. *The American journal of medicine* 2014; **127**(8): e3-4.
22. Brunner E, Levy R. Case Report of Physiologic Phenibut Dependence Treated With a Phenobarbital Taper in a Patient Being Treated With Buprenorphine. *Journal of addiction medicine* 2017; **11**(3): 239-40.
23. Rod W, Kudryk A, Brunetti L, Sun N, Nguyen M. Phenibut withdrawal management in the setting of concomitant kratom and alcohol dependence. 2018; **46**(1): 451.
24. lapja Mh. 39/2018. (XI. 8.) EMMI rendelet. Az új pszichoaktív anyaggá minősített anyagokról vagy vegyületcsoportokról szóló 55/2014. (XII. 30.) EMMI rendelet módosításáról. 2018. november 8. p. 31259.

11. Bijlagen

Tabel 1. Phenibut-gerelateerde meldingen aan het NVIC

Datum	Ingenomen hoeveelheid	Co-ingesties	M/V	Lft (jaar)	Symptomen	Waar verkregen	Reden van gebruik / Opmerkingen
12-nov-18	40 zakjes van 250 mg (10 gram)	-	V	65	Braken, slaperigheid, duizeligheid	In Rusland gekregen voor de behandeling van een eetstoornis	TS
*18-sep-18	mogelijk 3 zakjes van 25 gram	alcohol	M	85	Verwardheid, psychose	www.rawpowders.co.uk	Reden van gebruik: Mogelijk om stress te verminderen. Verkregen als voedingssupplement. Eerste keer gebruik
15-sep-18	4 tabletten	alcohol	M	Volw	Geen	Onbekend	TS
*13-sep-18	onbekend	-	V	80	Trekkingen mondhoeken, mydriasis, moeilijk wekbaar (EMV 4-3-1)	www.sportpoeders.nl	Verslaafd aan GHB
09-sep-18	600 mg	-	M	35	Misselijkheid, braken, duizeligheid, anorexie, transpireren, verwardheid, dyspneu	Onbekend	Reden van gebruik: om te slapen. Het was de eerste keer van gebruik
*20-jul-18	Onbekend	-	M	29	Slecht aanspreekbaar, omneveld, mydriasis	www.vitaplanet.nl	Reden van gebruik: Waarschijnlijk ter vervanging GHB
23-jun-18	3 gram	-	V	29	Veelvuldig braken, amnesie	Onbekend	Reden van gebruik: onbekend
20-jun-18	Chronisch, tot 11 gram/dag	-	M	29	Onrust, agressiviteit	Onbekende internetsite	Reden van gebruik: waarschijnlijk als drugs. De vrouw is opgenomen op de I.C.
*2-mei-18	Onbekend	Speed, onbekende hoeveelheid	V	Volw	Motorische onrust, mydriasis, euforisch, choreoathetose, anurie	Vitalio Voedingssupplementen (www.vitalio.nl)	Reden van gebruik: onbekend. Chronische Phenibut gebruiker. Na een periode niet meer gebruikt hebben, nu ineens heel veel.

Datum	Ingenomen hoeveelheid	Co-ingesties	M/V	Lft (jaar)	Symptomen	Waar verkregen	Reden van gebruik / Opmerkingen
26-mrt-18	Patiënt zegt zelf niets ingenomen te hebben	-	V	24	Nystagmus, afwisselend slaperig en alert, tremoren in handen	Onbekend	Reden van gebruik: onbekend. Patiënt heeft GHB-verslaving in de voorgeschiedenis
11-feb-18	Onbekend	Refusal, onbekende hoeveelheid	O	60	Intoxicatie met overlijden	Onbekend	Reden van gebruik: onbekend. De man was bekend met drugs en alcohol misbruik
23-dec-17	20 gram	Diazepam, 5 mg Baclofen, onbekende hoeveelheid	M	41	Opwinding, onrust	Onbekend	Reden van gebruik: suicide poging
23-jul-17	Onbekend	-	V	47	Verwardheid	Onbekend	Reden van gebruik: onbekend
30-apr-17	Onbekend	-	M	Volw	Sopor	Onbekende internetsite	Reden van gebruik: onbekend
5-feb-17	10 gram/dag gedurende 10 dagen	Bier, 1 blik/glas	M	27	Mydriasis, tachycardie	Onbekend	Reden van gebruik: onbekend
15-jan-17 + 16-jan-17	Onbekend	-	V	37	Angst, delier, verwardheid, agressie, motorische onrust, hypothermie (34°C), miosis, bradypnoe, hypertensie (148/60 mmHg), bradycardie (50/min)	Onbekend	Reden van gebruik: onbekend
1-jan-17	4 gram	-	M	Volw	Angst, motorische onrust, tremoren, misselijkheid, braken	Onbekend	Reden van gebruik: om rustiger van te worden
*3-dec-16	6 schepjes (waarschijnlijk 600 mg)	Alcohol, onbekende hoeveelheid	M	21	Soporeus, niet aanspreekbaar	Sportschool	Reden van gebruik: tijdens het uitgaan
25-nov-16	1,5 gram	Ketamine, onbekende hoeveelheid, LSD, 0,15 mg, cocaine, 1,5 gram	M	24	Psychose	Onbekende internetsite	Reden van gebruik: suicide poging

Datum	Ingenomen hoeveelheid	Co-ingesties	M/V	Lft (jaar)	Symptomen	Waar verkregen	Reden van gebruik / Opmerkingen
16-nov-16	20 tabletten 250 mg	Fenazepam, 2 tabletten onbekende dosering, Port, 2 flessen	V	48	Misselijkheid, braken	Waarschijnlijk in Rusland	Reden van gebruik: om negatieve effecten van alcoholmisbruik te onderdrukken
30-okt-16	3,5 + 2,5 gram	4-FA 270 mg, kratom (drugs)	M	21	Misselijkheid, braken	Onbekend	Reden van gebruik: onbekend. De jongen had ongeveer 24 uur voor ziekenhuisopname de 4-FA, kratom en 3,5 gram phenibut gebruikt. Op de dag van opname nogmaals 2,5 gram phenibut
1-jun-16	Onbekend	Onbekende hoeveelheid wodka, onbekende hoeveelheid anabole steroïden	M	25	Onrust, agitatie, mydriasis, verhoogd CK (464 U/L), metabole alkalose (pH 7,49), mild verhoogde leverwaarden (ASAT 47, ALAT 50, LD 307 mmol/L)	Onbekend	Reden van gebruik: onbekend. De man is 36 uur op de IC geobserveerd. De behandeling bestond alleen uit het geven van Diazepam
6-mei-16	3 gram	Bier, 3 glazen	M	21	Bradyfrenie, gevoel van flauwte, geringe verhoging hartslag (99/min), buikpijn, misselijkheid, braken	Onbekende internetsite	Reden van gebruik: Relaxed uitgaan. De man gebruikt normaliter 1 x per week 2,5 gram poeder, opgelost in water. Hij drinkt er dan meestal geen alcohol bij. Heeft na inname regelmatig klachten van buikpijn en misselijkheid
*26-apr-16	Onbekend	-	V	Volw	Motorische onrust	Voorheen bij www.XXlnutrition.com . Ditmaal is het via een onbekende internetsite verkregen	Reden van gebruik: vervanging GHB
*26-apr-16	Onbekend	GHB, onbekende hoeveelheid, cocaïne, onbekende hoeveelheid	M	Volw	Reagerend op aanspreken maar geeft geen antwoorden	Voorheen bij www.XXlnutrition.com . Ditmaal is het via een onbekende internetsite verkregen	Reden van gebruik: vervanging GHB

Datum	Ingenomen hoeveelheid	Co-ingesties	M/V	Lft (jaar)	Symptomen	Waar verkregen	Reden van gebruik / Opmerkingen
*30-11-15	4-6 tabletten onbekende sterkte	Onbekende hoeveelheden Accacia tabletten, Arnold-3 tabletten, Onbekende hoeveelheid	M	32	Gejaagd, motorische onrust	In een (supplementen?) winkel waar hij zelf werkt	Reden van gebruik: onbekend Arnold-3 zou een voedingssupplement zijn van Arnold Schwarzenegger
16-okt-15	2 tabletten onbekende sterkte	-	M	17	Misselijkheid	Onbekend	Reden van gebruik: onbekend
9-aug-15	Ongeveer 10 tabletten van 500 mg	-	V	21	Aanhoudend braken, duizeligheid	Onbekend	Reden van gebruik: als vervanging van benzo's om te slapen
26-jun-15	Sinds 2 dagen 2,5 gram per dag	-	M	38	Hypoglykemie	Onbekend	Reden van gebruik: vervanging GHB
*12-apr-15	5 gram	Kratom (drugs), 4 mg, 5 rauwe eieren	M	20	Onrust, buikpijn, misselijkheid, braken, verhoogd CK (1054 U/L), ongeremd/opgewonden gedrag, agitatie, hoofdpijn	Onbekende internetsite	Reden van gebruik: voor spieropbouw
*2-apr-15	2,5 gram in 2 dagen	-	M	41	Agitatie	www.vitalio.nl (stond op de verpakking)	Reden van gebruik: vervanging van GHB omdat het sterker zou werken
11-mrt-15 + 14 mrt-15	9 gram + 10 gram	Alcohol, therapeutisch dexamfetamine 3x5mg per dag -	M	34	Onrust, spiertrekkingen (myoclonieën/dystonie), verlies van besef van tijd/plaats en realiteit, coma. Delier, agressie, transpireren, mydriasis, schuim op de mond, spierpijn, verhoogd CK (500 U/L), milde metabole acidose, diuretisch en laxerend effect, misselijkheid	Onbekend	Reden van gebruik: als drug. Het NVIC is 2x geraadpleegd over deze man, maar hij is in totaal 5x opgenomen in dezelfde maand i.v.m. ernstige verschijnselen na gebruik van phenibut. (informatie verkregen vanuit ontslagbrief) Bij de laatste 2 opnames was de motorische onrust en agressie zodanig dat de man gesedeerd en geïntubeerd moest worden met opname op de IC

Datum	Ingenomen hoeveelheid	Co-ingesties	M/V	Lft (jaar)	Symptomen	Waar verkregen	Reden van gebruik / Opmerkingen
18-dec-14	1 gram	-	V	Volw	Onrust, tachycardie, gejaagd gevoel, koorts	Onbekend	Reden van gebruik: onbekend
8-okt-14	Ontwenning – twee weken 80 gram gebruikt, nu gestopt	-	M	23	Tremoren, angst, transpireren, insomnia	Onbekend	Reden van gebruik: onbekend
7-mrt-14	10-15 gram per dag, gedurende een maand	Lyrica, 2 -3 gram per dag, gedurende een maand	M	26	Pijn in buik en rug streek, tremoren, gevoel van krachtsverlies en moeite met plassen	Onbekend	Reden van gebruik: als drug
19-dec-13	Ontwenning – 4 dagen terug gestopt	-	M	29	Psychose, tachycardie (110/min), tremoren, rechterbundeltakblock, epileptische insulten	Onbekend	Reden van gebruik: vervanging GHB
12-dec-13	15-20 capsules 200 mg	Omeprazol, 240 mg	M	24	Onrust, pijn op de borst, buikpijn	Onbekend	Reden van gebruik: onbekend.
12-okt-13	Onbekend	-	M	27	Onrust, agitatie, spiertrekkingen	www.vitaplanet.nl	Reden van gebruik: onbekend
10-dec-11	Onbekend	-	M	29	Onrust, miosis	Onbekend	Reden van gebruik: waarschijnlijk ter vervanging GHB

To: 5.1.2e 5.1.2e) 5.1.2e @minvws.nl]; 5.1.2e) 5.1.2e @minvws.nl]
Cc: 5.1.2e) 5.1.2e @minvws.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Mon 4/15/2019 12:44:41 PM
Subject: RE: notitie ontheffingen lijst III
Received: Mon 4/15/2019 12:44:42 PM

Dag 5.1.2e,

Afleveren is een cruciale term voor de handel.
 Als je liever niets wijzigt, dan laten we het zo.
 Dan leggen we het wel uit.

Groet,

5.1.2e

Verzonden met BlackBerry Work
 (www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Datum: maandag 15 apr. 2019 2:41 PM
Aan: 5.1.2e , <5.1.2e @igj.nl>, 5.1.2e 5.1.2e >
Kopie: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: RE: notitie ontheffingen lijst III

Ha 5.1.2e,

Ik ga liever niet peuteren in de artikelen 2 en 3 van de Opiumwet omdat dit de kernbepalingen van de wet zijn, maar ik begrijp de verwarring die kan ontstaan in het kader van artikel 5, eerste lid, van het Opiumwetbesluit. Ik denk dat ik die verwarring grotendeels kan verminderen door dat artikel te wijzigen en daar in plaats van 'afleveren' 'verstrekken' op te nemen. 'Verstrekken' is in de Geneesmiddelenwet niet gedefinieerd, maar het woord wordt juist wel gebruikt in de definitie van 'ter hand stellen'.

Is dit een mooi compromis?

Groeten,

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: donderdag 11 april 2019 22:19
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>; 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
CC: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: RE: notitie ontheffingen lijst III

Zie art 5 eerste lid onder a en b.

Daar staat nu afleveren en bedoeld wordt ter hand stellen.

Afleveren in de zin van de gnw heeft een hele andere betekenis en kan dus voor verwarring zorgen als de ene wet iets anders bedoeld dan de andere wet. En de opiumwet kent geen definitie van afleveren.

Zie art 1 eerste lid onder ii van de gnw

Verzonden met BlackBerry Work
 (www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e , <5.1.2e @igj.nl>
Datum: donderdag 11 apr. 2019 5:01 PM
Aan: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>, 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Kopie: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>
Onderwerp: RE: notitie ontheffingen lijst III

Dag 5.1.2e,

De strekking is ongeveer hetzelfde.

Echter in het opiumwetbesluit heeft men het over afleveren, o.a. aan de patient.

De gnw kent tegenwoordig ter hand stellen als term.

Daarom zou ik de term op willen nemen, zodat we de term ook in hte besluit kunnen toepassen.

Verstrekken is het geven van een middel aan een patient door een verpleegkundige.

Voor de politie maakt het niet uit.

Dan gaat het altijd over aanwezig hebben, verkopen, in-uitvoer, oftewel smokkel, en maken van drugs.

Groet,

5.1.2e

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>

Datum: donderdag 11 apr. 2019 4:18 PM

Aan: 5.1.2e , <5.1.2e @igj.nl>, 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>

Kopie: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>

Onderwerp: RE: notitie ontheffingen lijst III

Ha 5.1.2e,

In de artikelen 2 en 3 is wel de term 'verstrekken' opgenomen. Dit betekent hetzelfde. Puur om mooi gelijk te lopen met de Geneesmiddelenwet wil ik hier geen wijzigingen in aan brengen omdat ik vermoed dat dit dan bij politie en het OM weer veel vragen gaat oproepen.

Groeten,

5.1.2e

Van: 5.1.2e .

Verzonden: maandag 8 april 2019 10:03

Aan: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>; 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>

CC: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>

Onderwerp: RE: notitie ontheffingen lijst III

Dag 5.1.2e,

In de artikelen 2 en 3 van de Opiumwet ontbreekt de term "ter hand stellen".

Door het toevoegen van deze term, lopen we weer in de pas met de geneesmiddelenwet.

Mogelijk heeft dat ook gevolgen voor het Opiumwet besluit, maar daar kom ik nog apart op terug.

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e .

Verzonden: maandag 8 april 2019 09:50

Aan: 5.1.2e 5.1.2e >; 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>

CC: 5.1.2e) <5.1.2e @minvws.nl>

Onderwerp: RE: notitie ontheffingen lijst III

Geen opmerkingen

De ontheffingsgronden worden niet gesplitst

Bestuurlijke boete, ik ga kijken of ik op korte termijn voldoende data heb, anders komt dit later.

Van: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>

Verzonden: woensdag 3 april 2019 13:13

Aan: 5.1.2e , < 5.1.2e @igi.nl>; 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>

CC: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>

Onderwerp: RE: notitie ontheffingen lijst III

Hoi allebei,

Even een samenvatting van de punten uit ons overleg van zojuist:

Tav de notitie:

- 5.1.2e komt terug op splitsing ontheffingsgronden (belang voorkomen verlettering art. 8: wijziging sjablonen brieven)
In het belang van de volksgezondheid blijft staan, "of de gezondheid van dieren" vervalt.
- Akkoord met voorstel dat bij een ontheffing voor het buiten Nederland brengen van stofgroepen van lijst III geregeld wordt dat het gaat om "een houder die in een ander land *gevestigd is en die gerechtigd is de middelen in te voeren*" ipv dat houder in bezit is van verleende vergunning of ontheffing.
- Wat betreft mogelijkheid van bestuurlijke boete naleving voorschriften levert 5.1.2e nadere onderbouwing voor wenselijkheid hiervan. (Overzicht van houders waarbij sprake is van herhaaldelijke waarschuwingen).

Art. 3aa komt als volgt te luiden:

1. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen aan de bij deze wet behorende lijst III stofgroepen worden toegevoegd indien meerdere middelen* die deel uitmaken van die stofgroep zijn of worden toegevoegd aan de bij deze wet behorende lijst I.
  2. Bij algemene maatregel van bestuur worden stofgroepen die krachtens het eerste lid zijn toegevoegd, van lijst III geschrapt indien de middelen die deel uitmaken van die stofgroep zijn of worden geschrapt van lijst I.
- *We houden het bij middelen om consequent te blijven in de Ow.

Planning:

- 5.1.2e levert in week van 15 april een aangepaste versie van de wettekst en een "invuloefening" voor het schrijven van lijst III.
- 5.1.2e zorgt voor lijst III conform Duitse model en een wensenlijstje wijzigingen Ow (waaronder bestuurlijke boete) met onderscheid in grote en kleinere wensen (week van 29 april).
- Estella plant overleg met JenV en schrijft 5.1.2e (week van 29 april).

Laat maar weten als er onjuistheden in zitten of iets over het hoofd zie.

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e , < 5.1.2e @igi.nl>

Verzonden: dinsdag 2 april 2019 11:35

Aan: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>

CC: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>

Onderwerp: RE: notitie ontheffingen lijst III

Dag 5.1.2e en 5.1.2e,

Ik heb alvast wat input geleverd op de eerste opzet.
Ik zal dat morgen toelichten.

Wat betreft 3aa, zie onder, ik zou daar ook de mogelijkheid willen hebben om een stofgroep toe te voegen waarvan de middelen qua werking lijken op substanties die op lijst I staan. Gaat met name om de synthetische cannabinoiden. Daar komen nogal wat nieuwe structuren van op de internationale markt en die staan lang niet allemaal gelijk op lijst I.

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>

Verzonden: woensdag 27 maart 2019 16:06

Aan: 5.1.2e , < 5.1.2e @igi.nl>

CC: 5.1.2e) < 5.1.2e @minvws.nl>

Onderwerp: notitie ontheffingen lijst III

Hoi 5.1.2e,

Bijgaand de opzet voor ontheffingen verbod lijst III waar we het woensdag met je over willen hebben.

Daarnaast graag jouw oordeel over het voorgestelde artikel dat gaat over mogelijkheid van toevoeging stofgroepen aan lijst III:

Art. 3aa

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen aan de bij deze wet behorende lijst III stofgroepen worden toegevoegd indien (een of ?) meerdere substantiesmiddelen die deel uitmaken van die stofgroep worden toegevoegd aan de (of: voorkomen op de ?) bij deze wet behorende lijst I.

Groet,

5.1.2e